A/S/L

Academie van Bouwkunst Amsterdam 2004 – 2005

010

A/S/L

Architectuur/Stedenbouw/Landschapsarchitectuur
Jaarboek Academie van Bouwkunst Amsterdam 2004-2005

A/U/L

Architecture/Urbanism/Landscape Architecture
Yearbook Academy of Architecture Amsterdam 2004-2005

Fotografie/Photography: Paul den Hollander

A/S/L

Architectuur / Stedenbouw / Landschapsarchitectuur
Jaarboek Academie van Bouwkunst Amsterdam 2004 – 2005

A / U / L
Architecture / Urbanism / Landscape Architecture
Yearbook Academy of Architecture Amsterdam 2004 – 2005

Redactieraad / Advisory board
Noël van Dooren
Pieter Jannink
Rob van Leeuwen
Aart Oxenaar
Jan Peter Wingender

Eindredactie / Editorial board
Bart Bulter
Arjen Oosterman

Uitgeverij 010 Publishers, Rotterdam 2006

STUDIEPROGRAMMA / PROGRAMME OF STUDIES

WATER TEKENT DE STAD / WATER MARKS THE CITY

PROJECTEN / PROJECTS

KEUZEPROGRAMMA / OPTIONAL PROGRAMME

CAPITA SELECTA

AFSTUDEERPROJECTEN / GRADUATION PROJECTS

[A] Architectuur / Architecture
[S] Stedenbouw / Urbanism
[L] Landschapsarchitectuur / Landscape Architecture

ONDERZOEK/RESEARCH

DE ACADEMIE EN DE PRAKTIJK/THE ACADEMY AND PRACTICE

ACTA

VOORWOORD

'Men hoeft bouwkunst niet te prediken. Mensen moeten niet opgevoed worden in de bouwkunst (...) Bouwkunst kan slogans missen. Nooit meer "architecture ou revolution".' Met dit bescheiden pleidooi eindigt Luc Deleu zijn essay in dit jaarboek en sluit hij zijn periode als eerste Artist in Residence aan de Academie af.
Met de hem eigen terughoudendheid ten aanzien van het prediken en het opvoeden drukte hij met de lezingenreeks 'Belgian Stuff' en een winterworkshop rond zijn project VIP city voorzichtig maar stevig een stempel op het onderwijs dit jaar. De mogelijkheid zijn eigenzinnig gedachtegoed aan de orde te stellen kwam voort uit een nieuwe programma dat de Academie voortaan in staat stelt jaarlijks iemand uit te nodigen om vanuit zijn of haar werkopvatting en denkwereld het onderwijs te kleuren en zelfstandig of met de studenten onderzoek te doen.
Onderzoek is een vanzelfsprekend onderdeel van de ontwerpende discipline, ook aan de Academie. Als zelfstandig fenomeen speelde het tot nog toe echter nauwelijks een rol door gebrek aan een financieel beleid hiervoor bij het Ministerie van Onderwijs. Met de instelling van de lectoraten kan doelbewust onderzoek worden geëntameerd en kunnen daar ook langere lijnen voor worden uitgezet. Het essay van Luc Deleu en het onderzoek naar het fenomeen vormstudie van Tom Frantzen – als voorbereiding op de vernieuwing van dit onderwijsonderdeel – zijn eerste stappen op een nieuwe weg. Eigen aan de Academie zal daarbij niet in de eerste plaats onderzoek worden gedaan naar de grondslagen van het vak, maar steeds een verband worden gezocht met de opgaven waar de ontwerppraktijk voor staat. De resultaten van het onderwijs van dit jaar reflecteren die intentie.
Naar aanleiding van het recente Waterplan voor Amsterdam werden in een reeks projecten de stad en haar ontwikkelingsmogelijkheden vanuit het perspectief van het waternetwerk onderzocht, met als hoogtepunt een presentatie op de 2e Architectuurbiënnale in het NAi te Rotterdam. Op verzoek van de Gemeenteraad van Amsterdam werd een reeks ontwerpen gemaakt voor een fietsbrug, als schakel in een nieuw te ontwikkelen route door de stad. Maar ook werden de technische eigenschappen, het fabricageproces en toepassingsmogelijkheden van baksteen als gevelmateriaal tot in detail onderzocht.
De ruimte tussen onderzoek en praktijk wordt kleiner. Formalisering, rationalisering, regulering en normering beperken de mogelijkheden van de ontwerper. Maar wij zien het als de taak van het onderwijs te laten zien dat deze ruimte nog steeds groot genoeg is voor een in wezen irrationele artistieke daad als het ontwerp – mits de ontwerper er op een intelligente wijze naar blijft streven deze te veroveren.

Met dit jaarboek 2004–2005 presenteren wij u de resultaten van onze pogingen de ontwerper daarin op te leiden.

Aart Oxenaar
Directeur Academie van Bouwkunst Amsterdam

FOREWORD

'There is no need to preach architecture. People should not be brought up in architecture. (...) Architecture can do without slogans; never again "Architecture ou révolution".' With this modest plea Luc Deleu concludes his essay in this yearbook and his period as first Artist in Residence at the Academy.

With his characteristic wariness of preaching and bringing up, his series of lectures 'Belgian Stuff' and a winter workshop on his project 'VIP city' left a careful but firm mark on this year's teaching programme. The opportunity to raise his idiosyncratic ideas for discussion was the result of a new programme that enables the Academy every year from now on to invite somebody to add colour to the course and to conduct research with the students on the basis of his or her conception of work and ideas.

Research is an essential part of the design discipline, and that goes for the Academy too. However, it has hardly played a role as an independent phenomenon so far because of the lack of a financial policy in this respect on the part of the Ministry of Education. The appointment of research fellows means that targeted research can be begun and longer lines can be put out for it. The essay by Luc Deleu and the research on the phenomenon of morphology by Tom Frantzen – in preparation for the renewal of this part of the course – are the first steps in a new direction.

In true Academy style, the research that is carried out will not be primarily focused on the foundations of the discipline, but will constantly seek to link up with the assignments facing design practice. The results of this year's programme reflect that intention.

In connection with the recent Water Plan for Amsterdam, a series of projects was set up to investigate the city and its potential for development from the perspective of the water network, climaxing in a presentation at the 2nd Architecture Biennale in the NAi in Rotterdam. At the request of the Amsterdam local authority, a number of designs were made for a bridge for cyclists as a link in a new route to be laid out through the city. The technical properties, production process and applications of brick as a material for façades were also investigated in detail.

The space between research and practice is diminishing. Formalisation, rationalisation, regulations and norms limit the designer's scope. But we consider it to be the task of the Academy to show that this space is still large enough for such an essentially irrational act as design — as long as the designer sets out to conquer this space in an intelligent way.

This yearbook 2004–2005 presents the results of our attempts to train designers to do just that.

Aart Oxenaar
Director Academy of Architecture Amsterdam

STUDIEPROGRAMMA / PROGRAMME OF STUDIES

TOELICHTING STUDIEPROGRAMMA

De Academie van Bouwkunst biedt drie masterspleidingen: Architectuur (A), Stedenbouw (S) en Landschapsarchitectuur (L).

De Academie van Bouwkunst bereidt studenten voor op de beoefening van het ruimtelijk ontwerp als discipline op het snijvlak van de beeldende kunst, de bouw-, civiele en cultuurtechniek en de ruimtelijke wetenschappen. De combinatie van studie en werken in de praktijk is eigen aan de in 1908 opgerichte Academie van Bouwkunst. Werk en studie vullen elkaar aan tot een voltijdse opleiding, het zogenaamde 'concurrency' onderwijs.

Het studieprogramma is verdeeld in drie periodes: een eerste jaar voor confrontatie met de disciplines, een tweede en derde jaar voor het verbreden en verdiepen van de vakkennis en een zelfstandig afstudeerjaar.

Het eerste semester van het eerste jaar is voor de drie disciplines gelijk. Het behelst een stevige eerste confrontatie met het ontwerpen, de ontwerpvaardigheden en de tradities in de verschillende vakgebieden. Lezen en vormstudie vormen een belangrijk onderdeel van de studie in dit semester. Het ontwikkelen van het creatieve vermogen en het analytisch denken staan hier centraal. In het tweede semester volgt de introductie op de disciplinaire studie. De nadruk ligt hierbij op conceptontwikkeling en ontwerponderzoek.

De tweede periode beslaat twee studiejaren en is opgebouwd uit vier semesters en een zogenaamde Winterterm. De projecten, oefeningen en colleges zijn gericht op het uitbouwen en verdiepen van de vakkennis. Projecten en oefeningen worden in deze periode zo veel mogelijk aan elkaar gekoppeld. De verschillende schaalniveaus, de belangrijkste typen van, en verschillende invalshoeken op het ontwerpen komen in projecten aan de orde.

De derde periode, de laatste twee semesters van de studie, is gereserveerd voor het afstuderen. In deze periode moet de student aantonen dat hij als zelfstandig ontwerper in de door hem gekozen discipline het beroep kan uitoefenen.

Zoals te zien is in het schema kennen de drie opleidingen elk eenzelfde opbouw die deels interdisciplinair is. In de zes reguliere onderwijssemesters worden steeds drie soorten onderwijsvormen parallel aangeboden: projecten (P), oefeningen (O) en colleges (C). In het eerste en tweede jaar wordt bij de oefeningen ook vormstudie (V) onderscheiden.

Voor het volledige studieprogramma zie: www.academievanbouwkunst.nl

STUDIEPROGRAMMA ALGEMEEN

Projecten	Oefeningen	Vormstudie	Colleges	Keuze	Semester
P1a Object P1b Context	O1 Tekstonderzoek	V1 Vormstudie	C1a Ontwerp en gesch. C1b Ontwerp en idee	Capita Selecta	1
				Workshop	
P2a P2b	O2 Repertoire-onderzoek	V2 Vormstudie	C2a Repertoire C2b Ontwerp en context	Capita Selecta	2
				Excursie	
					Tentamen 1
P3a P3b	O3a O3b	V3 Vormstudie	C3 Ontwerp-methodiek	Capita Selecta	3
				Workshop	
P4	O4		C4 Vakkennis A/S/L	Capita Selecta	4
				Worksh./Exc.	
					Schouw
P5	O5 Paper		C5a Positionering C5b Ruimtelijke regie	Capita Selecta	5
Winterterm					
P6	O6 Paper		C6a Maatschappij C6b Capita Selecta IV	Capita Selecta	6
				Worksh./Exc.	
					Tentamen 2
AFSTUDEREN				Capita Selecta	7 8
					Tentamen 3

GENERAL PROGRAMME

Projects	Exercises	Form study	Lectures	Optional	Semester
P1a Object P1b Context	O1 Textual research	V1 Form study	C1a Design and history C1b Design and idea	Capita Selecta Workshop	1
P2a P2b	O2 Repertoire research	V2 Form study	C2a Repertoire C2a Design and context	Capita Selecta Excursion	2
					Examination 1
P3a P3b	O3a O3b	V3 Form study	C3 Casuistry and design strategy	Capita Selecta Workshop	3
P4	O4		C4 Disciplinary lectures A/U/L	Capita Selecta Worksh./Exc.	4
					Assessment
P5	O5 Paper		C5a Positioning C5b Urban strategies	Capita Selecta	5
Winter term					
P6	O6 Paper		C6a Society C6b Capita Selecta IV	Capita Selecta Worksh./Exc.	6
					Examination 2
GRADUATION				Capita Selecta	7 8
					Examination 3

NOTES ON THE PROGRAMME OF STUDIES

The Academy of Architecture offers master degrees in three disciplines: Architecture (A), Urbanism (U)* and Landscape Architecture (L).

The Academy of Architecture prepares students for the practice of spatial design as a discipline at the intersection of fine art, building technology, civil engineering, culture and the spatial planning sciences. The combination of theoretical study with practical work has been characteristic of the Academy of Architecture ever since its foundation in 1908. The programme of studies is thus a concurrent one, in which work in practice and study are complementary parts of the full-time training.

Each course is divided into three periods. The first year provides an encounter with the discipline. The second and third years allow the broadening and deepening of professional knowledge. The final year is for independent graduation work.

The first term of the first year is the same for all three disciplines. It provides a bracing first encounter with design, design skills and the traditions of the three disciplines. Text analysis and form study are important components of the student's work in this semester. The focus is on stimulating creativity and analytical thinking. The second semester continues with study of the chosen discipline. The emphasis is now on conceptual development and research by design.

The second period occupies two academic years and consists of four semesters plus a winter term. The projects, exercises and lectures all aim at a further expansion and deepening of specialist knowledge. As far as possible, the projects and exercises in this period are interrelated. The varying scales of design, the main types of design and the various approaches to designing are covered by the projects.

The third period, encompassing the final two semesters of the programme, is reserved for graduation project work. In this period, students must demonstrate they are capable of operating professionally as independent designers in the discipline of their choice.

As will be apparent from the diagram, each of the three master programmes (A/U/L) has a similar structure which is in part interdisciplinary. In the six semesters, three forms of education are offered in parallel: projects (P), exercises (O) and lectures (C). In the first and second year, the exercises also include form study (V).

* In the projects urbanism is indicated with 'S'

For complete details of the programmes of studies, see www.academievanbouwkunst.nl

WATER TEKENT DE STAD / WATER MARKS THE CITY

WATER TEKENT DE STAD

Noël van Dooren

1.

Bestaan er steden die je *watersteden* zou kunnen noemen? Op die vraag zijn vooral persoonlijke antwoorden mogelijk. Uiteraard is *hors concours* Venetië waterstad. Nice, Genua, Palermo zijn voor mij watersteden omdat ze, vanwege hun bergachtig achterland, hun voorkant in de vorm van de grote boulevard naar de zee gericht hebben. Sommige Scandinavische steden, zoals Helsinki en Oslo, lijken 'opengeklapt' naar de zee; de lucht van water domineert het centrale stadsplein. De onbekende schat heet Schwerin in voormalig Oost-Duitsland, prachtig gelegen tussen vele meren. In Nederland denk ik vooral aan Kampen waar de hoofdentree je over de IJssel direct in het hart van het stadje brengt. En natuurlijk Rotterdam, dat zijn hoogtepunt aan de Maasoevers en op de Erasmusbrug vindt.

Op de kaart is ook Amsterdam een waterstad. Maar in de realiteit is het Amsterdamse water vooral aanwezig als decoratieve achtergrond. Het dringt zich zelden op. Pas als je bewoner van Noord bent geworden en je werkt in het centrum, dan wordt het water een dwingende conditie. Maar in het algemeen dagelijks gebruik is water in Amsterdam noch overdonderend, noch dwingend. Amsterdam is natuurlijk de afgelopen twintig jaar veel meer een waterstad geworden. Met de ontwikkeling van de IJ-oevers en de oude haveneilanden heeft Amsterdam het water opgezocht. Dat zal zich verder doorzetten en zo het potentieel, dat uit de kaart oprijst, tot fysieke werkelijkheid maken.

Maar misschien is het wel zo, dat Nederland met zijn op het water veroverde westen minder visueel moet worden gelezen. Wanneer je de relaties tussen de waterstaatsgeschiedenis en de ontwikkeling van Amsterdam bestudeert, blijkt de stad op overweldigende wijze een waterstad. Je kunt niets begrijpen van de stadsstructuur wanneer je de achtergrond van veenpolders en droogmakerijen, ontginningen, slotenpatronen die straatpatronen werden, dijken en dammen niet kent. In die zin is het motto dat we voor ons semesterthema kozen, namelijk 'Water tekent de stad', meer waar als abstractie dan als fysieke realiteit.

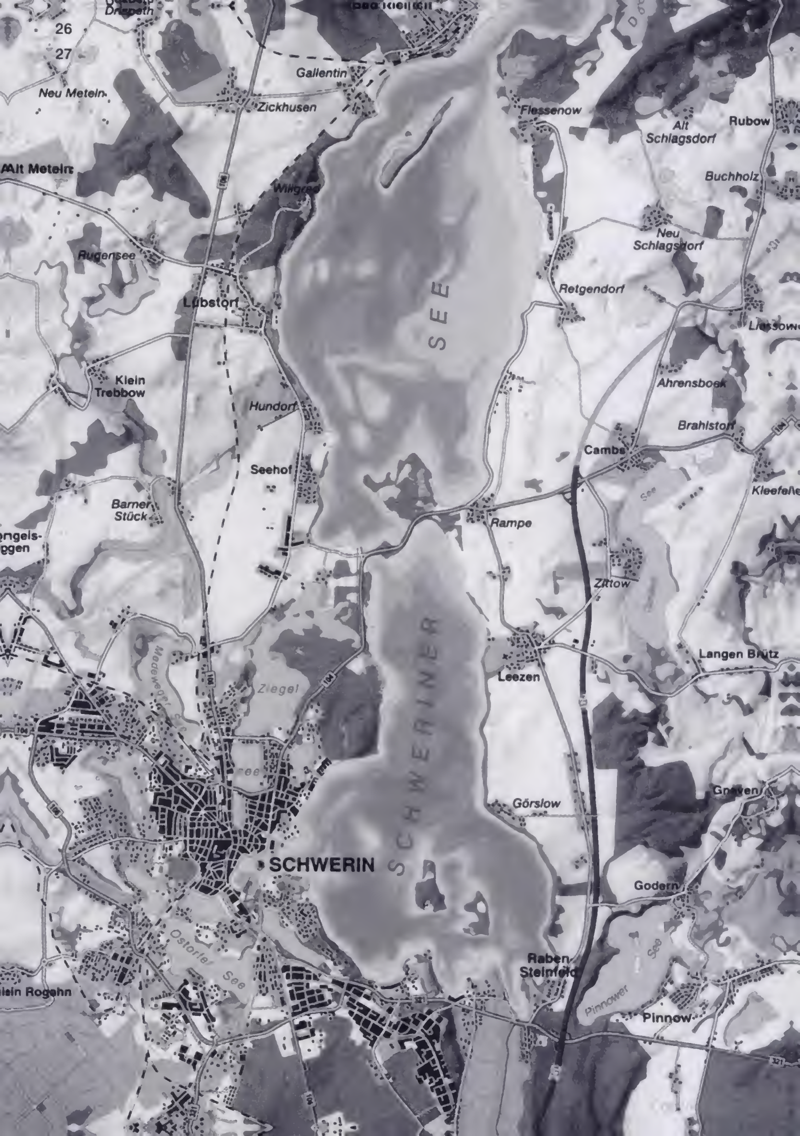
2.

Wellicht daarom bleek water en het gekozen motto een weerbarstiger semesterthema dan eerdere afleveringen. Er is intussen een klein oeuvre opgebouwd van onderzoek aan Amsterdam in het kader van semesterthema's. In die reeks zijn we met dit thema op één cruciaal punt een andere weg ingeslagen: we hebben de territoriale begrenzing verlaten. Vorige thema's waren soms groot en niet altijd helder begrensd, maar steeds min of meer territoriaal bepaald. Er is uiteraard een natuurlijke hiërarchie waarin met name het IJ *de* betekenisvolle waterstructuur in Amsterdam is en het semesterthema zich dus daarop zou kunnen richten. We hebben dat deels ook gedaan, door alle derdejaarsprojecten via verschillende benaderingen een kaartuitsnede met het IJ als hart te laten bestuderen. Maar het thema als geheel is zich doelbewust aan geografische afbakening blijven onttrekken. En dat is goed. Want de primaire reden om water als semesterthema te kiezen was niet de fysieke aanwezigheid en de vraag of die goed genoeg is uitgebuit.

De keuze was ingegeven door de plaats die water heeft op de rangorde van nationale opgaven.

De Commissie 'Waterbeheer 21ste eeuw' geef ik de eer daar de meest alomvattende en actuele omschrijving van te hebben gegeven. In het werk van die commissie verliest water zijn directe ruimtelijke dimensies. Het gaat veel meer om het tekort aan water; het teveel aan water leidend tot overstromingsdreiging (van zeezijde, van rivierzijde en 'van onderen'); vervuiling van water; vermindering van drinkwatervoorraden, enzovoort. Het gaat niet meer om water dat je op een stadskaart met een blauwe kleur getekend ziet, water dat een statische ruimtelijke entiteit lijkt te zijn. Nee, het gaat om water dat niet is waar het moet zijn; water dat daar is waar het niet moet zijn; water, dat er op het verkeerde moment in het jaar is en water dat niet de kwaliteit heeft die het moet hebben.

De landschapsarchitectuur heeft het zich tot op zekere hoogte eigen gemaakt om te ontwerpen met een brede, soms nauwelijks meer ruimtelijke benadering van water. Tot op zekere hoogte, want ook onder landschapsarchitecten zijn er velen die niet uit de voeten kunnen met een ontwerpende rol in de waterproblematiek. Voor stedenbouwers en architecten geldt dat eens te meer, zodat het thema

26
27
Gallentin
Neu Metein
Zickhusen
Flessenow
Alt Schlagsdorf
Rubow
Alt Metein
Buchholz
Rugensee
Neu Schlagsdorf
SEE
Retgendorf
Lübstorf
Klein Trebbow
Ahrensboek
Hundorf
Brahlstorf
Cambs
Seehof
Kleefelde
Barner Stück
Rampe
Zittow
SCHWERINER
Langen Brütz
Leezen
Ziegel
Görslow
Gneven
SCHWERIN
Godern
Ostorfer See
Raben Steinfeld
Pinnower See
Pinnow

in sommige opzichten docenten en studenten tartte. Maar het aardige van de Academie als instituut voor ontwerpend onderzoek is dat noch docenten, noch studenten zich verder laten tarten dan ze zelf toestaan. Daarom is het werk dat binnen dit half jaar gemaakt werd, soms een direct antwoord op een gestelde vraag. Veel vaker is het een afwijzing van vragen die uit het motto voortkwamen: 'daar kunnen we niets mee'. Maar in ieder geval is door docenten en studenten voortdurend gezocht waar de opgave, gerelateerd aan water, dan wél zou kunnen liggen. En dat heeft een verrassend spreidschot aan ontwerpen opgeleverd.

3.
Bedoeld én onbedoeld zijn de resultaten van het semester ver uiteenliggend in schaal, abstractie en ontwerpersrol. Die uitersten worden goed geïllustreerd door een project voor een watertaxistopplaats en een project dat een nieuw perspectief op de oevers van het Noordzeekanaal geeft.

Gabriël Zitman ontwierp een watertaxistopplaats als een getordeerde doos met open voor- en achterkant. Je ziet jezelf er zó zitten en de watertaxi aankomen. Ik denk dat deze mooi ontworpen stopplaats een aanwinst voor de stad kan zijn.
Maar ook de vraagstelling is interessant. Geïnspireerd door het waterthema stelde de docent de 'watertaxi' als een wenselijk nieuw systeem in Amsterdam aan de orde. Met enkele gelijksoortige projecten uit het eerste jaar wordt zo een meer divers gebruik van het Amsterdamse water, nu nog enorm gedomineerd door rondvaartboot en vrijetijdssloep, op de agenda gezet.
Als er zoiets als een watertaxi zou komen, heb je haltes nodig. Dit project laat in het midden of het gaat om een proefmodel van de standaardhalte, of om de persoonlijke versie van een halte die op iedere plek totaal anders is. In welk van de versies ook, het is uitdagend na te denken over alle plekken in Amsterdam waar je gaarne op zo'n manier de relatie tussen land en water opnieuw zou willen zien vormgegeven, letterlijk en figuurlijk.
Dit watertaxi-project leverde, naast andere projecten als die voor een uitvaartsteiger en een brugwachtershotel of drijvend zwembad, aansprekende en geïnspireerde plannen op. Misschien zegt dat iets over de kracht van een instituut als de Academie met architectuur, stedenbouw en landschap als disciplines. Want je zou deze taxistopplaats als de vleesgeworden verknoping kunnen zien van de schaal- en abstractieniveaus die die drie disciplines van elkaar onderscheiden.

Met een reuzensprong komen we in een derdejaarsproject van Dingeman Deijs terecht. Docente Marieke Timmermans vroeg hem te studeren vanuit het motto 'Het vrije IJ'. Dingeman heeft allerlei alternatieve recreatieve gebruiksvormen onderzocht. Zijn conclusie was, dat daarvoor in het Noordzeekanaal door het inbrengen van eb en vloed een bijzonder interessant nieuw gebied zou ontstaan. Nabij Ruigoord onderzoekt hij de feitelijke condities die ontstaan door eb- en vloedgegevens met terreinhoogten te combineren. Uiteindelijk werkt hij dit uit in gebouwtjes die hij zeer precies ten opzichte van waterhoogten situeert. Gebouwtjes, die eigenlijk alleen maar dienen om panorama's op het landschap te creëren.
Dit project werpt interessante vragen op. Het is makkelijk terzijde te schuiven als een nogal ingewikkelde, weinig realistische studie. Maar afgezien van het feit dat het project binnen zijn zelf geformuleerde kaders een coherent geheel is, wordt hier het Noordzeekanaal aan de orde gesteld als een ondergewaardeerd stuk Amsterdams ommeland. Andere studenten uit dezelfde groep bevestigen dat dit zin heeft. Ann Meirlaen ontwikkelde een concept voor tijdelijke plekken aan het Noordzeekanaal. Haar ontwerp is bijna een bedrijfsplan voor een organisatie die 'ruimte' gaat exploiteren. De organisatie doet niet veel meer dan steiconplaten naar welgekozen plekken rijden, alwaar de tijdelijke en betalende gebruiker bijna letterlijk zijn gang kan gaan. Alle terreinen worden tussen de bedrijven door ingezaaid met vrolijk bloeiende pioniers met korte groeitijd. Joyce van den Berg werd gefascineerd door de geur van het IJ. Ze ontwikkelde – met een door de neus geleide locatiestudie – een plek, waar je je in eivormige fauteuils *en groupe* kan laven aan de geur van water.
Het zet aan het denken dat studenten met speels gemak diverse elementaire kwaliteiten van het IJ benoemen. Kennelijk hebben we een blinde vlek voor wat aan het IJ nog meer mogelijk is naast een meestal werkeloze opstelling van havenkranen.
Daar waar de eerste- en derdejaarsprojecten

WATER MARKS THE CITY

Noël van Dooren

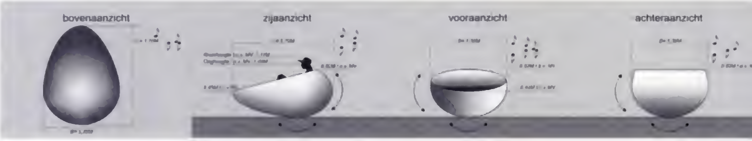
1.

Are there cities that you could call *water cities*? It is a question that calls in particular for a personal answer. Of course, Venice is the unrivalled water city. Nice, Genoa, Palermo are water cities for me because their mountainous hinterland means that their front faces the sea in the form of a large boulevard. Some Scandinavian cities, such as Helsinki and Oslo, seem to be opened out towards the sea; the smell of water dominates the central city square. The unknown treasure is Schwerin in former East Germany, beautifully located amid many lakes. In the Netherlands I think in particular of Kampen, where the main entrance takes you over the River IJssel directly into the heart of the town. And of course Rotterdam, with its climax on the banks of the River Maas and the Erasmus Bridge.
Amsterdam is a water city too, at least on the map, but in fact the water in Amsterdam functions primarily as a decorative background. It rarely imposes itself. It is only if you have moved to North Amsterdam and work in the centre that water becomes a compelling condition. But in everyday general use, the water in Amsterdam is neither overwhelming nor compelling. Of course, Amsterdam has become much more of a water city in the last twenty years. With the development of the banks of the River IJ and the old harbour islands, Amsterdam has gone in search of the water.
This process will continue and turn the potential that emerges from the map into a physical reality. But perhaps the Netherlands, its western part a triumph over the water, should be read less visually. If you study the relations between the history of hydraulic engineering and the development of Amsterdam, the city turns out to be a water city par excellence. You cannot understand any part of the city structure without knowing the background of fen polders and land reclamation, bringing under cultivation, ditch patterns that became street patterns, dykes and dams. In this sense the motto that we chose for the theme of this term, 'Water marks the city', is truer as an abstraction than as a physical reality.

2.

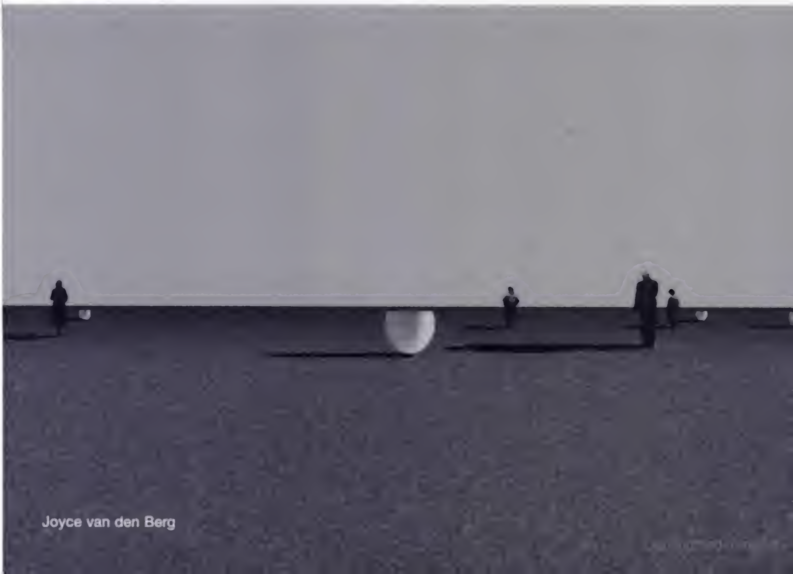
Perhaps that is why water and the motto we chose proved to be a tougher theme than previous ones. By now a small oeuvre has been built up of research on Amsterdam in connection with the themes of each term. This theme marks a break with the others in one crucial respect: we have abandoned the territorial limitation. Previous themes were sometimes large-scale and not always clearly delimited, but they were all more or less territorially defined. There is, of course, a natural hierarchy in which the River IJ in particular is *the* significant water structure in Amsterdam, and the theme was therefore bound to concentrate on that. That is also what we have done to some extent by getting all the third-year projects to study an extract from the map with the River IJ from different perspectives. But the theme as whole has deliberately continued to resist geographical delimitation, and that is a good thing, because the main reason to choose water as the theme for the term was not its physical presence and the question of whether enough use is made of it or not.
The choice was motivated by the position of water in the hierarchy of national assignments. I consider that the Water Management in the 21st Century Commission has written the most comprehensive and up-to-date description of it. In the work of the commission, water loses its immediately spatial dimensions. It is much more a question of a shortage of water; the surplus of water leading to the threat of flooding (from the sea, from the rivers, and from below ground level); pollution of the water; reduction of supplies of drinking water, and so on. It is no longer about water that you see marked in blue on the map of the city, water that seems to be a static spatial entity. No, it is about water that is not where it should be; water that is where it should not be; water that is there at the wrong time of the year, and water that lacks the quality it ought to have.
To a certain extent landscape architecture has developed a way of designing with a broad, sometimes barely spatial, approach to water. To a certain extent, because there are also many landscape architects who do not know how to play a designing role in dealing with water. This is all the more true of urban designers and architects, so that in some respects the theme was a challenge to both tutors and students.

VERBLIJFS-LOCATIE
De verblijfs-locatie het ei zorgt ervoor dat bezoekers
a. optimaal ontspannen door houding, geluid, hartritme, het lichaam is in balans met de windstromen (heen en weer wiebelen)
b. Het ei kan om zijn as draaien, zodat de geur-ervaring optimaal is.
c. Door de ooghoogte ervaar je als bezoeker de maximale horizonervaring.
d. de kleurstelling van het ei is wit, omdat het ei dan 'weg' valt in het omgevingslicht

A PLACE TO STAY
a. Comfortable position, soothing sounds, gentle heart rhythm – The Egg offers visitors total relaxation as their bodies rock back and forth with the wind currents
b. The Egg can rotate on its axis, so that scents are enjoyed to the full.
c. The eye level means that visitors enjoy a maximal experience of the horizon.
d. The white colour of The Egg makes it inconspicuous in the surrounding light

Joyce van den Berg

But the nice thing about the Academy as an institute for design research is that neither tutors nor students allow themselves to be challenged further than they themselves are prepared to accept. That is why the work that was carried out in those six months was sometimes a direct response to a question that had been raised, but far more often it was a rejection of questions that arose from the motto: 'we can't do anything with that'. But at any rate both students and tutors were constantly searching for where the water-related assignment might lie after all, and that has resulted in a surprising range of designs.

3.

Whether intentionally or not, the results of the term diverge widely in terms of scale, abstraction and the role of the designer. Those extremes are well illustrated by a project for a water taxi stop and a project that offers a new perspective on the banks of the North Sea Canal.
Gabriël Zitman designed a water taxi stop like a twisted box with an open front and rear. You can just see yourself sitting there and the water taxi approaching. I think that this beautifully designed stop can be a gain for the city.
But the questions that were raised are interesting too. Inspired by the theme of water, the tutor brought the water taxi up for discussion as an essentially new system in Amsterdam. Together with several similar projects from the first year, a more diverse use of the water in Amsterdam, which is still enormously dominated by tourist boat trips and pleasure boats, is put on the agenda.
If anything like a water taxi were to arrive on the scene, you would need taxi stops. This project is ambiguous about whether it is a test model of the standard stop, or the personal vision of a stop that is completely different on every location. Whichever of the versions is intended, it is challenging to think about all the spots in Amsterdam where you would like to see the relation between land and water, both literal and metaphorical, designed in such a way. Beside other projects such as a funeral landing stage and a bridgeman's hotel or floating swimming bath, this water taxi project yielded attractive and inspired plans.
Perhaps it says something about the strength of an institute like the Academy with architecture, urban design and landscape as disciplines, because you could see this taxi stop as the embodiment of the intersection of the levels of scale and abstraction that distinguish the three disciplines from one another.

We move in seven-league boots to Dingeman Deijs' third-year project. His tutor Marieke Timmermans asked him to base his study on the motto 'The free IJ'. Dingeman has investigated all kinds of alternative recreational uses. His conclusion was that a particularly interesting new area for that could be created in the North Sea Canal by introducing the alternation of ebb and flood. Near Ruigoord he investigated the actual conditions that arise by combining the factors of high and low tide with the gradients. In the end he elaborated this in the form of buildings that he situates very precisely with respect to the water levels. These building in fact only serve to create panoramas of the landscape. This project raises interesting questions. It is easy to push it aside as a rather complicated and not very realistic study, but besides the fact that the project is a coherent whole within the framework that he has formulated, the North Sea Canal is here presented as a piece of the countryside around Amsterdam that is not appreciated to the full.
Other students in the same group confirm the point of this. Ann Meirlaen developed a concept for temporary sites beside the North Sea Canal. Her design is virtually a business plan for an organisation to exploit that space. The organisation does little more than transport Stelcon concrete rafts to well-chosen sites, where the temporary, paying user can do almost whatever he likes with them. In between activities, all of the sites are planted with cheerful, fast-growing flowers. Joyce van den Berg was fascinated by the smell of the IJ. By means of a location study guided by the nose, she developed a place where you can sink down in egg-shaped armchairs as a group and enjoy the scent of the water.
It is food for thought that students mention various elementary qualities of the IJ with playful ease. We seem to have a blind spot for the potential of the IJ apart from a generally inoperative row of harbour cranes.
While the projects by the first-year and third-year students raised all sorts of attractive ideas in a

mogelijk bezijden de realiteit, maar wel met vrolijkheid en overtuigingskracht allerlei aantrekkelijke ideeën op tafel wierpen, bleken de tweedejaarsprojecten weerbarstiger. De koppeling van een min of meer realistische vraag aan een welomschreven locatie bleek om allerlei redenen geen garantie voor succes.
Dat bleek bijvoorbeeld bij een stedenbouwkundig en landschapsarchitectonisch project in de zogenaamde Diemerscheg. In vooroverleg waren we nagegaan waar in de regio Amsterdam mogelijk gebiedstransformaties zouden plaatsvinden, gestuurd door het waterprogramma. Daarbij kwam een interessante uitdaging op tafel: de watertekorten die in de zomer in het Groene Hart optreden, zouden ons wel eens kunnen dwingen tot een zoetwateraanvoer vanuit het IJmeer. Die zou dan door de Diemerscheg kunnen lopen. Dat zou in mijn ogen een goede uitgangspositie voor landschapsarchitectonisch ontwerp kunnen zijn. We hebben het over een stadsrandgebied dat evident onder druk staat, maar waarvoor geen overtuigend programma is gegeven om aan een verandering te ontwerpen. Zo'n waterdoorvoer zou, wanneer die in zichzelf een duidelijk programma van eisen had, precies het motortje kunnen zijn om veranderingen te bundelen. Maar in de praktijk bleek kort voor de start dat deze zoetwaterdoorvoer toch een onvoldoende overtuigende oplossing was voor het droogteprobleem en dat het 'politiek niet opportuun' was er aan te tekenen. Studenten kregen de opdracht water in brede zin leidend te laten zijn voor een zelf uit te denken programma.
Derk van der Velden is daar nog goed uitgekomen. Hij heeft in de traditie van een bepaalde stroming in het Nederlands vakgebied, waartoe je H+N+S en Vista zou kunnen rekenen, het watersysteem onderzocht en geprobeerd een vertaling naar een ruimtelijke verandering te geven. Dat tamelijk abstracte niveau heeft hij weten te koppelen met een ontwerpgimmick die eerder in de West 8-traditie past. Drie strakgevormde grondvormen maken samen het wapen van Amsterdam en afhankelijk van het waterpeil in dit dynamisch gebied komt het wapen boven of duikt onder.

Bij een architectuurstudio met betrekking tot de Kostverlorenvaart was, vanuit het perspectief van het thema, de opgave interessanter dan de uitkomsten. Dat doet niets af aan het studentenwerk, maar de projecten hadden hoogstens terzijde met water te maken. De Kostverlorenvaart stond centraal; een waterlijn die zoals ARCAM-directeur Maarten Kloos het stelde, als een mes de stad in tweeën deelt. Docent Joost Hovenier had aan de orde gesteld hoe de zone rond het water zich zou kunnen ontwikkelen wanneer de druk van de beroepsvaart zou verdwijnen. Het didactische probleem dat zich voordeed is een probleem waar we als school in zo'n semesterthema vaker mee worstelen. Namelijk: primair dient de zogenaamde P3b-studio het gedegen woningtypologisch onderzoek. Eigenlijk blijft er dan geen tijd en geestesruimte over; met als einduitkomst dat water vooral het min of meer toevallige decor van de locatie wordt. Bart de Lege heeft zich indrukwekkend veel moeite getroost om steeds, vanuit iedere woning, uitzicht op de vaart te organiseren. Medestudenten zochten naar een relatie in de vorm van een botenhuisachtig onderdeel. Het thema levert aldus een kleur op, maar bij lange na geen antwoorden op die vraag naar de ontwikkeling van de Kostverlorenvaart.
De positieve interpretatie van dit gegeven is, dat naast studentenprojecten ook de opgaven die docenten formuleren een laag van resultaten vormen. Uiteindelijk geeft de Academie actieve en betrokken vakmensen het kader mee, en daarbinnen omschrijven zij voor een specifieke plek een specifieke opgave. Bij dit semesterthema strekt het bekijken van de volledige opgavenreeks letterlijk tot lering en vermaak.

4.

Na deze kleine rondgang langs projecten is de slotvraag: wat leverde dit semesterthema op? In eerste instantie was ik persoonlijk licht teleurgesteld door de resultaten. Ik wil dat niet verhelen, omdat het een opstapje is voor een belangrijke inhoudelijke spanning. Als landschapsarchitect stam ik uit een Wageningse traditie en misschien nog belangrijker: de H+N+S-traditie. Diverse tekeningen en schetsen van H+N+S, dat een vooraanstaande rol in het tekenen aan de waterproblematiek inneemt, zijn direct te herkennen. De ontwerper is met potlood en computer aan het onderzoeken; het water wordt als het ware bevraagd, het systeem wordt in kaart gebracht. Niet één, maar vele tinten

Onderwaterontwerp IJburg / Underwater design IJburg
H+N+S Landschapsarchitecten, Nikol Dietz, Yttje Feddes

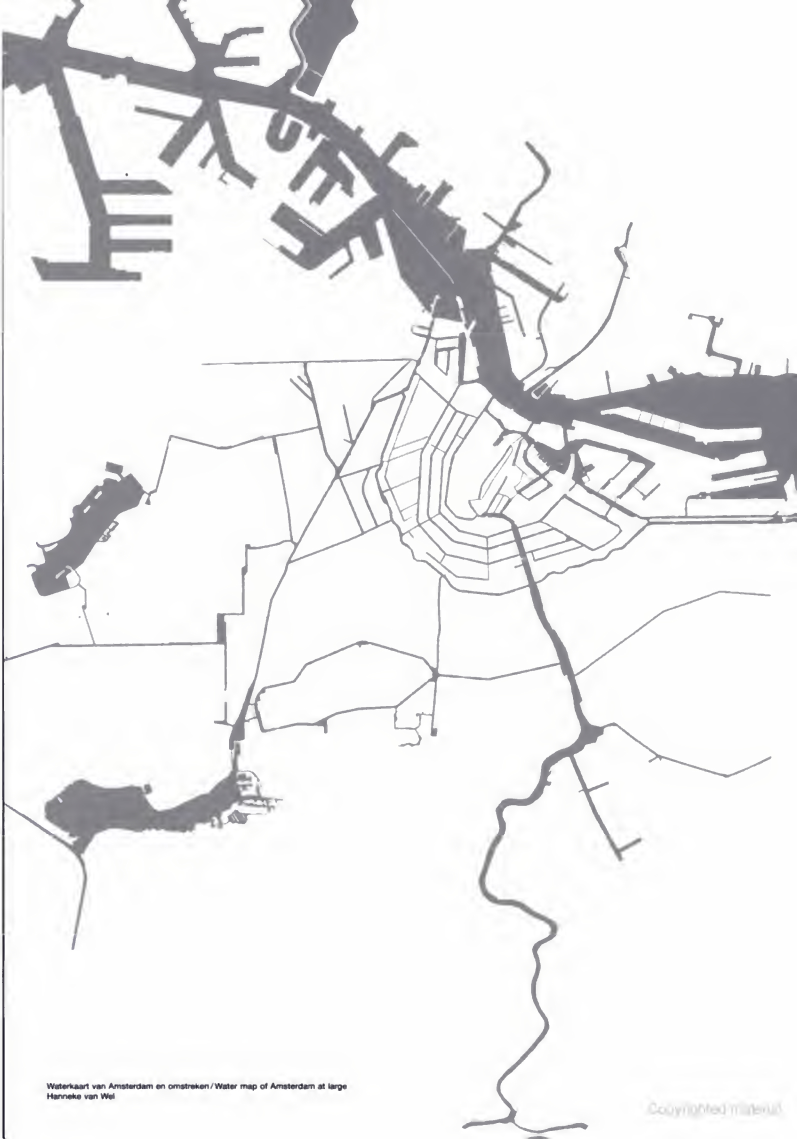
cheerful and convincing way, if not always a realistic one, the second-year projects turned out to be more recalcitrant. For all kinds of reasons, the linking of a more or less realistic question to a well-defined location was no guarantee of success.
This could be seen, for instance, from a project in urban design and landscape architecture in the Diemerscheg. In the prior consultations we had considered where possible transformations of areas might take place in the Amsterdam region, based on the water programme. This raised an interesting challenge: the water shortage that occurs in the summer in the Green Heart might force us to bring in fresh water from the IJmeer. In that case, it could pass through the Diemerscheg. In my view, that could be a good starting point for landscape architecture design. We are talking about an area on the outskirts of the city that is evidently under pressure, but for which no convincing programme has been provided to design a change. A channel like that, if it entailed a clear programme of requirements, could be precisely the push need to cluster changes. In practice, however, just before we started it turned out that this fresh water channel was nevertheless an insufficiently convincing solution for the drought problem and that it was 'not politically advisable' to work on it. Students were given the assignment of allowing water in a broad sense to be the guiding thread for a programme of their own devising.
Derk van der Velden came out of it well. In line with the tradition of a particular current among Dutch professionals, including H+N+S and Vista, he has investigated the water system and tried to come up with a translation into a spatial change. He has managed to link that fairly abstract level with a design gimmick that is closer to the West 8 tradition. Three stylised basic forms combine to form the Amsterdam crest of arms. The crest rises above or sinks below the water surface depending on the water level in this dynamic area.

For an architecture studio, the assignment in connection with the Kostverlorenvaart was more interesting than the outcome as far as the perspective of the theme is concerned. That is no reflection on the work of the students, but the projects were only indirectly connected with water at most. The Kostverlorenvaart was primary: a line of water that, as ARCAM director Maarten Kloos put it, cuts the city in two like a knife. Tutor Joost Hovenier had raised the question of how the zone around the water could be developed once the pressure from commercial river craft had subsided. The didactic problem that arose is a problem that the Academy has had to tackle with these themes before: the

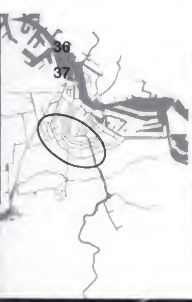
blauw zijn nodig om het water op de kaart te zetten. Omdat het relevant is te weten of het diep, ondiep, droogvallend, zout, zoet, stromend, kwelgerelateerd, regengevoed, eutroof is. In deze ontwerpbenadering wil je het water *in*; je wilt er alles van weten en je bij al die eigenschappen afvragen of ze ontwerpbaar zijn.
Zo'n ontwerpbenadering is in dit semesterproject minder van de grond gekomen. We raakten er aan in bijvoorbeeld een project voor regenwateropvang in het Gijsbrecht van Amstelpark, maar ook daar bleek dat studenten moeite hadden met de ontwerpbaarheid van het programma.
In feite zat een spanning tussen ontwerpbenaderingen vanaf het begin in dit thema verborgen. Discussie over de vraag of je nu wel of niet het IJ centraal moet stellen is een illustratie daarvan. Moet een waterthema als dit principieel territoriaal onbepaald zijn om het interessant te maken? Of moet, omdat onmiskenbaar is dat het IJ bij uitstek de stad Amsterdam tekent, een territoriale focus worden bepleit? In ons semesterproject toont zich de ontwerpende discipline met een gezicht, dat vooral bij die laatste invalshoek aansluit.
Het water is daarbij eerder 'kansruimte', inspiratiebron en decor dan grondstof voor ontwerp. Water is als gegeven beschouwt; als uiterst prettig en kansrijk gegeven dat aanleiding is om dingen naast, langs, op of onder water te doen. De projecten, van watertaxistop tot geurparken aan het Noordzeekanaal, vertolken deze vrolijke exploratie van de waterkant. Want zoveel is duidelijk: dit semester gaat uiteindelijk boven alles over de *waterkant*. De relatie tussen land en water en het uitzicht op het water zijn de hoofdingrediënten. Dat betekent, dat dit semesterproject de vraag wat de agenda van de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw voor Amsterdam betekent, nauwelijks heeft onderzocht. Als je alle ontwerpen van dit project over elkaar heen zou leggen, blijkt er vrijwel geen verandering in plaats en omvang of kwaliteit van het watersysteem. Op zichzelf is dat een gemiste kans, want deze Commissie suggereert dat er een omvangrijke, ruimteclaimende opgave ligt. De projecten gaan losjes langs dergelijke vragen heen. Of, andersom, de waterproblematiek is enigszins bezijden de cultuur en ontwerpkracht van de Academie.
Uiteindelijk gaat het om wat dit thema wél oplevert. Dat is het volgende: de projecten tonen overtuigend, dat Amsterdam eigenlijk een half geschreven boek is, waar het gaat om de exploratie van de waterkant. Op micro- en op macroschaal ligt er nog ongelooflijk veel delfstof om te ontginnen. En, zoals een ambtenaar van Amsterdam opmerkte, uiteindelijk is voor de acceptatie van grote ingrepen ten behoeve van het water smeerolie nodig; projecten die tonen hoe fijn, goed en kansrijk het aan de waterkant is zijn precies die smeerolie.

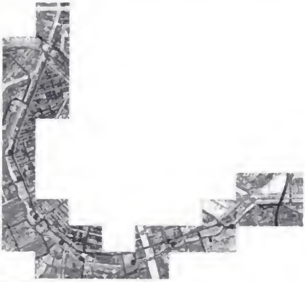
P3b studio is primarily targeted at solid research on housing typology. In fact there is then no time or mental energy left, with the final result that water becomes a more or less fortuitous décor of the location. Bart de Lege has put an impressive amount of effort into organising the view of the water from each housing unit. Other students in the group tried to find a relation in the form of a houseboat-like component. So the theme provided colour, but no answers at all to the question of how to develop the Kostverlorenvaart.
The positive interpretation of this fact is that not only student projects but also the assignments formulated by the tutors form a layer of results. In the end the Academy provides active and committed professionals with the framework, and within it they describe a specific assignment for a specific site. In the case of this term's theme, a view of the complete series of assignments is a source of edification and pleasure.

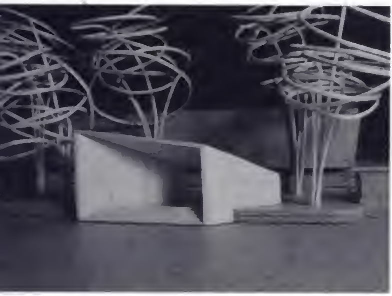
4.
After this short guided tour of the projects, the final question has to be raised: what has this theme achieved? In the first instance, I was personally slightly disappointed by the results. I do not want to conceal the fact, because it is a prelude to an important tension in terms of substance. As a landscape architect, I belong to a Wageningen tradition and, what is perhaps more important, the H+N+S tradition. Various drawings and sketches of H+N+S, which plays a leading role in drawing connected with water, are easy to recognise.
The designer researches using pencil and computer; the water is questioned, as it were, the system is charted. Not one, but many shades of blue are needed to chart the water, because it is relevant to know whether it is deep or shallow, sometimes dries up, fresh or salt, flowing, seepage-related, supplied by rainfall, eutrophic. This approach to design makes you want to *enter* the water: you want to know everything about it, and in the case of all those properties you ask yourself whether they can be designed.
This kind of design approach did not feature very much in this project. We touched on it, for example, in a project for rain water collection in the Gijsbrecht van Amstelpark, but in this case too the students turned out to have difficulty with the designability of the programme.
In fact there was a latent tension between design approaches to this theme right from the start. Discussion of whether or not to concentrate on the IJ is an illustration of this. Should a water theme like this one be territorially undefined in principle in order to be interesting? Or is there a case for a territorial focus because it is undeniable that it is the IJ above all else that draws the city of Amsterdam? The discipline of design in our project has displayed a character that is closest to the latter approach. As a result, the water is a space that offers opportunities, a source of inspiration and a décor rather than a raw material of the design. Water is regarded as a given, as something extremely welcome and full of opportunity that is a pretext to do things beside, along, on or under the water. From water taxi stop to scent parks beside the North Sea Canal, the projects reflect this cheery exploration of the riverbanks. So much is clear: in the last resort, this term has been above all else about the banks of the water. The relation between land and water and the view of the water are the main ingredients.
That means that this project has hardly investigated the question of what the agenda of the Water Management in the 21st Century Commission means for Amsterdam. If you were to place all of the designs in this project on top of one another, you would see that there is hardly any change in the place, size or quality of the water system. In itself this is a missed opportunity, because this Commission suggests that there is a large-scale, space-claiming task ahead.
The projects skirt around issues like these. Or, vice versa, the question of water is somewhat alien to the culture and design strength of the Academy. In the last resort, what matters is what this theme did produce. The answer is: the projects show convincingly that Amsterdam is actually a half-written book as far as the exploration of the riverside is concerned. There is still an incredible amount of material waiting to be extracted on both the micro and the macro scale. And, as an Amsterdam civil servant remarked, in the last resort it needs some lubrication to secure the acceptance of large-scale interventions relating to the water. And projects that show how fine, good and promising the riverside is are precisely that lubricant.

Waterkaart van Amsterdam en omstreken / Water map of Amsterdam at large
Hanneke van Wel

Gabriël Zitman

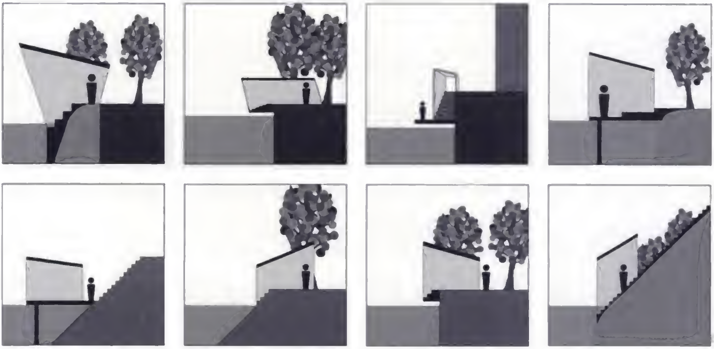
P1a ASL Object
Docent / Supervisor: Machiel Spaan

KASKADE

De Singelgracht van Amsterdam krijgt acht opstappunten voor de watertaxi. Iedere locatie heeft zijn eigen stedenbouwkundige en landschappelijke kenmerken. De condities van water, land en de overgang hiertussen zijn steeds anders. Iedere student ontwerpt voor een van de locaties een opstappunt. Het ontwerp moet op meerdere locaties toegepast kunnen worden. Het ontwerp van Gabriël Zitman blinkt uit in heldere materialisering en verbeeldingskracht. Het houten volume vormt zich naar de aanwezige zichtlijnen, de kade, het landschap en de stad. Op iedere locatie transformeert het object tot een uniek exemplaar dat wel tot dezelfde familie blijft behoren.

QUAY STOP

The Singel canal in Amsterdam is assigned eight stops for the water taxi. Each of them has its own characteristics in terms of urban design and landscape. The conditions of water, land and the transition between them are different at each point. Each student designs a stop for a different location. The design must be capable of being applied to a number of locations. Gabriël Zitman's design stands out for its clear choice of materials and imaginative power. The wooden volume aligns itself with the visual axes of the site, the quay, the landscape, and the city. On each location the object is transformed into a unique exemplar, though one that displays a family affinity with the rest.

Martijn Bakker

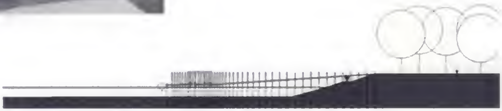
P1a ASL Object
Docent / Supervisor: Ady Steketee

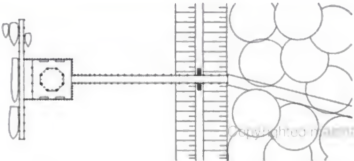
UITVAARTSTEIGER

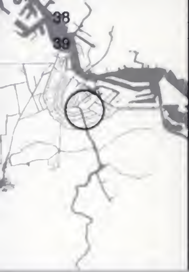
De begrafenis wordt opgevat als een opeenvolging van rituelen in verschillende ruimten. Eerst wordt de kist opgehaald en vervoerd over het water door een uitvaartboot. Naasten kunnen mee in deze boot, anderen zitten in volgboten of komen met ander vervoer. Bij het begraafbos op het buiteneiland van IJburg word aangelegd aan de uitvaartsteiger. Deze steiger is monumentaal, maar van binnen intiem. Daar is een plechtig, emotioneel samenzijn rondom de kist. Vervolgens vindt een processie over de steiger naar het begraafbos plaats. Dan een moment van afscheid bij het graf. En tot slot de terugkeer naar het gewone leven, een bijeenkomst elders op IJburg.

FUNERAL LANDING STAGE

The funeral is conceived as a sequence of rituals in different places. First the coffin is collected and transported over the water by boat. Relatives can accompany it in this boat, while others are transported by other boats in the cortège or by other means of transport. Upon arriving at the wooded cemetery on the outer island of IJburg, they land at the funeral landing stage. This landing stage is monumental, but is intimate on the inside. A solemn, emotional gathering around the coffin takes place there. Then the procession moves over the landing stage to the wooded cemetery. There is a moment for leave-taking at the grave. The ceremony concludes with the return to everyday life with a gathering somewhere else on IJburg.

Tamara Hopman

P1a ASL Context
Docent / Supervisor: Hans Hammink

HUIS IN DE AMSTEL

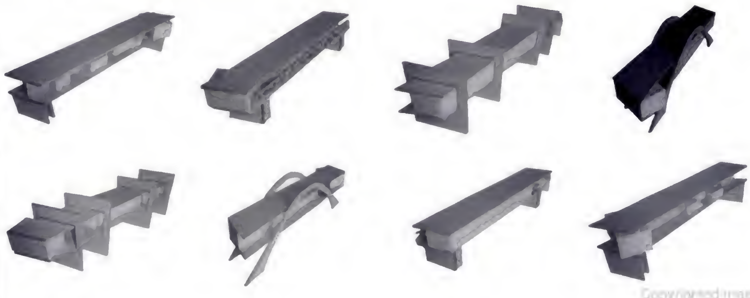
Ontwerp een huis op een van de stenen eilanden van de Amstelsluizen ter hoogte van Theater Carré te Amsterdam. Het gebouwtje is een pied-a-terre voor een kunstenaar die in Carré optreedt. In principe is het huisje alleen via het water bereikbaar. Tamara heeft verrassend genoeg een huis als een brug ontworpen. De brug verbindt het stenen eiland direct met de kade bij Carré. Constructie, plattegrond, doorsnede en gevels zijn goed uitgewerkt en leiden tot een langgerekt huis met een fantastisch, panoramisch uitzicht op de Amstel en op Amsterdam.

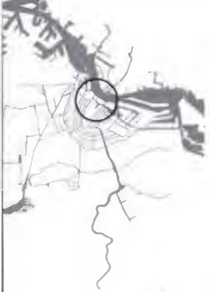
HOUSE IN THE RIVER AMSTEL

Design a house on one of the stone islands of the Amstel sluices at the level of Carré Theatre in Amsterdam. The building is a pied-à-terre for an artist who performs in Carré. In principle the house can only be reached by water.
Surprisingly, Tamara has designed a house as a bridge. The bridge connects the stone island directly with the quay near Carré. The construction, ground plan, cross-section and outside walls are well elaborated and result in an elongated house with a fantastic panorama of the River Amstel and of Amsterdam.

Frank Rietveld

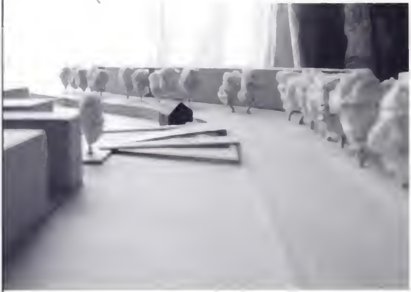
P1a ASL Object
Docent / Supervisor: Albert Herder

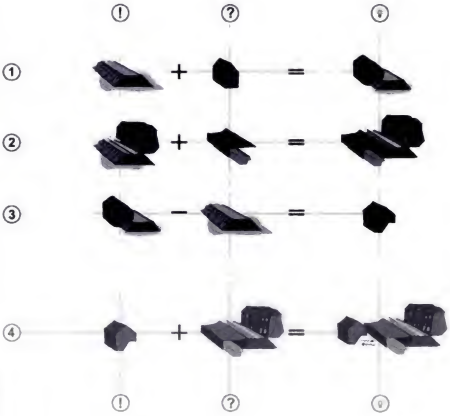
DIJKDOOS

De zuidelijke IJdijk is een verstopt fenomeen in Amsterdam. De opgave is deze middels een object beter zichtbaar te maken. Frank Rietveld gebruikt hiervoor het dijkhuisje in zijn meest elementaire en herkenbare vorm en plaatst deze subtiel in de situatie. Hij reageert op het oorspronkelijke (bredere) dijkprofiel door zijn dijkhuisje op afstand te plaatsen. Het ontwerp levert zo met zijn vorm en functie een geraffineerde bijdrage aan de beleving van dit oude fenomeen.

DYKE BOX

The southern dyke of the River IJ is a hidden point in Amsterdam. The assignment is to use an object to make it more visible. Frank Rietveld makes use of the dyke cottage in its most elementary and recognisable form, and places it in a subtle way in the situation. He reacts to the original (wider) dyke profile by placing his dyke cottage at a distance. The form and function of the design make a refined contribution the experience of this old phenomenon.

Margriet Los

P1b ASL Context
Docent / Supervisor: Esther Reith

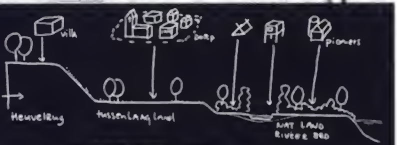
VRIJ...BUITEN

Gevraagd werd een ruimtelijk concept voor het bedrijventerrein Schinkelhavengebied te ontwikkelen, met als vertrekpunt de karakteristieken van de locatie en als programma 'een woonwaterkwartier van minimaal 200 woningen gemengd met leisure en bedrijven'. Uit het concept moest blijken hoe de wisselwerking tussen de situatie en de programmatische opgave werd geïnterpreteerd en hoe het bouwkundige programma een bijdrage leverde aan verbeteringen van stedenbouwkundige of landschappelijke aard. De relatie tot het water werd in deze opdracht teruggebracht tot het niveau waar de aantrekkingskracht centraal stond. Margriet heeft in haar fascinatie voor het gebied 'het frivole' weten vast te houden en omgezet naar een ontwerp waarbij de doorgetrokken Westlandgracht de sfeerdrager en de structuurdrager van het gebied is geworden.

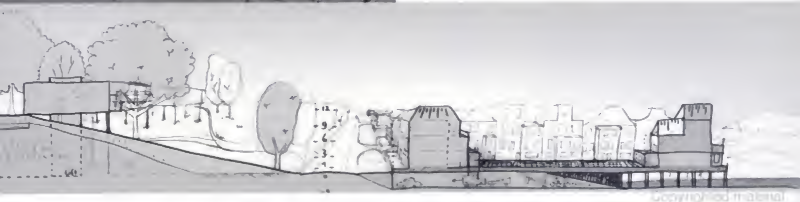
FREE... OUTDOORS

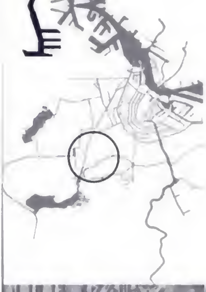
The assignment was to develop a spatial concept for the Schinkelhavengebied business complex based on the characteristics of the location and with the following programme: 'a residential quarter beside the water with at least 200 housing units mixed with leisure and business premises'.
The concept must indicate how the interaction between the situation and the programmatic assignment was interpreted and how the architectural programme contributed to improvements in terms of urban design or landscape architecture. The relation with water was reduced in this assignment to the level where the focus of attraction lay.
In her fascination with the area, Margriet has managed to retain the frivolous element and has turned it into a design in which the extension of the Westlandgracht has become the foundation on which the atmosphere and structure of the area are based.

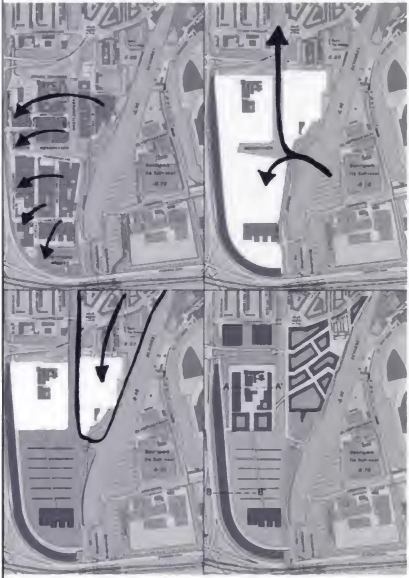

Jonathan Hibma

P1b ASL Context
Docent / Supervisor: Stefan Bödecker

WESTLANDGRACHT

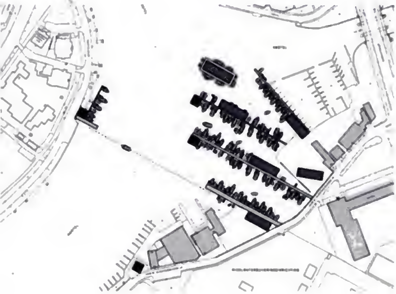
Het gebied in de oksel van de A-10, rondom de Riekerhaven, is een enclave met voornamelijk goedkope bedrijfshallen met daarin doe-het-zelf winkels, tapijthandels en autogarages. Het gebied van twintig hectare wordt getransformeerd tot een op het water georiënteerde woon- en werkomgeving. Karakteristieke gebouwen zijn opgenomen in het ontwerp. De bestaande bedrijven zijn langs de A-10 gebundeld in een dijklichaam.
Zo komt de locatie grotendeels vrij voor nieuwe ontwikkelingen. Een groot deel van de locatie is geschikt voor woonboten. Centraal staat een fors bouwblok waarin naast bestaande gebouwen ook woningen, winkels, horeca en sportfaciliteiten zijn opgenomen.

WESTLANDGRACHT

The area in the armpit of the A10 motorway near the Riekerhaven is an enclave consisting mainly of inexpensive commercial buildings that house DIY shops, carpet stores, and garages. The twenty hectares are transformed into a housing and work environment that is orientated towards the water. Characteristic buildings are incorporated in the design. The existing businesses are clustered next to the A10 motorway in a dykelike profile. The location is therefore largely cleared for new developments.
A large part of the location is suitable for houseboats. The main item is a hefty block that includes not only existing buildings but also shops, housing, catering and sports facilities.

Monique Hutschemakers

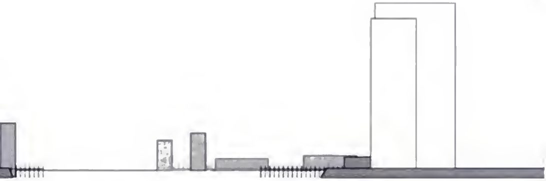
P1b ASL Context
Docent / Supervisor: William Jans

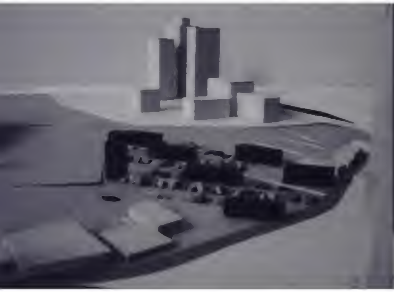
L'HOMME ESCARGOTIQUE

De bocht in de Amstel bij Over-Amstel geeft een bijzonder perspectief op de stad. Door de fragmentarische stadsontwikkeling van de omgeving is deze plek een randstedelijke scherf geworden. Opgave is om de 'geest van de plek' in een stedenbouwkundig ontwerp te vangen.
In het ontwerp van Monique Hutschemakers blijft de scherf een leegte in de stad, een plek voor reflectie, een vrijplaats voor denkers en creatievelingen. Door robuuste ateliergebouwen te combineren met mobiele woningen en een veerpont is het tegelijkertijd een stukje netwerkstad.

L'HOMME ESCARGOTIQUE

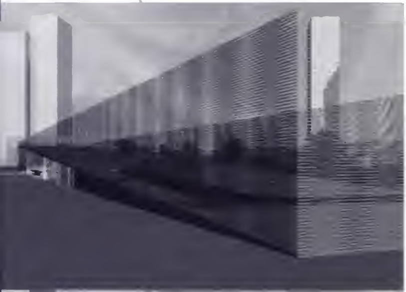
The bend in the River Amstel near Over-Amstel offers an unusual perspective of the city. As a result of the fragmentary urban development of the surroundings, this spot has become a 'shard' in the city. The assignment is to capture the genius loci in an environmental design.
In the design by Monique Hutschemakers, the shard remains an open space in the city, a place for reflection, a haven for thinkers and creative minds. The combination of robust studio buildings with mobile homes and a ferry makes it at the same time a piece of the network city.

Uri Gilad

P3b A Woongebouw / Housing
Docent / Supervisor: Bas Liesker

APPARTEMENTENHOTEL NDSM-WERF

In de glorietijd kwam Koningin Juliana vaak langs om een schip te dopen en telde de NDSM-werf aan de noordzijde van het IJ wel zes scheepshellingen. Nu, dertig jaar later, wordt de NDSM-werf getransformeerd tot een 'cultuurwerf'. De grote loodsen worden in gebruik genomen als broedplaats, concertzaal en filmstudio; maar hoe ziet het tweede leven van de twee enorme scheepshellingen eruit? De integratie met woningen is daarom de opgave voor het P3 project. Vanuit het besef dat een gast in een appartementenhotel er voor een bepaalde tijd woont, is veel energie gestoken in het ruimtelijk onderzoek naar het woonmilieu in het binnenste van de scheepshellingen. Maquette- en 3D-onderzoek hebben geleid tot een hotel met een mooie gelaagdheid van ruimten: van een royale hal tot intieme patio's waaromheen de appartementen zijn geclusterd.
Het appartementshotel maakt van de rauwe betonnen scheepshellingen een comfortabele plek om te verblijven en overtuigt als tweede leven.

NDSM WHARF APARTMENT HOTEL

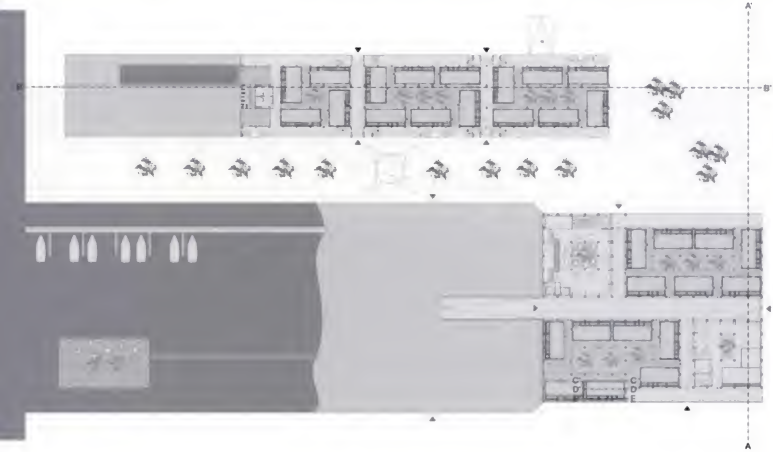
In the heyday of the NDSM wharf, Queen Juliana often visited it to launch a ship, and there were no less than six slipways on the northern side of the wharf. Now, thirty years later, the NSDM is being transformed into a cultural wharf. The big sheds are used as a cultural hothouse, concert hall and film studio. But what lies in store for the two enormous slipways? Their integration with housing is therefore the assignment for the P3 project.
Given the fact that a guest in an apartment hotel is there for a limited period, a lot of energy has been spent on spatial research on the housing environment in the interior of the slipways. Scale model and three-dimensional research has led to a hotel with a beautiful layered structure of spaces: from a generous foyer to intimate patios surrounded by the clusters of apartments.
The apartment hotel turns the rough concrete slipways into a comfortable place to stay and is convincing as a second life for the wharf.

A-A'

B-B'

C-C'

D-D'

E-E'

Bart de Lege

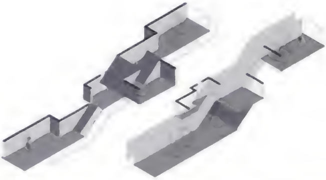
P3b A Woongebouw / Housing
Docent / Supervisor: Joost Hovenier

GORDIAN KNOT

De Kostverlorenvaart kent van oudsher een historie van uiteenlopende bedrijvigheid. Tussen de Jan van Galenstraat en de van Hallstraat is dit nog steeds goed te zien. De woon/werkwoningen die studenten voor deze locatie ontwierpen varieerden van zeer eenvoudige, maar rake oplossingen (Claudia Temperilli) tot complexe ontwerpen zoals die van Bart de Lege.
Bart wilde dit project gebruiken om een heel specifieke woningtypologie te onderzoeken. Hij heeft daardoor echter voor zichzelf een gordiaanse knoop ontwikkeld.
Zijn gebouw bestaat uit een vrijstaand blok van vier beuken met extreem diepe woningen. In elke beuk kun je over de gehele diepte van de woning het water zien. Om de middelste woningen van daglicht te voorzien is een ingewikkelde structuur van trapsgewijs aflopende woningen bedacht. Door deze structuur ontstaan in de buitenste beuk openingen zodat de middelste woningen daglicht kunnen krijgen.
Tja, het mag allemaal wel wat minder. Maar ik ben zeer gecharmeerd geraakt van het plan. Bart heeft de uiterste consequentie van zijn beslissing genomen. Hij heeft heel gestaag de knoop ontward en ons allemaal in verbijstering achtergelaten. Het is een fantasisch plan!

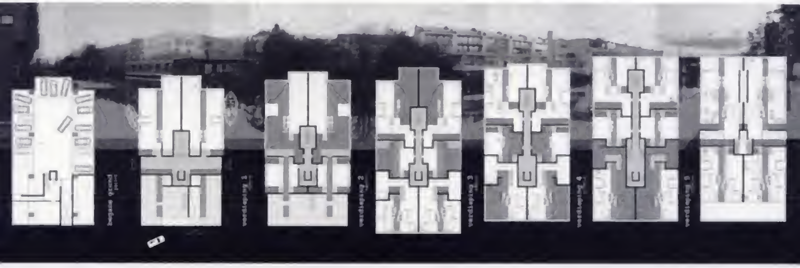
GORDIAN KNOT

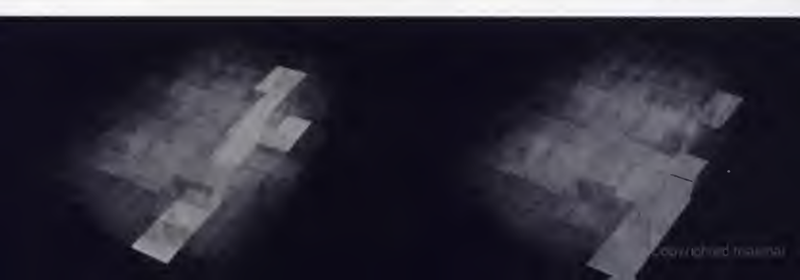
The Kostverlorenvaart has a long history of diverse commercial activity, as is still evident in the part between the Jan van Galenstraat and the Van Hallstraat. The combined work and accommodation homes that the students designed for his location varied from very simple but effective solutions (Claudia Temperilli) to complex designs like that by Bart de Lege.
Bart wanted to use this project to investigate a highly specific housing typology, but in doing so he has created a Gordian knot for himself.
His building consists of a freestanding block of four rectangles with extremely deep housing units. In each rectangle you can see the water over the entire depth of the housing unit. A complicated structure of staggered units has been devised to allow daylight to reach the units in the middle; this structure creates openings in the outermost rectangle so that the ones in the middle can receive daylight.
Well, it could all be a good deal less contrived, but I am very charmed by the plan. Bart has taken his decision to its logical conclusion. He has very gently untangled the knot and left us all astonished. It is a fantastic plan!

René Blom

P3b S Stadsrand / City limits
Docent / Supervisor: Henk Bouwman

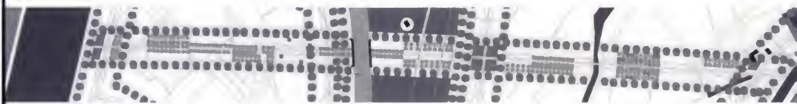
PARKSTRIPS DIEMERSCHEG

Voor een complexe opgave in een gebied dat als stadsrand wordt aangemerkt, waren nagenoeg alle parameters onbekend: programma, doelgroep en financiële middelen. René Blom heeft hiervoor een raamwerk ontwikkeld dat, ondanks deze onbekenden, een ruimtelijke structuur oplevert die tot de verbeelding spreekt. Met dit voorstel krijgt het gebied de kans om opgemerkt te worden en te worden ontwikkeld. Het voorgestelde groene raamwerk trekt het gebied open en levert mogelijkheden voor een zeer divers programma, zonder dat de schaal en openheid in het stadsrandgebied teniet wordt gedaan. Bovendien levert de structuur zelf waarborgen voor behoud en verbetering van de natuurwaarde. De gelaagdheid van een uiterlijk eenvoudig plan biedt kansen aan occupatie en gebruik op verschillende schaalniveaus. Het plan getuigt van intelligentie door de eenvoud van de ingreep.

DIEMERSCHEG PARK STRIPS

Practically all the parameters – programme, target group, financial resources – were unknown for a complex assignment in an area that is designated as periphery. René Blom has developed a framework for it that, in spite of these unknown factors, yields a spatial structure that appeals to the imagination. This proposal gives the area the opportunity to be noticed and developed. The proposed green framework opens up the area and offers opportunities for a highly diverse programme, without destroying the scale and openness of the peripheral area. Moreover, the structure itself offers guarantees for the preservation and improvement of the natural value. The layeredness of an apparently simple plan provides opportunities for occupation and use on different scale levels. The plan bears witness to intelligence through the simplicity of the intervention.

Doorsnede van een parkstrip /
Section of one park strip

Huidig / Present

Concept

Routes

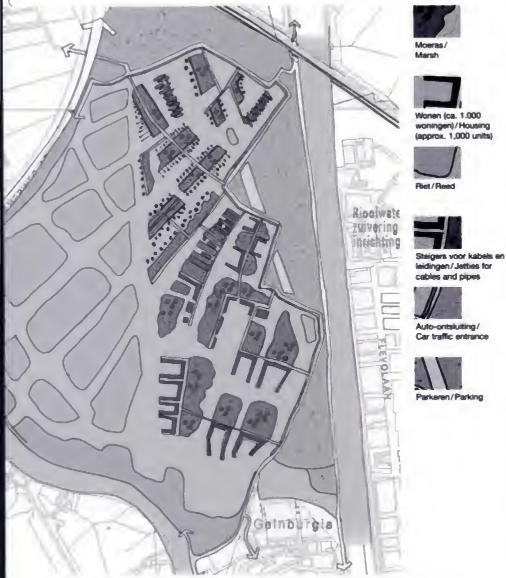

Ecozone / Eco zone

Sander Dekker

P3b S Stadsrand / City limits
Docent / Supervisor: Henk Bouwman

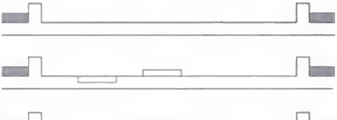

DIEMERSCHEG

In het voorstel wordt het plangebied Diemerscheg afgezet tegen de verstedelijkingsdruk enerzijds en de noodzaak tot waterretentie anderzijds. Daar bovenop stelt Sander Dekker een woningprogramma voor. Deze op het eerste oog conflicterende programma's worden door de ruimtelijke opzet inéén gevoegd tot een vanzelfsprekende plassenstructuur, vergelijkbaar met de zuidelijker gelegen plassen. Zo ontstaat een typisch Hollands landschap tussen Utrecht en Amsterdam èn tussen plassengebied en IJsselmeer. Waarborg voor een ervaarbare, open stadsrand wordt gegeven door het inbrengen van water. Helaas wordt niet ingegaan op de confrontatie tussen wonen en geluidhinder ten gevolge van de grootschalige infrastructuur. Daarentegen geeft het woonmilieu-voorstel een overtuigend beeld.

DIEMERSCHEG

In the proposal, the plan area Diemerscheg is set against the pressure of urbanisation, on the one hand, and the need to retain water, on the other. Sander Dekker proposes a housing programme on top of this. These programmes, which appear at first sight to be in conflict with one another, are streamlined through the spatial plan to form a natural structure of lakes like the ones situated further south. The result is a typically Dutch landscape between Utrecht and Amsterdam and between the lakes and the IJsselmeer. That the open outskirts of the city can be experienced as such is guaranteed by the introduction of water. Unfortunately the plan does not go into the confrontation between housing and noise as a result of the large-scale infrastructure. The proposal for a residential environment, on the other hand, does present a convincing picture.

Concept: ophogen is afgraven / Concept: to level up is to dig up

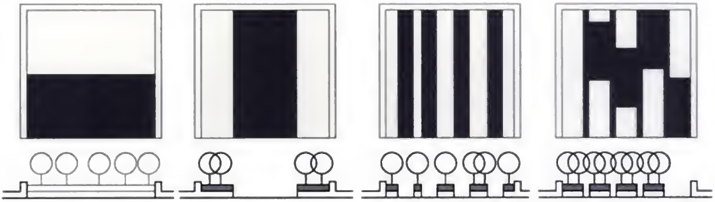
Peil -0,5: Moeras / Level -0.5: Marsh

Peil -1,0: Rietland / Level -1.0 : Reed land

Peil -2.0: Bevaarbaar / Level -2.0: Navigable

Concept moerasbos / Concept marsh woodland

Derk van der Velden

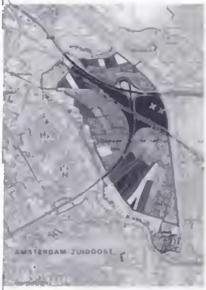
P3b L Stadsrand / City limits
Docent / Supervisor: Leon Emmen

NIEUW AMSTERDAMS PEIL

De Diemerscheg is een belangrijk uitloopgebied voor Amsterdam-Oost en in de toekomst ook voor IJburg. Het is aan alle kanten duidelijk begrensd door waterlopen, maar ook sterk versnippert door de zware infrastructuur waaronder het Amsterdam-Rijnkanaal, een spoorlijn en snelwegen. De huidige landbouwfunctie is marginaal en de druk van onder andere recreatie, woningbouw en infrastructuur, maar ook natuurbeheer, waterbeheer en ecologie, is groot. Landschappelijk wordt dit open veengebied gewaardeerd en volbouwen is zeker geen optie.
Door de studenten is ontworpen aan een nieuwe identiteit voor de Diemerscheg. Derk van der Velden grijpt de waterproblematiek en het probleem van de bodemdaling aan om van de Diemerscheg een hoog dynamisch natuurgebied te maken. Hij ontwerpt een ingenieus watersysteem. Watervlakken, moerassen, slikken, graslanden en bossen, allemaal zijn ze onderdeel van deze watermachine. Door aan de knoppen van het systeem te draaien en een bepaalde vorm van beheer in te zetten ontstaat een schouwspel van voortdurend veranderende flora en fauna.

N.A.P.

The Diemerscheg is an important overspill area for East Amsterdam, and in the future also for IJburg. It is clearly bordered on all sides by water, and is also very fragmented by the heavy infrastructure, which includes the Amsterdam Rhine Canal, a railway line, and motorways. The present agricultural function is marginal, and the pressure of recreation, housing and infrastructure, as well as nature conservation, water conservation and ecology, is great. The landscape qualities of this open peat bog are appreciated, and high-density building is out of the question.
The students have worked to design a new identity for the Diemerscheg.
Derk van der Velden tackles the problem of water and the drop in the ground level to turn the Diemerscheg into a very dynamic nature reserve. He designs an ingenious water system. Lakes, swamps, mud flats, meadows and woods are all part of this water machine. Turning the knobs of the system and selecting a particular form of water management results in a spectacle of constantly changing flora and fauna.

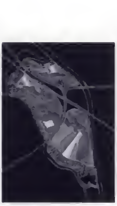

Ontwikkelen bebouwingslint / Ribbon development

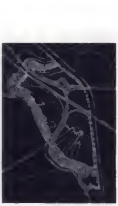
Graven laagwaterrietveld en maken dijken voor tussenboezem / Low-water reed marsh and dykes for drainage area

Maken fluctuatiepolders gekoppeld aan tussenboezem / Fluctuation polders linked to drainage area

'Poort van Amsterdam' en herkenbaar watersysteem / 'Gateway of Amsterdam' and identifiable water system

Behoud bestaand bos en verbeteren bereikbaarheid / Conservation of existing woodland and improved accessibility

Peilfluctuatie per maand / Level fluctuation per month — Niet maaien / Don't mow — Mud

Peilfluctuatie per jaar / Level fluctuation per year — 2x per jaar maaien / Mow twice a year — Florid grass

Stabiel hoog peil bij vorst / Stable high level with frost — Ice

Peil stabiel of fluctuerend / Stable or fluctuating level — Water

Peilfluctuatie per jaar / Level fluctuation per year — 1x per twee jaar maaien / mow once every two years — Reed marsh

Peilfluctuatie per jaar / Level fluctuation per year — Niet maaien / Don't mow — Marsh woodland

Jan Maas

P3b L Stadsrand / City limits
Docent / Supervisor: Leon Emmen

STADSRAND OOST

De Diemerscheg is een belangrijk uitloopgebied voor Amsterdam-Oost en in de toekomst ook voor IJburg. Het is aan alle kanten duidelijk begrensd door waterlopen, maar ook sterk versnippert door de zware infrastructuur waaronder het Amsterdam-Rijnkanaal, een spoorlijn en snelwegen. De huidige landbouwfunctie is marginaal en de druk van onder andere recreatie, woningbouw en infrastructuur, maar ook natuurbeheer, waterbeheer en ecologie, is groot. Landschappelijk wordt dit open veengebied gewaardeerd en volbouwen is zeker geen optie.
Door de studenten is ontworpen aan een nieuwe identiteit voor de Diemerscheg. Jan Maas is gefascineerd door de ruimte tussen de spoorlijn en de snelweg A1. In zijn ontwerp maakt hij van deze restruimte tussen de infrastructuurbundels een met betekenis geladen ruimte. Een berg markeert hier de entree van de stad. De stad manifesteert zich aan de snelweg met allerlei tijdelijke activiteiten. Tegelijkertijd vormt de berg met een retentieplas een groene en recreatieve schakel tussen het zuidelijk en noordelijk deel van de Diemerscheg.

EASTERN CITY LIMITS

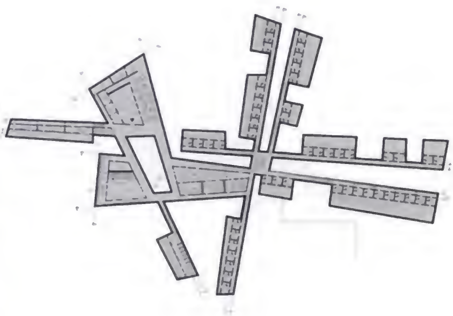
The Diemerscheg is an important overspill area for East Amsterdam, and in the future also for IJburg. It is clearly bordered on all sides by water, and is also very fragmented by the heavy infrastructure, which includes the Amsterdam Rhine Canal, a railway line, and motorways. The present agricultural function is marginal, and the pressure of recreation, housing and infrastructure, as well as nature conservation, water conservation and ecology, is great. The landscape qualities of this open peat bog are appreciated, and high-density building is out of the question.
The students have worked to design a new identity for the Diemerscheg.
Jan Maas is fascinated by the area between the railway line and the A1 motorway. His design turns this residual area between the clusters of infrastructure into a space that is pregnant with meaning. A mountain marks the entrance to the city. The city manifests itself beside the motorway with all kinds of temporary activities. At the same time, the mountain with a water retention lake provides a green recreational link between the southern and the northern part of the Diemerscheg.

DIEMERBERG

DIEMERBERG

André Baldišiūtė

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Hans van der Made, Gianni Cito

PRISON

In de studio 'Vondel' stond de poëzie centraal; de liefde tussen stad en water. Is de kwaliteit van Amsterdam als waterstad voldoende tot gezicht van de stad is gemaakt? Waar liggen de nog niet ontgonnen potenties in bouwkundige, mentale, culturele en imagineire zin? En welke feitelijke architectuur of welke ruimtelijke condities kunnen worden ontworpen om die liefde te laten bloeien?
De locatie voor deze studio was het 'oude' IJ, het IJ tussen de oude zeedijken.
In het gevangenisplan van Andre Baldisiute werden in het IJ eilanden als binnenpleinen geplaatst, die onder water met elkaar verbonden zijn en waar gevangenen vrij kunnen lopen. De bezoekers of bewakers meren een bootje aan. De gevangenis zelf gaat over meerdere lagen middels hellingbanen diep het water in. Iedere verdieping heeft boven elkaar of ten opzichte van elkaar verschoven buitenplaatsen die voor de lichttoetreding zorgen, waardoor een andere afstand naar het water ontstaat en het gebouw heel driedimensionaal te beleven is. Het uitgangspunt van haar plan was, zoals ze het zelf noemde, 'to canibalize the IJ'.

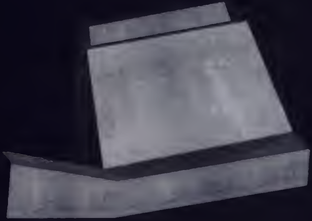
PRISON

The Vondel studio was devoted to poetry: the love affair between the city and water. Has the quality of Amsterdam as a city on the water been sufficiently brought out in the cityscape? Where does the untapped potential lie in architectural, mental, cultural and imaginary terms? And which specific architecture or spatial conditions can be designed to promote that love affair?
The location for this studio was the 'old' River IJ, the IJ between the old sea dykes. In Andre Baldisiute's plan for a prison, islands in the IJ were used as inner courtyards which are connected with one another under water and in which inmates are free to walk around. Visitors or guards moor their boats there. The prison itself slopes over several levels deep into the water. Each floor has outer courtyards, either directly above or staggered above one another, to allow daylight to enter, which creates a distance from the water and gives the building a three-dimensional quality. The starting point of her plan, as she herself called it, was 'to cannibalise the IJ'.

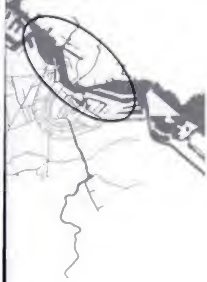

Gloria Font Parducci

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Bruno Doedens, Rob van Leeuwen

YOU AND IJ

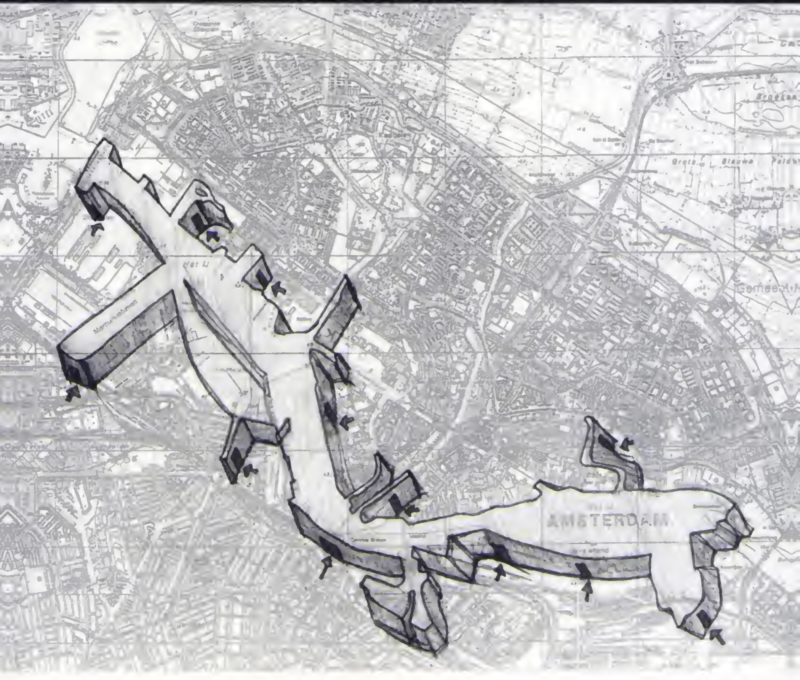
Water, geluid en wind; dat zijn de ingrediënten van Gloria Fonts fascinatie voor het IJ. Daaruit kwam de eerste ontwerpopgave voort: het expressief maken van deze ingrediënten. Dat resulteerde in een reeks door het IJ zelf gemaakte schilderijen: doeken, die op verschillende plakken op de waterlijn werden gespijkerd, maakten na verloop van tijd de dynamiek en de inhoud van het water zichtbaar. Ook kwamen er ontwerpschetsen voor een door golven aangedreven 'fluitbank' en een windharp. De tweede opgave was deze expressies te verenigen in het landschap. De vondst die dit mogelijk maakte was een statement: het IJ is een park, een lege, vrijwel onbekende ruimte in het hart van Amsterdam. Gloria introduceerde een netwerk van 'paden' in het IJ, af te leggen met vaporetto's, watertaxi's en andere bootjes. Aan de oevers verschenen parkingangen: pontons voor afvaart, zo gesitueerd dat zij steeds aansluiten op plekken die ook de kwaliteit van een park hebben. Alle pontons hebben een specialiteit; ze brengen elk een mogelijkheid tot expressie die water, geluid en wind juist op die plek bieden. Het bewijs is geleverd: er is een verborgen landschapslaag in Amsterdam.

YOU AND IJ

Water, sound, wind: those are the ingredient's of Gloria Font's fascination with the River IJ. This resulted in the first design assignment: to make these ingredients expressive. This in turn led to a series of paintings created by the river itself: canvases nailed to the waterline at different points made visible the dynamism and content of the water after a while. She also came up with design sketches for a 'flute bench' driven by the waves and a wind harp. The second assignment was to bring these expressions together in the landscape. The brainwave that made this possible was a statement: the IJ is a park, an empty, almost unknown space in the heart of Amsterdam. Gloria introduced a network of 'paths' in the IJ which could be traversed by vaporetti, water taxis and other small craft. Park entrances appeared on the river banks: pontoons for departures, so situated that they always link up with sites that have the quality of a park too. Each of the pontoons has something special about it: each of them expresses a potential of the water, sound and wind present at that very spot. The evidence has been provided: there is a hidden layer in the landscape of Amsterdam.

AMSTERDAM

Sander Monteiro

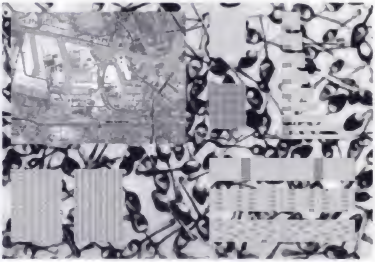
P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten/ Supervisors: Rob van Leeuwen, Arnd Brüninghaus

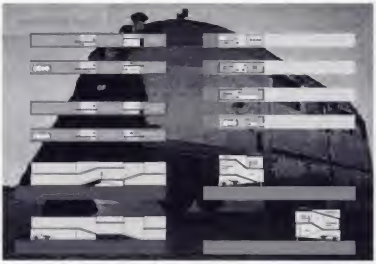
WONEN IN DE HAVEN

Het semesterthema 'meten en regelen' is in dit project uiterst letterlijk geïnterpreteerd. Er is een sluis in IJmuiden bedacht, die de haven van Amsterdam moet laten draaien en 700 miljoen euro kost. De financiering van deze sluis wordt opgebracht door de braakliggende havengebieden tijdelijk als woningbouwlocatie te exploiteren en na 25 jaar, als het geld verdiend is, weer terug te brengen tot haven. De havengebieden laten geen permanente bewoning toe en dus moest de verblijfstijd in de woning worden teruggebracht tot de essenties slapen en rusten.
Het ontwerp is een intelligente verweving van financieel-maatschappelijke overwegingen in een sluitend stedenbouwkundig en architectonisch ontwerp. Het idee wordt logisch en consequent opgebouwd. Het mobiele leven van een jonge stadsnomade vormt het uitgangspunt voor de tijdelijke woonruimte met een bijzonder programma. De daarbij horende fascinatie voor het hedonisme van deze demografisch kleine groep spreekt tot de verbeelding. De dialoog van het planmateriaal met de beschouwer die er diep in duikt, wordt rijkelijk beloont door momenten van humor die nooit geriefelijk zijn en bovendien goed onderbouwd. En de mogelijkheid buiten de beperkingen van de maakbaarheid te treden wordt ten volle benut in dit academische project.

LIVING IN THE HARBOUR

The theme of the term 'measuring and regulating' has been interpreted in an extremely literal way in this project. A sluice has been thought up in IJmuiden to serve the port of Amsterdam which costs 700 million euro. The funding for the sluice is raised by using the abandoned harbour areas temporarily as a housing location and converting them back into a harbour 25 years later when the investment has been paid for. The harbour areas do not allow permanent housing, so the time spent in the home has to be reduced to the essentials of sleep and rest.
The design is an intelligent combination of financial and social considerations in a coherent architectural and environmental plan. The idea is constructed logically and consistently. The mobile life of a young urban nomad is the starting point for the temporary housing with an unusual programme. The corresponding fascination with the hedonism of this demographically small group appeals to the imagination. The dialogue between the plan material and someone who goes into it thoroughly is richly rewarded by moments of humour that are never accommodating and are well thought out. And the opportunity to step beyond the limitations of routine practicality is exploited to the full in this academic project.

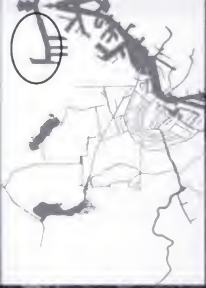

Houtrak
Gemee
nsterda
Westpoort

Dingeman Deijs

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Marieke Timmermans, Gianni Cito

N.A.P.

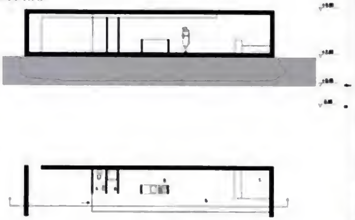
Lange tijd was het IJ de wereld van de stadsnomaden en de alternatievelingen. De stad drijft de alternatievelingen steeds verder weg. Maar het IJ blijft inspireren tot initiatieven en de alternatievelingen zijn trendsetters geworden. De Amsterdamse strandscene verruilde het Hippe Bloemendaal voor het opgespoten zand van IJburg. Van de eindeloze strandvlakte is nu nog Blijburgstrand over, een laatste snipper alternatief initiatief binnen een keurige woonwijk.
In de stedenbouw wordt bijna alles van bovenaf ontworpen vanuit het geheel en het algemeen belang. Binnen dit geheel moet het individu zijn plek zoeken. In het landelijk gebied echter wordt bijna alles ontwikkeld vanuit het individu (boer) en alle ontwikkelingen samen maken het geheel. Het IJ is een grote landschappelijke ruimte binnen de stad. Hier is ruimte voor mensen om zelf iets te ontwikkelen. Alle ontwikkelingen samen vormen een landschap dat een alternatief is voor de stad.

N.A.P.

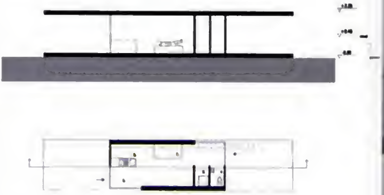
For a long time the River IJ was the world of the urban nomads and those with an alternative life-style, who are increasingly driven further away by the city. But the IJ continues to serve as a source of inspiration for initiatives, and the alternative types have become trendsetters. The street scene of Amsterdam traded Hippe Bloemendaal in for the fresh sand of IJburg. All that is left of the endless expanse of sand is the Blijburgstrand, a last fragment of alternative initiative in a prim and proper residential neighbourhood.
Urban design is almost always a top-down process which starts out from the totality and the general interest. Individuals have to find their niche within this whole. In rural areas, on the other hand, almost everything is developed on the basis of the individual (farmer), and each development combines with the rest to form the whole. The IJ is a large landscape space inside the city. It offers people room to develop something themselves. The sum total of those developments forms a landscape that is an alternative to the city.

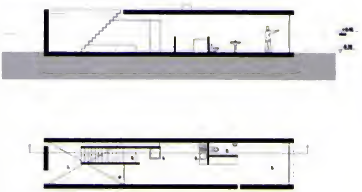
+2.60 NAP

-0.95 - +0.45 NAP

-0.70 NAP

+0.45 NAP

Stephan Schagen

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Pieter Jannink, Jo Barnett

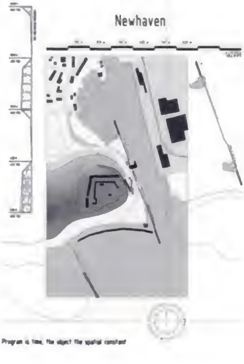

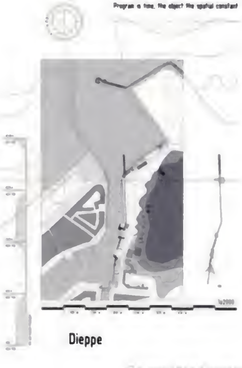
DRIJF TIJD PAVILJOENS

De reis Londen – Parijs duurt slechts twee uur en vijftien minuten met de hogesnelheidstrein door de Tunnel. Ondanks deze snelheidstoename in verstedelijkt Europa bestaat er nog steeds een oudere, 'lichte' verbinding tussen Engeland en Frankrijk via de haven van Newhaven. De veerboot naar Dieppe doet er ook twee uur en vijftien minuten over en gedurende die reis stijgt of daalt het water.
Dieppe heeft als drempel tot Europa een plezierig stadje met restaurants, haven en geschiedenis te bieden. Daarentegen is de eerste indruk van Newhaven, dat in een prachtig landschap ligt, die van een dumpplek vol ploeterende industrie in dienst van welvarender omgevingen.
Stephan Schagen heeft zijn ambitie om de relatie tussen Newhaven en Dieppe voor de bewoners meer ervaarbaar te maken vertaalt in een voorstel voor twee identieke, beweegbare paviljoens, één in elke plaats bij het eindpunt van het veer. De met zeildoek gedekte paviljoens bieden een plek voor plaatselijke activiteit. 'Aangedreven' door de getijden bewegen ze langzaam in horizontale en verticale richting langs een bepaald tracé. De relatie met de omgeving en invulling is uniek voor elke paviljoen; tegelijk is het een overduidelijke tweeling, elkaars echo aan de overzijde van het Kanaal.

FLOATING TIME PAVILIONS

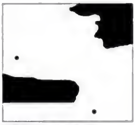
A trip between London and Paris only takes two hours and fifteen minutes by high speed train through the Channel tunnel. Despite this acceleration of urbanized Europe an older tenuous link on the periphery of Europe maintains a connection between England and France through the port of Newhaven. The crossing by ferry to Dieppe takes the same two hours and fifteen minutes, and in that time the water rises or falls as you cross.
While Dieppe offers a threshold into Europe with a pleasant town of restaurants, boat harbours and history, Newhaven despite connections to an exquisite landscape, at first appears to be a dumping ground of struggling industry for the wealthier environs.
An ambition to gently draw the connection between Newhaven and Dieppe to the closer attention of local inhabitants and visitors, resulted in a proposition of identical moving pavilions which were placed in each town at each arrival point. The pavilions over sailing roof provide a new forum for local activity. Using the tide as their motor, they move slowly vertically and horizontally along a prescribed route. They are both unique in their response to their specific locations and an obvious twin, echoing each other across the Channel.

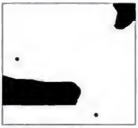

18000 ys ago

10000 ys ago

8500 ys ago

2004

Steven Schinkel

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Pieter Jannink, Jo Barnett

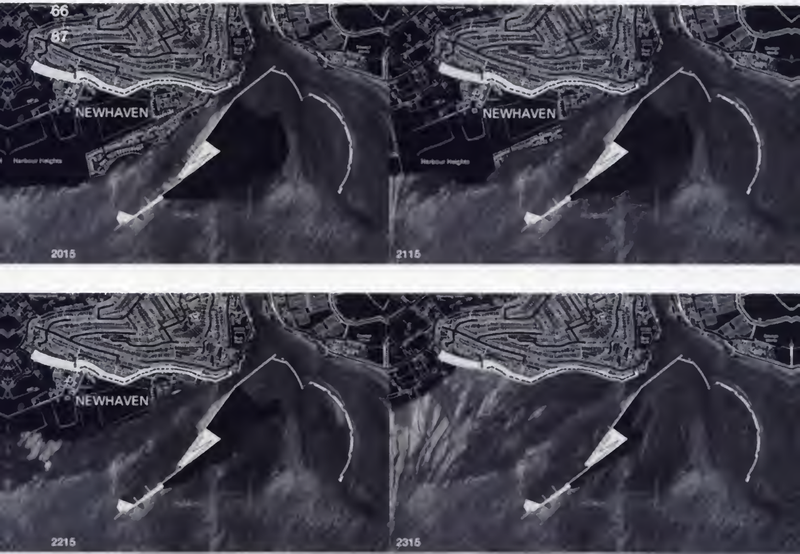
EEN NIEUWE KUSTLIJN

Newhaven werd in het verleden, maar ook nu nog, ernstig aangetast door de verwoestende invloed van planning. Het is de vanzelfsprekende plek voor de nieuwe vuilverbranding, die plaatselijk veel weerstand oproept. Het stadscentrum is één onafzienbare ringweg vol verkeer, de relatie met de kust is zwak; maar misschien ligt hier de sleutel tot verbetering. Het bestaande strand doet al even weinig uitnodigend aan. Het bestaat uit keien en een betonnen pier die de haventoegang moet beschermen; ruw en meedogenloos.
In het project van Steven Schinkel werd de lijn tussen water en land zorgvuldig bestudeerd. Omdat die zone zo onderhevig is aan de nukken van de getijden lijkt die in eerste instantie nauwelijks geschikt voor gebruik. Maar bij nader inzien is dit ook de zone waar leven kan beginnen.
Kijkend naar de manier waarop de hoog oprijzende kust van krijtrotsen door de tijd heen erodeerde en werd beschermd kwam Steven met een zeer gedurfde ingreep om de kustlijn dichter bij het hart van Newhaven te brengen. Hiervoor is langdurige, grootschalige erosie nodig. Tegelijk wordt een enorme, sterk aanwezige pier voorgesteld die zowel beschermd als aanslibbend materiaal vasthoudt. Materiaal van de geërodeerde kust zal aangroeien tot nieuwe leefomgevingen voor fauna en flora. En daar kan het publiek dan weer naar kijken vanaf die nieuwe, meer leefbare pier.

A NEW COASTLINE

Newhaven is and continues to be badly damaged by planning blight. It's the natural choice for the newly proposed and much locally resisted waste incinerator. Its town centre is a vicious ring road of endless traffic its relationship to the coast line is tenuous but perhaps the key to its revival. Newhaven's existing beach appears equally inhospitable. Formed from pebbles with a long concrete pier to protect the entry point of the cross channel ferry and other boats, it is wild and unforgiving.
A close examination was made of the line between water and land. At first appearance an area often difficult to occupy as it is prey to the vagaries of the tide. However on close examination, it is also the line where life can also begin to take hold.
Looking at the way the chalk cliffs have been eroded and protected over time an extremely bold intervention was proposed that would bring the coastline closer to the heart of Newhaven. This would necessitate over time erosion on a large scale. At the same time a huge an articulated pier would be introduced that would protect and accumilate. Elements from the eroded coastline would begin to accrue to form new habitates for wild life.These in turn could be witnessed by the public from this new more inhabitable pier.

NEWHAVEN
Harbour Heights
2015
NEWHAVEN
Harbour Heights
2115
NEWHAVEN
2215
NEWHAVEN
2315

Sebastian Janusz

P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Miranda Reitsma, Rik van Dolderen

FLOODLAND

Met de benoeming van het water als 'het blauwe goud' wil Amsterdam nieuwe impulsen geven aan de gewijzigde context tussen de stad en het water. Voor de IJ-oevers wordt gekozen voor een culturele oriëntatie onder het motto: het IJ voor even. Wat is het te exploiteren imago van het IJ als tijdelijke, extra ruimte voor de stad? De strategie van dit plan wordt gestuurd door het idee van de vloed als metafoor. Door beide sluiscomplexen te verwijderen komt de stad weer onder invloed van wisselende waterniveaus. In dit getijde landschap drijft een nieuw plein in het midden van het IJ als herinterpretatie van het centrum van Amsterdam, niet gefixeerd maar flexibel. Dit half verzonken drijvende, glazen plein, gelijk een ijsberg, combineert de functies van pont en theater. De alledaagse handeling van het heen en weer varen wordt gecombineerd met het bijzondere moment van een voorstelling. Het geconcentreerde, hybride object in het IJ is relatief klein, maar met een grote actieradius die de openbare ruimte tussen het Centraal Station en Amsterdam-Noord weet te beïnvloeden.

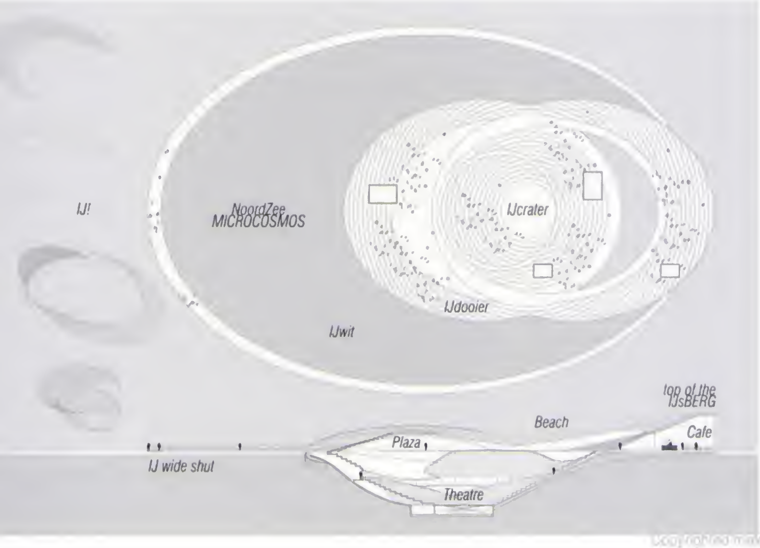
FLOODLAND

The term 'blue gold' for water reflects Amsterdam's desire to provide new impulses for the altered context between the city and the water. A cultural orientation is chosen for the banks of the River IJ under the motto: the IJ for a moment. What is the image of the IJ that can be exploited as a temporary, extra area for the city? The strategy of this plan is based on the idea of flood as metaphor. The removal of both sluice complexes exposes the city to the influence of changing water levels again. In this tidal landscape, a new square floats in the middle of the river as a reinterpretation of the centre of Amsterdam, except that this one is not fixed but flexible. This half-submerged, floating glass square like an iceberg combines the functions of ferry and theatre. The everyday activity of ferrying back and forth is combined with the special moment of a performance. The concentrated, hybrid object in the IJ is relatively small, but it has a large action radius capable of making an impact on the public space between the Central Station and Amsterdam North.

IJ!
NoordZee
MICROCOSMOS
IJcrater
IJdooier
IJwit
top of the
IJsBERG
Beach
Cafe
Plaza
IJ wide shut
Theatre

Daniël Leenders

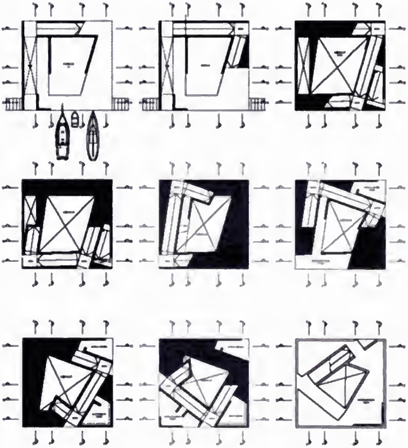
P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Marieke Timmermans, Arnd Brüninghaus

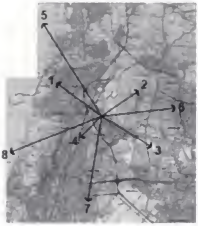
DIALOGUE OF RIVER RYTHMS

Wat te doen met de natuur en infrastructuur aan weerszijden van het Noordzeekanaal? En hoe de ruimte langs het kanaal van Amsterdam tot IJmuiden in te richten? Na het Noordzeekanaal in een groots gebaar terug te brengen naar zijn oorspronkelijke verloop, plaatst Daniël Leenders een hoge betonnen klimtoren met uitzichtplatform en schuilfunctie aan de oevers van zijn nieuwe recreatierivier, het oer-IJ. De toren zou het begin van een hele reeks folies moeten worden die de relatie van natuur en het menselijk ingrijpen daarin thematiseren.
Het ontwerp kent een logische en strakke argumentatie van regionale schaal tot architectuurdetail. Het ontwerp is poëtisch en bruikbaar, aansprekend in zijn onverdunde moderniteit, contrasterend en eenduidig. Het verlangen ontstaat het ontwerp gebouwd te zien. Strak begeleid klimt de bezoeker langs een trap naar een bergtop in het Noord-Hollandse landschap, inclusief klimmuur en strak omlijnde *Kodak moments*. De spanningsboog tussen het weidse landschap en de gecontroleerde ervaring van dit verticale accent wordt mooi opgebouwd en vastgehouden. Programmatisch is het een goede vondst om een klimmuur in een uitzichttoren te integreren.

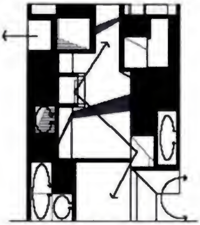
DIALOGUE OF RIVER RHYTHMS

What is to be done with the nature and infrastructure on both sides of the North Sea Canal? And how should the area beside the canal from Amsterdam to IJmuiden be organised?
After the grand gesture of bringing the North Sea Canal back to its original course, Daniël Leenders places a tall concrete tower with a panoramic platform and shelter function on the banks of his new recreational river, the original IJ. The tower is intended to be the first in a series of follies that thematise the relation between nature and human intervention in nature.
The design is characterised by a logical and coherent argumentation from regional scale down to architectural detail. The design is poetic and utilitarian, appealing in its undiluted modernity, contrasting and unambiguous.
It would be a good thing to see the design built. Under strict control, visitors climb the stairs to a mountain peak in the landscape of North Holland, including a climbing wall and neatly framed Kodak moments. The tension between the grand landscape and the controlled experience of this vertical accent is beautifully built up and retained. In terms of programme, it is a good idea to include a climbing wall in an observatory tower.

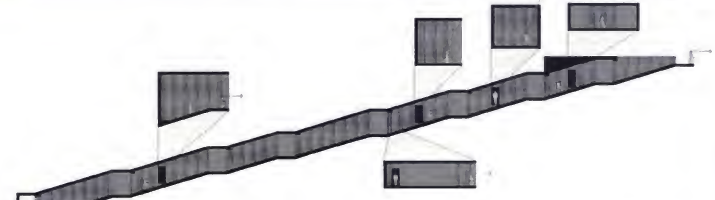

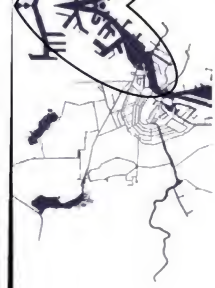
Uitzichten / Views

Belevingsschema / Perception diagram

Ann Meirlaen

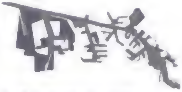
P5 ASL Opgave en project / Assignment and design
Docenten / Supervisors: Marieke Timmermans, Rob van Leeuwen

HET GASTVRIJE LANDSCHAP

Het grootste deel van het Westelijk Havengebied is opgebouwd uit groot & anoniem, reden waarom het havenlandschap wel eens grootschalig genoemd wordt. Ann laat zien dat in dit landschap van grote maten ruimte over is: reserveringen, braakliggende stukken, restanten die zich aanbieden als landingsplaats voor klein & tijdelijk. Het havenlandschap als plaats van contrast, zowel van beeld als van gebruik. Zij verrijkt de haven met een nieuwe categorie: het 'gastvrije landschap'. Het is een mobiele en flexibele accommodatie voor feesten, tijdelijke campings, ontmoetingen, alles wat tijdelijk is en zich wil nestelen in het grootse decor van de haven. Twee onderdelen zijn ontwerpend uitgewerkt: de accommodatie zelf en de mogelijke landingsplaatsen. De accommodaties bestaan uit opneembare vloeren, waarop opblaasbare en schakelbare containers een onderkomen bieden, en mogelijkheden voor sanitair en verlichting. Voor de haven zelf, de landingsplaats, is een beplantingsregime aangegeven. De basis hiervoor is de bloemenweide, die in het landschap wordt 'geschilderd' door vlakken steeds met verschillende bloemen te kleuren.

THE HOSPITABLE LANDSCAPE

Most of the Western Docklands area consists of large and anonymous buildings, which is why this docklands landscape is sometimes called large-scale. Ann shows that there is space in this landscape of large dimensions for enclaves, unused areas and residues that can be used as small, temporary landing stages – the docklands landscape as a place of contrast, both visually and functionally. She enhances the harbour with a new category: the hospitable landscape. It is a mobile and flexible accommodation for parties, temporary camp sites, meetings – everything that is temporary and wants to nestle in the large-scale décor of the harbour. She has elaborated the designs for two components: the accommodation itself, and the possible landing stages. The accommodation consists of removable floors on which inflatable and modular containers provide a space, with sanitary and lighting facilities. She has indicated a system of vegetation for the harbour itself, the landing stage. The basis for this is the meadow of flowers, which is 'painted' onto the landscape by groups of flowers of different colours.

Tijdelijk braakliggende of restplekken, eigendom van de Gemeente Amsterdam / Temporarily unused or residual sites owned by the Amsterdam Local Authority

Landschap voor 100 < 1.000 mensen / Landscape for 100 < 1,000 people

Landschap voor 1.000 < 10.000 mensen / Landscape for 1,000 < 10,000 people

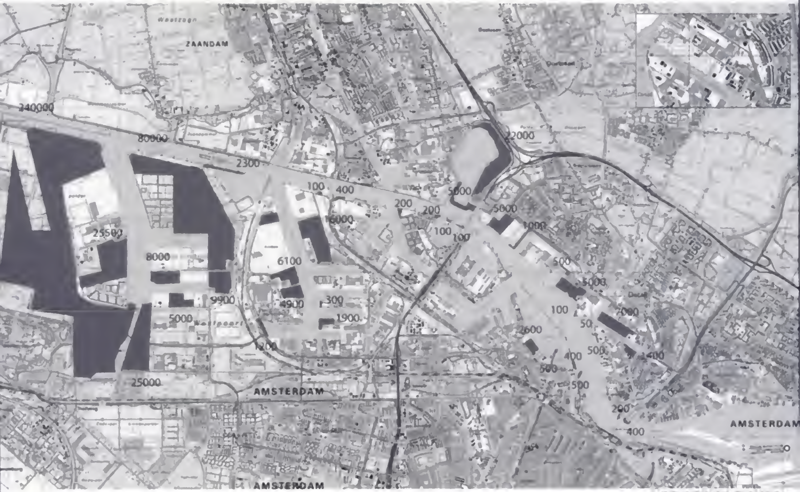

Landschap voor 10.000 < 50.000 mensen / Landscape for 10,000 < 50,000 people

Landschap voor > 50.000 mensen / Landscape for > 50,000 people

ZAANDAM
240000
80000
2300
22000
100
400
200
200
5000
5000
16000
100
100
1000
25500
8000
6100
500
5000
9900
4900
300
5000
1900
100
7000
2600
50
1200
400
500
1400
500
25000
AMSTERDAM
500
200
400
AMSTERDAM
AMSTERDAM

PROJECTEN / PROJECTS

PROJECTEN

Noël van Dooren

gezaagd en geknipt. Ogenschijnlijk zijn studenten 'lekker bezig'. Ondertussen echter ontstaan op deze middagen bijzonder inspirerende projecten

BIËNNALE ROTTERDAM. RITUEEL TUSSEN WATER EN LAND – P2a ASL CONCEPT

Docenten: Ingeborg Thoral, Hanneke van Wel

De Academie was uitgenodigd een inzending te doen voor de Internationale Architectuurbiënnale Rotterdam 2005, thema: 'Water'. Hiertoe is een groepje eerstejaars studenten (A/S/L) geselecteerd, dat individueel aan de opgave heeft gewerkt. Leidend thema was het uitvaartritueel tussen water en land in de stad Amsterdam.
De waterstructuur in en rond Amsterdam is altijd belangrijk geweest voor de infrastructuur van de stad. Zo zijn de grachten, rivieren en kanalen in het verleden gebruikt voor transport van goederen en mensen. Het water in de stad bepaalt nog steeds in hoge mate haar identiteit. Merkwaardig genoeg heeft in de moderne Nederlandse stad het netwerk van waterwegen nauwelijks meer betekenis als transportsysteem. Onlangs werden echter de potentiële mogelijkheden van de waterstructuur opnieuw aangetoond door het transport van een Boeing door de grachten. Onze inzending voor de biënnale richtte zich dan ook op de mogelijkheden van het waternetwerk als transportsysteem.
Voor deze opgave richtten we ons op uitvaartrituelen. De uitvaartwereld is op zoek naar nieuwe vormen van afscheid nemen. Het monopolie van kerk en geloofsgenootschappen op het begrafeniswezen bestaat al lang niet meer. De moderne mens wil een uitvaart die bij hem past. Er is meer dan ooit aandacht voor uiteenlopende ceremonies. En juist in een stad als Amsterdam kan veel. Hier wonen mensen met zeer verschillende levenshoudingen en etnische achtergronden.
Het waternetwerk biedt een prachtige aanleiding om nieuwe uitvaartrituelen in Amsterdam vorm te geven. Een typisch Amsterdamse manier wellicht. De sterk toegenomen aandacht voor individuele vormen van begraven en de symboliek van water maakt de begraafplaats een plek bij uitstek om aan

BIËNNALE ROTTERDAM. RITUAL BETWEEN WATER AND LAND – P2a ASL CONCEPT

Supervisors: Ingeborg Thoral, Hanneke van Wel

The Academy was invited to send a submission for the International Architecture Biennale Rotterdam 2005 on the theme of water. A group of first-year students (A/U/L) was selected to work individually on the assignment. The guiding theme was the funeral ritual between water and land in the city of Amsterdam.
The water structure in and around Amsterdam has always been important for the infrastructure of the city. For instance, the canals and rivers were used to transport goods and people in the past. The water in the city still determines its identity to a large extent. Remarkably enough, the network of waterways is barely of any importance any more as a transport system in the modern cities of the Netherlands. Recently, however, the potential of the water structure was demonstrated anew by the transport of a Boeing through the inner city canals. Our submission for the biennale thus targeted the potential of the water network as a transport system.
For this assignment we concentrated on funeral rituals. The world of funeral directors is searching for new ways of taking leave of the departed. The monopoly of funerals by churches and religious communities has become a thing of the past. Modern individuals want a customised funeral. More attention is paid than ever before to a variety of ceremonies, and there are many possibilities particularly in a city like Amsterdam, where people with very different life-styles and ethnic backgrounds live. The water network offers a wonderful opportunity to design new funeral rituals in Amsterdam. It is probably a typically Amsterdam way of operating. The sharp increase of interest in individual forms of funeral and the symbolism of the water make the cemetery an ideal site to be linked

Gabriel Zitman

Jeroen Staats

Thijs de Zeeuw

Sander Versluis

Werner de Feijter

Jelle Sapulete

Martijn Bakker

Martijn Bakker

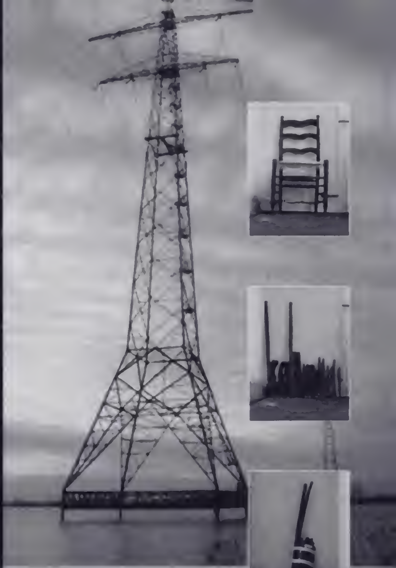
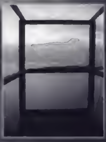
OBSERVATORIUM – P2a A

CONCEPT
Docent / Supervisor: John Lonsdale
Student: Pieter de Bruyn Kops

Ik had een citaat van Carry van Bruggen – 'En heb jij dat ook (...), dat plekken waar je langs kwam je gedachten voor je bewaren?' – boven de opdracht hoe je met oude dijken kunt omgaan als uitdrukking van tijd en geheugen gezet. Gaande het project werd duidelijk dat Pieter meer geïnteresseerd was in die tekst dan in dijken.
Wat was er in hem gevaren dat hij door ijskoud water naar een elektriciteitsmast zwom, er in klom, een stoel in elkaar zette die hij de avond tevoren netjes had ingepakt, die met plakband aan het metalen frame vastzette, fotografeerde en weer terugkeerde van waar hij gekomen was? Hij zet niet alleen de conventies rond het werken aan een opdracht op zijn kop, hij daagt ook de algemeen aanvaarde grenzen van openbare ruimte uit. Als docent en toeschouwer bleef ik achter met een buitengewoon opgefrist gevoel.

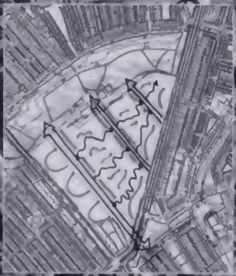
OBSERVATORY

Having put some words of Carry van Bruggen – 'Do you feel the same way (...), that the places you passed preserve your thoughts for you?' – at the beginning of a brief about how to work with old dikes as a way of engaging with notions of time and memory, it slowly became clear that Pieter was more interested in these words than in anything to do with a dike.
What possessed him to swim across icy cold waters to an electricity pylon, climb it, put together again a chair which he had neatly packed the night before, fix it to the metal frame with cling film, photograph it, and then go back down the way he came? Not only does he turn on its head the convention of working to a given brief, but he also challenges our accepted thresholds of collective space. As tutor and bystander, I was left feeling utterly refreshed.

ZUIDERZIEKENHUIS, ROTTERDAM – P2a S

HERSTRUCTURERING / RESTRUCTURING
Docent / Supervisor: John Westrik
Student: Rutger Wijngaarden

Het nog in gebruik zijnde Zuiderziekenhuis is gelegen aan een uitloper van het Zuiderpark en aan de Groene Hilledijk en ligt tegenover de tuinwijk Vreewijk. Het oorspronkelijke complex is ontworpen door A.J. van der Steur. Drie onderzoeksvragen zijn expliciet gesteld: wat is de toekomstwaarde van het ensemble van Van der Steur? Welke programmatische mix is nodig? Welke stedelijke dichtheid, uitgedrukt in F.S.I. (Floor Space Index), hoort daar bij?
De ontwerpopgave was het maken van een stedenbouwkundig plan, waarin de resultaten van de analyses en de relatie met het park, de dijk en Vreewijk zijn opgenomen.
Rutger Wijngaarden heeft zijn ontwerp gestructureerd met drie singels, loodrecht op de Hilledijk. Zijn ontwerp is ontstaan uit een wisselwerking van de resultaten van de (programmatische) analyses en een concept dat vanuit de ruimtelijke context is bedacht.

THE ZUIDERZIEKENHUIS, ROTTERDAM

The Zuiderziekenhuis, which is still in use, is situated on a spur of the Zuiderpark and the Groene Hilledijk, opposite the Vreewijk garden suburb. The original complex was designed by A.J. van der Steur. Three research questions are explicitly raised: What is the future value of the Van der Steur ensemble? What mixture of programmes is called for? And which urban density, expressed in F.S.I. (Floor Space Index), corresponds to that?
The brief was to draw up an environmental plan incorporating the results of the analyses and the relation with the park, the dyke and Vreewijk.
Rutger Wijngaarden has structured his design with three canals perpendicular to the Hilledijk. His design arose from an interaction between the results of the analyses (of the programme) and a concept devised on the basis of the spatial context.

MAQUETTE

PLAN IN CONTEXT

EEN GOED PLEIN – P2a L PLEIN/SQUARE

Docent/Supervisor: Christ-Jan van Rooij
Student: Stephen Tas

De opgave was een nieuw ontwerp te maken voor het Vredenburg in Utrecht. Het plein ligt tussen winkelcentrum Hoog-Catharijne en de Utrechtse binnenstad. De rechthoekige ruimte is prettig van verhouding en past bij de stad. Het huidige gebruik als markt vormt de motor achter het plein en wordt tot icoon van het nieuwe plein. De pleinruimte blijft leeg: een stoer klinkervlak met lijngoten en voorzien van een grid overdreven grote roestvrijstalen marktankers.
Het plein is transitruimte, mensen komen en gaan van en naar de binnenstad. Op het plein zijn aan de zonzijde zitobjecten los geplaatst, die het mogelijk maken kort te verpozen zonder dat ze obstakels vormen voor wandelend publiek. Bovendien wordt het elektra ten behoeve van de markt in de zitobjecten geïntegreerd.

A GOOD SQUARE

The assignment was to make a new design for Vredenburg square in Utrecht. The square is situated between the Hoog-Catherijne shopping centre and the inner city of Utrecht. The rectangular area has the right proportions and fits in with the city. Its current use as a market is the driving force behind the square and is turned into the icon of the new square. The square itself is left empty: a rugged cobbled surface with straight drainage and a grid of XL stainless steel market anchors.
The square is a transitional space – people come and go to and from the inner city. Benches are loosely positioned on the sunny side of the square to enable people to sit down for a while without becoming obstacles to passers-by. The electricity for the market is also integrated in the benches.

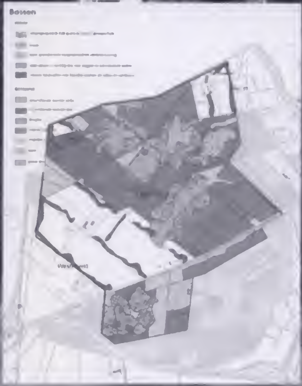
REVITALISERING NOORDBARGERBOS – P2b L LANDGOED / ESTATE

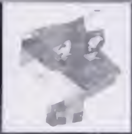
Docent / Supervisor: Niké van Keulen, Jeroen Bosch
Student: Thijs de Zeeuw

In het Noordbargerbos bij Emmen domineren monotone houtopstanden het beeld. Anders dan andere bossen in en om Emmen wordt het Noordbargerbos maar matig gebruikt. De bouw van de nieuwe Emmense woonwijk Delftlanden, direct ten zuiden van het bosgebied, vormt de aanleiding om de invulling én de toegankelijkheid van het bos nader te bezien. Gevraagd is om door middel van programmatische en ruimtelijke interventies de betekenis van het bosgebied voor de recreatie en de natuur te versterken.
Thijs de Zeeuw plant in een groot gedeelte van het Noordbargerbos een extra sateliet van de – enkele jaren terug al van een tweede sateliet voorziene – Emmer Dierentuin. De habitateisen van West-Europese diersoorten als edelhert, wolf en lynx vormen de aanleidingen om het geboomte te transformeren tot een gevarieerd boslandschap. Per jeep of vanachter kijkgaten kunnen bezoekers naar de dieren speuren. In de trend van dierentuinen om complete levensgemeenschappen na te bootsen zet het plan een nieuwe stap.

REVITALISING NOORDBARGERBOS

The Noordbargerbos near Emmen is dominated by the monotonous image of trees left standing for timber. Unlike the other woods in and around Emmen, the Noordbargerbos is only used to a moderate extent. The construction of the new Delftlanden housing estate directly south of the wood is the pretext for a review of the content and accessibility of the wood. The brief was to make use of programmatic and spatial interventions to enhance the woodland area for recreation and nature.
Thijs van Zeeuw plants an extra satellite of the Emmen Zoo (which was already given a second satellite a few years ago) in a large part of the Noordbargerbos. The habitat requirements of West European animals like the red deer, wolf and lynx are the motive for transforming the wood into a varied woodland landscape. Visitors can spy on the animals from a jeep or from behind peepholes. The plan is a new step in the trend for zoos to emulate complete natural communities.

Huidige bosbouwkundige situatie / Present silvicultural situation

Huidige bodemkundige situatie / Present soil structure

[illegible] percelen met hun [illegible] omliggende percelen [illegible]

Het [illegible]

Open plaatsen raken omringd door gevarieerde dichtbegroeide zones / Open spaces become encircled by variegated, dense green zones

Beleefbaarheid van het bos verandert door nieuwe zichtrelaties / How the wood is experienced changes as result of new visual relations

PRIJSVRAAG & PROJECT. EEN FIETSBRUG OVER DE SINGEL-GRACHT – P2b A FUNCTIE

Docenten: Machiel Spaan, Wim Hulst

De Leidsegracht wordt een belangrijke fietsroute tussen Oud-West en het Centrum. Een belangrijke schakel hierin is een nieuwe fietsbrug (brug nr. 23) over de Singelgracht.
Opgave was het ontwerp voor een vaste voetgangers- en fietsbrug met een doorvaarhoogte van 1,65 m, een breedte van 5,5 m en een overspanning van 45 m. De nieuwe brug moest aansluiten bij de lange traditie van bruggen in Amsterdam.
Belangrijke onderzoeksthema's waren de constructie, de gebruikswaarde en de context. De constructie van de brug diende een geïntegreerd onderdeel van het ontwerp te zijn. De brug is zowel verblijfsplek, onderdeel van een doorgaande route als een poort voor de watergebruiker. Daarnaast moest de brug op een eigentijdse wijze in het historische stadsbeeld passen. Een extra doel van de opgave was de inzending van de ontwerpen voor de besloten academieprijsvraag.

In het ontwerpproces zette de constructieve component en het prijsvraagkarakter iedere student steeds weer met beide voeten op de grond. Hoe ontwerp ik met krachten? Moet ik stabiliseren of destabiliseren? Wat maakt mijn plan uniek? De verbeelding van het idee was van wezenlijk belang. Het maken van maquettes schaal 1:500 tot 1:1 hielp bij de bewustwording van schaal en detail. De studenten werden heen en neer geslingerd tussen context, beeld, constructie, verbeelding en materiaal. Het steeds weer terugkoppelen naar de essentie van het idee en hoe dit dan goed te construeren heeft van iedere student een ontwerper, constructeur en ambachtsman in één persoon gemaakt. Het heeft geleidt tot zes beeldende, constructieve en persoonlijke bruggen voor Amsterdam.

PRIJSVRAAG FIETSBURG OVER DE SINGELGRACHT

Op vrijdag 10 juni 2005 is aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam de prijs uitgereikt voor het beste ontwerp voor een brug over de Singelgracht. De wedstrijd is uitgeschreven door het stadsdeel Centrum Amsterdam en de Academie van Bouwkunst. Het winnende ontwerp zal niet ten uitvoer worden gebracht. Het is meer te beschouwen als een ontwerpexperiment. Wel zal het stadsdeel de ervaring inzetten bij het vinden van een goede oplossing voor fietsers en voetgangers op deze plek. De jury bestond uit Klaas de Boer (directeur van de Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam), Marijke Beek (cultuurhistorica) en Christian Rapp van architectenbureau Rapp en Rapp.

Fragmenten uit het juryrapport:
Eerste prijs: 'Tussen Twee Gronden' van Wouter Kroeze en Michel Woud.
'De brug is niet in het directe verlengde van de Leidsegracht ontworpen maar een stukje verderop na de bocht. Dit wordt door de jury zeer op prijs gesteld. Het betreft bovendien een ontwerp binnen een historische traditie: een klapbrug in het neergestreken stadium. Het ontwerp zelf twijfelt tussen vorm en constructie maar is wel vanzelfsprekend (...) Dit ontwerp voldoet aan de meeste van de gestelde technische eisen en is tevens mooi, fraai en sober vormgegeven.'
Tweede prijs: 'De Springbrug' van Job Stuijt.
'Het onderscheid tussen de 16e-eeuwse en 19e-eeuwse oever is in het ontwerp vormgegeven door in de breedte van de brug te variëren. Smaller aan de binnenstadskant en breder aan de Oud West kant. Ook de twee manieren van aanlanden verschillen: aan de stadskant aan de kade en aan de Oud West kant over de kade heen. (...) De jury vond het ontwerp, in vergelijking met de andere ontwerpen, goed tegemoetkomen aan de gestelde eisen. Bovendien is de brug zelf elegant van vorm.'
Eervolle vermelding: 'Classical Flutter' van Pieter de Bruyn Kops.
'De jury vond de vormgeving van dit ontwerp dusdanig verrassend dat zij dit ontwerp apart wilde noemen. Het ontwerp maakt van de brug een object op zich zelf. De brug zit als het ware in het water. De jury spreekt van een creatief en fotogeniek ontwerp.'

COMPETITION & PROJECT. A BRIDGE FOR CYCLISTS OVER THE SINGELGRACHT – P2b A FUNCTION

Supervisors: Machiel Spaan, Wim Hulst

The Leidsegracht is becoming an important cycle route between Old West and the Centre of Amsterdam. An important link is a new bridge for cyclists (bridge no. 23) over the Singelgracht.
The assignment was to design a permanent bridge for pedestrians and cyclists with 1.65 m headroom, a width of 5.5 m, and a span of 45 m. The new bridge must become a part of the long tradition of bridges in Amsterdam. The main research themes were the construction, the use value, and the context. The construction of the bridge was to be an integral part of the design. The bridge is both a public space, a part of a thoroughfare, and an arch for those on the water. In addition, the bridge must fit into the historic image of the city in a contemporary way. An extra purpose of the assignment was the submission of entries for the closed academy competition.
The constructional component and the fact that the assignment was linked to a competition meant that every student kept both feet on the ground during the design process. How do I design with forces? Do I have to stabilise or destabilise? What makes my plan unique? The visualisation of the idea was of crucial importance.
The making of models on a scale from 1:500 to 1:1 helped them to grasp the scale and detail. The students were shunted backwards and forwards between context, image, construction, visualisation and material. The constant feedback to the essence of the idea and how to construct it properly made of every student a designer, engineer and craftsman all in one. It led to six imaginative, constructional and personal bridges for Amsterdam.

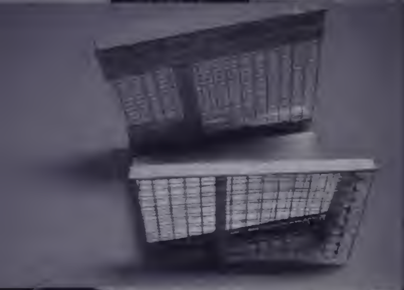
COMPETITION: BRIDGE FOR CYCLISTS OVER THE SINGELGRACHT

The prize for the best design for a bridge over the Singelgracht was awarded at the Academy of Architecture Amsterdam on Friday 10 June 2005. The competition was organised by the Amsterdam Central District Authority and the Academy of Architecture. The winning design will not be implemented. It should be regarded instead as a design experiment. All the same, the district authority will make use of the experience in trying to find a good solution for cyclists and pedestrians at this spot. The jury was composed of Klaas de Boer (director of the Amsterdam City Planning Department), Marijke Beek (cultural historian) and Christian Rapp (from the Rapp & Rapp firm of architects).

Selections from the jury report:
First prize: 'Between Two Strips of Land' by Wouter Kroeze and Michel Woud.
'The bridge is not designed as an immediate extension of the Leidsegracht, but a little further on after the bend. The jury shows a high appreciation of this. Moreover, the design matches a historical tradition: a drawbridge in horizontal position. The design itself hesitates between form and construction, but it is a natural one. (...) The design satisfies most of the technical requirements and is also beautiful, attractive and sober in style.'
Second prize: 'The Strut Bridge' by Job Stuijt.
'The difference between the 16th-century and the 19th-century canal sides is brought out in the design by varying the width of the bridge: narrow on the inner city side, wider on the Old West side. The bridge also has two different types of connection with the land: onto the canal side on the city side, above the canal side on the Old West side. [...] By comparison with the other designs, the jury considered the design to satisfy the technical requirements. Moreover, the bridge itself has an elegant shape.'
Honourable mention: 'Classical Flutter' by Pieter de Bruyn Kops.
'The jury found the design of this submission so surprising that they have decided to give this design a special mention. The design makes the bridge an object in itself. The bridge sits in the water, as it were. The jury considers this to be a creative and photogenic design.'

Job Stuijt,
Tweede prijs / Second prize

Wouter Kroeze & Michel Woud,
Eerste prijs / First prize

Pieter de Bruyn Kops,
Eervolle vermelding / Honourable mention

RUHR PROJECT. AMSTERDAM – OBERHAUSEN. 1 UUR 46 MINUTEN – P4 ASL

Noël van Dooren

Ondanks de nabijheid zijn in het Ruhrgebied de condities voor ruimtelijke ordening en ontwerp totaal verschillend van die in de Randstad.
De overweldigende invloed van de kolen- en staalindustrie leidde tot een andere groeigeschiedenis, stedelijke cultuur, bevolkingssamenstelling en verdeling van stedelijke ingrediënten. Er is weinig programmatische activiteit, weinig vraag naar ruimte. De stad krimpt, de grond ligt braak. Met de Internationale Bau-Ausstellung (1991–1999) zijn de schijnwerpers op het Ruhrgebied gezet. De inspiratie die van de industriecultuur kan uitgaan is voluit geëxploreerd. Daarmee is het imago van het Ruhrgebied veranderd, maar in essentie is het sociaal-ruimtelijk probleem gebleven: hoge werkloosheid, weinig dynamiek, veel ruimte en weinig vragers.
Als zelfstandig landschapsarchitect was ik jaren actief in het Ruhrgebied. Dat maakte het mogelijk in overleg met Project Ruhr, de organisatie die het werk van de IBA voortzet in met name het Emscher Landschaftspark, een aantal actuele vragen voor projecten te formuleren.
Voor de P4 architectuur ('Utilitair gebouw') heeft een groep architectuurstudenten zich gedurende 16 weken gezet aan een Raststätte aan de snelweg A42. Die autobaan loopt dwars door het meest karakteristieke deel van het Ruhrgebied. Maar door een non-descripte snelwegberm vol bosjes zie je van het Ruhrgebied weinig. Nu is in het Masterplan Emscher Landschaftspark de autobaan als parksnelweg op de kaart gezet. In de architectuuropgave wordt op een karakteristieke lokatie ter hoogte van Bottrop een Raststätte ontworpen, met drie oogmerken: om een spectaculair zicht op het Ruhrgebied aan te boren, om een publieke ruimte te scheppen en om de nieuw benoemde parkautobaan alvast één verknoping met het park te geven.
Voor de P4 stedebouw ('Regio') bestudeerden stedenbouwstudenten gedurende 16 weken de zone Oberhausen-Gelsenkirchen. Twee zeer bekende IBA-projecten, de Gasometer en het Nordsternpark, geven het succes én de beperking van de IBA aan. Meer dan 200 hectare industrielandschap is spectaculair omgevormd. Maar dat verandert niets aan het feit dat ertussen een uiterst lastig gebied ligt van zo'n 15 kilometer lang en 5 km breed. Functionerende zware industrie, braakliggende terreinen met prikkelende leegstaande gebouwen, een zwaar vervuilde rivier tussen hoge dijken, hoogspanningsleidingen en tal van geïsoleerde woonwijkjes liggen dwars door elkaar. In het hart van het best ontsloten gebied van Europa is isolement en onbereikbaarheid aan de orde van de dag. Er is geen programma. Toch moet juist hier iets op gang komen, wil de ambitie van het Emscher Landschaftspark vorm krijgen.
In de P4a landschapsarchitectuur ('Platteland', acht weken) keken studenten naar de noordzijde van Gelsenkirchen. Op de overgang naar het landelijke Münsterland ligt een prententieloos landbouwgebied. Recent is dit bij de kartografische aanduiding van het Emscher Landschaftspark getrokken en daarmee in wezen aan het stedelijk gebied ten dienste gesteld. Anders dan in Nederland functioneert in Duitsland landbouw ook in marginale situaties nog goed. De vraag is: wat is de betekenis van deze verschoven cartografische aanduiding voor dit gebied van 10 bij 10 kilometer? Welke ontwikkelingen zijn er mogelijk en (on)gewenst?
De P4b landschapsarchitectuur ('Ingreep', acht weken) tenslotte richt zich op een smalle strook tussen kanaal en Emscher onder de rook van de Gasometer in Oberhausen. Daar ontwikkelt zich spontaan een boscomplex dat, zoals meer plekken in het Ruhrgebied, onder de noemer 'Industriewald' valt. Men 'begeleidt' hier behoedzaam spontane ontwikkeling. Maar het is tegelijk een uiterst markante plek voor een slimme, bescheiden ingreep (of misschien een brute incisie) die de bizarre topografie aan de orde stelt en deze 'vernaturing' in het midden van de stad van commentaar voorziet.

RUHR PROJECT. AMSTERDAM – OBERHAUSEN. 1 HOUR AND 46 MINUTES – P4 ASL

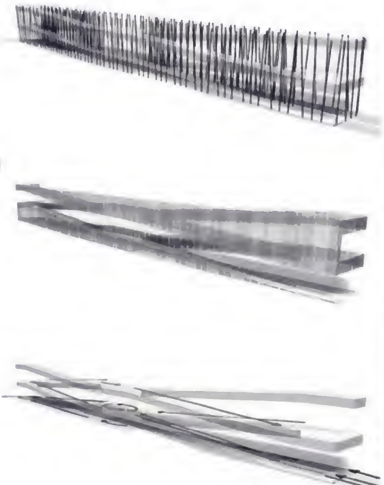
Noël van Dooren

Despite its proximity, the conditions for spatial planning and design in the Ruhr region are completely different from those that apply in the Randstad. The overwhelming influence of the coal and steel industry led to a different growth history, urban culture, demographic composition, and distribution of urban ingredients. There is little programmatic activity and little demand for space. The city is shrinking and the ground is left unused.
The Internationale Bau-Ausstellung (1991–1999) has put the Ruhr in the limelight. The inspiration that industrial culture can provide has been fully explored. This has brought about a change in the image of the Ruhr, but the socio-spatial problem remains basically the same: high unemployment, little dynamism, a lot of space, and little demand.
I worked for years in the Ruhr as an independent landscape architect. That made it possible to formulate a number of topical project assignments in consultation with Project Ruhr, the organisation that is continuing the work of the IBA, specifically in the Emscher Landschaftspark.
A group of architecture students got to grips with a Raststätte beside the A42 motorway in a 16-week P4 architecture (Utilities building). That motorway cuts right through the most characteristic part of the Ruhr, but you see little of the Ruhr because of a nondescript motorway verge full of woods.
Now the Emscher Landschaftspark Master Plan has put the motorway on the map as a park motorway. The architecture assignment was to design a Raststätte on a characteristic location near Bottrop with three functions: to offer a spectacular view of the Ruhr region, to create a public space, and already to give the new park motorway one junction leading to the park.
Urban design students studied the Oberhausen-Gelsenkirchen zone in a 16-week P4 urban design ('Region'). Two very well-known IBA projects – the Gasometer and the Nordsternpark – indicate both the success and the limitation of the IBA. More than 200 hectares of industrial landscape have been spectacularly transformed, but that does not alter the fact that between them lies an extremely difficult area about 15 km long and 5 km wide. Functioning heavy industry, a polluted river between high dykes, power pylons and many isolated residential neighbourhoods are all jumbled up together. Isolation and inaccessibility are situated at the heart of the most accessible region of Europe. There is no programme. All the same, something will have to be done here if the ambition of the Emscher Landschaftspark is to materialise.
In P4a landscape architecture ('Rural landscape', eight weeks), students tackled the assignment of the north side of Gelsenkirchen. There is an unpretentious agricultural area in the transition to the rural Münsterland. This was recently included in the cartographic demarcation of the Emscher Landschaftspark and thereby essentially put at the service of the urban area. Unlike in the Netherlands, agriculture in Germany still functions properly even in marginal situations. The question is: What is the significance of this cartographic change for this area of 10 by 10 km? Which developments are possible and (un)desirable?
P4b landscape architecture ('Intervention', eight weeks) concentrated on a narrow strip between the canal and Emscher under the smoke of the Gasometer in Oberhausen. A complex of woodland is developing spontaneously there that, like other spots in the Ruhr region, is classified as Industriewald. Spontaneous development is nurtured and facilitated here, but at the same time it is an extremely inviting spot for a clever, modest intervention (or perhaps a brutal incision) to draw attention to the bizarre topography and to comment on this 'reversal to nature' in the middle of the city.

RUHRPROJECT.
SCHURENBACHHALDE – P4 A
OPENBAAR GEBOUW/PUBLIC BUILDING
Docent/Supervisor: René Bouman
Student: Uri Gilad

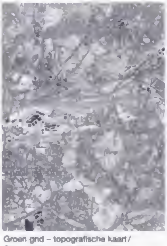

RUHRPROJECT.
ZONE OBERHAUSEN – GELSENKIRCHEN – P4 S REGIO/REGION

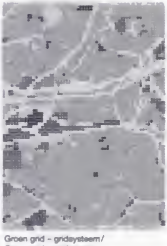
Docenten/Supervisors: Mark Eker, Peter de Ruyter

Student: Arjan Jager

Groen grid - topografische kaart / Green grid - topographical map

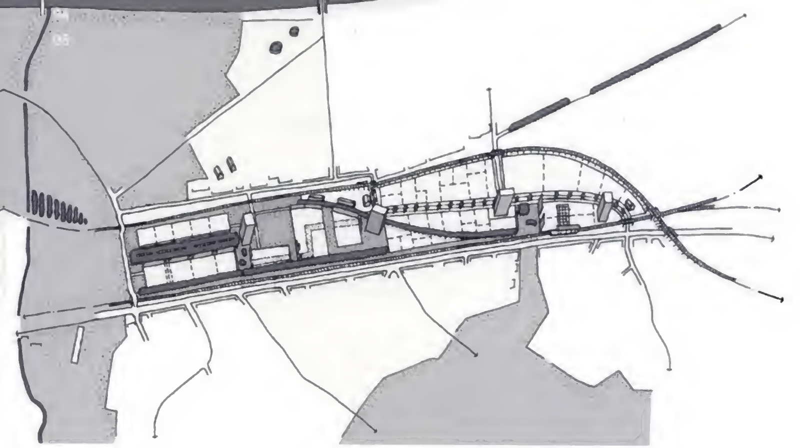
Groen grid - gridsysteem / Green grid - grid system

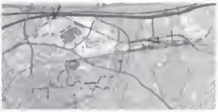

Groen grid - huidige situatie / Green grid - present situation

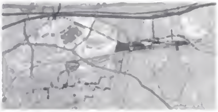

Groen grid - wensbeeld / Green grid - ideal

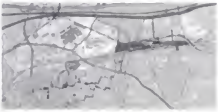

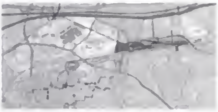
T=0

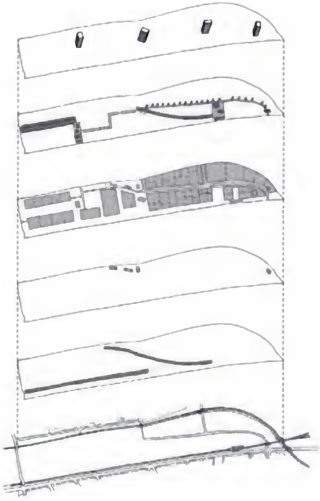
T=1

T=2

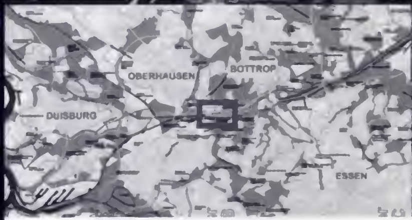

T=3

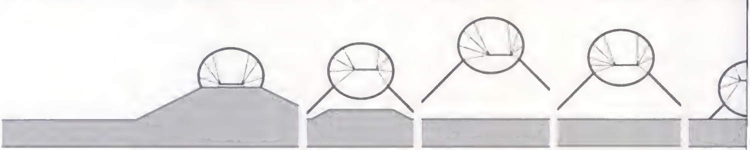

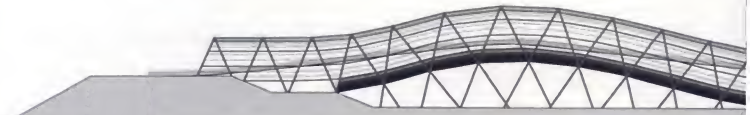
RUHRPROJECT.
IMMER GERADE AUS? – P4 L
INGREEP / INTERVENTION
Docent / Supervisor: Arjan Karssen
Student: Derk van de Velden

EDAMCIPATIE – P6 A
ONDERZOEK EN PROJECT
Docenten: Bastiaan Jongerius, Tjeerd Dijkstra
Student: Dingeman Deijs

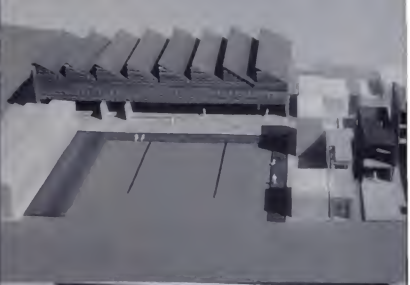
Vroeger was een pittoresk havenstadje als Edam vol karakteristieke geuren en geluiden. Op het terrein van de Baandervesting domineerde de geur van scheepstouw en de verwaaide resten van nootmuskaat- en kaneelopslag; het geluid van de houtzagerijen was te horen door de hele stad. Tegenwoordig staat er een introverte verpakkingsmaterialenfabriek op dat terrein.
Ook sociaal waren de havenactiviteiten betrokken op de hele gemeenschap. Door de groei in de tijd ontstonden er ruimtelijke situaties die de collectiviteit en het gemeenschapsleven vormden, beleefbaar op verschillende schaalniveaus, van zowel dorp, buurt, straat, stoep als gevel. Oude tradities bleven tevens bestaan. Er was een gemeenschap waarin iedereen elkaar kende, zo sterk dat hij wel altijd zou blijven voortbestaan.
Deze karakteristieken (kwaliteiten) vormden de uitgangspunten voor de herontwikkeling van het nu binnenstedelijk fabrieksterrein, waarbij functiemenging de opgave was. Met behoud van een deel van de oude fabrieksgebouwen en toevoeging van 80 woningen. De ontwerpen hebben in workshops met participanten en belanghebbenden gestalte gekregen.

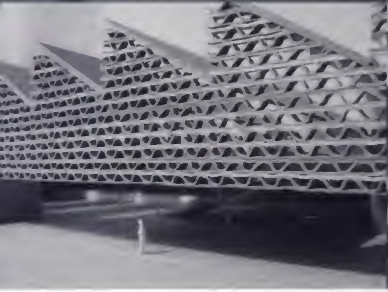
EDAMCIPATION – P6 A
RESEARCH AND DESIGN
Supervisors: Bastiaan Jongerius, Tjeerd Dijkstra
Student: Dingeman Deijs

In the past a picturesque little harbour town like Edam was full of characteristic sounds and smells. On the site of the Baander fort the air was filled with the smell of ship's cable and the scent of the nutmeg and cinnamon stores, while the sound of the sawmills could be heard all over town. Today the same site accommodates an introverted packaging materials factory.
The harbour activities were a part of the whole community socially as well. As the town expanded over the years, spatial situations arose that shaped the community and its life at every level – town, neighbourhood, street, pavement, front wall. Time-hallowed traditions continued to exist. It was a community in which everyone knew everybody else, strong enough to last for ever.
These characteristics (qualities) were the premises for the redevelopment of what is now an inner city industrial site, for which the assignment was to combine functions. Part of the disused factory had to be retained, 80 apartments added. The designs took shape in workshops with participants and interested parties.

WESTELIJKE TUINSTEDEN – P6 S

PLAN EN PROTOTYPE

Docent: Milos Bobic
Student: Jasper Pijls

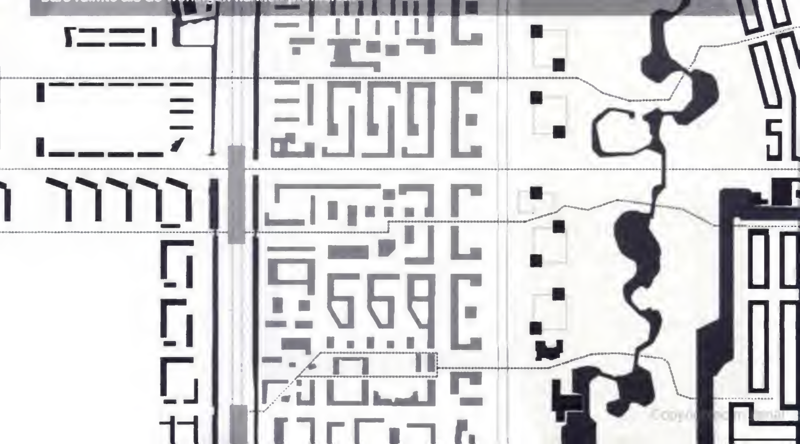
Binnen het kader van de studieopdracht 'Plan en prototype' werkten studenten aan het plangebied Overtoomse Veld – Postjesweg, onderdeel van de Westelijke tuinsteden. De Westelijke tuinsteden werden gebouwd in de jaren '50 op basis van het AUP uit 1937. De ruimtelijke structuur vertoont kenmerken van de CIAM-doctrine.
In de nabijheid van het plangebied liggen twee grote stedelijke recreatiegebieden: de Sloterplas en het Rembrandtpark. De aansluitingen op de omgeving beperken zich tot doorgangen onder de snelweg en het spoor. Binnen het gebied woont een hoog percentage 'allochtone' Nederlanders.
Het centrale thema bij deze opdracht was de herstructurering van de 'functionalistische stad' naar de stad die ruimte biedt aan de hedendaagse behoeften en culturen.
In deze opdracht vormt de doorbreking van het ruimtelijke isolement van het gebied de hoofddoelstelling. Door de introductie van vijf 'openbare assen', dwars op de dijken, elk met een eigen karakter en sfeer, wordt er een nieuwe en rijke ruimtelijke hoofdstructuur gecreëerd, waarvan zowel de openbare ruimte als de woningen kunnen profiteren.

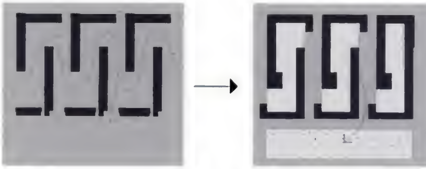
WESTERN GARDEN CITIES – P6 S

PLAN AND PROTOTYPE

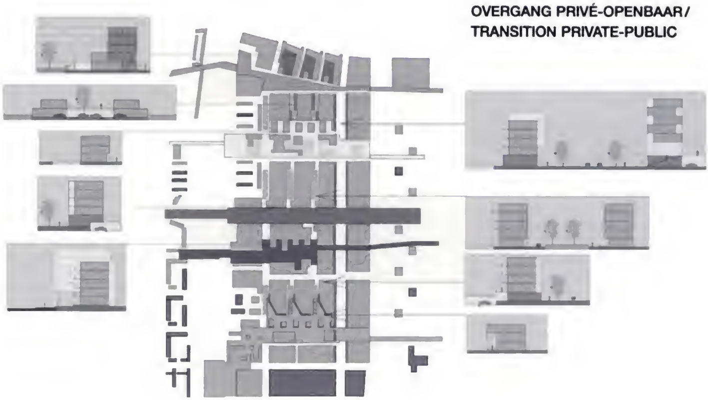
Supervisor: Milos Bobic
Student: Jasper Pijls

Within the framework of the study assignment 'Plan and prototype', students work on the Overtoomse Veld – Postjesweg planning area, which forms part of the suburbs of West Amsterdam. These suburbs were built in the 1950s on the basis of the AUP dating from 1937. The spatial structure bears the hallmark of the CIAM doctrine.
Close to the planning area are two large urban recreation areas: the Sloterplas, and the Rembrandtpark. They are connected with their surroundings only by tunnels under the motorway and the railway line. The district has a high percentage of immigrants.
The key theme of this brief was the restructuring of the 'functionalist city' in the direction of a city that provides scope for today's needs and cultures.
The main objective of this assignment is to destroy the spatial isolation of the area. The introduction of five public axes at right angles to the dykes, each with a character and atmosphere of its own, creates a new and varied spatial main structure to the benefit of both the public space and the housing.

OVERGANG PRIVÉ-OPENBAAR / TRANSITION PRIVATE-PUBLIC

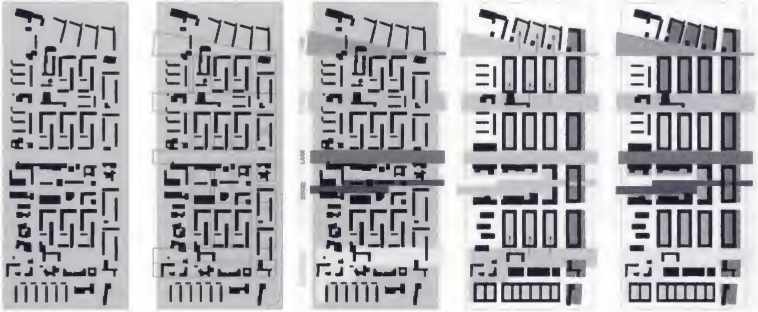
Huidige situatie / Present situation

Stempel ensemble / Neighbourhood units

Ruimtes definiëren / Define spaces

Hoven privatiseren / Privatize courtyards

Hoven thematiseren / Specify theme of each court

HET KANAAL VERANKERD – P6 L

REGIONAAL PLAN
Docent: Bruno Doedens
Student: Ann Meirlaen

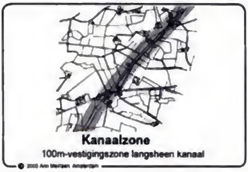
Zonder vooraf bepaalde opdracht gingen we aan de slag in een gebied tussen Deventer en Raalte langs het Overijssels Kanaal.
Het Overijssels Kanaal is vandaag de dag 'een achterkant landschap' dat haaks staat op zijn omgeving. Een soort litteken dat in het landschap is gekerfd. 'Het kanaal verankeren' in het landschap werd dan ook mijn opdracht. Door een sterke identiteit te creëren in het gebied trachtte ik het kanaal met het landschap te verweven. Om gelijktijdig aan de woningbehoefte te voldoen van Deventer en Raalte zonder daarbij een traditionele uitbreidingswijk te maken heb ik het verankeren van het kanaal gekoppeld aan bebouwing. Bebouwing wordt ingezet als middel voor landschappelijke en recreatieve verandering, voor ecologisch/natuurlijke verbetering, om in extra waterberging te voorzien en vooral als economische motor voor het plan.
Spelregels voor de bebouwing langs het kanaal worden ingezet als middel voor landschapsbouw. De bestaande landschappelijke structuur wordt hierbij altijd als uitgangspunt gehanteerd. Deze verankering moet het individu in staat stellen buiten te wonen, de toegankelijkheid van het gebied vergroten en publieke ruimtes opleveren.

ANCHORING THE CANAL – P6 L

REGIONAL PLAN
Supervisor: Bruno Doedens
Student: Ann Meirlaen

Without a prior assignment, we got down to work on an area between Deventer and Raalte beside the Overijssels Kanaal.
The Overijssels Kanaal is now a backyard landscape that is at odds with its surroundings, like a scar that has been carved into the landscape. So my assignment was to anchor the canal. By creating a strong identity in the area, I wanted to connect the canal with the landscape. In order to provide housing for Deventer and Raalte at the same time without falling back on the traditional expansion neighbourhood, I linked the anchoring of the canal to housing. Buildings are deployed to improve the landscape and its recreational aspects, to improve the ecology, to provide an extra water storage facility, and above all as the economic driving force behind the plan. The rules of play for the canal-side buildings are used as a means of creating a landscape.
The existing landscape structure is still the starting point. This anchoring must enable the individual to live in the countryside, enhance the accessibility of the area, and create public spaces.

Kanaalzone
100m-vestigingszone langsheen kanaal

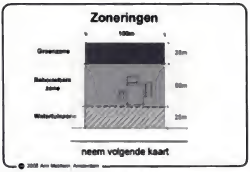

Landschapszone
200 m-vestigingszone 100m van kanaal verwijderd

KANAALZONE
wonen in clusters
oriëntatie op het kanaal
hedendaags wonen met knipoog naar bestaande hoeves

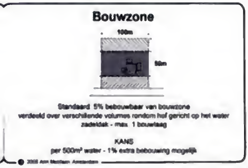

LANDSCHAPSZONE
oriëntatie op het weidse landschap
hedendaags wonen in een landgoed
omgeven door bos

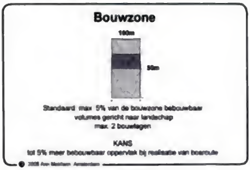

Bouwsfeer

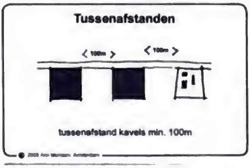

Bouwsfeer

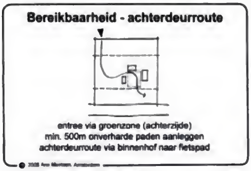

Zoneringen
neem volgende kaart

Zoneringen
neem volgende kaart

Bouwzone
Standaard: 5% bebouwbaar van bouwzone
verdeeld over verschillende volumes rondom hof gericht op het water
zadeldak - max. 1 bouwlaag
KANS
per 500m² water - 1% extra bebouwing mogelijk

Bouwzone
Standaard: max. 5% van de bouwzone bebouwbaar
volumes gericht naar landschap
max. 2 bouwlagen
KANS
tot 5% meer bebouwbaar oppervlak bij realisatie van bosroute

Tussenafstanden
tussenafstand kavels min. 100m

Bereikbaarheid - achterdeurroute
entree via groenzone (achterzijde)
min. 500m onverharde paden aanleggen
achterdeurroute via binnenhof naar fietspad

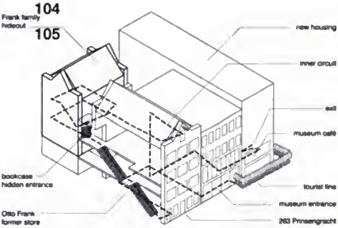

Bereikbaarheid - recreatieve route
entree via groenzone (achterzijde)
binnen de groenzone min. 500m onverharde paden
aanleggen die aansluiten op de omgeving

MIT INTERVENTION.
GETRANSFORMEERDE RANDEN – P6 A
ONTWERP EN ONDERZOEK
Docent: Kamiel Klaasse

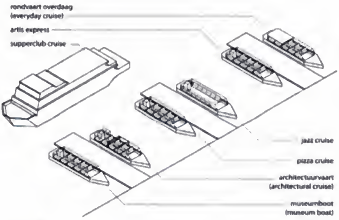
De rol van de architect verandert voortdurend. Momenteel lijkt de architect niet meer dan één van de vele adviseurs van de opdrachtgever.
De opdrachtgever stelt een vraag, de architect reageert zo goed mogelijk. Wat het vak lijkt te ontberen is een ondernemende instelling. In de P6 studio hebben we geprobeerd om een actievere benadering van het vak te zoeken. Hoe kunnen we het initiatief terugwinnen?
De P6 ontpopte zich als een wildwatertocht door de architectuur. Op basis van een analyse van de stad als geheel, die in groepjes van twee werd verricht, moesten er inventieve programma's en aanvullende functies vastgesteld worden: in welke richting zou de stad zich moeten ontwikkelen? Het 'structuurplan' en de campagne 'I AMsterdam' fungeerden als context en achtergrond. De Nieuwe Meer was de Proeftuin.
Het project was ingedeeld in drie fasen. Eerst 'speculatief onderzoek van de stad', gevolgd door uitwerking van de denkbeelden op de locatie. Als katalysator halverwege werd gedurende een week een intensieve en productieve workshop georganiseerd met studenten van MIT, die zich vanuit Boston al in de Nieuwe Meer hadden verdiept. We gebruikten de axonometrie als tekentechniek om het gelaagde gebruik van de stad zichtbaar te kunnen maken. Het boek *Made in Tokyo* (Kaijima/Kuroda/Tsukamoto) was hierbij een referentie. Gaandeweg werd deze manier van tekenen een gereedschap om ideeën over te brengen en zelfs om te ontwerpen. Doordat hierbij alle ballast kon worden weggelaten en alleen wat van belang is werd genoteerd, bleek deze methode erg nuttig om vast te stellen wat essentieel is.

MIT INTERVENTION.
EDGES TRANSFORMED – P6 A
DESIGN AND RESEARCH
Supervisor: Kamiel Klaasse

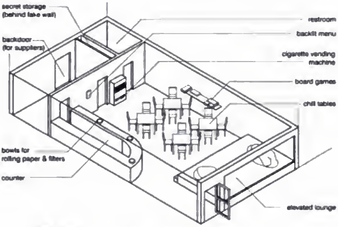
The role of the Architect is continuously changing. The Architect at the moment seems to be reduced to only one of the many consultants of a client.
The client formulates a question; the architect reacts in the best possible way. What seems to lack from the profession is an entrepreneurial mindset. What we tried to do in the P6 studio, Edges Transformed, is to find a more active approach towards the profession. How can we claim back initiative?
This P6 was a roller coaster ride through architecture. On the basis of an analysis of the city as a whole – performed in teams of two – inventive programs and additional functions had to be formulated: in which direction should the city develop? The 'structuurplan' and the 'I AMsterdam' campaign served as the context and back drop, the Nieuwe Meer area as testing ground.
The project was divided into three stages, starting with speculative research on the city, followed by an elaboration of the ideas on location. Half way through, a catalyst was organised in the form of a week-long intensive and productive workshop with students from the MIT who had already studied the Nieuwe Meer in Boston.
We used an axonometric drawing style to indicate specific spatial phenomena. The book *Made in Tokyo* (Kaijima/Kuroda /Tsukamoto) served as a reference. In the process this graphic style became a tool in communicating ideas and even in designing. By leaving out all ballast and only notating what is relevant this method proofed a big help in defining what is essential.

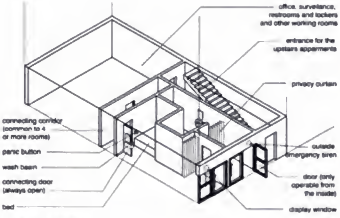
Anne Frank House

Canal Boats

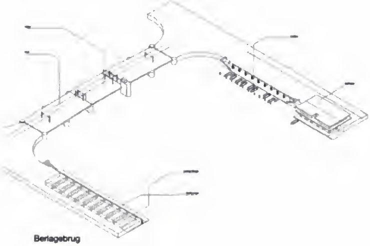

Coffee Shop

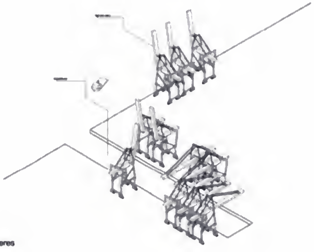

Window Prostitution

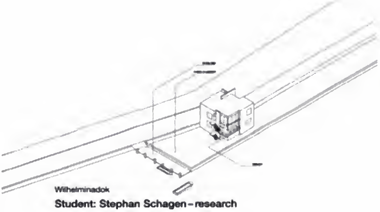
Student: Sérgio Miguel Figueiredo – research

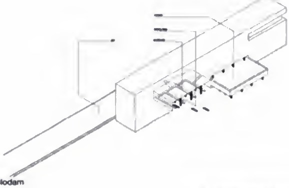
Berlagebrug

Ceres

Wilhelminadok

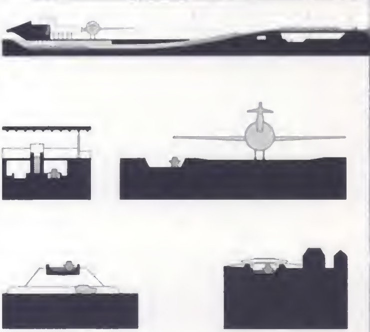

Silodam

Student: Stephan Schagen – research

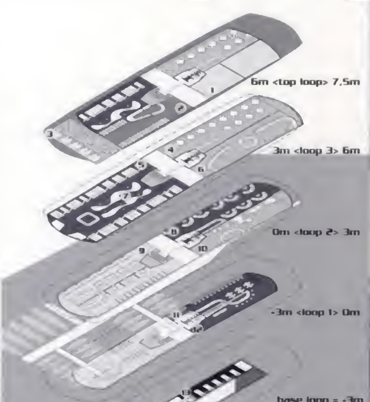

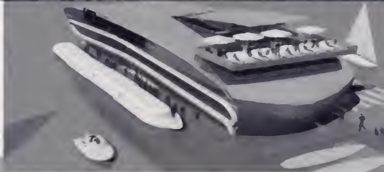

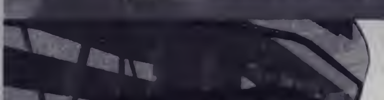

Amsterdam Water Train – workshop
Student: Sérgio Miguel Figueiredo

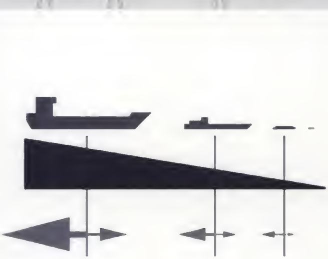

Hemponum – project
Student: Sérgio Miguel Figueiredo

Overslagterminal / Transhipment terminal – project
Student: Stephan Schagen

WELKE WERKELIJKHEID IS VAN MIJ?/ WHICH REALITY IS MINE – V2
Docent/Supervisor: Lard Buurman
Studenten/students: Monique Hutschemakers (Jeu des boules), Robert Visser (Invalideautootjes/ Cars for disabled)

HANDMADE: CONTRAVORM / COUNTER MOULD – V2

Docent / Supervisor: Ira Koers
Student: Ahmed El Shafei

UNDER CONSTRUCTION – V2

Docent / Supervisor: Dick Hauser

Studenten / Students: Wouter Kroese (Buizen / Pipes), Pieter de Bruyn Kops (De Bijl / The Ax)

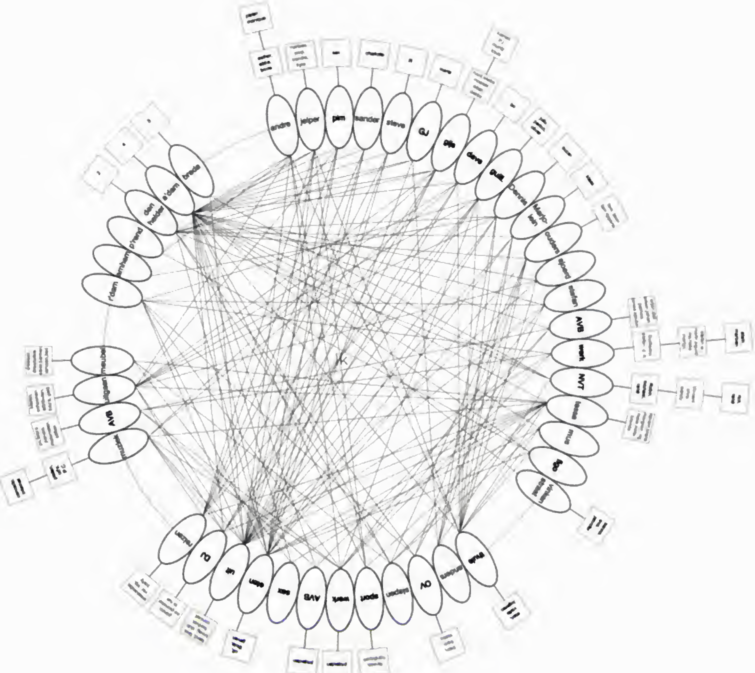

BETEKENDE RUIMTE/ DESIGNATED SPACE – V3

Docenten/Supervisors: Michaël Snitker, Sanne Peper
Student: René Blom

BAKSTENEN BAKKEN / FIRING BRICKS – 04 A

MATERIALISATIE / MATERIALISATION

Docent / Supervisor: Baukje Trenning

Studenten / Students: Andrea Alvarez, Edwin Claes, Reinier van der Lugt, Lisette Plouvier

112

113

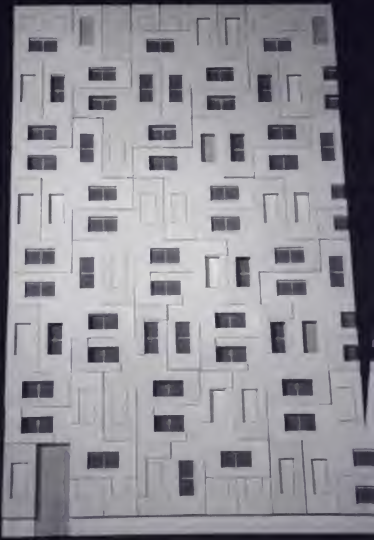
BEELDEND STAPELEN / IMAGINATIVE STACKING – O4 A

MATERIALISATIE / MATERIALISATION

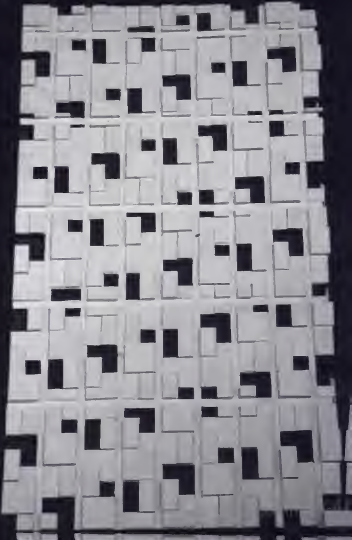
Docent / Supervisor: Penne Hangelbroek

Studenten / Students: Jeroen Baars, Uri Gilad, Willem Jan Landman, Cecilia Gallardo Rioseco, Carlos Saldariaga, Sander Monteiro

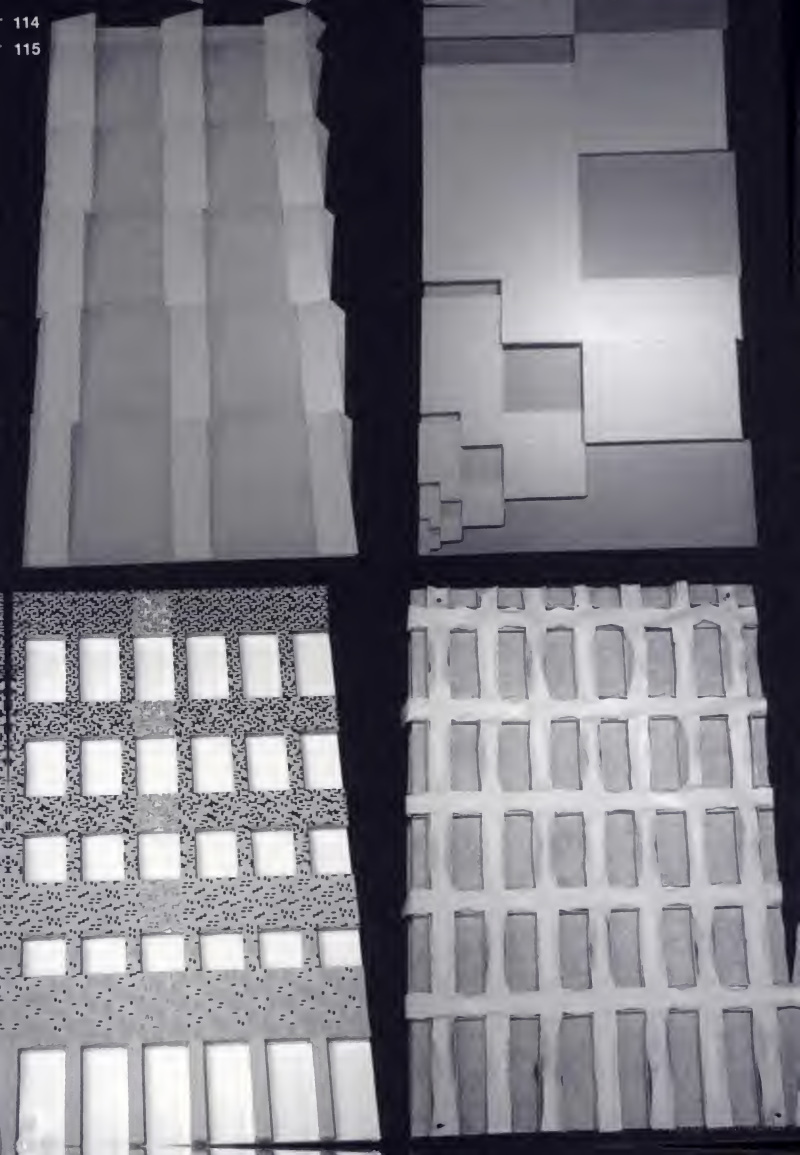

114

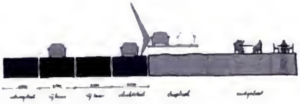
115

KM 99.1_1 w

NATIONALE 4 – WINTERTERM
Docent / Supervisor: Stefan Bendiks

The Belgian national road N4 lost its initial function to the new freeway E411. Ever since a new appropriation of the territory on either side of the road took place, resulting in an informal 'village rue' of contemporary programs. What is the potential of this infrastructure as urban space?

Nationale4

winterterm

Nationale4

the Belgian way

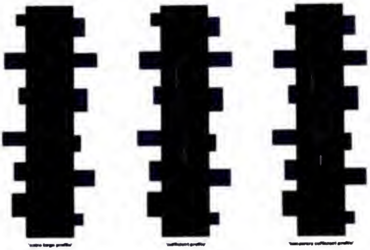
km 42.6_1w	Sander Monteiro
km 93.7_1o	Pepijn Diepeveen
km 99.1_1w	Erik Platvoet
km 100.1_1w	Sergio Miguel Figueiredo
km112.8_1o	Barbara van Goethem
km120.5_1w	Iwona Wozniakowska

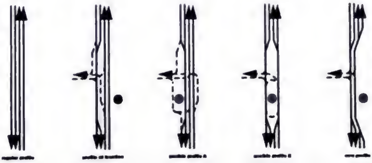
docent Stefan Bendiks/ Artgineering

De nationale weg N4, in de volksmond 'La Nationale quatre', verbindt Brussel met Luxemburg. Sinds de snelweg E411 parallel aan het tracé van de N4 in gebruik is genomen, heeft de N4 zijn oorspronkelijke functie als Europese verbindingsas verloren. Tegenwoordig is de Nationale 4 een infrastructuurelement met een zekere overmaat van het wegprofiel waarlangs zich ad-hoc een caleidoscoop van functies en voorzieningen ontwikkelt. Er ontstaat een wonderlijke, informele wereld van vrijstaande woningen, kerken, kastelen, discotheken, bedrijven, kantoren, fretkramen, benzinepompen en onbebouwde percelen. De N4 absorbeert alles.

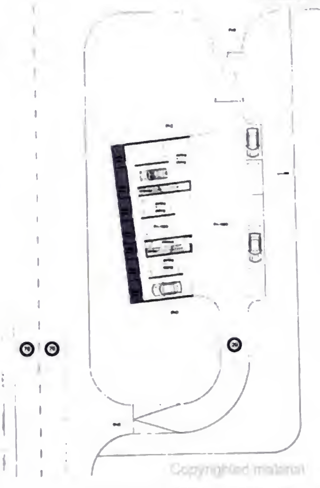
Deze ontwikkelingen volgen het organisatie schema van het traditionele Belgische lintdorp, een dynamische, suburbane structuur met een veelvoud aan hedendaagse functies en mobiliteit, een nieuwe stadservaring. Wat is het potentieel van dit vergeten stuk infrastructuur als stedelijke ruimte. Wordt de Nationale 4 op termijn de vierde stad van Wallonië na Luik, Charlerois en Namur: La Nationale 4

KM 42.6 1_w

KM 120.5_1

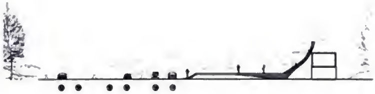

KM 1 1 2.8_1 o

Road Grand stand

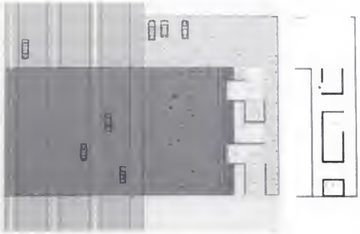
Road carpet to a field to a grand stand with sauna

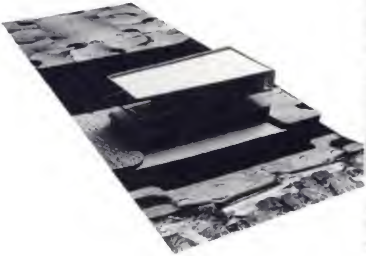
Visibility from the road to the grand stand

KM 1 1 2.8_1 o

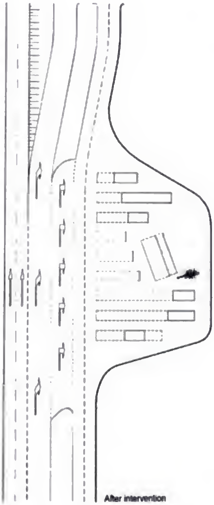

KM 1 2 0.5_1 w

KM 9 3.7_1 o

After intervention

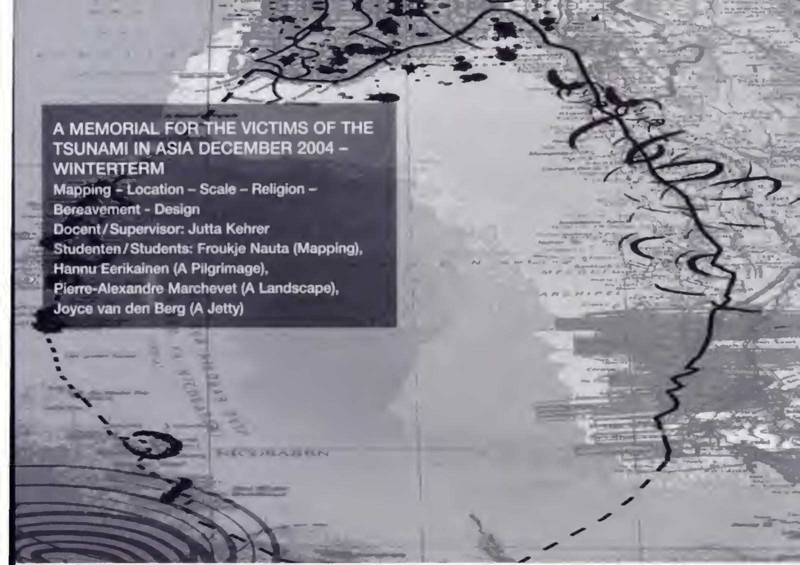
Ground plan

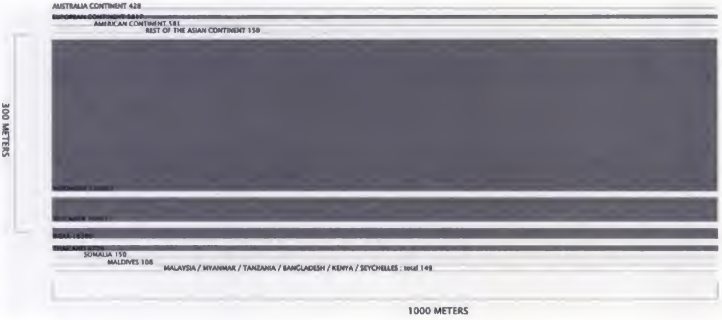
A MEMORIAL FOR THE VICTIMS OF THE TSUNAMI IN ASIA DECEMBER 2004 – WINTERTERM

Mapping – Location – Scale – Religion – Bereavement - Design

Docent / Supervisor: Jutta Kehrer

Studenten / Students: Froukje Nauta (Mapping), Hannu Eerikainen (A Pilgrimage), Pierre-Alexandre Marchevet (A Landscape), Joyce van den Berg (A Jetty)

300 000 dead people = 300 000 m2
Keeping the (human)scale of the disaster

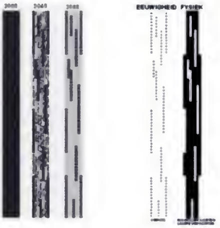
2005 – AANZICHT MONUMENT

2005 – WERKING VAN KNIPOOG

VERDWENEN - EEUWIGHEID

2045

* [illegible]
* [illegible]
* [illegible]
* [illegible]

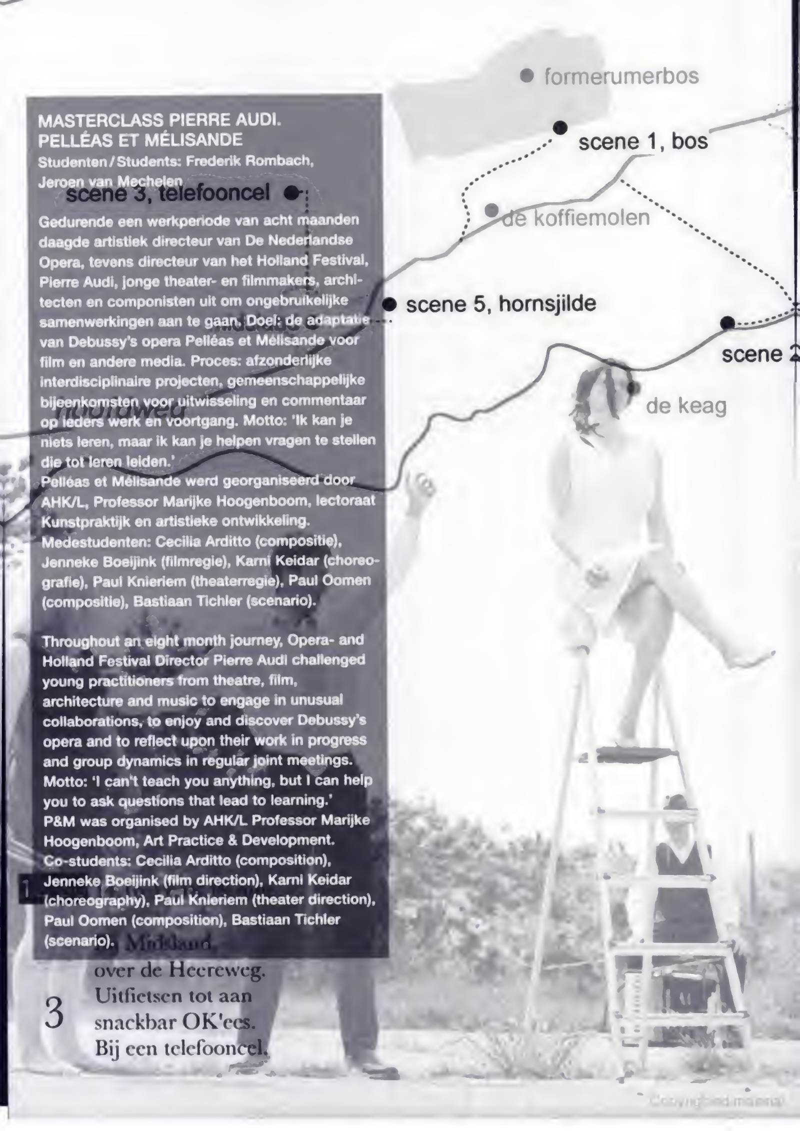

2085

* Rouwproces is voorbij, de nabestaanden van de slachtoffers zijn na een generatie met de tijd verdwenen.
* Fysiek deel is niet meer zichtbaar aanwezig boven de waterspiegel, deze heeft nu betekenis voor de lagere diersoorten, koralen- vissen- weekdieren.
* Eeuwigheid: knipoogeffect blijft bestaan (harder gesteente-tufsteen).
* De hardere gesteente blijven als een familie van 12 getroffen landen in de zee achter.

MASTERCLASS PIERRE AUDI. PELLÉAS ET MÉLISANDE

Studenten / Students: Frederik Rombach, Jeroen van Mechelen

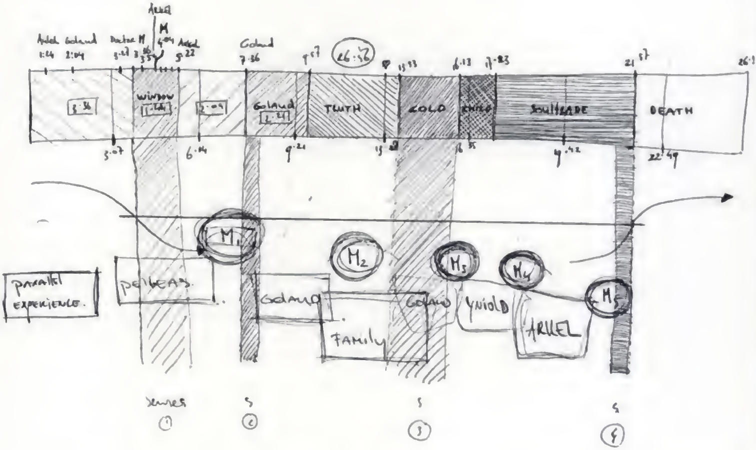
Gedurende een werkperiode van acht maanden daagde artistiek directeur van De Nederlandse Opera, tevens directeur van het Holland Festival, Pierre Audi, jonge theater- en filmmakers, architecten en componisten uit om ongebruikelijke samenwerkingen aan te gaan. Doel: de adaptatie van Debussy's opera Pelléas et Mélisande voor film en andere media. Proces: afzonderlijke interdisciplinaire projecten, gemeenschappelijke bijeenkomsten voor uitwisseling en commentaar op ieders werk en voortgang. Motto: 'Ik kan je niets leren, maar ik kan je helpen vragen te stellen die tot leren leiden.'
Pelléas et Mélisande werd georganiseerd door AHK/L, Professor Marijke Hoogenboom, lectoraat Kunstpraktijk en artistieke ontwikkeling.
Medestudenten: Cecilia Arditto (compositie), Jenneke Boeijink (filmregie), Karni Keidar (choreografie), Paul Knieriem (theaterregie), Paul Oomen (compositie), Bastiaan Tichler (scenario).

Throughout an eight month journey, Opera- and Holland Festival Director Pierre Audi challenged young practitioners from theatre, film, architecture and music to engage in unusual collaborations, to enjoy and discover Debussy's opera and to reflect upon their work in progress and group dynamics in regular joint meetings.
Motto: 'I can't teach you anything, but I can help you to ask questions that lead to learning.'
P&M was organised by AHK/L Professor Marijke Hoogenboom, Art Practice & Development.
Co-students: Cecilia Arditto (composition), Jenneke Boeijink (film direction), Karni Keidar (choreography), Paul Knieriem (theater direction), Paul Oomen (composition), Bastiaan Tichler (scenario).

1

... Midland,
over de Heereweg.
Uitfietsen tot aan
snackbar OK'ees.
Bij een telefooncel.

3

WINDOW
Golaud
TRUTH
COLD
DEATH
parallel experience.
Golaud
Family
Yniold
ARKEL
26:52

KEUZEPROGRAMMA / OPTIONAL PROGRAMME

Amsterdam — Weil am Rhein — Basel — Therwil — st. Louis — Aargau — Baden — Zürich — Paspels

Amsterdam — Berlin — Wroclaw — Katowice — Auswitz — Krakow

Amsterdam — Rotterdam — Stockholm — Helsinki — Lappeenranta

Scharans · Mala · Chur · Sumvitg · Flims · Vals · Bregenz · Luzern · Amsterdam

Kosice · Budapest · Bratislava · Brno · Amsterdam

Kotka · Tallinn · Helsinki · Amsterdam

WINTERWORKSHOP

Luc Deleu

De Onaangepaste Stad (D.O.S.), een project van Luc Deleu & T.O.P. office begon als een onderzoek dat alle verschillende voorzieningen, die het stadsweefsel uitmaken, op één noemer brengt: het aantal inwoners. Het project resulteerde in tien 'panelen' die het verband tussen voorzieningen en inwoners verbeelden.
Het gaat er niet om of de groepen en gebruikte cijfers exact zijn. Omdat ze gebaseerd zijn op verschillende bestaande steden is het resultaat een verzameling ruimten – groot en klein, hoog en laag, ontworpen en niet-ontworpen, goed en slecht, aangepast en onaangepast, ... – waarin het stedelijk leven zich kan nestelen.
Het onderwerp van de workshop was 'urban scores': hoe stedenbouw en stedenbouwkundige regels (meer) stedenbouwkundige composities zouden kunnen zijn, met nadruk op het formele.
De data van D.O.S. vormen het uitgangspunt. Vanwege de beperkte beschikbare tijd konden deze niet ter discussie gesteld worden, maar stonden ze – omdat ze onaangepast zijn – wel erg open voor interpretatie. Uiteindelijk handelen ze meer over vorm, schaal en frequentie dan over functie!
Het doel van de studio was formele composities te schrijven (tekeningen, maquettes, ?) voor 1 miljoen inwoners. Het aangereikte materiaal bestond uit spreadsheets en een 'vlag', een eerste grafische representatie van de onaangepaste voorzieningen en woonoppervlakken. (fig. 1)

Het was een zoektocht naar hoe vorm en masterplannen kunnen worden gegenereerd door cijfers. Het was een zoektocht naar hoe getallen bewerkt kunnen worden om vorm te creëren.
Het had iets van doen met lineariteit, concentriciteit en clusters.

The Unadapted City (D.O.S.), a project by Luc Deleu & T.O.P. office, started as a research project that put all the different amenities which create urban fabric on the same basis: the number of inhabitants. The project resulted in ten tableaux which visualise the relation between amenities and inhabitants.
Whether or not the groups and the figures used are exact is not the issue. Because they are based on different existing cities, the result is a collection of spaces – big and small, high and low, designed and not designed, nice and bad, adapted and unadapted,... – in which urban life can nestle.
The workshop was about urban scores: how urbanism and urban planning rules could be (more) about writing scores, with a focus on the formal aspect.
The data provided by D.O.S. are the starting point. Taking in mind the limited period of time available, they were not open to discussion, but – as they are unadapted – very were very open to interpretation. In fact, they are more about form, scale and frequency than about function!
The aim of the studio was to write formal scores (drawings, models, ?) for 1.000.000 inhabitants. The material provided consisted of spreadsheets and a FLAG, a first graphic representation of the unadapted amenities and housing surfaces. (fig. 1)

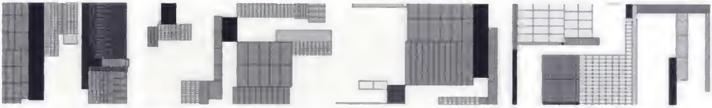
It was a search for how form and master plans can be generated by statistics. It was a search how numbers can be processed to create form. It had something to do with linearity, concentricity and clustering.

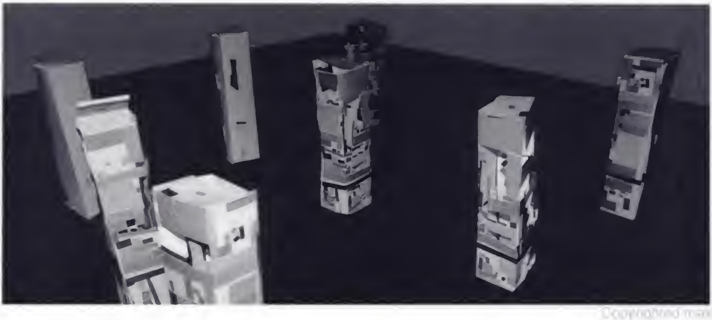

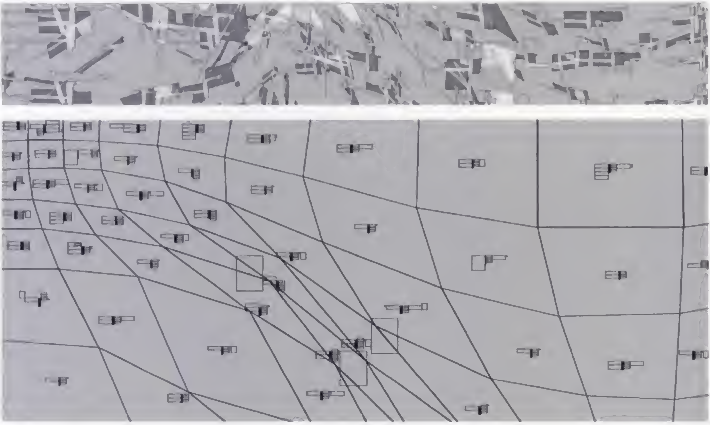
↑ Fig. 1

↓ Fig. 2

Aarsman / Bakker / de Zeeuw / Sapulete / Segal
The team wanted to use the FLAG as a FORMAL, foldable and scalable layout.
They made an organisation with 9 clusters. The amenities which appeared only once organized these clusters and were each given their own formal method of folding, cutting, pasting, playing...

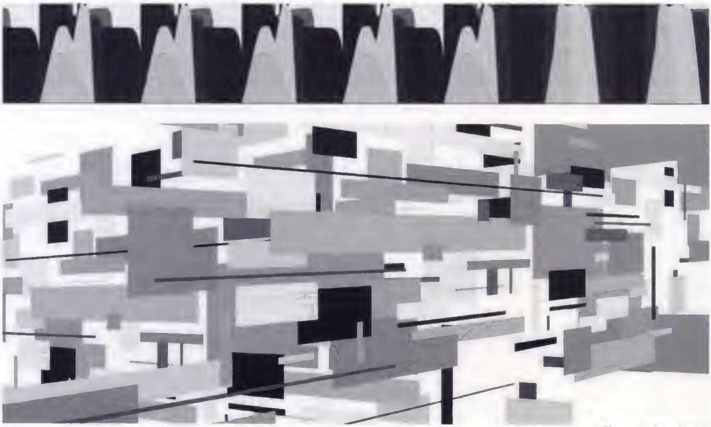

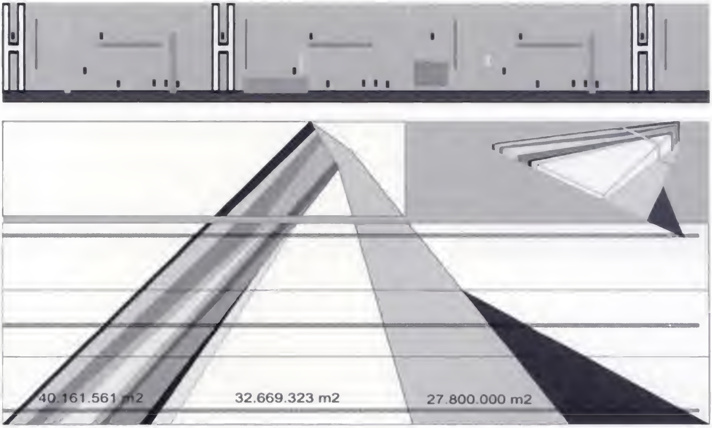
↑ Fig. 3

Saldarriaga / Simons / Travin
The team introduced three FORCES: Context, Infrastructure and Time. This was used to forecast the formal development of the FLAG.

↓ Fig. 4

Benningen / Elliot / Richards / Stoop / Van Leeuwen
The team explored the TIME USE of different amenities as a tool to combine functions and to reorganise and compress THE FLAG.

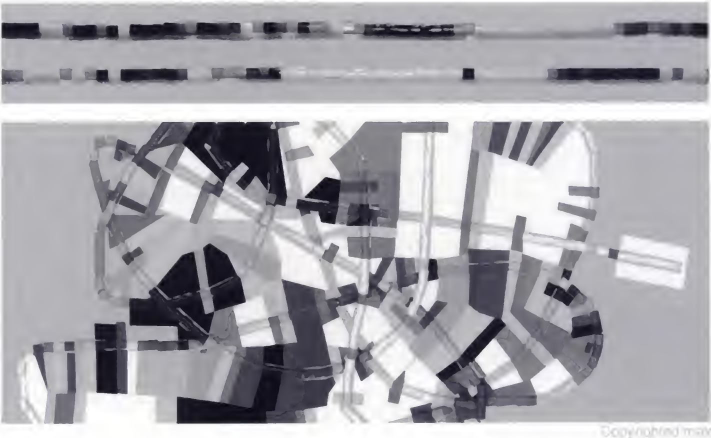

↑ Fig. 5

De Feijter / Olden / Sarkezi / Van Kooten
The team added extra parts to the FLAG: infrastructure, DENSITY and, in a second phase, open space. With this they created a formal tool to model the flag. Three different sections within this tool were examined.

↓ Fig. 6

Gielstra / Lam / Merkeley
The team gave a CODE to each different amenity. This created attraction, repulsion and tension between the amenities. the FLAG was unravelled into a 40,000 km coded string, which was laid over an abstract, coded site.

TEKENEN – ZOMERWORKSHOP / FREEHAND DRAWING – SUMMER WORKSHOP

Docenten / Supervisors: Frank van den Broeck, Sanne Bruggink, Frenk Meeuwsen

DE ESTHETIEK VAN DE ROZENKAS – ZOMERWORKSHOP / ROSEHOUSE ESTHETICS – SUMMER WORKSHOP

Docenten / Supervisors: Machiel Spaan, Jan Peter Wingender

PLAGGEN, EXPERIMENTEN IN HET LANDSCHAP – ZOMERWORKSHOP / SODS: EXPERIMENTS IN THE LANDSCAPE – SUMMER WORKSHOP

Docenten / Supervisors: Noël van Dooren, Yvonne Knevels

THE MAKING OF...

09.09.2004 – 21.10.2005
Curator: Jan Peter Wingender

In de reeks 'The making of..' stond de relatie tussen architectuur en het maken van bouwwerken centraal. Sprekers uit Engeland, Nederland, België en Zwitserland plaatsten hun werk nadrukkelijk in de context van het bouwen. Bouwen gezien als uitkomst én als inspiratiebron van het architectonisch ontwerp. Er werd ingegaan op het evenwicht tussen het materialiseren van een concept en conceptualiseren van een materiaal. Verbijzondering en ornament kwamen hierbij naar voren als uitkomst van de relatie tussen materiaal, detail en uitvoering.
Architectuur werd in de reeks ook beschreven aan de hand van de wisselende posities van de architect in het ontwerp- en bouwproces: hoofdaannemer, vertrouwenspersoon, esthetisch adviseur, ruimtelijk strateeg...

THE MAKING OF...

The series 'The making of...' focused on the relation between architecture and the construction of buildings. Speakers from England, the Netherlands, Belgium and Switzerland explicitly placed their work in the context of construction – construction seen as both the outcome and the source of inspiration of the architectural design.
They dealt with the balance between implementing a concept in material terms and conceptualising a material. Differentiation and ornament emerged as the outcome of the relation between material, detail and implementation.
In the course of the lectures, architecture was also described on the basis of the shifting positions of the architect in the design and construction process: as principal contractor, mediator, aesthetic consultant, spatial strategist...

BELGIAN STUFF

28.10.2004 – 09.12.2004
Curator: Luc Deleu

Mij werd gevraagd de Capita Selecta lezingenreeks van oktober – december 2004 in te vullen. Ik verkoos daarvoor personen uit mijn directe omgeving en belangstellingssfeer en hoopte zo mijn denken en werk in een eerlijk en duidelijk kader te plaatsen.
De eerste twee lezingen nam ik zelf voor mijn rekening. In de eerste ben ik door mijn werk gelopen en hoop ik de cohesie ervan duidelijk te hebben gemaakt. In de tweede heb ik het stedenbouwkundig werk van Le Corbusier en zijn ontwerpmethoden meer inzichtelijk gemaakt.
De derde lezing werd gegeven door twee medewerkers van T.O.P. office die vanaf het begin betrokken waren bij 'De Onaangepaste Stad', Isabelle De Smet & Steven Van den Bergh: 'Aanknopingspunt waren twee exposities over De Onaangepaste Stad (D.O.S.), gelijktijdig, maar in opzet verschillend.
De ene in het MHKA (Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen), voornamelijk opgebouwd rond een nieuwe – en tevens laatste – D.O.S. maquette: *VIPCITY – ZEEMIJL, voorzieningen voor 9500 inwoners*.
De andere in de Ecole d'Architecture de la Cambre, waar aan de hand van werktekeningen een chronologisch overzicht van 10 jaar D.O.S. te zien was. Met eenzelfde veelheid aan beelden, getallen en formele concepten toonde de lezing hoe dit laatste model juist tot stand kwam door het consequent spelen met beelden, getallen en formele concepten...'
De vierde lezing, over het werk van Panamarenko en Luc Deleu, werd gegeven door Hans Theys: 'Deze lezing was enkel mogelijk na een jarenlange samenwerking met de kunstenaars die erin aan bod komen. Deze samenwerking omvatte het maken van de sculpturen, het opzetten van tentoonstellingen, het maken van foto's en films, het schrijven en vormgeven van boeken.
Aan de hand van een honderdtal dia's van het werk van Panamarenko heb ik geprobeerd de toehoorders vertrouwd te maken met de onderwerpen, de thema's en de stilistische kenmerken van Panamarenko's werk én met thematische en vormelijke overeenkomsten tussen dit werk en het oeuvre van Luc Deleu. De onderwerpen in het werk van beide mannen zijn verwant in hun dwarse, zeer ernstig genomen speelsheid en de grondtoon ervan bestaat in de consequente toepassing van een onverbiddelijke vrijheid. De basisstructuur van Panamarenko's en Deleu's werk is de collage. Ze doet denken aan Victor Chklovski's terechte opmerking dat kunst nooit algemeen is, maar altijd verbrokkeld. Het basisthema van Panamarenko's werk is de vooraf als hopeloos erkende poging aan te tonen waarom een door hemzelf bedacht perpetuum mobile (Closed Systems / Toy Model of Space) niet

Academie van Bouwkunst Amsterdam

CAPITA SELECTA

September - October 2004

The making of...

Tony Fretton
Tony Fretton Architects, London
www.tonyfretton.co.uk
09 September

Jeroen Geurst
Geurst & Schulze Architecten, Den Haag
www.geurst-schulze.nl
16 September

Cristian Sumi
Burkhalter Sumi Architekten, Zurich
www.burkhalter-sumi.ch
23 September

Adam Caruso
Caruso St. John Architects, London
www.carusostjohn.com
30 September

As long as only the image of the idea is perceived and not its substance it cannot become a driving force – the idea has to take shape

Marcel Meili
Meili Peter Architekten, Zurich
www.meilipeter.ch
07 Oktober

Andrea Deplazes
Bearth & Deplazes Architekten, Chur
www.bearth-deplazes.ch
14 Oktober

Paul Robbrecht
Robbrecht en Daem Architekten, Gent
www.robbrechtendaem.com
21 Oktober

werkt. Het werk van Luc Deleu vertrekt van soortgelijke omkeringen, bijvoorbeeld zijn streven over stedenbouwkunst na te denken in de vorm van een vooraf onaangepast verklaarde stad. De lezing was een poging de verwantschap tussen twee kunstenaars en hun oeuvre aan te tonen zonder afbreuk te doen aan de specificiteit ervan.'

De vijfde lezing, 'Het entropisch Imperium' door Lieven De Cauter, was een poging om een synoptisch exposé te geven van de basisgedachten van zijn boek *De Capsulaire beschaving*, dat toen net uit was. Wanneer men de mechanismen van capsularisering (afsluiting, *gating*), de permanente (ecologische) catastrofe en de nieuwe Amerikaans-imperiale wereldorde tracht samen te denken verschijnt iets als een entropisch imperium: een archipel van genetwerkte, gecontroleerde binnenruimtes tegenover het chaotische buiten.

De zesde lezing van Filip De Boeck en Koen van Synghel steunde op 'Kinshasa, de imaginaire stad' (Architectuurbiënnale van Venetië 2004). Deze tentoonstelling zoomde in op de topografie van het autochtone, Congolese imaginaire. Ze gaf een interpretatie van de stad als mentale ruimte en wou de stad laten zien *voorbij* de zichtbare, geografische en fysieke werkelijkheid. Want onder de zichtbare realiteit van de tastbare stad gaat immers een heel andere, 'tweede' of onzichtbare stad schuil. De maatschappelijke crisis die Congo nu doormaakt situeert zich in de schemerzone tussen de eerste en tweede wereld, tussen het zichtbare en het onzichtbare, tussen leven en dood, dag en nacht... In de lezing werd ingegaan op de stedenbouwkundige impact van een dergelijke architectuur van de nulgraad.

De zevende lezing zou verzorgd worden door Nel Janssens, maar werd afgelast wegens ziekte.

BELGIAN STUFF

I was asked to organise the Selected Topics series of lectures for October-December 2004. I chose individuals from my own immediate surroundings and field of interest in the hope of being able to place my ideas and my work in an honest and clear framework. The first two lectures were by me. In the first I went through my work and hope to have demonstrated its cohesion. In the second I offered insight into the urban planning work of Le Corbusier and his design methods.

The third lecture was given by two members of T.O.P. office who had been involved in 'The Unadapted City' right from the word go: Isabelle De Smet and Steven Van den Bergh. 'The point of entry was two simultaneous exhibitions on The Unadapted City (D.S.O.), each with a structure of its own. The one in the MHKA (Museum for Contemporary Art in Antwerp) was primarily constructed around a new – and last – D.O.S. model, VIPCITY – SEA MILE, amenities for 9,500 residents. The other was in the École d'Architecture de la Cambre, where working drawings were used to present a chronological survey of ten years of D.O.S. Using the same number of images, statistics and formal concepts, the lecture showed how the most recent model was the result of consistently playing with images, statistics and formal concepts.'

The fourth lecture, on the work of Panamarenko and Luc Deleu, was given by Hans Theys. 'This lecture was only possible after years of collaboration with the artists it discusses. That collaboration included making sculptures, setting up exhibitions, making photos and films, and writing and designing books. On the basis of a hundred slides of Panamarenko's work, I tried to familiarise the audience with the subjects, themes and stylistic characteristics of Panamarenko's work and with the thematic and formal affinities between this work and the oeuvre of Luc Deleu. The subjects in the work of both of them are related in their wayward playfulness that is taken very seriously, and the Leitmotiv is the consistent application of an inexorable freedom. The basic structure of the work of Panamarenko and Deleu is the collage. It recalls Victor Chklovski's accurate statement that art is never general, but always fragmented. The basic theme of Panamarenko's work is the attempt – already recognised as hopeless in advance – to demonstrate why a perpetuum mobile of his devising (Closed Systems / Toy Model of Space) does not work. The work of Luc Deleu sets out from similar reversals, for example his attempt to reflect on urban architecture in the form of a city that has been declared unadapted in advance. The lecture was an attempt to demonstrate the affinity between the two artists and their oeuvre without losing sight of their specificity.

The fifth lecture, 'The entropic empire', by Lieven De Cauter, was an attempt to offer a synthesis of the basic notions of his book *De Capsulaire beschaving* [The Encapsulated Civilisation], which had just come out. If you combine analyses of the mechanisms of

Academy of Architecture Amsterdam
CAPITA SELECTA
october - december 2004
"La laideur a ceci de supérieur à la beauté, c'est qu'elle dure"
(Serge Gainsbourg)
Belgian Stuff
28 October
Luc Deleu
4 November
Luc Deleu
From Ville
11 November
Steven Van den Bergh
Isabelle De Smet
The Unadapted city,
a formal review
18 November
Hans Theys
Work & World
of Panamarenko
Lieven De Cauter
Entropic empire
Filip De Boeck
Koen Van Synghel
Kinshasa,
The imaginary city
9 December
Nel Janssens

encapsulation (closing off, gating), the permanent (ecological) catastrophe and the new US imperial world order, you come up with something like an entropic empire: an archipelago of networked, controlled inner spaces against the chaotic world outside.
The sixth lecture, by Filip De Boeck and Koen van Synghel, was based on 'Kinshasa, the imaginary city' (Architecture Biennale Venice 2004). This exhibition zoomed in on the topography of the autochthonous, Congolese imaginary. It offered an interpretation of the city as a mental space and wanted to show the city *beyond* its visible, geographical and physical reality. For behind the visible reality of the tangible city lies a completely different, 'second' or invisible city. The social crisis that Congo is going through at the moment is situated in the twilight zone between the First and the Second World, between the visible and the invisible, between life and death, day and night... The lecture went into the urban design impact of zero-level architecture of this kind.
The seventh lecture was due to be given by Nel Janssens, but was cancelled due to illness.

BACK IN SHAPE, FORMAL STRATEGIES

10.02.2005 – 17.03.2005
Curator: Tom Frantzen

Na enkele jaren onderwijs gegeven te hebben aan meerdere Academies van Bouwkunst was de uitnodiging om een Capita Selecta reeks te organiseren het perfecte middel om de balans op te maken. Het geeft de mogelijkheid een wat groter publiek dan doorgaans op de Academie het geval is te wijzen op ontwikkelingen die je zelf als docent maar ook als ontwerper van groot belang vindt.
Welnu, een absolute doorn in mijn oog is dat veel onderwijs dat ik in de afgelopen tien jaar van dichtbij heb gezien, gekenmerkt wordt door een overdreven aandacht voor het uit het niets ontwikkelen van de uniciteit van de student en zijn denkbeelden. Deze ziet zichzelf daardoor gesteld voor de vrijwel onmogelijke opgave om 'origineel' te zijn.
De sprekers in de reeks 'Back in Shape, formal strategies' maken geen van allen 'uniek' werk in de zin dat het 'nieuw' en 'nog nooit vertoond' is. Sterker nog, de sprekers lijken zich allen bewust van de onmogelijkheid van uniciteit, en hebben strategieën ontwikkeld om voorbij het denkbare te geraken. Door bestaande (denk)beelden te hergebruiken, te transformeren en te combineren lukt het de sprekers om middels een soms bewust mechanisch aandoend ontwerpproces aan reeds bestaand materiaal nieuwe betekenis te geven en het te vernieuwen. Hun werkwijze toont aan dat een bewuste onconventionele kijk op bekend veronderstelde zaken essentieel is om op eigen wijze eigenwijs werk te maken.

BACK IN SHAPE, FORMAL STRATEGIES

After having taught at several Academies of Architecture for a few years, the invitation to organise a series of lectures on Selected
Topics was the perfect way to draw up a balance. It makes it possible to draw the attention of a somewhat larger public than is usually to be found in the Academy to developments that you yourself as a tutor and designer consider very important.
Well, an absolute thorn in my side is that a lot of the teaching that I have seen at close quarters during the last ten years is characterised by an exaggerated focus on the development from nothing of the uniqueness of the students and their ideas. As a result, the students see themselves saddled with the virtually impossible task of being 'original'.
None of the speakers in the series 'Back in Shape, formal strategies' produces 'unique' work in the sense of being 'new' or 'never shown before'. In fact, all the speakers seem to be aware of the impossibility of uniqueness, and have developed strategies to go beyond what is conceivable.
By recycling, transforming and combining existing ideas and images, they manage to give new meaning to existing material and to renew it by means of what is sometimes a deliberately mechanical-looking design process. Their method shows that a deliberately unconventional view of what are taken to be familiar things is essential if you want to produce in your own way work that is not run-of-the-mill.

ARE YOU SAFE?

21.03.2005 – 19.05.2005
Curator: derdejaars studenten/third-year students

De westerse maatschappij wordt momenteel geterroriseerd door angst. Of het nu gaat om nationale veiligheid, nationale gezondheid of simpelweg de veiligheid

Academy of Architecture Amsterdam
CAPITA SELECTA
february - march 2005
A lecture series on formal strategies, hosted by Tom Frantzen, architect and researcher at the Amsterdam Academy of Architecture.
The 'concept' is no longer the hot issue in the international design world, the interest in the formal aspects of design is renewed. How do artists, architects and designers cope with this new scope. Will there be a revival of the baroque, or are there any alternatives?
In this lecture series the focus is on artists of different disciplines who have strong and personal strategies in creating their objects and images. Something they all have in common is that they don't necessarily generate new and original images, but are transforming and recombining existing images into new and unfamiliar compositions.
Their way of working resembles the way in which hip-hop and house musicians have used the most important creative technique of the past twenty years, namely quote, copy & paste.
Back in shape!
24 February
Jan van de Pavert
Artist, The Netherlands
To consider and decide!
Wang Du
Artist, China/France
Götz-Lothar Darsow
Arthistorian, Germany
Kurt Schwitters
From material to abstraction and back
Jacques Palinckx
Musician, The Netherlands
Free Link Music
Bernard Kormoss
Architect, PhD on Pieter Eisenman, Belgium
The Eisenmanual
17 March
Benedetta Tagliabue
Enric Miralles Benedetta Tagliabue
Recent works

op de weg. Elke vorm van risico wordt direct omgezet in angst, waar vervolgens rekening mee wordt gehouden. Een sterke overdrijving van het risico is hierbij eerder regel dan uitzondering. Deze hedendaagse obsessie met veiligheid laat steeds vaker zichtbare sporen achter, vooral in de stedelijke omgeving. Verkeersdrempels, rookvrije ruimten, esthetisch vermomde barricades en bewakingscamera's dienen de maatschappij en onze persoonlijke veiligheid.
De lezingreeks stelde het publiek de vraag: 'Are you safe?' In de reeks zijn diverse ontwerpers en theoretici aan het woord gekomen om aan te geven hoe zij in de dagelijkse beroepspraktijk omgaan met het vraagstuk veiligheid en angst. De nadruk lag hierbij op de vraag wat voor invloed de toenemende angst heeft op het ontwerp en de ontwerper.
In de eerste lezing sprak Luc Vrolijks over de omgang met angst in de projecten van Urhahn Urban Design, terwijl Dikkie Scapio de praktische problemen van angsten van opdrachtgevers omwonenden in de projecten van Claus en Kaan besprak. Jan van Maurik, landschapsecoloog aan de UvA, gaf het publiek inzicht in de consequenties van de klimaatsveranderingen en de middelen om de angst hiervoor in toom te houden. Nan Ellin bracht de theoretische kant van angst in architectuur over het voetlicht en deed handreikingen voor nieuwe benaderingen na het modernisme en het 'nieuw traditionalisme'. De afwezigheid van Rob Krier werd door Christine de Ruijter van ABG Architecten ingevuld. De angst van ontwerpers voor plagiaat op het originele ontwerp werd door Herman van der Wal in een nieuw daglicht gezet met een voorstel om het juist als uitgangspunt te zien. Nuno Jacinto sprak over de consequenties van macht, die naar zijn idee is gebaseerd op een mix van het uitoefenen én het afzien van controle. Als afsluiting van de reeks gaf Kamiel Klaasse met eigen projectvoorbeelden aan hoe angst voor restruimten in het stedelijk weefsel en overlastgevende gebruikers juist een aanleiding kunnen zijn om innovatieve ontwerpen te maken.

ARE YOU SAFE?

Western society is terrorised by fear at the moment, whether it be national security, national health, or simply safety on the road. Every form of risk is immediately converted into fear, which then has to be taken into account. A high exaggeration of the risk is the rule rather than the exception. This contemporary obsession with safety increasingly leaves visible marks, especially in the urban environment. Speed ramps, no smoking zones, aesthetically disguised barricades and security cameras serve society and our personal security.
This series of lectures put the question to the public: Are you safe? Various designers and theoreticians were invited to express how they deal with the issue of fear and security in their daily professional practice. The emphasis was on the question of what kind of influence the increasing fear has on design and designers.
In the first lecture Luc Vrolijk discussed how fear is tackled in the projects of Urhahn Urban Design, while Dikkie Scapio went into the practical problems of the fears of clients and residents in the projects of Claus and Kaan. Jan van Maurik, a landscape ecologist associated with the University of Amsterdam, offered insight into the consequences of climate change and the ways of holding fear of it in check. Nan Ellin highlighted the theoretical side of fear in architecture and offered tips for new approaches after modernism and the new traditionalism. The absence of Rob Krier was compensated for by Christine de Ruijter of ABG architects. The fear of designers that someone will plagiarise the original design was given an original twist by Herman van der Wal with a proposal to take this as the starting point. Nuno Jacinto spoke about the consequences of power, which in his opinion is based on a mixture of exercising and refraining from exercising control. The series was concluded by Kamiel Klaasse with examples from his own projects of how fear for residual areas in the urban fabric and nuisance from its users can be a trigger for innovative designs.

Academy of Architecture Amsterdam
CAPITA SELECTA
March - May 2005
The third year students of the Academy of Architecture invite you to come to the program of their choice.
Are you safe?
Luc Vrolijks
& Dikkie Scipio
Jan van Mourik
Nan Ellin
Rob Krier
Harmen van de Wal
Nuno Jacinto
Kamiel Klaasse
Urban designer
Architect
Landscape ecologist
University of Amsterdam
Architect
(NL)
(GER)
(POR)
Save the city
Town planning and that sort of thing

AFSTUDEERPROJECTEN / GRADUATION PROJECTS

MOSMARKT

OVERDEKTE MARKT MET HOTELKAMERS

Geuren, kleuren en geluiden – in iedere cultuur en in ieder land weer anders – ervaart de bezoeker in meest verdichte vorm in een marktgebouw.

Zowel in stedenbouwkundig, als in cultureel opzicht lijkt Amsterdam-Noord op een groep eilandjes, een verzameling dorpjes met elk een eigen karakter. Sommige hebben een sterke sociale samenhang, andere veel minder. Daar zijn verschillende culturen wel naast elkaar komen wonen, maar niet met elkaar. Het Mosveld is een desolate ruimte tussen de eilandjes in Oud Noord. Vijf maal per week ondergaat deze ruimte echter een gedaantewisseling, want dan is er markt. Met zijn multiculturele mix van marktkooplui en divers marktpubliek doorbreekt de markt succesvol de gescheiden werelden. De 'eilandjes' komen hier samen.

In de nabije toekomst ligt het Mosveld tussen metrohalte Van Hasseltweg (Noord-Zuidlijn) en de grootschalige nieuwbouw in de oude industriegebieden langs het IJ en het Van Hasseltkanaal. Het is een uitgelezen kans om dit gebied op te waarderen met project Mosmarkt, de bestaande markt in een nieuw en waterdicht jasje, een multiculturele ervaring in verdichte vorm. Mosmarkt is een lineaire structuur, die een verbinding vormt tussen de metrohalte en Nieuw Noord aan het water. Een ritme van opeenvolgende markthallen en 'plug-ins' (units met voornamelijk horecafuncties) ter plaatse van dwarsverbindingen. Om de verbinding met het water tot stand te brengen, wordt het bestaande hotel gesloopt. Het hotel komt, in uitgeklede vorm, terug op de kop van Mosmarkt. Het bevat alleen kamers; eten, drinken en vermaak vinden de hotelgasten op de markt.

De situering van Mosmarkt op het Mosveld is zodanig dat er aan de noordoostzijde ruimte ontstaat voor het gemotoriseerde verkeer in een voetgangersvriendelijk breed profiel, het parkeer-rijbos. Boven op de levendige markthallen loopt een rustige wandelroute naar het water. De laatste markthal, met hotel, wordt gespiegeld ten opzichte van deze 'wandelpier', waardoor er ruimte wordt geschapen voor een waterplein op het zuidwesten.
De logistiek van laden en lossen is opgelost onder het half verhoogde maaiveld. De verdiepte ligging van de marktvloer maakt aan weerszijden van buitenaf zicht op de handel mogelijk. Deze transparantie wordt versterkt door voor de constructie gebruik te maken van stalen vakwerkliggers, die refereren aan het industriële karakter van dit deel van Amsterdam-Noord.

MOSMARKT

COVERED MARKET WITH HOTEL ROOMS

Aromas, colours and sounds – different in each culture and each country – are experienced by the visitor in their most condensed form in a covered market.

In terms of both urban design and culture, North Amsterdam is like a group of small islands, a collection of villages, each with a character of its own. Some have strong social cohesion, others have it to a much lesser extent. Different cultures have come to coexist there without combining. Mosveld is a desolate space between the islands in Old North, but it undergoes a transformation five times a week when there is a market. With its multicultural mixture of market sellers and a diverse market public, the market successful breaks down the barrier between the separate worlds. This is where the islands meet.

In the near future Mosveld will lie between the Van Hasseltweg subway station on the North-South line and the large-scale new buildings in the former industrial zones on the banks of the River IJ and the Van Hasseltkanaal. It is an exceptional opportunity to upgrade this area with the Mosveld market project, the existing market in a new, waterproof version, a multicultural experience in a condensed form. Mosveld market is a linear structure which forms a link between the metro stop and New North beside the water. There is a rhythm of successive market halls and plug-ins (units with primarily catering functions) at the intersections.
The existing hotel is demolished to create a link with the water. The hotel returns, in a stripped-down version, at one end of the Mosveld market. It consists of rooms alone; hotel guests can find food, drink and entertainment on the market.

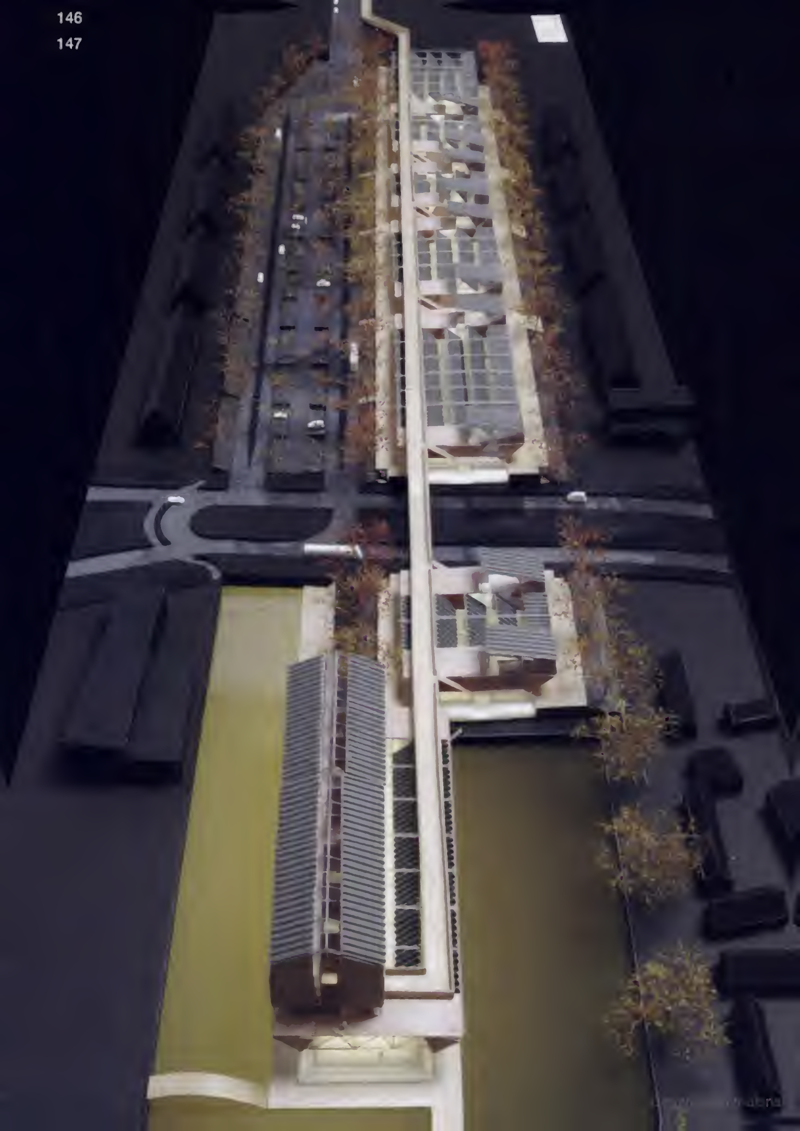
The situation of the market on Mosveld is such that space is created on the north-eastern side for motorised traffic in a pedestrian-friendly broad profile, the park-and-drive wood. A quiet pedestrian route passes above the lively market halls to the water. The last market hall, with the hotel, is a reflection of this pedestrian pier, thereby creating space for a square with water on the south-western side.
The logistics of loading and unloading are solved beneath the semi-raised ground level. The sunken floor of the market provides a view of the trade from outside on all sides. This transparency is reinforced by using steel truss girders for the construction, which refer to the industrial character of this part of North Amsterdam.

Margriet van Amersfoort

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 6.9.2005

Commissieleden / Commission members:
Rik van Dolderen (mentor)
Hans van der Made
Chris Scheen

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Rob Hootsmans
Winfried van Zeeland

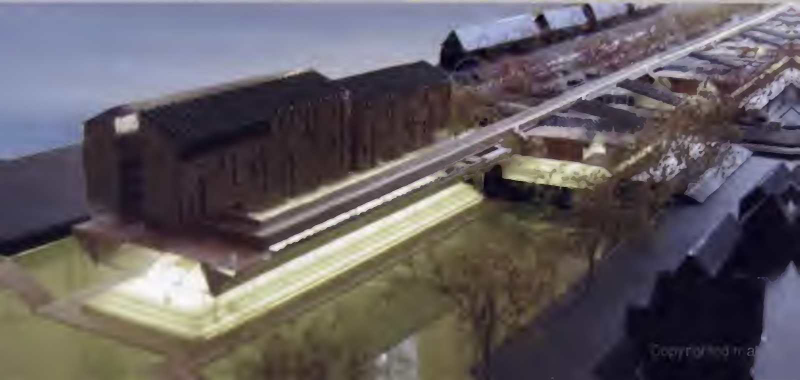

Markthal
nivo / level 1500-p

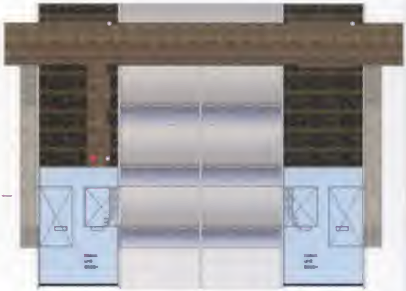
nivo / level 1400+p

nivo / level 3900+p

nivo / level 8000+p

EEN STADSHOTEL IN HET BEATRIXGEBOUW

Na de bouw van Hoog Catharijne begin jaren zeventig staat Utrecht aan de vooravond van een tweede grootschalige herstructurering van het gebied rondom het Centraal Station. Het masterplan moet de veiligheid en leefbaarheid van het stationsgebied verbeteren en de toekomstige groei accommoderen. Aan de oostzijde van het station vormt het Beatrixgebouw (95.000 m²) een blinde vlek in het masterplan. In een omgeving met fonkelnieuwe gebouwen is deze karakteristieke kolos uit 1970 het enige gebouw dat herinnert aan voorbije tijden. Het voormalige secretariaatsgebouw van de Jaarbeurs biedt onderdak aan kantoren, de trademart, een theater en dienstverlenende bedrijven. Het Beatrixgebouw vormt hiermee de perfecte context voor een StadsHotel. Een StadsHotel bestaat minimaal uit kamers en een receptie, is centraal gelegen, goed bereikbaar en een begrip in de stad.
Voor het StadsHotel is een ontwerp gemaakt dat de potentie van het gebouw aanwendt om op het schaalniveau van de stad, het gebouw zelf en het individu een antwoord te geven op de doelstellingen van het masterplan en de kwaliteit van de directe omgeving. Het Beatrixgebouw wordt nieuw leven ingeblazen met behoud van de architectonische en stedenbouwkundige kwaliteiten.
Om licht en lucht in de bebouwingsmassa te brengen wordt het hart van het gebouw uitgehold. De langwerpige uitholling ontleent zijn vorm aan de route die op maaiveld niveau vanaf het Jaarbeursterrein naar het Centraal Station door het gebouw loopt. Door over de acht verdiepingen deze uitsnede te transformeren naar een zongeoriënteerde uitsnede in het dak ontstaat een trapsgewijze driedimensionale ruimte.
De bodem van de ruimte is publiek, naar boven toe krijgt de ruimte een meer privaat karakter.
De uitholling legt tevens de basis voor een nieuwe ontsluitingsstructuur waarmee het potentieel van het gebouw zichtbaar en bruikbaar gemaakt wordt.
In de holte heerst de dynamiek en pluriformiteit die kenmerkend is voor het stedelijk leven. Er ontstaat een herkenbare publieke ruimte die een stevig alternatief biedt voor de teruggedrongen openbare ruimte rondom het Centraal Station.

A CITY HOTEL IN THE BEATRIX BUILDING

After the construction of the Hoog Catharijne shopping centre in the early 1970s, the city of Utrecht is on the brink of a second large-scale restructuring of the area around the Central Station. The master plan is to improve the security and quality of the station area and to accommodate future growth.
On the east side of the station, the Beatrix building (95,000 m²) forms a blind spot in the master plan. In a setting with brand-new buildings, this typical colossus from 1970 is the only building that recalls the past. The former secretariat building of the Jaarbeurs houses offices, the trade mart, a theatre and various firms in the services sector. In this connection, the Beatrix building is the perfect context for a city hotel. A city hotel consists of at least rooms and a reception, is centrally located, easily accessible, and is a landmark in the city.
Based on the idea of implementing a city hotel, a design has been made that makes use of the potential of the building to respond at the scale level of the city, the building itself and the individual to the objectives of the master plan and the quality of the immediate surroundings. The Beatrix building is given a new lease of life without the loss of its architectural and urban design qualities.
The heart of the building is carved out to bring light and air into the massive building. The elongated carved out area derives its form from the route that passes through the building at ground level from the Jaarbeurs to the Central Station. By transforming this open area over the eight floors into a sun-orientated cut-out in the roof, a staggered three-dimensional space is created.
The bottom of the space is public, but the top floors have a more private character. The carving out of the space is also the basis for a new access structure which makes the potential of the building visible and usable. The open area is dominated by the dynamism and pluriformity that are characteristic of city life. The result is a recognisable public space that offers a robust alternative to the reduced public space around the Central Station.

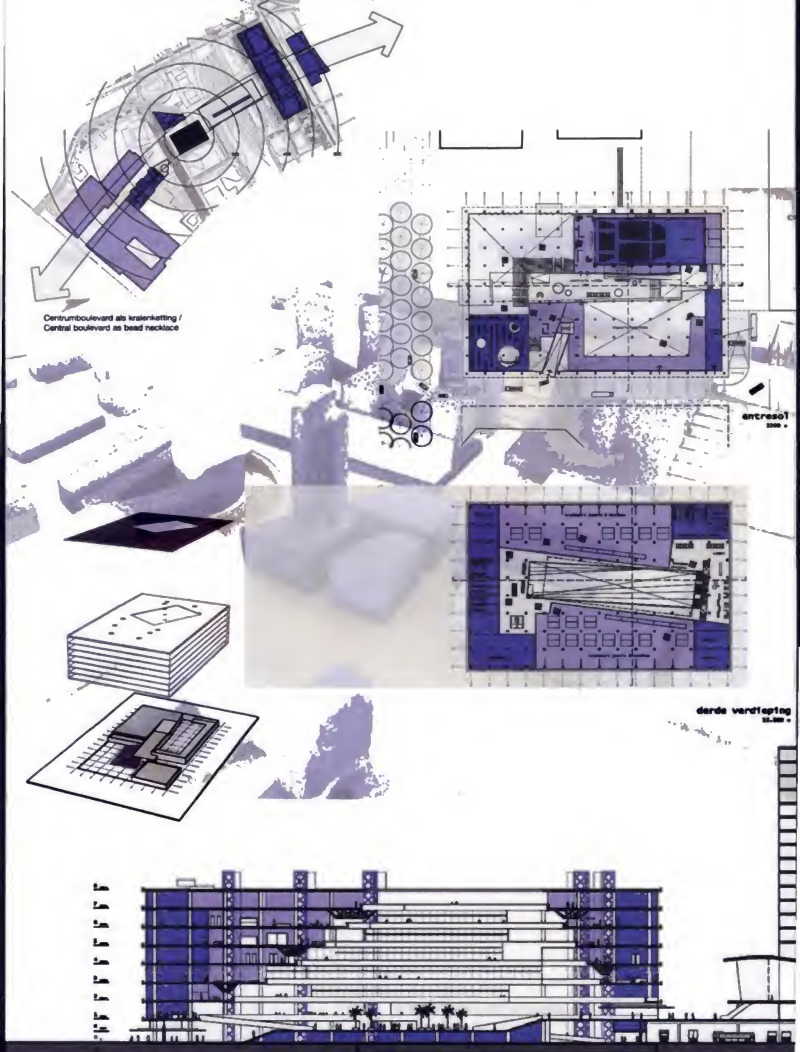
Maarten Bent

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 26.4.2005

Commissieleden / Commission members:
Chris Scheen (mentor)
Herman Kerkdijk
Paul Meurs

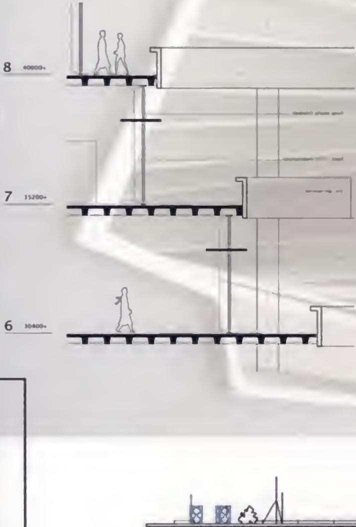
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Ady Steketee
Arnoud Gelauff

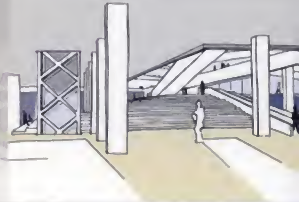

Centrumboulevard als kralenketting /
Central boulevard as bead necklace

8
7
6

Genomineerd voor de Archiprix /
Nominated for the Archiprix

DE RAZENDE BOL

Sinds zomer 2003 heeft Nederland er officieel een eiland bij: De Razende Bol. Het is een uit zichzelf ontstane, bewegende zandplaat, tussen Texel en Den Helder, waarvan het grootste gedeelte onder water ligt. Natuurlijke processen geven De Razende Bol zijn identiteit en karakter. Het resultaat is een plek die geen vaste vorm heeft en die er elke dag anders uitziet. In het weidse landschap kun je een buitengewone vrijheid ervaren. Inmiddels hebben diverse overheden en organisaties er een claim op gelegd. De tegenstrijdige visies op de bestemming kan een bedreiging vormen voor het eiland. Daarnaast geldt de zuidwest kust van Texel als het duurste stukje kust van Nederland. Jaarlijks wordt voor veel geld zand opgespoten (zandsuppletie) om de kust te beschermen. Dat moet anders kunnen, door de natuur een handje te helpen en gebruik te maken van het kapitaal dat voor de kust ligt: De Razende Bol. Door nut en noodzaak aan elkaar te koppelen kunnen kustbescherming, natuurontwikkeling en recreatie gezamenlijk worden ontwikkeld.

Om een antwoord te vinden op de kusterosie van Texel stel ik een kustmorfologische ingreep voor. Er wordt een geul gegraven in de noordelijke uitloper van De Razende Bol. Hierdoor zal het eiland zich in tweeën splitsen. Het vrijkomende zand wordt naast de nieuwe geul neergelegd, ten noorden van De Razende Bol, waardoor een nieuw, 15 meter hoog eiland ontstaat: 'De Aanlander'. Door de stromingen in de zee zal het nieuwe eiland zich langzaam richting de Texelse kust begeven. Na circa twintig jaar zal De Aanlander verhelen met de kust van Texel. Door De Aanlander worden de kunstmatige en dure zandsuppleties op de zuidkust van Texel overbodig.
Bij deze kustmorfologische ingreep wordt ingespeeld op de aanwezige dynamiek. Er wordt nieuw land gemaakt dat wordt blootgesteld aan en vormgegeven door heftige natuurkrachten. De aanwezige natuurlijke dynamiek wordt benut en vergroot. Het biedt nieuwe kansen voor natuurontwikkeling en heeft grote potenties voor recreatief gebruik. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat Den Helder en Texel een nieuwe impuls krijgen en dat De Razende Bol en De Aanlander opgenomen worden in het recreatieve netwerk.

DE RAZENDE BOL

Since the summer of 2003, a new island has been officially added to the Netherlands: De Razende Bol. It is a moving sandbank, most of which is below sea level, that has spontaneously emerged between Texel and Den Helder. Natural processes give De Razende Bol its identity and character. The result is a place without a permanent form that looks different from one day to the next. You can experience an unusual freedom in the magnificent landscape. Various government bodies and organisations have claimed it by now, and the opposing views of its future may constitute a threat to the island.
Moreover, the south-western coast of Texel is the most expensive strip of coast in the country. A lot of money is spent every year on replacing the sand that has eroded in order to protect the coast. There must be a different way, by landing nature a helping hand and making use of the offshore capital: De Razende Bol. By combining utility and necessity, it becomes possible to jointly develop coastal protection, nature development and recreation.

To find an answer to the erosion of the coast off Texel, I propose an intervention in the morphology of the coast. A channel is dug in the northern flank of De Razende Bol, which will bisect the island. The sand that is excavated is placed north of De Razende Bol, which will result in the creation of a new island fifteen metres high, De Aanlander. The sea currents will gradually drive the new islands in the direction of the coast of Texel. After about twenty years, De Aanlander will become a part of the coast of Texel. De Aanlander will render unnecessary the artificial and expensive supplements of sand on the south coast of Texel.
This intervention in the coastal morphology is keyed into the existing dynamics of the location. New land is created that is exposed to and shaped by strong natural forces. The natural dynamics of the site are harnessed and enhanced. The plan offers new opportunities for nature development and has a great potential for recreational use. These developments ensure that Den Helder and Texel receive a new impulse and that De Razende Bol and De Aanlander are incorporated in the recreational network.

Lieneke van Campen

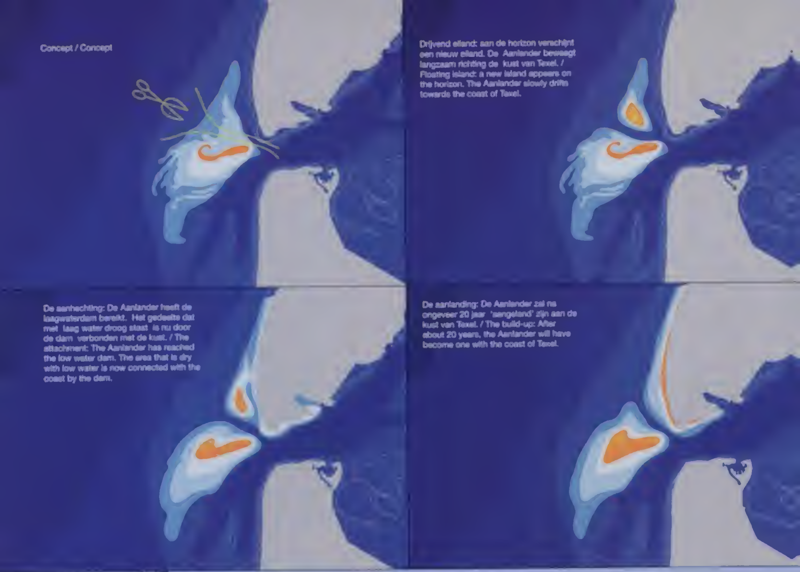
Landschapsarchitectuur /
Landscape architecture
Afstudeerdatum /
Graduation date: 11.2.2005

Commissieleden /
Commission members:
Lodewijk van Nieuwenhuijze
(mentor)
Joost van Hezewijk
Jan de Graaf

Toegevoegd t.b.v. examen /
Additional members for the
examination:
Noël van Dooren
Jeroen Bosch

Concept / Concept

Drijvend eiland: aan de horizon verschijnt een nieuw eiland. De Aanlander beweegt langzaam richting de kust van Texel. / Floating island: a new island appears on the horizon. The Aanlander slowly drifts towards the coast of Texel.

De aanhechting: De Aanlander heeft de laagwaterdam bereikt. Het gedeelte dat met laag water droog staat is nu door de dam verbonden met de kust. / The attachment: The Aanlander has reached the low water dam. The area that is dry with low water is now connected with the coast by the dam.

De aanlanding: De Aanlander zal na ongeveer 20 jaar 'aangeland' zijn aan de kust van Texel. / The build-up: After about 20 years, the Aanlander will have become one with the coast of Texel.

2008
2010
2020

BUURT- EN KINDERCLUSTER ROODENBURG
EEN 'BREDE SCHOOL' TE LEIDEN

Het afstudeerproject is een ontwerp voor een 'brede school' in een bestaande woonwijk in Leiden en omvat een basisschool gecombineerd met een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang en een peuterspeelzaal.
Het gebouw kan binnen en buiten schooltijd als buurthuis functioneren en ook de uitgebreide sport- en speelvoorzieningen op het schoolterrein kunnen buiten schooltijd door de buurt worden gebruikt.
In tegenstelling tot de bestaande situatie met het zelfde programma versnipperd over een veelheid aan verouderde gebouwen bestaat het plan nu uit een compact gebouw waarin het bestaande en extra programma is ondergebracht. De organisatie en het bijeengebrachte programme zijn dusdanig dat dubbel gebruik van gebouw en terrein goed mogelijk is en de gebruiksduur van het gebouw gedurende het etmaal aanzienlijk wordt vergroot.
Zowel gebouw als schoolterrein hebben een heldere geleding door een strenge zonering. Het gebouw heeft een lineaire opbouw met in de kop de gehoor- en sportzaal en in de staart de klaslokalen. Tegenover de lokalen liggen de meer open algemene ruimtes, zoals de bibliotheek, handvaardigheidvloer en een kookeiland.
De verschillende onderdelen zijn door een centrale hal over alle verdiepingen en door dakterrassen ruimtelijk met elkaar verbonden. Tegenover de lineaire opbouw van het gebouw staat een concentrische terreininrichting met als overgang naar de school een met wingerd begroeide kooi. Dit principe, waarbij een afzonderlijke, meer intieme, ruimte door een overgangszone gescheiden wordt van een meer gemeenschappelijke, open, ruimte is een steeds terugkerend architectonisch thema. Zo krijgt de rationele planopzet een ruimtelijk complexe uitwerking met als resultaat een school waarbij het eigen klaslokaal door een reeks van geleidelijke overgangen gescheiden is van de buitenwereld.

COMMUNITY AND CHILDREN CLUSTER ROODENBURG
A WIDE-RANGE SCHOOL IN LEIDEN

The graduation project is a design for a wide-range school in a residential neighbourhood in Leiden. It consists of a primary school combined with a crèche, out-of-school-hours care services, and a toddlers playroom. The premises can function both within and outside school hours as a community centre, and the extensive sport and play facilities on the school site can be used outside school hours by the residents.
Unlike the existing situation in which the same programme is fragmented over a number of outdated buildings, the plan now is for a compact building to accommodate both the existing and extra programme.
The organisation and the programme facilitate dual use of the building and grounds, so that the number of hours per day that the building is in use is considerably extended.
Both the building and the school grounds are clearly articulated by means of a clear-cut division into zones. The building has a linear construction, with the assembly and sports hall at one and and the classrooms at the other. Opposite the classrooms are the more open areas, such as the library, the handicrafts level, and a cookery station.
The various sections are spatially connected with one another by a central hall on all floors and by roof terraces. In contrast to the linear structure of the building, the grounds are organised in concentric circles, with a cage-like structure covered with vines to provide a transition to the school. This principle, by which a separate, more intimate space is separated by a transitional zone, is a recurrent architectural theme. The rational structure of the plan thereby acquires a spatially complex elaboration, resulting in a school in which the child's classroom is separated from the outside world by a series of gradual transitions.

Frank Deltrap

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 22.9.2005

Commissieleden / Commission members:
Chris Scheen (mentor)
John Buijs
Rop van Loenhout

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Jan Richard Kikkert

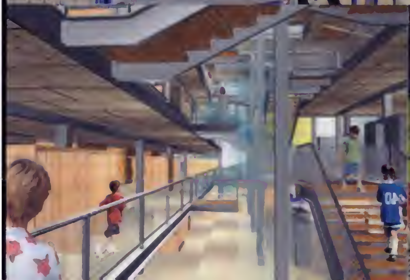

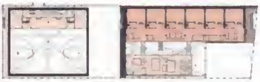

Niveau / Level 4 (8000+p) & 5 (9000+p)

Niveau / Level 1 (3000+p) & 2 (4000+p)

Niveau / Level 0 (0+p & 500+p)

HAMAM

EEN ISLAMITISCH BADHUIS IN AMSTERDAM

In de hamam worden niet alleen lichaam en geest, maar ook de zintuigen gestreeld. De ruimtes worden prachtig mysterieus verlicht door het strijklicht vanaf het dak, wat een verstilde en rustgevende uitstraling geeft. De druppels uit de kranen die in de waterbakken vallen klinken als muziek in je oren, zo nu en dan onderbroken door het ruimtevullende gezang van de werkende schrobsters. Het gevoel beschermd en omarmd te zijn door de wanden van het badhuis en de sfeer daar binnen zorgt ervoor dat je in jezelf gekeerd raakt.
Van oudsher is het badhuisbezoek een sociale activiteit voor vooral islamitische vrouwen. Door een hamam in Amsterdam-Oost te bouwen ontstaat een plek waar deze vrouwen, die nu vaak in een sociaal isolement leven, nieuwe contacten kunnen aangaan en meer een onderdeel worden van de maatschappij. De hamam is niet exclusief; mensen met verschillende culturele achtergronden kunnen er gebruik van maken, wat het wederzijds begrip zal bevorderen.

De hamam is gesitueerd in een plantsoen tussen de losstaande bebouwing aan de noordzijde van het Oosterpark in Amsterdam-Oost. Dit is een stadsdeel met een zeer gevarieerde bevolking.
Het gebouw is introvert en wordt door een openbare bajonetdoorgang in twee volumes gescheiden: het mannen- en vrouwenbaddeel. De entrees liggen aan deze doorgang, die een zone tussen binnen en buiten vormt. De structuur van het gebouw is geïnspireerd door het Razvian huis in Yazd in Iran uit 1880. Deze structuur is gebruikt voor de routing, de constructie en de organisatie van het plan: een strakke structuur van U-vormige verblijfsruimtes afgewisseld door gangen. Er ontstaat zo een parallel gebruik van verschillende ruimtes: de bezoeker kan zich bewegen tussen de verblijfsruimtes, zonder deze te hoeven betreden. In deze verblijfruimtes bevinden zich de kleedkamers, de massageruimtes, de rustruimtes en de badruimtes met verschillende temperaturen. Elk materiaal heeft een duidelijke functie. Alle verticale elementen zijn opgetrokken in baksteen en dragen de horizontale elementen: de betonnen balken en vloeren. De buitenkanten van de U-vormige verblijfsplekken bestaan zo uit schoon metselwerk, de binnenkanten hiervan zijn bij de natte ruimtes bekleed met mozaïek en bij de droge ruimtes met hout.

Mijn fascinatie voor de oneindige geometrische structuren en herhaalde versieringen van de islamitische architectuur is in vorm, materiaalgebruik en constructie in het gebouw doorgevoerd. Door subtiele onderbrekingen van de strenge structuur ontstaan er verrassende en bijzondere ruimtes.
De zoektocht in de islamitische architectuur naar een ordelijke structuur om het programma in onder te brengen is ook herkenbaar in het Nederlandse structuralisme.
De Hamam grijpt terug op de bestaande islamitische structuren, verweven met hedendaagse vormen, met het doel om een herkenning te bieden aan zowel islamieten als aan niet-islamieten.

HAMAM

AN ISLAMIC BATHHOUSE IN AMSTERDAM

The hamam caters not only for body and mind, but also for the senses. The rooms have a beautifully mysterious lighting from the raking light that enters from the roof, which creates a calm and peaceful atmosphere. The drops that fall from the taps into the basins are like music to the ear. The feeling of being protected and embraced by the walls of the bathhouse and the atmosphere inside encourage you to retreat into yourself. Traditionally, visiting the bathhouse was a social activity, especially for Muslim women. The building of a hamam in East Amsterdam creates a place where these women, who often live in social isolation at the moment, can make new contacts and become more a part of society. The hamam is not exclusive. People from different cultural backgrounds can make use of it. It will encourage mutual understanding.

The hamam is situated in a green area between the detached buildings on the north side of the Oosterpark in East Amsterdam. This district of the city has a very mixed population. The building is introvert and is separated by a public bayonet corridor into two volumes: the men's bathhouse, and the women's bathhouse. The entrances are situated in this corridor, which forms a zone between the outside and the inside.
The structure of the building is inspired by the Razvian house in Yazd in Iran from 1880. This structure is used for the routing, the construction and the organisation of the plan: a tightly organised structure of U-shaped rooms alternating with corridors. This creates a parallel use of different rooms; visitors can move between the rooms without having to enter them. These rooms contain the dressing rooms, the massage rooms, the relaxation rooms, and the bathrooms with different temperatures. Each material has a clear function. All the vertical elements are in brick and support the horizontal elements: the concrete beams and floors. The outer walls of the U-shaped rooms consist of clean plastering, while the wet inner walls are covered with mosaics and the dry ones with wood.

My fascination with the infinite geometric structures and repeated decorations of Islamic architecture is reflected in the building in the form, use of material and construction. Subtle interruptions of the austere structure lead to surprising and unusual spaces.
The search in Islamic architecture for an orderly structure to accommodate the programme can also be seen in Dutch structuralism.
The hamam goes back to the existing Islamic structures, interwoven with contemporary forms, in order to appeal to both Muslims and non-Muslims.

Brecht Goeman

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 7.7.2005

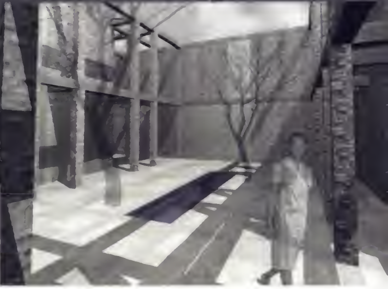
Commissieleden / Commission members:
Herman Zeinstra (mentor)
Gianni Cito
Gilian Schrofer

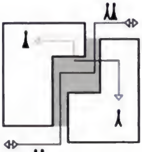
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Herman Kerkdijk

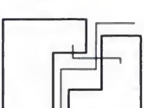

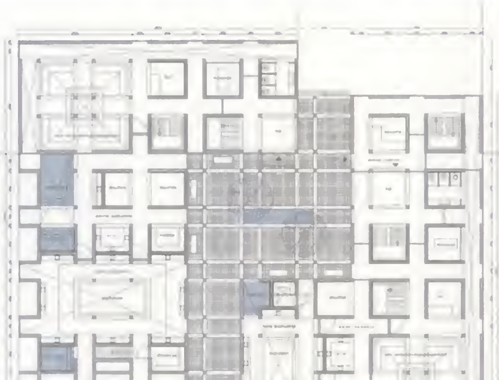

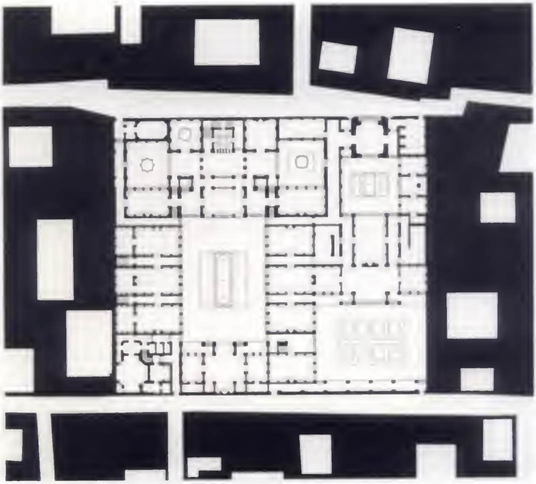

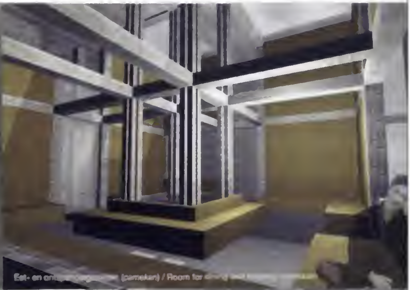

Begane grond / Ground floor

Razvian huis / house in Yazd, Iran, 1880

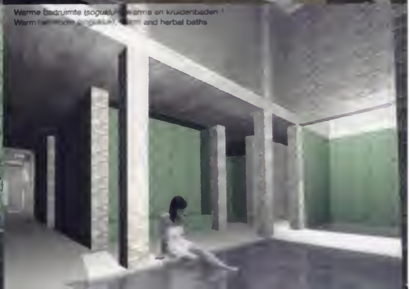

Eet- en ont[illegible] (cameken) / Room for [illegible]

Hete badruimte (haraf) met [illegible] en wasplekken / Hot bathroom (haraf) with pla[illegible] washing areas

Warme badruimte (sogukl[illegible]) [illegible]warme en kruidenbaden / Warm [illegible] and herbal baths

SLEEPING BEAUTY – NATIONAAL ARCHIEF WEDEROPBOUW

Met de transformatie van de wederopbouwwijken uit de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw zouden we ons weer bewust kunnen worden van de culturele bijdrage van deze periode. Er dreigt echter een belangrijk deel van ons collectieve geheugen verloren te gaan. Om het optimistische en vooruitstrevende gedachtegoed vast te leggen voor nu en bruikbaar te maken voor de toekomst zal er in mijn afstudeerproject een nationaal archief/museum voor de wederopbouw verschijnen in de Westelijke Tuinsteden in Amsterdam.
De stempelstructuur is kenmerkend voor de wederopbouwwijken en staat onder andere symbool voor het sociale gedachtegoed hiervan. Sloop van grote delen van deze wijken is aanleiding de stempel te willen conserveren.
De drager van het ontwerp wordt de mal van een hovenstempel. De mal benadrukt de stedenbouwkundige structuur en zijn deels uitgeholde inhoud vertelt het verhaal van de verdwenen idealen. Dat wat overblijft in de mal zijn de karakteristieke eigenschappen er van; er ontstaan confronterende ruimten, wat op extreme wijze het modernistische credo – licht, lucht en ruimte – voor de bezoeker voelbaar maakt. Bijvoorbeeld in de beeldentuin, waar de ruimte wordt gedefinieerd door de afdruk van de voor de wederopbouwarchitectuur kenmerkende, ritmisch geplaatste grote ramen en balkons.
Het gebouw is een vergane wereld, die verstilt in de mal; de huid gematerialiseerd in glasbeton, het materiaal van de toekomst. Hier komen verleden, heden en toekomst samen, er ontstaat een gelaagde dubbelzinnige ruimtelijke constructie die de tijdgeest weerspiegelt en de mythe van de maakbare samenleving omarmt.
Behalve onderkomen voor het wederopbouwarchief, 10 km archiefstukken over de wederopbouwperiode, is het ontwerp een museum, een studie-instituut en een nieuwe collectieve ruimte. Dat laatste is een noodzaak omdat alle omliggende openbare ruimte nu wordt geprivatiseerd. Tenslotte is er het restaurant, geheel in wederopbouw stijl. Na een bezoek zit men straks in het restaurant op een ranke jaren '50 stoel, te midden van de iconen van de wederopbouw. Hier worden de opgedane indrukken overdacht en geniet men van de geur van spruitjes.

SLEEPING BEAUTY – RECONSTRUCTION NATIONAL ARCHIVE

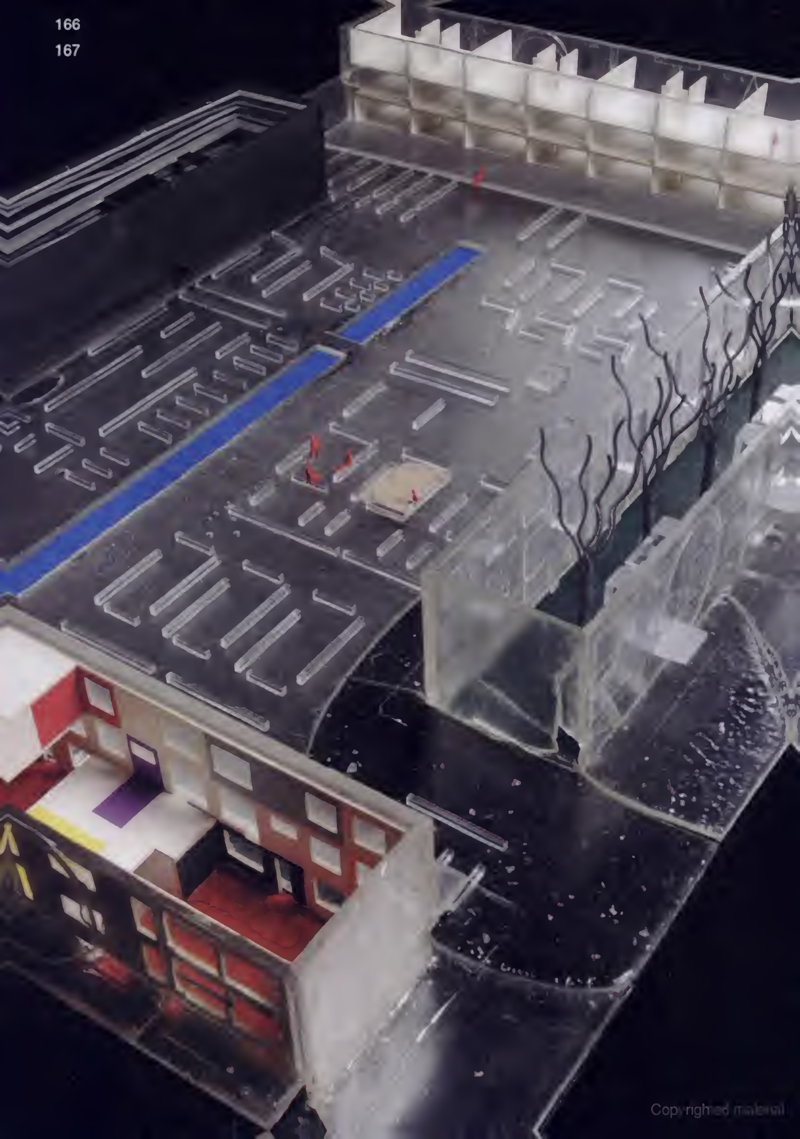
With the transformation of the postwar reconstruction neighbourhoods of the 1950s and 1960s we should become aware again of the cultural contribution of this period. However, an important part of our collective memory is in danger of disappearing. To record the optimistic, progressive ideology for now and to make it usable in the future, my graduation project envisages the building of a reconstruction national archive or museum in the western garden suburbs of Amsterdam.
The neighbourhood unit structure is typical of the reconstruction neighbourhoods and is, among other things, a symbol of the social ideology behind them. The demolition of large parts of these neighbourhoods is a reason to want to preserve the stamp.
The design is based on the mould of a courtyard pattern. The mould emphasises the urban design structure and its partly hollowed out content tells the story of the ideals that have disappeared. What is left in the mould are its characteristic properties; confrontational spaces are created so that visitors can experience the Modernist credo – light, air, and space – to the full. In the sculpture garden, for instance, the space is defined by the impression of the rhythmically placed large windows and balconies that are so typical of the reconstruction architecture.
The building is a lost world which stands still in the mould; the material of the skin is glass concrete, the material of the future. This is where past, present and future meet.
A layered, ambiguous spatial construction emerges that reflects the Zeitgeist and embraces the myth of the engineered society. Besides accommodation for the reconstruction archive, 10 km of archival material on the reconstruction period, the design is also a museum, a research institute and a new collective space. The latter is necessary because all of the surrounding public space is now being privatised.
Finally, there is a restaurant completely in reconstruction style. After a visit to the archive, visitors can sit down in the restaurant on a slender Fifties chair amid the icons of the reconstruction, reflect on their impressions, and enjoy the smell of Brussels sprouts.

Jos Halfweeg

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 12.4.2005

Commissieleden / Commission members:
Frits van Dongen (mentor)
Tom Frantzen
Ira Koers

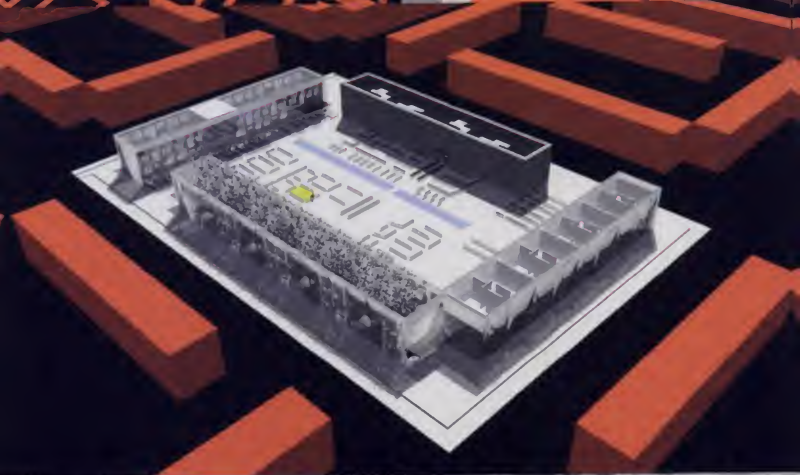
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Arnoud Gelauff
Pim Köther

museum restaurant

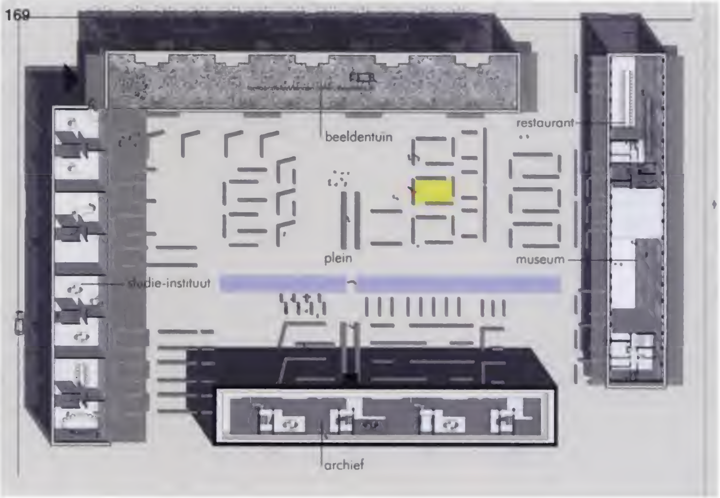
plein

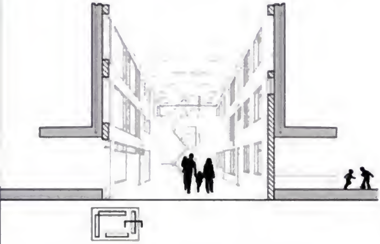

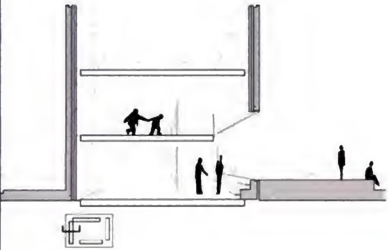
168

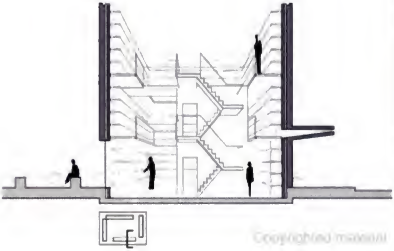
169

beeldentuin
restaurant
plein
museum
studie-instituut
archief

DE NEDERMOSKEE

TERUG NAAR DE WORTELS VAN DE MOSKEEARCHITECTUUR

De ontwerpopgave voor de Nedermoskee is ingegeven door de rijke geschiedenis van de moskee sinds de dood van Mohammed in 632.
Uit de eenvoudige opzet van het arabische huis heeft zich al snel een gebouw ontwikkeld, dat in eerste instantie de plek was waar de gelovigen bijeen kwamen voor het gebed; soms slechts een omheining zonder dak (musalla) of louter een plein (idgah).
In beginsel had het gebouw geen typische kenmerken. In de loop der jaren en met de verspreiding van de islam ontwikkelt de moskee zich tot een flexibel gebouw bij uitstek: ze herbergt verschillende functies zoals gerechtshof of marktplaats, maar belangrijker nog, ze past zich makkelijk aan de lokale architectuur aan. Met ontelbaar veel verschillende plattegronden, met of zonder minaret, met hoofd- en/of zij-ingangen, met koepel, plat dak of puntdak wordt de moskee helemaal in zijn stedelijke omgeving opgenomen of vrijstaand op een plein gebouwd van hout, klei, baksteen of natuursteen. Al meer dan 1300 jaar wordt dat bepaald door de 'genius loci' de 'geest van de plaats', waarbij locatie en moskee op elkaar reageren.
Pas vanaf 1400 ontwikkelt zich de moskee als gebouwtype. Dat gebeurt in de invloedssfeer van de Europese laatmiddeleeuwse bouwkunst, met name in het Ottomaanse Rijk. Er ontstaat een gebedsruimte die voor het eerst axiaal wordt bepaald door de gebedsrichting, is overdekt door een centrale koepel en voorzien van flankerende minaretten. Tot vandaag zijn moskeeën als de Prinsenmoskee (1544–1548) en de Süleyman moskee (1550–1557), beiden door Sinan gebouwd in Istanboel, bepalend voor de moskeearchitectuur in Europa.

Voor het ontwerp van de Nedermoskee in Amsterdam, tussen Amstelveenseweg en Schinkelhavenkade, is weven en verweven het belangrijkste thema. Op stedenbouwkundig niveau wordt dit bereikt door middel van een reeks pleinen, van stedelijk tot binnenruimtelijk, met water als essentieel onderdeel. Die verankert de moskee in haar directe omgeving.
Op de locatie zelf worden twee dominante richtingen met elkaar verweven: de richting van de oude polderverkaveling, die vandaag de dag nog steeds is terug te vinden in de verkaveling van de bestaande bebouwing, en de verdraaiing van de moskee in de richting van Mekka. Door de dragende muren in de gebedsrichting te perforeren verandert de draagstructuur langzamerhand van lineair (muur) tot punctueel (kolom) met als hoogtepunt de gebedsruimte. Zichtlijnen maken de twee richtingen op verschillende momenten voelbaar, soms apart van elkaar soms gelijktijdig.
In het interieur zorgt een groot aantal mogelijke ontsluitingsroutes ervoor, dat het gebouw op verschillende manieren ontdekt en ervaren kan worden. Door af te wijken van de kortste weg openbaart het complex verweving in al zijn facetten.

THE DUTCH MOSQUE

BACK TO THE ROOTS OF MOSQUE ARCHITECTURE

The design assignment for the Dutch mosque is motivated by the rich history of the mosque since the death of Mohammed in 632.
Based on the simple structure of the Arab house, a building soon emerged that was in the first instance the place where the faithful met for prayer; sometimes it was no more than a fence without a roof (musalla) or just a square (idgah). In principle the building did not have any typical characteristics. Over the years, as Islam spread, the mosque developed to become a pre-eminently flexible building: it accommodates a variety of functions, such as court house or market place, but more important still is the fact that it adjusts easily to the local architecture. With innumerable different ground plans, with or without minaret, with main and/or side entrances, with a dome, flat roof or gabled roof, the mosque is entirely incorporated by its surroundings in the city or is built autonomously on a square using wood, clay brick or natural stone as the building materials. For more than 1300 years that has been determined by the genius loci in an interaction between the mosque and its location.
The development of the mosque as a type of building only got under way after 1400, under the influence of late medieval European architecture, particularly in the Ottoman Empire. A place of prayer emerged which was axially determined for the first time by the direction of prayer, was roofed by a central dome, and included flanking minarets. Mosques like the Mosque of the Princes (1544–1548) and the Süleymaniye Mosque (1550–1557), which were both built by Sinan in Istanbul, still determine the architecture of mosques in Europe to this very day.

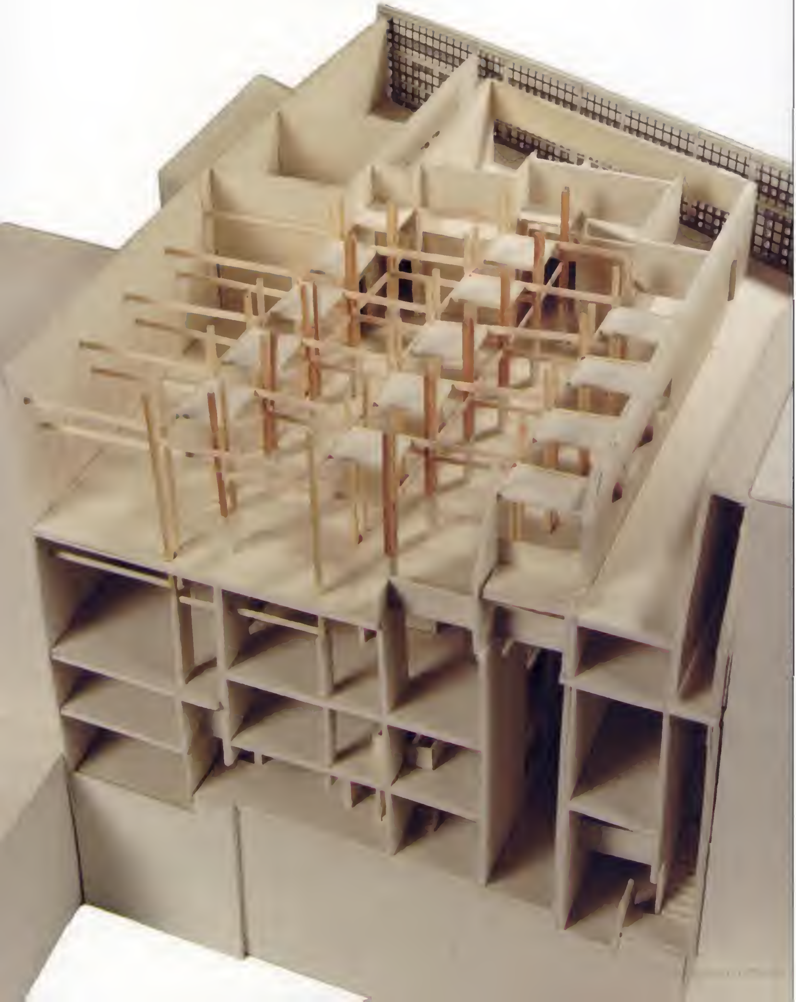
Weaving and interweaving: that is the main theme in the design of the Dutch mosque in Amsterdam, between the Amstelveenseweg and the Schinkelhavenkade. At the urban design level, this is achieved by a series of squares, ranging from large city squares to intimate inner ones, with water as a vital component, to anchor the mosque in its immediate surroundings.
Two dominant directions are interwoven on the location itself: the direction of the former polder plots, which can still be seen in the plots where the buildings stand today, and the orientation of the mosque in the direction of Mecca. By perforating the supporting walls in the direction of prayer, the supporting structure gradually changes from linear (wall) to discontinuous (column), reaching a climax in the area for prayer. Visual axes make the two directions tangible at different moments, sometimes simultaneously and sometimes not.
In the interior, a large number of possible access routes ensure that the building can be discovered and experienced in different ways. By deviating from the shortest route, the complex reveals interweaving in all its facets.

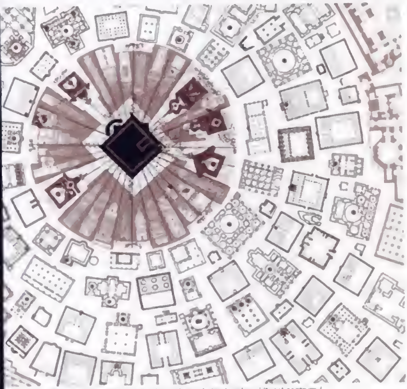
Katja Heid

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 1.4.2005

Commissieleden /
Commission members:
Joost Hovenier (mentor)
René Bouman
Hans van der Made

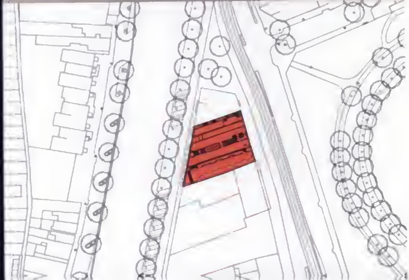
Toegevoegd t.b.v. examen /
Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Tijmen Ploeg

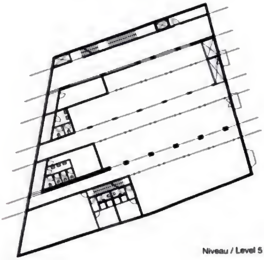

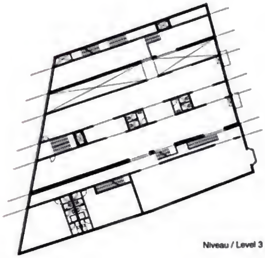
Oriëntatie van moskeeën gerelateerd aan de kaaba als spiritueel centrum /
Orientation of mosques in relation to the kaaba as spiritual centre

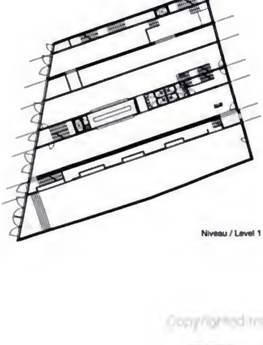

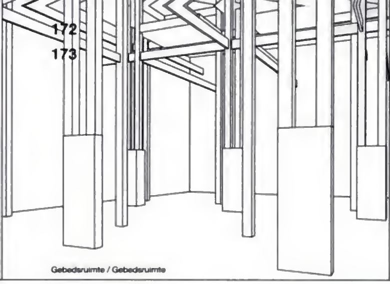
Niveau / Level 5

Niveau / Level 3

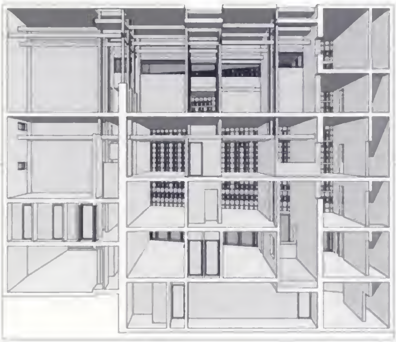
Niveau / Level 1

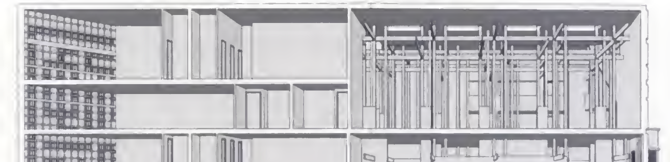
Gebedsruimte / Gebedsruimte

Ontsluiting / Ontsluiting

Dwarsdoorsnede / Cross section

Langsdoorsnede / Long section

EEN ONTWERPONDERZOEK NAAR DE MUUR IN RELATIE TOT HET WONEN

In mijn afstudeerproject heb ik getracht met behulp van ontwerponderzoek enkele mogelijkheden van de muur in relatie tot het wonen in kaart te brengen. Het project is vergelijkbaar met een laboratorium en biedt mij de mogelijkheid om voor steeds dezelfde opgave verschillende experimenten uit te voeren. In totaal heb ik drie experimenten uitgevoerd op basis van bestaande theorieën en ontwerpen. Deze referenties heb ik geclassificeerd naar verschillende type muren, aansluitend bij elk experiment: de enkele, de dubbele en de meer dan dubbele muur. De experimenten werden toegepast op steeds dezelfde locatie in de Westelijke Tuinsteden in Amsterdam, waarbij het bestaande programma als uitgangspunt gold.

De domus staat centraal in het eerste experiment en vertegenwoordigt het idee van het paradijs in zijn middelpuntzoekende karakter met het hof als centrum. De enkele muur is duidelijk een grens met een eenzijdige oriëntatie en vormt een massa waarachter het individu zich kan verschuilen. Door de amorfe vorm van de muur ontstaat er een zekere vrijheid en autonomie. Maar de muur legt ook een relatie. Naast grens is zij immers altijd een verbinding. Of zoals Wim van den Bergh zei: 'Je hebt altijd een grens nodig om te kunnen verenigen.'
Tegengesteld aan de domus probeert de villa het paradijs in zijn omgeving te creëren, het paviljoen in de vreedzame tuin. De dubbele muur in het tweede experiment levert een tussenruimte op waaraan meerdere invullingen kunnen worden gegeven. Daarmee vat de dubbele muur twee elementen van de muur samen, die van begrenzing en verbinding.
Het derde experiment is een omkering van het tweede experiment. De woning is een continue aaneengesloten structuur, de open ruimten zijn plaatselijk en omsloten. De woningen of beter gezegd de massa is vergelijkbaar met het poché, een zwarte volte tussen niet aansluitende leegten. Wanneer het poché als een tussenruimtelijke leegte wordt opgevat ontstaat er een figuur-figuur relatie (zoals het labyrint) die twee ruimten onlosmakelijk verbindt en tevens hun zelfstandigheid behoudt.
De muur in de ruimtelijke conclusie is translucent waardoor er geen doorzicht of reflectie zoals bij glas is. De muur werkt als een projectievlak waarop schaduwen, schimmen en kleurnuances waarneembaar zijn. Het interieur is daarmee niet simpelweg begrensd door de muur. Er is een veelvoud van grenzen waarneembaar. De muur is de grens waar de spanning maximaal is tussen binnen en buiten.

A DESIGN RESEARCH ON THE WALL IN RELATION TO LIVING

In my graduation project I have tried to use design research to chart some of the possibilities of the wall in relation to living. My graduation trajectory is like a laboratory and allows me to try out different experiments in relation to the same assignment. I have carried out a total of three experiments on the basis of existing theories and designs. I have classified these references by different types of walls that were used in the experiments: the single wall, the double wall, and the multiple wall. The experiments were carried out each time on the same location in the western garden suburbs in Amsterdam, taking the existing programme as the starting point.
The first experiment focuses on the domus and represents the idea of paradise as centripetal, with the patio as the centre. The single wall is clearly a border with a unilateral orientation and forms a mass behind which the individual can hide. The amorphous shape of the wall creates a certain freedom and autonomy, but the wall also establishes a relation. After all, it is a link as well as a boundary. Or, as Wim van den Bergh said: 'You always need a border in order to be able to unite'.
As the opposite to the domus, the villa sets out to create paradise in its surroundings, the pavilion in the peaceful garden. The double wall in the second experiment yields an intermediate space which can be given a variety of functions. The double wall combines two features of the wall: as a boundary, and as a link.
The third experiment is the reverse of the second. The home is here a continuous uninterrupted structure, the open spaces are local and enclosed. The home, or rather the mass, is like the poché, the dark shading between two non-consecutive empty spaces. When the poché is conceived as an intermediate empty space, a figure-figure relation (like the labyrinth) emerges that inextricably links two spaces while maintaining their independence.
The wall in the spatial conclusion is translucent, which rules out the possibility of seeing through it or of reflection. The wall looke like a projection screen on which shadows, shades and nuances of colour can be seen. So the interior is not simply delimited by the wall. A plurality of boundaries can be seen. The wall is the boundary where the tension between inside and outside is at its highest.

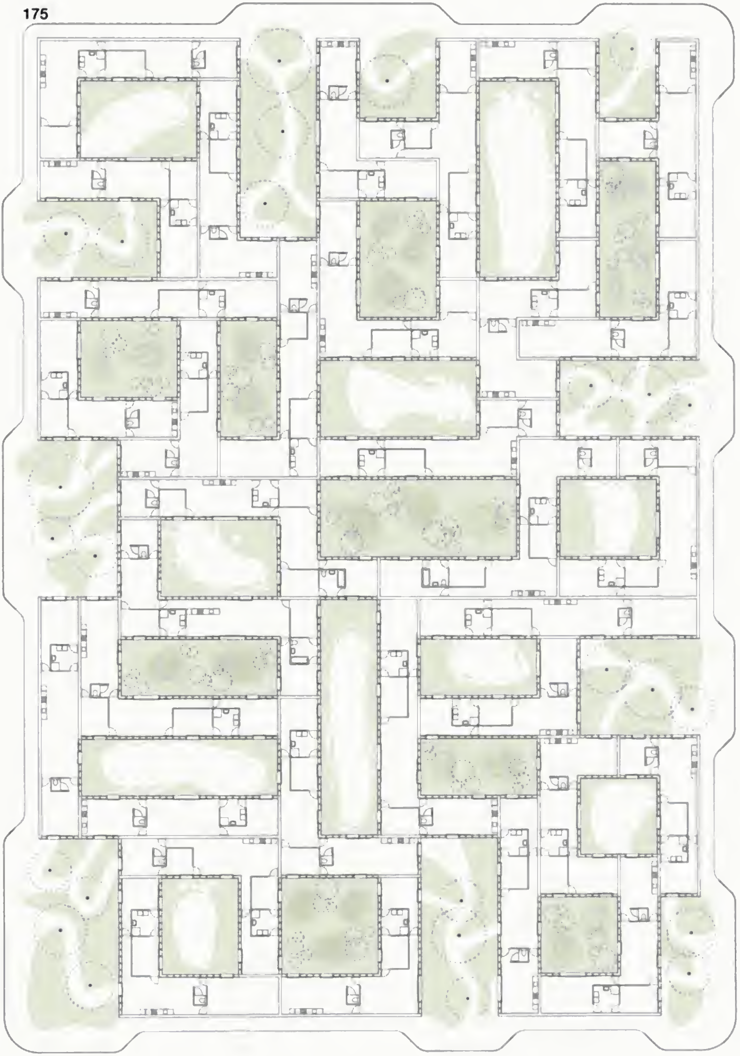
Anne Holtrop

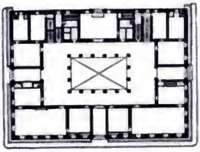
Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 15.6.2005

Commissieleden / Commission members:
Tom Frantzen (mentor)
John Bosch
Joost Meuwissen
Krijn de Koning

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Arie van der Neut
Arnoud Gelauff

Cum Laude

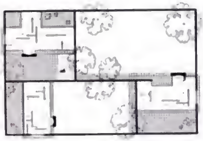

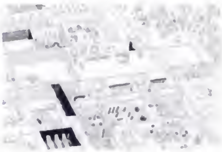
1

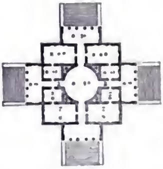
2

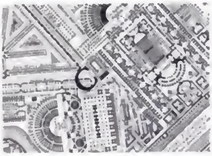
3

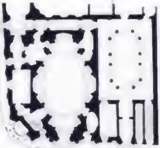
4

5

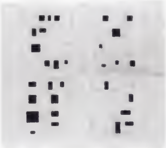
6

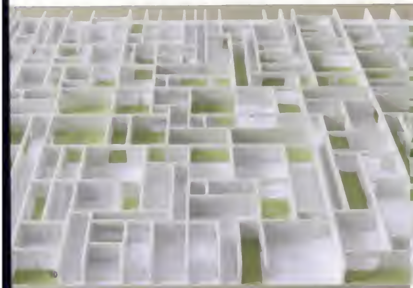
7

8

9

10

11

12

1 Palazzo Strozzi
2 Pompeii
3 Drie woningen met hof / Three homes with patio
4 Stadstheater Almere / Almere city theatre
5 Villa Rotonda
6 Campo Marzio
7 San Carlo alle Quattro Fontane
8 Labyrinth van Kreta / Cretan labyrinth
9 Rufer Huis / Rufer House
10 Experiment 1 enkele muur / Experiment 1: single wall
11 Experiment 2 dubbele muur / Experiment 2: double wall
12 Experiment 3 meer dan dubbele muur / Experiment 3: multiple wall

CULTUREEL CENTRUM

De stad Alkmaar is cultureel gezien het centrum van de omgeving en in het rijke bezit van het filmhuis/theater Provadja en het poppodium Atlantis. Net als het centrum barsten deze twee instellingen uit hun voegen. Samenvoegen is dan een logische stap. En dan als nieuwe 'stadspoort', op de voormalige stadswal, die een wig vormt tussen de oude en nieuwe kern.
Door het samenvoegen kunnen functies worden gecombineerd en kan programma worden toegevoegd. Het wordt mogelijk om het gebouw te bezoeken voor meer dan alleen een voorstelling; men kan er ook wat eten, drinken, gamen, shoppen, enzovoort. Het gaat weer om het elkaar ontmoeten en het samen bezig zijn, zoals het theater ooit op het plein en in de kerk begon.

Een semi-transparant glazen blok completeert de stenen naastgelegen monumentale monoliet, waarmee het één bouwblok vormt. Tussen beide volumen is er een aluminium 'mof' geplaatst die ze scheidt en verbindt. De glazen gevel is eindeloos en luchtig en verhullend in tegenstelling tot het dichte stenen monument. Deze gevel zorgt voor een tweezijdige schimmenspel van mensen en licht, waarmee hij knipoogt naar de stad. Ruimtelijk bestaat het gebouw uit drie zones: de spouw, het continue middengebied en de 'dozen'. De bezoeker gaat door de glazen buitenhuid in de spouw, waar de 'koude' functies zitten, om vervolgens de continue ruimte te betreden waar diverse functies elkaar opvolgen. Deze wat vervreemde omgeving, gevormd door de zalen en huid, bereidt de bezoeker voor om totaal los te komen van het dagelijks leven in één van de theater-, pop- of filmzalen. Middels doorkijken, te openen delen van de zalen en gevel ontstaan er spannende plekken voor culturele interactie. Zo beleeft de bezoeker bijvoorbeeld het opbouwen en oefenen van diverse voorstellingen zonder ze daadwerkelijk te bezoeken. Kortom, laagdrempelig en betaalbaar aanbod van culturele bezigheden.

CULTURAL CENTRE

In cultural terms, the city of Alkmaar is the centre of the surrounding area. It is also where the cinema/theatre Provadja and the pop music venue Atlantis are located. But, like the centre itself, these two institutions have outgrown their premises. A merger is thus a logical step, but then on a prominent site, on the former city rampart, which forms a wedge between the old and the new city centre as a new 'city gate'.
The merger allows a combination of functions and the addition of programme. It becomes possible to visit the building for more than just a performance; people can go there to have a drink or something to eat, to bet and shop, etc. Meeting one another and being together are activities that, like the theatre, began at one time on the square and in the church.

A semi-transparent glass block completes the monumental stone monolith next to it to form a single building block. An aluminium muff is placed between the two volumes to both separate and link them. The glass façade is infinite, light and hides nothing, in contrast to the closed stone monument. This façade creates an ambiguous shadow theatre of people and light, with a wink at the city.
Spatially, the building consists of three zones: the cavity, the continuous central area, and the 'boxes'. The visitor passes through the glass outer membrane into the cavity, where the 'cold' functions are located, before entering the continuous space where diverse functions succeed one another. This rather alien environment, formed by the areas and the membrane, prepares the visitor to forget about everyday life in one of the spaces for theatre, pop music or film. Open views and parts of the halls and façade that can be opened create exciting spots for cultural interaction. Thus the visitor experiences the construction and rehearsing of several performances without actually going to see them. In short, the centre offers a low-threshold, affordable range of cultural activities.

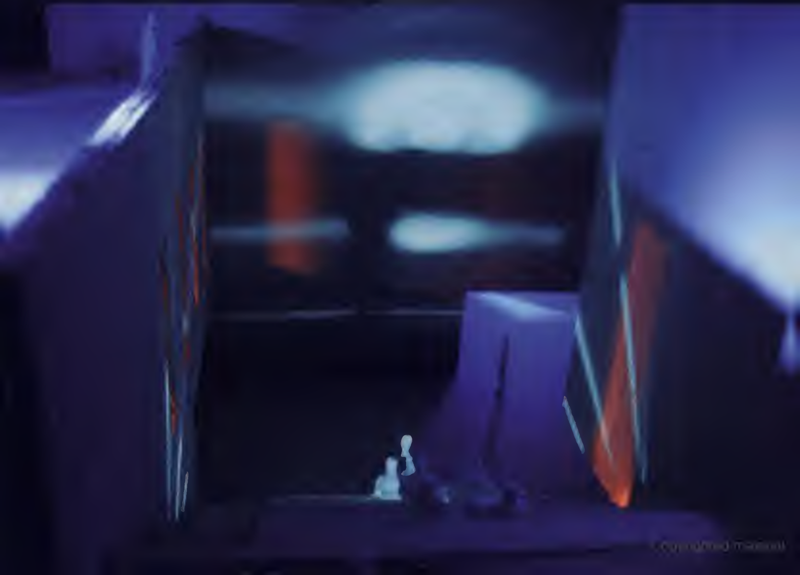
Robin Hurts

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 21.3.2005

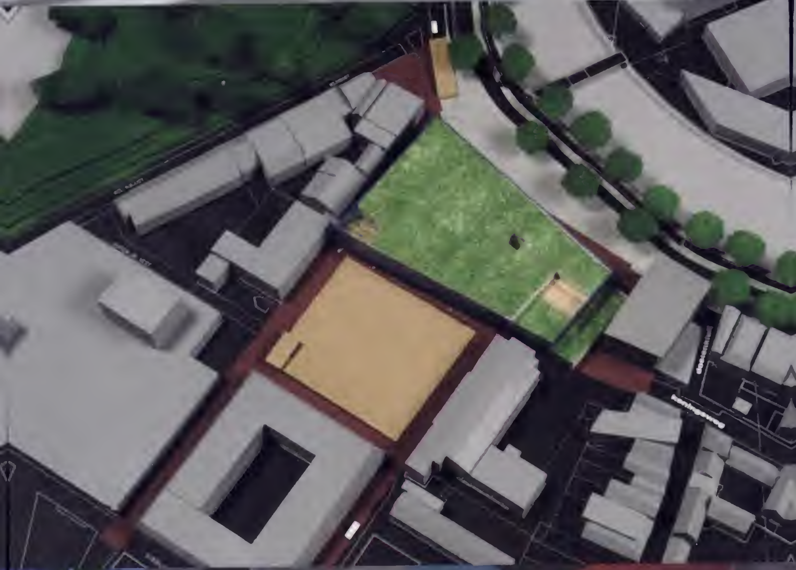
Commissieleden / Commission members:
Rik van Dolderen (mentor)
Peter Dautzenberg
Ton Schaap

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Winfried van Zeeland
Marcel van der Lubbe

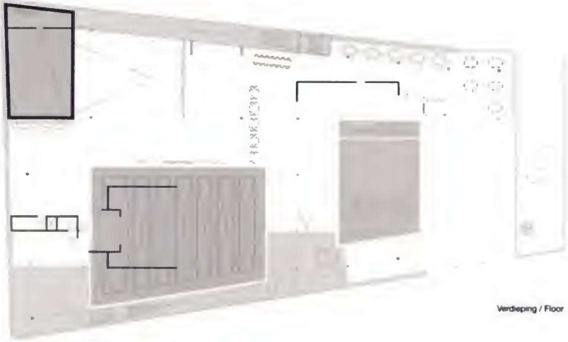

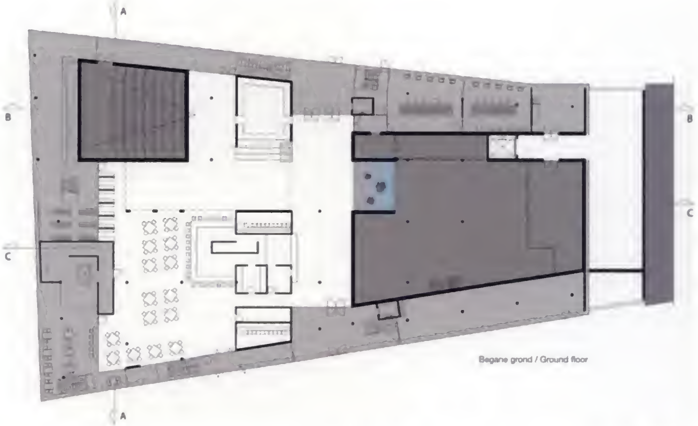

Verdieping / Floor

Begane grond / Ground floor

Doorsnede / Section CC

NIEUWE RIVIER
CORRIDOR NAAR DUIZEND MEREN

Veel Scandinavische rivieren worden geëxploiteerd door waterkrachtcentrales, waardoor doorgang voor scheepvaart en ecologie wordt belemmerd. Om de doorgang te herstellen worden kostbare en arbeidsintensieve kanalen gegraven. Het afstudeerplan 'Nieuwe rivier' laat zien hoe door inundatie van oude gletsjervalleien en het gebruik van oer Hollandse dijktechnieken op relatief eenvoudige wijze nieuwe riviercorridors voor scheepvaart en ecologie ontwikkeld kunnen worden.
In 2012 verloopt het verdrag dat Finland verplicht gebruik te maken van Russische vaarverbindingen. Een uitstekende gelegenheid voor de ontwikkeling van een riviercorridor in mijn tweede thuisland Finland. Het plangebied betreft de Kymi-joki. Het is een rivier die ooit een waardevolle economische en ecologische corridor vormde tussen 70.000 Finse meren en de Finse Golf.
De corridor wordt hersteld. Enerzijds door de ontwikkeling van een nieuwe rivier voor een vaarverbinding en andere economische doeleinden. Anderzijds door de vrije loop van de bestaande rivier te herstellen ten behoeve van ecologische doeleinden zoals de zalmtrek. Benodigdheden: 600 ha. te inunderen vallei, drie kilometer dijk, twee sluizen, een waterkrachtcentrale, vier bruggen en een te verwijderen stuwdam. Verschil in bodemsoorten, maaiveldhoogten en stroomsnelheden vormen de basis voor landschappelijke variatie en verschil in gebruik.
De nieuwe rivier varieert van een smalle vaargeul met hoge steile lranden tot een groot meer met eilanden, dijken en lange zandstranden. De dijken liggen als strakke lineaire passtukken tussen robuuste granietrotsen, eilanden en bochtige oeverlijnen. Dit gevarieerde waterlandschap vormt mede door de vaarverbinding een ideaal gebied voor de ontwikkeling van watersport, strandrecreatie en watergebonden woonmilieus.
De nieuwe waterkrachtcentrale biedt voldoende compensatie om de stuwdam in de bestaande rivier te verwijderen. Verwijdering van de stuwdam resulteert in een ecologische riviercorridor met een natuurlijke dynamiek en bijbehorende vegetaties en biotopen.
Het wordt weer een zalmrijke, wildstromende rivier met grote aantrekkingskracht op wildwater-, wildernis- en natuurtoerisme. Een goede ontsluiting en een bestaand vliegveldje brengen dit spectaculaire rivierenland binnen handbereik van Helsinki, St. Petersburg en Europa.

NEW RIVER
CORRIDOR TO THOUSAND LAKES

Many Scandinavian rivers are exploited for hydroelectric power, which obstructs the passage of vessels and ecology. Expensive and labour-intensive canals are dug to restore this flow. The graduation plan 'New river' shows how new river corridors for shipping and ecology can be developed in a relatively simple way by means of inundation of old glacial valleys and the use of traditional Dutch dyke techniques.
The treaty that obliges Finland to make use of Russian waterways expires in 2012. This is an excellent opportunity for the development of a river corridor in my second homeland, Finland. The planning area is the Kymi-joki. It is a river that once formed a valuable economic and ecological corridor between 70,000 Finnish lakes and the Gulf of Finland.
The corridor is restored, on the one hand by developing a new river as a waterway and for other economic purposes, and on the other hand by restoring the free course of the existing river for ecological purposes such as salmon migration. Requirements: 600 hectares of valley for inundation, three kilometres of dyke, two sluices, a hydroelectric power station, four bridges, and the removal of a dam. Differences in soil types, ground levels and current speeds are the basis for landscape variation and variety of use.
The new river varies from a narrow waterway with tall and sheer sides to a large lake with islands, dykes and long beaches. The dykes lie like tightly organised linear fitting pieces between robust granite rocks, islands and twisting river banks. This varied water landscape, combined with its function as a waterway, provides an ideal situation for water sports, beach recreation and waterside housing milieus.
The new hydroelectric power station offers sufficient compensation for the removal of the dam in the existing river. The removal of the dam results in an ecological river corridor with a natural dynamism and related types of vegetation and biotopes. It once again becomes a fast-flowing river that is rich in salmon and acts like a magnet on wild water, wilderness and nature tourism. Good accessibility and the existing small airstrip bring this spectacular river landscape within reach of Helsinki, St Petersburg and Europe.

Thomas Jansen

Landschapsarchitectuur /
Landscape architecture
Afstudeerdatum / Graduation
date: 31.8.2005

Commissieleden /
Commission members:
Eric Luiten (mentor)
Joost van Hezewijk
Peter de Ruyter

Toegevoegd t.b.v. examen /
Additional members for the
examination:
Kimmo Lapintie
Noël van Dooren

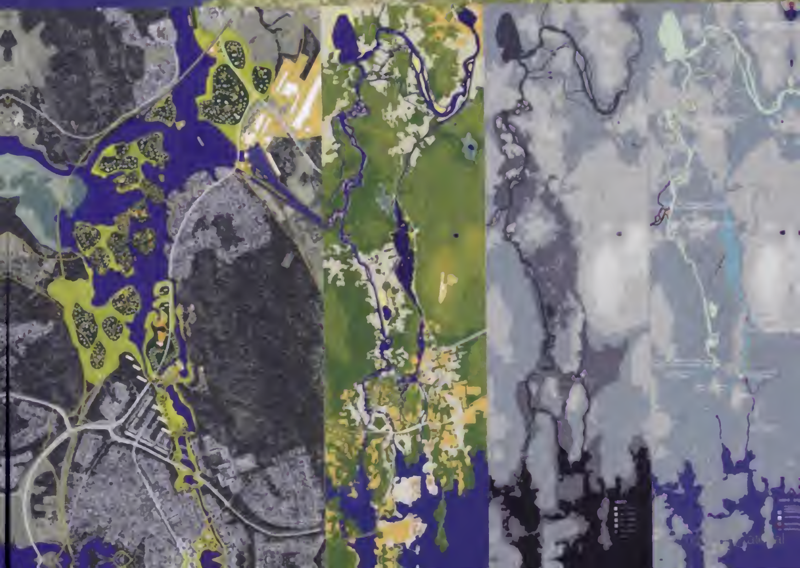
182

183

Kuopio
Joensuu
Jyvaskyla
Russia
Imatra
Mikkeli
Tampere
Lappeenranta
Saimaa-channel
Lahti
Kouvola
Vyborg
Ladoga lake
kymi-channel
Helsinki
Kotka
St.petersburg
Finse golf
Tallin

184

185

PALEIS VOOR WILLEM-ALEXANDER

Nederlanders hebben een haat-liefde verhouding met het water. Ze vormen een natie die zijn bestaansrecht dankt en toevertrouwt aan de beheerders van het water. De Deltawerken, de Afsluitdijk en de polders zijn fantastische staaltjes waterbouwkundige werken. Aan de andere kant staat de watersnoodramp van 1953 in ons geheugen gegrift.
Zoet water is een eerste levensbehoefte en daarom is watermanagement ook verheven tot een vak van koninklijke allure. Een plek op en in het water is het ultieme Nederlandse droombeeld en tegelijk kan het ook de grootste nachtmerrie worden. Vandaar mijn opgave om een paleis voor Willem-Alexander, prins van Oranje te maken.
De uitgelezen plaats voor het paleis is aan de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad. Dit is de scheiding tussen Nederlands grootste zoetwaterbekkens, het IJsselmeer en het Markermeer. Deze waterscheiding heeft alle kenmerken in zich van de strijd tegen en het werken met het water. Het karakteristieke vlakke en weidse landschap met zijn vergezichten en grote leegte zijn de inspiratiebron voor het paleis van Willem-Alexander. Voor zijn functie als mediator in waterprojecten dient zijn paleis toegankelijk en open te zijn. Als privéverblijf dient het echter tot op zekere hoogte onbereikbaar te zijn.
Dit geeft aanleiding in het ontwerp een zichtbare, extraverte bovenwaterwereld op een dek te creëren met als tegenpool een introverte besloten onderwaterwereld. Deze besloten wereld staat volop in het teken van waterdynamiek en geeft het gevoel van 'over'stromen. De gecreëerde schijnbare veiligheid onder de waterspiegel staat dan ter discussie. Om dit gevoel nog extra te versterken is het volume boven water als een transparant dijklichaam uitgevoerd.
Een natuurlijke ondiepte in het Markermeer, aan de baai van Lelystad, is de locatie voor dit paleis. Deze ondiepte wordt opgespoten zodat een minimaal niveauverschil van het water in het Markermeer een maximaal verschil teweeg brengt. Het ene moment stroomt er water, het andere moment valt de zandplaat droog.
Het paleis is bereikbaar per boot die aanlegt in een dok. Dit is tevens de typologie van het paleis, een 'droogdok'. Het water uit dit dok wordt in een reservoir geborgen en na verloop van tijd rondgepompt in het paleis. Vanuit dit dok lopen verschillende routes naar het promenadedek. Bij het aankomstpunt liggen de meer publieke en dus openbare functies. Naarmate men verder in het paleis komt worden de ruimtes meer privé van aard.
De toegang bevindt zich in een dubbele geperforeerde wand. Deze wand loopt door het gehele gebouw en rijgt het totale programma aaneen. In en aan de geperforeerde wand kunnen programmaonderdelen een plaats krijgen. Tevens kan water vanuit het reservoir door deze wand in de terrasvormige watertuin stromen. De getrapte terrasvormige watertuin vormt de centrale binnenruimte van het paleis. Door het gecreëerde niveauverschil is de dynamiek van het water voel- en hoorbaar voor zijn bezoekers.
Dit paleis geeft de leidende rol van Nederland in waterbeheer een nieuwe, exclusieve impuls.

PALACE FOR WILLEM-ALEXANDER

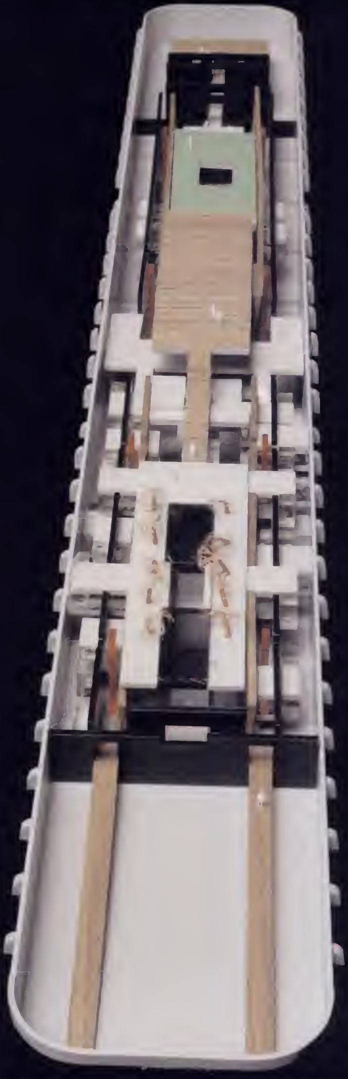
The Dutch have a love-hate relation with water. They form a nation that owes and trusts its existence to those who manage the water. The Delta Works, the IJsselmeer Dam and the polders are fantastic showpieces of hydraulic engineering. On the other hand, the flood of 1953 is engraved in our memory.
Fresh water is vital to life, which is why water management has been elevated to a profession with royal allure. A place on and in the water is the ultimate Dutch dream, but at the same time it can become the worst nightmare – hence my assignment to design a palace for Willem-Alexander, Prince of Orange.
The ideal place for the palace is on the Houtribdijk between Enkhuizen and Lelystad. This is the dividing line between the two largest reservoirs of fresh water in the Netherlands: the IJsselmeer, and the Markermeer.
This divide has all the characteristics of the battle against and the cooperation with water. The typical flat and grand landscape with its distant views and vast emptiness is the source of inspiration for the palace of Willem-Alexander. His palace should be accessible and open for his function as mediator in water projects, but as a private residence it should have a certain inaccessibility.
This is reflected in the design by the creation of a visible, extrovert world on a deck above the water, and a more introvert and closed world below the water. The latter closed world is fully exposed to the dynamics of the water and gives the feeling of overflowing. The apparent security that has been created below the water level is thus raised for discussion. To enhance this feeling even more, the volume above the water is implemented like a transparent dyke.
A natural shallow in the Markermeer, in the bay of Lelystad, is the location for this palace. The ground level of the shallow is artificially raised so that a minimal difference of level of the water in the Markermeer causes a maximal difference. At one moment water flows there, at another the sandbank is dry.
The palace is reached by a boat that moors in a dock. This is also the typology of the palace, a dry dock. The water from this dock is stored in a reservoir and pumped around inside the palace after a while. Various routes lead from this dock to the promenade deck. The more public functions are situated at the point of arrival. As you go further into the palace, the rooms become more private in nature.
The entrance is situated in a double perforated wall. This wall extends the full length of the building and links the total programme together. Components of the programme can be incorporated in or next to the perforated wall. This wall can also convey water from the reservoir to the terraced water garden, which forms the central patio of the palace. The difference of level that is created makes the dynamism of the water tangible and audible for visitors.
This palace gives the leading role of the Netherlands in water management a new, exclusive impulse.

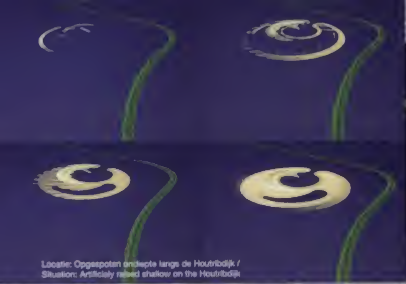
Bauke Jellema van der Meij

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 4.11.2004

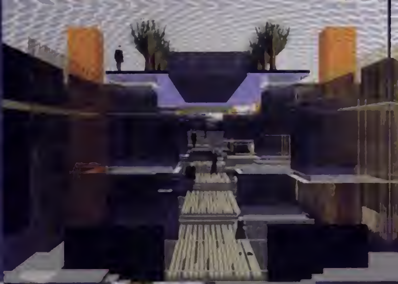
Commissieleden / Commission members:
Jan Peter Wingender (mentor)
Robbert de Koning
Marc a Campo

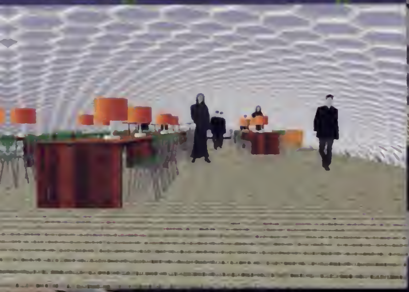
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Herman Kerkdijk

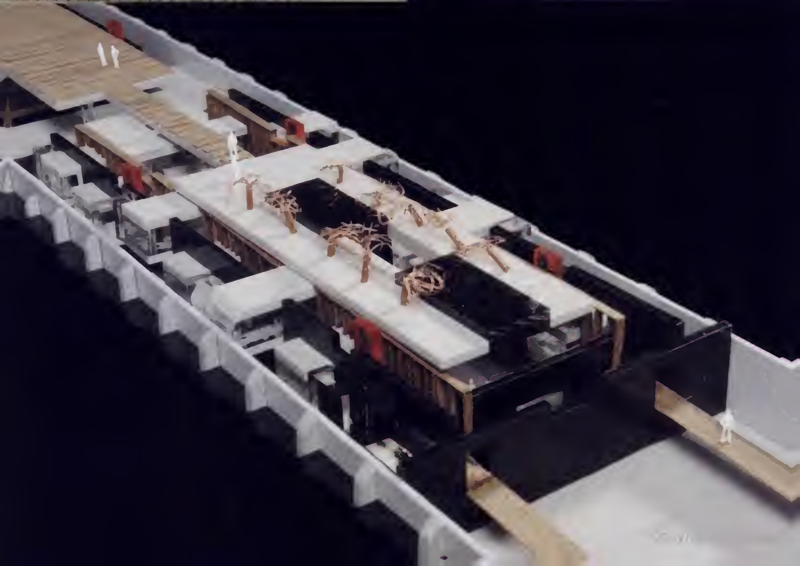

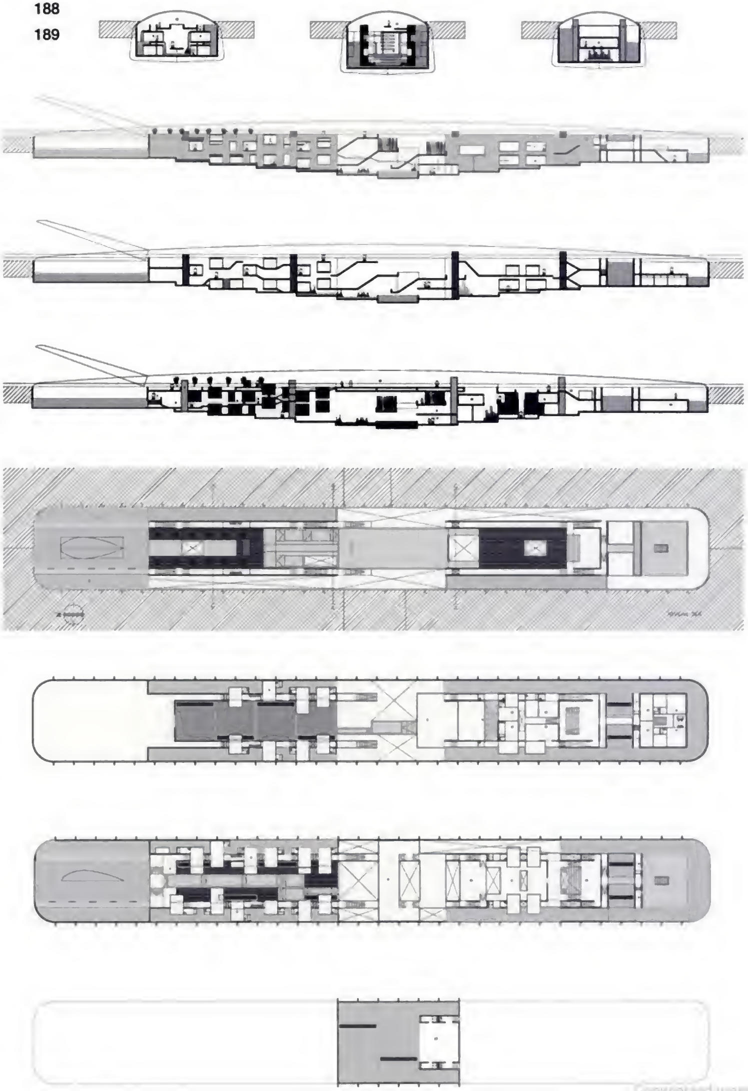
Locatie: Opgespoten ondiepte langs de Houtribdijk /
Situation: Artificialy raised shallow on the Houtribdijk

KUNSTPLEK AMERSFOORT (ARTIFICIAL SPACE)

Kunstplek Amersfoort is de uitkomst van het streven naar het ultiem publieke gebouw. Het is een zoektocht naar de grenzen van de gedefinieerde ruimte, een balanceren tussen omkadering en fragmentatie van (functionele) behoeften, een herdefiniëring van bestaande conventies. In dit ontwerp is er geen sprake meer van publieke of private ruimte, maar van relationele ruimte: ruimte die bepaald wordt door en afgestemd is op gebruiker en bezoeker. Hier dient de juiste balans gevonden te worden tussen conflict en harmonie, tussen bewuste confrontatie en het onverwachte van de spontane ontmoeting. Discussie en spontane activiteiten ontstaan namelijk alleen wanneer de ruimte daarop is afgestemd. Kunstplek genereert deze condities.
Dit vraagt om een functie die zich thuisvoelt in bovenstaande setting van ultieme openbaarheid. Deze functie vindt haar vertaling in de amateurkunst. Er zijn tot op heden geen plekken gecreëerd die daadwerkelijk zijn afgestemd op het uitoefenen en aanschouwen van deze vorm van kunst. Dit terwijl de essentie van kunst in het algemeen, en van amateurkunst in het bijzonder, ligt in uitwisseling en ontmoeting met het publiek en met 'kunstenaars' onderling. Binnen deze ultieme openbare setting, ingebed in zowel het culturele als het stedelijke weefsel van Amersfoort, worden condities gegenereerd die uitoefening van amateurkunst mogelijk maken. Kunstplek biedt geen plek aan conservering maar aan consumering. Het is een plaats voor heteronome kunst; het situeert de autonome kunst buiten de geconditioneerde ruimte van het museum.
De kunstmatige plek, ingebed in het publiek domein, streeft als basis niet esthetiek of vorm na, maar vooral activiteit. Het ontwerp is open en non-conformistisch, staat open voor verandering; ambivalentie, maar mét verblijfswaarde. Een gebouw, een stedelijk veld, toegankelijk voor iedereen, waarvan de ruimte voor een periode kan worden toegeëigend, maar niet kan worden bezeten. Het is een ontwerp dat conflict, confrontatie en (vak)discussie niet uit de weg gaat, maar juist aanmoedigt.

ARTSPACE AMERSFOORT (ARTIFICIAL SPACE)

Artspace Amersfoort is the result of a search for the ultimate public building. It is a search for the limits of the defined space, posed between the framing and fragmentation of (functional) requirements, a redefinition of existing conventions. There is no longer any question of public or private space in this design. It is about relational space: space that is determined by and attuned to the user and the visitor. This is where the right balance has to be achieved between conflict and harmony, between deliberate confrontation and the unexpectedness of the spontaneous encounter, for discussion and spontaneous activities only occur when the space is right for them. Art space generates these conditions.
This calls for a function that feels at home in the setting of ultimate openness to the public. This function can be found in amateur art. To date not a single space has been created that is really geared to practising and viewing this form of art, in spite of the fact that the essence of art in general, and of amateur art in particular, lies in exchange and encounter with the public and with other artists. In this ultimate public setting, embedded in the cultural and urban fabric of Amersfoort, the conditions are generated that enable the practice of amateur art. Art space is not for conservation but for consumption. It is a place for heteronomous art; it situates autonomous art outside the conditioned space of the museum.
The artificial space, embedded in the public domain, is aimed not at aesthetics or form, but primarily at activity. The design is open and non-conformist, it is receptive to change; ambivalence, but worth spending time in. A building, an urban field, open to all, whose space can be occupied for a period, but cannot be possessed. It is a design that does not avoid conflict, confrontation and discussion (with peers), but encourages them.

Pieter Keijzer

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 28.02.2005

Commissieleden / Commission members:
Marcel van der Lubbe (mentor)
Patrick Fransen
Marc a Campo

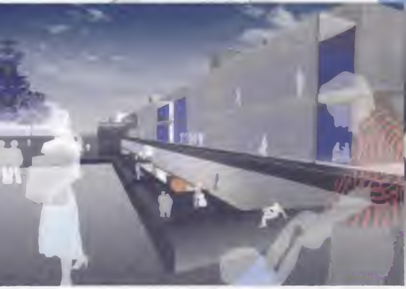
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Herman Zeinstra

herbestemming Scholen in de Kunst
leslokalen, in plint expositieruimte
Bioscoop Amersfoort
Grand Theater
STADSRING
UTRECHTSEWEG
Huis voor Amateurkunst
praktijkgebouw Scholen in de Kunst
kantoorvillas Stadsring
bestaand groen intensiveren
paviljoen De Zonnehof
expofunctie handhaven
voetplaat verruimen
ARNHEMSEWEG
volledig doorwaadbare
verharde verbinding
tussen Arnhemseweg
en Utrechtseweg
Gebouw GGD
herbestemming Scholen in de Kunst
openbare horeca-functie in plint
achtergebied winkels, woningen
introduceren en intensiveren groen
BERGSTRAAT

aansluiting met voorstellingsbox
toegankelijk 'kunstdak'
beton schoonwerk
loze ruimte t.b.v. leidingen etc.'
binnenverduistering / zonwering
uitschuifbare 'werkwand'
verschuifbare toutsdeuren,
aluminium schuifpanen
constructieve verdikking betonvloer
'werk'galerij aan noordgevel
vaste roosters tegen underlayment, antraciet geschilderd
doorlopend rooster/gaasplafond vanuit ateliers
verschuifbare rooster/gaaswanden
roosters
geen vloerafwerking
vangrails
asfalt weg doorlopend vanuit stedelijk maaiveld
verschuifbare rooster/gaaswanden
toutskozijnen uit traanplaat
hangende 'kunstmuren' staalconstructie HSB, underlayment.
betonvloer gevlinderd
roosterplafond
constructie /stijgpunten beton schoonwerk
beamer
vaste atelieropstelling staalconstructie, HSB, underlayment
'kunstparkeren'
2-zijdige projectie
metalen balustrade uit rondstaal
underlayment
atelier verschuifbaar
'kunstparkeren'
vaste schermopstelling HSB + staalconstructie
podium
grind
holle vloer t.b.v voorzieningen en flexibiliteit

EEN NIEUW GEZICHT VAN JUSTITIE
EEN NIEUW GEVANGENISCOMPLEX VOOR AMSTERDAM

De essentie van de gevangenis is niet zijn fysieke manifestatie (architectuur), maar het fundamentele geloof in de rehabilitatie van de crimineel. Zonder ideologie is de gevangenis louter opslagruimte voor criminelen. En dat is precies wat er is gebeurd; de notie van rehabilitatie is verdampt uit het concept gevangenis.

VRIJHEID
De eerste stap om je te verhouden tot het concept gevangenis is te begrijpen wat vrijheid is, of preciezer uitgedrukt: wat betekent dat, het verlies van vrijheid? Het totale verlies aan vrijheid is tegenwoordig de kern van strafoplegging. Een gevangenis is niets meer dan het meest extreme voorbeeld van een gecontroleerde ruimte. Het is een ruimte waarin het aldaar geplaatste individu afstand heeft moeten doen van de controle over zijn/haar vrije wil.

TEGENACTIE
Als we de essentie van straf willen analyseren als een historisch aspect van onze samenleving, moeten we beginnen om verschillende parameters te definiëren waarmee we straf kunnen beoordelen. Een historische reactie moet via de volgende parameters verlopen:

Wraak	– de dorst naar vergelding
Afschrikking	– anderen ontmoedigen een misdaad te plegen door een voorbeeld te stellen
Verbanning	– iemand buiten de maatschappij sluiten
Rehabilitatie	– het geloof een individu in positieve zin te kunnen veranderen

IDEOLOGIE=TYPOLOGIE
Om een hedendaagse ideologie voor een nieuwe gevangenistypologie vast te leggen moeten we om te beginnen misbruik maken van de discussie over efficiëntie en pragmatisme. De ideologie die ik voorstel voor een nieuw gevangeniscomplex is gebaseerd op drie punten:
1. Specialisatie van het gevangenissysteem.
2. De gevangenis moet gefragmenteerd worden om efficiënt te zijn, maar ook om verschillende invloeden op de gevangene uit te oefenen.
3. Door de drie architectonische elementen cellen, muren en gangen te manipuleren kunnen nieuwe typologieën gecreëerd worden die plezierige omgevingen voor de gevangenen opleveren.

PROGRAMMA
Het nieuwe gerechtelijk complex is opgebouwd uit drie gevangenissen:
1. Gevangenis voor kortgestraften
2. Gevangenis voor lang gestraften
3. Huis van bewaring

LOCATIE
De locatie voor dit nieuwe gerechtelijk complex is het Knooppunt Nieuwe Meer, Amsterdam, waar de A10 zuid, A10 west en A4 een geweldig overgangspunt creëren. De infrastructuur snijdt de plek in drie betonnen eilanden.

NEW FACE OF JUSTICE
A NEW PRISON COMPLEX FOR AMSTERDAM

The essence of the prison is not its physical manifestation (its architecture), but the prison's fundamental belief in the rehabilitation of the criminal. Without an ideology, the prison is just a storage space for criminals. And this is what has happened: the notion of rehabilitation has evaporated from the concept of the prison.

FREEDOM
The first step in trying to come to terms with the concept of the prison is to understand what freedom is, or more precisely, what the loss of freedom means. The complete and utter loss of freedom is the core of punishment today. A prison is nothing more than the most extreme example of controlled space – a space in which the individual allocated there is deprived of control of his or her free will.

FUNCTIONS OF PUNISHMENT
If we are to analyse the essence of punishment as a historical part of our society, we must start by defining different functions of punishment:

Vengeance	– the thirst for revenge
Deterrence	– to discourage others from committing a crime by setting an example
Ostracism	– the act of excluding someone from society
Rehabilitation	– the belief in changing an individual for the better

IDEOLOGY = TYPOLOGY
To define a contemporary ideology for a new prison typology, we must start with a misuse of the discussion of efficiency and pragmatism.
The ideology that I am proposing for the new prison complex of Amsterdam is based on three points:
1. The specialisation of the prison system.
2. The prison must be fragmented to be efficient, but also to have different impacts on the prisoner.
3. By manipulating the three architectural elements – cells, walls and corridors – new typologies can be devised to create pleasant environments for the inmates.

PROGRAMME
The new judicial complex is made up of three prisons:
1. Short-term prison
2. Long-term prison
3. Detention centre

LOCATION
The site chosen for this new judicial complex is the Nieuwe Meer intersection in Amsterdam, where the A10 south, A10 west and A4 motorways create a magnificent transitional point. The infrastructure cuts the site into three concrete islands.

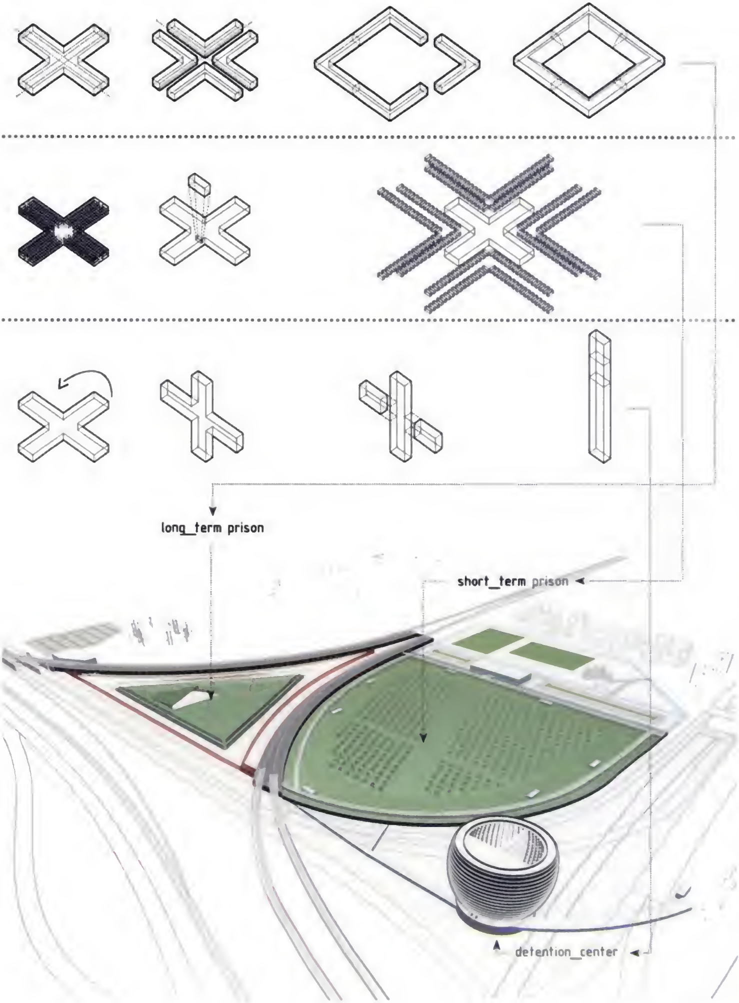
Thomas Krarup

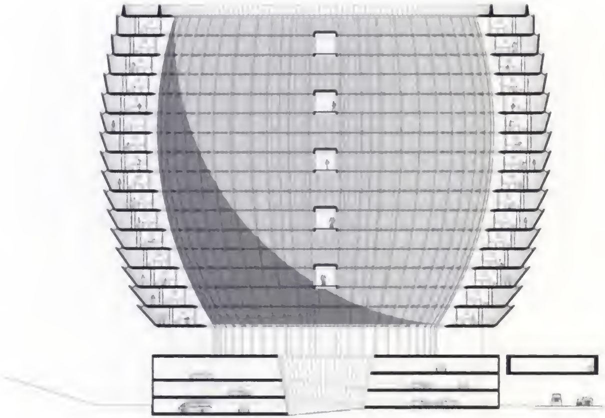
Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Mark Linneman (mentor)
John Bosch
Rob Hootsmans

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Arnoud Gelauff
Herman Zeinstra

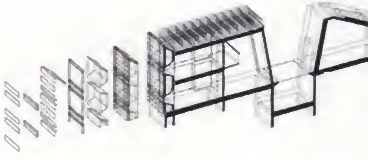
Cum Laude

long_term prison
short_term prison
detention_center

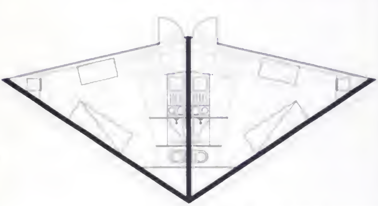

RIGIDE CHAOS
NATIONAAL MILITAIR MUSEUM TE SOESTERBERG

Het Leger Museum te Delft en het Militair Luchtvaart Museum te Soesterberg kampen allebei met ruimtegebrek en willen fuseren tot een nieuw museum: het Nationaal Militair Museum in Soesterberg. Dat is de opgave. Over het algemeen brengt de huidige museumarchitectuur autonome gebouwen voort. De uiterlijke verschijningsvorm heeft geen relatie met wat er binnen wordt geëxposeerd. Dat is jammer, omdat juist de synergie tussen verschijningsvorm en het geëxposeerde een enorme meerwaarde heeft. Enerzijds wordt het gebouw dan een verlengstuk van de expositie, anderzijds ontstijgt het gebouw het intrinsieke van het vakgebied doordat het de relatie legt met een ander vakgebied. Wat mij fascineert aan deze opgave is de relatie tussen de disciplines architectuur en krijgskunst. Die wil ik expliciteren in het ontwerp voor dit omvangrijke programma van 44.000 m².
Als ontwerpstrategie maak ik gebruik van grids, enerzijds om een groot en complex programma te structureren, anderzijds omdat grids historisch bezien het eerste raakvlak zijn tussen beide disciplines; gridstructuren hebben vanuit krijgskundige overwegingen hun intrede gedaan in stedenbouw en architectuur. Ik heb de radiale gridstructuur gebruikt omdat die de komst van vuurwapens in de vestingbouw markeert. Schootsvelden waren visueel van aard en hadden een directe relatie met het terrein. In het plan is deze relatie tot stand gebracht door twee radiale grids, de ene om het luchtmachtterrein, de andere om het landmachtterrein te bestrijken. Ten tijde van de vestingbouw was het brandpunt van het radiale grid synoniem met gecentraliseerde militaire macht: daar bevond zich het machtscentrum. Tegenwoordig is de militaire macht gedecentraliseerd en houdt zij zich buiten het slagveld op. Om de huidige situatie te verbeelden heb ik de twee middelpunten van de grids buiten het gebouw geplaatst. Deze middelpunten symboliseren tevens het begin en het einde van een militaire loopbaan, hier gemarkeerd door de toren van de hindernisbaan en een gedenkzuil. Het gebouw ertussen verbeeldt het slagveld. Hier treft men de burger aan als argeloze bezoeker.
Twee elkaar kruisende radiale grids leveren een conflict op. Het gebouw als resultaat is een momentopname van deze dynamische strijd. Het gebouw blijft natuurlijk een statisch ding, maar wanneer je door ruimten heen loopt krijgt het zijn dynamiek door de perspectivische werking van de verwijdende of verkortende radialen en ruimten. Hierdoor ervaart de bezoeker een vertraging of verlenging van tijd wanneer hij door het gebouw loopt. Deze ervaring treedt ook op tijdens gevechtshandelingen.
De botsende grids leveren in de enscenering van het gebouw een totale chaos op, als representatie van het slagveld, waardoor de bezoeker in een staat van verwarring wordt gebracht. Mede door de enorme schaal van het gebouw komt dit overweldigend over.

RIGID CHAOS
NATIONAL MILITARY MUSEUM IN SOESTERBERG

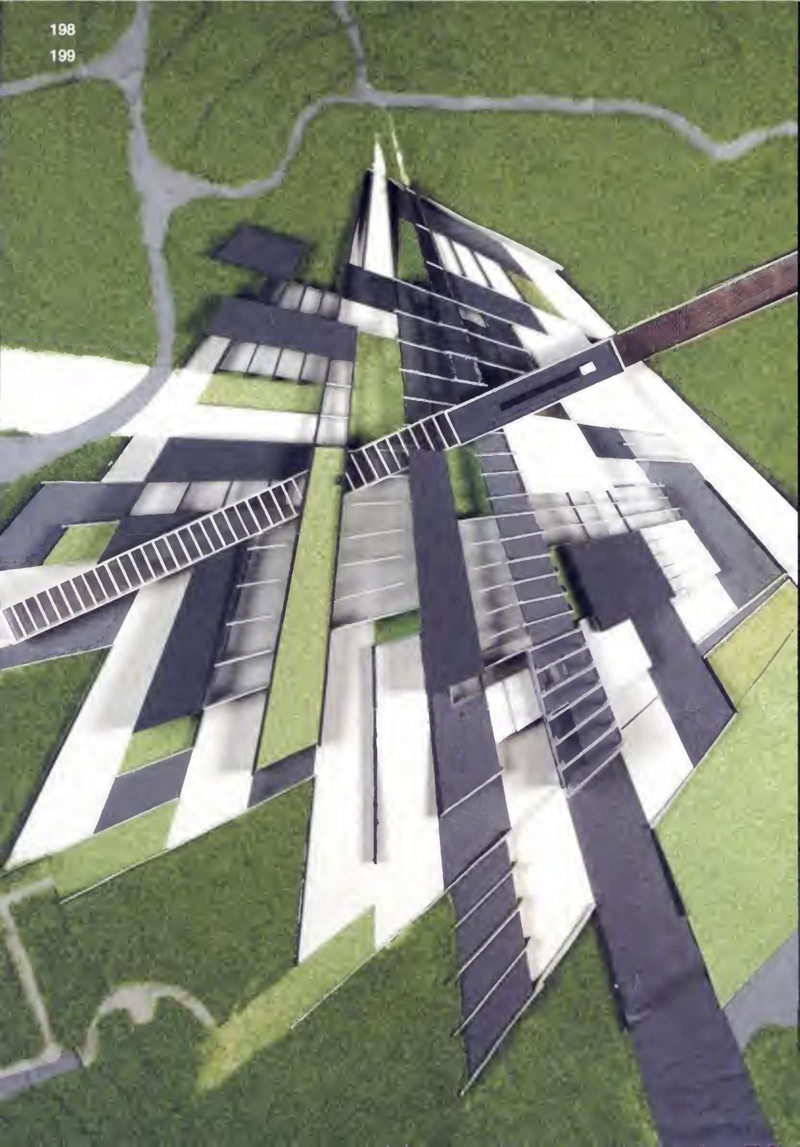
Both the Army Museum in Delft and the Air Force Museum in Soesterberg are faced with a shortage of space and want to merge to form a new museum: the National Military Museum in Soesterberg. That is the assignment.
In general, present-day museum architecture produces autonomous buildings. The external appearance has no relation with what is displayed inside. That is a pity, because the synergy between its external appearance and what is on display has an enormous added value. On the one hand, the building then becomes a part of the exhibition, while on the other hand the building rises above what is intrinsic to architecture by establishing a relation with another field. What fascinates me in this assignment is the relation between the disciplines of architecture and the art of warfare. I want to make that relation explicit in the design for this large-scale programme of 44,000 m².
As a design strategy I make use of grids, on the one hand to structure a large and complex programme, and on the other because in historical terms grids offer the first point of contact between the two disciplines: grid structures entered urban design and architecture for military reasons. I have used the radial grid structure because it marks the arrival of firearms in the building of military defences. Fields of fire were of a visual nature and were directly connected with the terrain. In the plan this relation is established by two radial grids, one to cover the air force terrain, the other to cover the army terrain.
In a military fortification, the focus of the radial grid was synonymous with the centralised military command: that was where the centre of command was located. Nowadays the military command is decentralised and is situated off the field of battle. To illustrate the present-day situation, I have placed the two centres of the grids outside the building. These centres also symbolise the beginning and end of a military career, marked here by the tower of the obstacle course and a memorial stone. The building in between stands for the battlefield. This is where civilians are to be found as unsuspecting visitors.
Two intersecting radial grids produce a conflict, and the building that results shows a moment in this dynamic struggle. Of course, the building is still something static, but as you walk through the rooms it takes on a dynamism of its own through the perspectival effect of the wider or narrower radials and spaces. The result is that visitors experience a slowing down or prolongation of time when they walk through the building. This experience also occurs during hostilities.
The clash of the grids produces a total chaos in the staging of the building, leading to a state of confusion on the part of the visitor. In this sense it is a representation of the battlefield. The enormous scale of the building helps this to come across in an overwhelming way.

Olof van der Linden

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 8.6.2005

Commissieleden / Commission members:
Rik van Dolderen (mentor)
Chris Scheen
Tijmen Ploeg

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Pim Köther

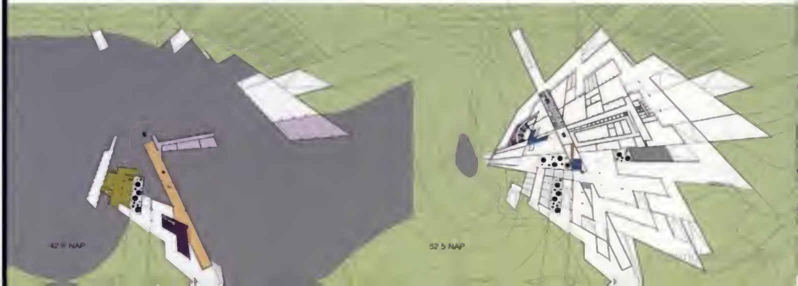

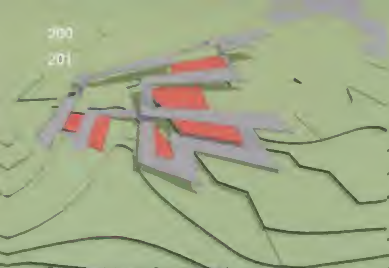
ROUTING

De routing bestaat uit drie principes; een waaierrouting, een circulaire routing en een lineaire routing. De twee grootste exposities, land- en luchtmacht, worden ontsloten door een waaierrouting welke conform het geëxposeerde uitwaaiert over respectievelijk het land- en luchtmachtterrein. Afwisselend penetreert het gebouw het landschap of penetreert het landschap het gebouw.De introductie- en de wisselexpositie worden circulair ontsloten. De route voor de expositie militaire geschiedenis is lineair van opzet. Deze is immers chronologisch en de expositieruimte kan zo zonder belemmeringen aan het einde worden uitgebreid. Deze lineaire ruimte breekt alle overige expositieruimten open en biedt de mogelijkheid om door middel van shortcuts overstappen te maken. Hierdoor krijgt de bezoeker de vrijheid om zijn eigen tentoonstellingsroute te bepalen.

ROUTING

The routing is based on three principles: a fan-shaped routing, a circular routing, and a linear routing. Access to the two largest exhibitions – the army and the air force – is by a fan-shaped routing which fans out over the air force terrain and the army terrain respectively. Alternately, the landscape penetrates the building or the building penetrates the landscape.
The introductory and the temporary exhibition areas are accessed by a circular routing. The route for the display on military history is linear in structure. It is chronological, after all, and the exhibition space can thus be extended at the end without any problems. This linear space breaks all the other display rooms open and offers the opportunity to take short-cuts to move from one to another. Visitors are therefore free to determine their own route through the museum.

Expo land- en luchtmacht / Expo army and air force

Ondersteunende functies / Supporting functions

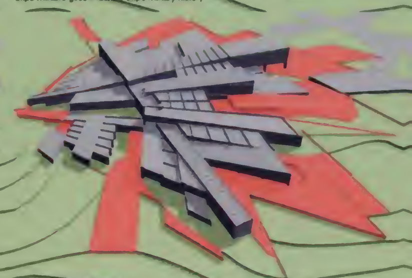
Wandconstructies / Walls

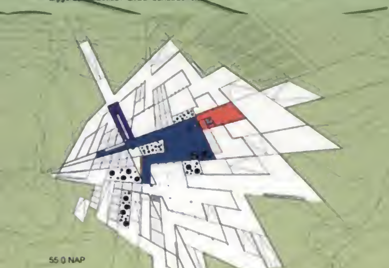
Expo militaire geschiedenis / Expo military history

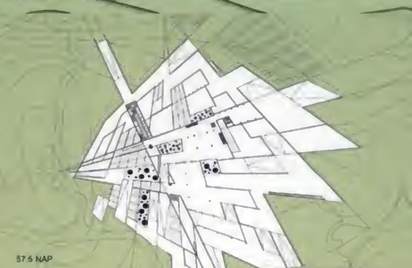
Liggerconstructies / Girder constructions

Buitenruimten / Outdoor spaces

55.0 NAP

57.5 NAP

ALLE DAGEN ZONDAG

Als gevolg van het compacte stadsbeleid (gebrek aan natuur, speelruimte, rust, enzovoort) vertonen stedelingen compensatiegedrag en gaan op zoek naar verschillende vormen van verblijfsrecreatie in een rustige, meestal 'groene' omgeving; de volkstuin, de sta-caravan of het strandhuisje bijvoorbeeld. In dat kader is een buitenverblijf ontworpen in de Gooi- en Vechtstreek voor stedelingen met een laag inkomen. Van oudsher is de Vechtstreek, één van de fraaiste gebieden van Nederland en vlakbij Amsterdam, het buitenverblijfgebied voor mensen met het hoogste inkomen. Dit buitenverblijf bestaat uit twee geklimatiseerde droomwerelden (bos en water) die het hele jaar door gebruikt kunnen worden (Buckminster Fuller). De ene staat in een bosomgeving, de ander in een waterrijk gebied.
Ieder gebouw bestaat uit 120 woonplekken. Dat betekent een dorp met circa 360 inwoners.
Om de stedeling zo dicht mogelijk bij die natuur te brengen en de verblijfskosten laag te houden is de eenvoud van de camping als uitgangspunt genomen. Voor de transparante huid, die over de binnenwereld wordt gespannen (180 x 200 m) om het Nederlandse weer te trotseren, is gekozen voor standaardelementen uit de productiekassenbouw, typerend voor het Nederlands gecultiveerde landschap en met lage bouwkosten.
De bosvariant is verder uitgewerkt vanwege zijn nummer één positie op de voorkeurslijst van verblijfslandschappen. De boskas staat midden in het bos, heeft een rafelige rand en verschillende patio's, die elk verschillend zijn geprogrammeerd (boomhutten, hangmatten, enzovoort) om het bos optimaal te laten binnendringen en te laten beleven.
Verspreid door de kas zijn er themakassen met een afwijkende hoogte. De verschillende klimaten worden gescheiden door glazen wanden. Dit maakt het mogelijk om er ook iets anders dan het Nederlands groen te laten groeien. Zo krijg je het gevoel echt weg te zijn uit het alledaagse leven.
Deze ruimten hebben steeds andere thema's, zoals dat bijvoorbeeld ook is gedaan bij de Hortus in Amsterdam of de Nationale plantentuin in Meise (B). Zo is er een themaplek met bijzondere vlinders, een volièrekas met tropische vogels (voor het geluid!), een woestijnkas met cactussen zo groot als bomen, een waterkas waar je kan baden tussen waterplanten zoals de 's nachts bloeiende reuzenwaterlelie Victoria Amazonica. De thema's worden onderling verbonden door de 'belevingsroute'.
Aan de themakassen bevinden zich kleine gebouwen met algemene voorzieningen voor de circa 360 mensen (toiletten, douche, wasruimte, enzovoort). Deze ruimten vormen de schakel tussen de themakassen en het gematigde klimaat en zijn de centrale ontmoetingsplekken.
De woonplek heeft binnen het algemene groen de kleinste afmeting (6,4 x 6,4 m). Men kan kiezen uit een gelimiteerd woonverblijf als 'de box' of 'het dek' met handige dubbel functies (tafels worden bedden, zitgelegenheid is opbergkast, enzovoort). Hier kan men doen en planten wat men wil. Deze vrijheid zal de diversiteit en rijkdom aan groen enorm doen toenemen.
Dit is het land van de Afrikaantjes en Kaapse Viooltjes. Hier voelen wespen en bijen zich op hun gemak. Altijd het warme gevoel van de zon en ook het warme zondagsgevoel: alle dagen zondag.

EVERY DAY A SUNDAY

As a result of the compact city policy (lack of nature, space to play, peace, etc.), the behaviour of city folk tries to compensate by going in search of different forms of recreation in a tranquil, usually green setting: the allotment, the caravan, or the beach hut, for example.
In that connection, an outdoor recreation facility is designed in the Gooi and Vecht region for people from the city with a low income. Traditionally, the Vecht region, one of the most beautiful parts of the country and situated close to Amsterdam, is the place outdoors for people with the highest income. This outdoor recreational facility consists of two climatised dream worlds (woods and water) that can be used all year round (Buckminster Fuller), one in a wooded setting, the other in surroundings with plenty of water.
Each building consists of 120 residential units. That means a village with about 360 residents.
The simplicity of the campus was chosen as the starting point to bring city folk as close as possible to nature and to keep the expenses of staying there down. The transparent skin that spans the indoor world (180 x 200 m) to protect it from the vagaries of Dutch weather was chosen for standard elements from the building of production glasshouses, which are typical of the Dutch cultivated landscape and which entail low building costs.
The woodland variant has been elaborated in more detail because of its top position on the list of preferred recreational landscapes. The woodland glasshouse is situated in the middle of the wood, has a ragged edge and a variety of patios, each with a different programme (tree huts, hammocks, etc.) so that the feeling of being in the woods can be enjoyed to the full.
Scattered through the glasshouse are thematic glasshouses of different heights. The different climates are separated from one another by glass partitions. This makes it possible to grow other plants besides the usual Dutch vegetation. You therefore feel that you really have left everyday life behind. Each of these areas has a different theme, as in the botanical garden in Amsterdam or the Belgian national botanical garden in Meise. For instance, there is a theme spot with unusual butterflies, an aviary with tropical birds (for the sounds they make!), a desert area with cacti the size of trees, a water area where you can bathe amid aquatic plants such as the gigantic water-lily Victoria Amazonica, which flowers at night. The themes are connected with one another by the experience route.
The thematic glasshouses adjoin small buildings with general facilities for about 360 people (toilets, showers, washrooms, etc.). These form the link between the thematic glasshouses and the temperate climate, and are the central meeting places.
The residential unit has the smallest dimensions (6.4 x 6.4 m) amid the general greenery. People can choose from a limited place to stay such as the box or the deck with handy dual functions (tables are converted into beds, storage space is incorporated in the seats, etc.). They can do and plant what they like here. This freedom will cause an enormous increase in the diversity of the exuberant greenery.
This is the land of the African marigolds and African violets. Wasps and bees feel at home here. There is always the warm feeling of the sun and the warm Sunday feeling: every day a Sunday.

George van Luit

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 21.9.2005

Commissieleden / Commission members:
Rob Hootsmans (mentor)
Bruno Doedens
Remco Bruggink

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Arie van Rangelrooij
Peter Defesche

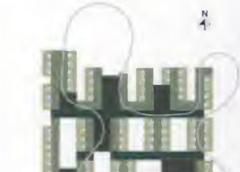

Locatie in de Horstermeerpolder / Location in the Horstermeerpolder

Structuur / Structure

Rafelige rand en patio's / Frayed edges

Maatvoering / Dimensioning

Doorsneden / Sections

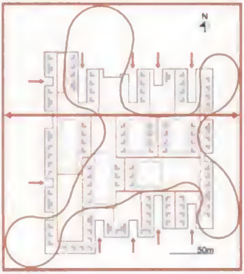
Woongebied / Residential area

Algemene voorzieningen / General amenities

Thema's / Themes

Routing en eenheden / Routing and units

STADSFOYER LEDIG ERF
POPCENTRUM TIVOLI UTRECHT

Het Utrechtse poppodium Tivoli moet verhuizen. De huidige locatie is op termijn onhoudbaar door geluidsoverlast en de slechte bereikbaarheid voor zwaar verkeer.
Omdat Tivoli onlosmakelijk verbonden is met het karakter van de historische Utrechtse binnenstad is gekozen om het nieuwe gebouw te situeren aan het Ledig Erf. Deze middeleeuwse ontsluiting van de binnenstad heeft een historisch karakter en is door zijn ligging aan de rand van de stad goed bereikbaar.
Op dit moment is het Ledig Erf een plek waar verschillende stedebouwkundige elementen bij elkaar komen zonder een geheel te vormen. Met de sloop van het historische poortgebouw is een markant element van de locatie verdwenen. Met het terugbrengen van een volume wordt de toegang tot de stad versterkt en werkt dit als oriëntatiepunt voor de omgeving. De massa manifesteert zich als een onafhankelijke nieuwe toevoeging, goed zichtbaar vanaf de verschillende benaderingsroutes.
Met het plan 'Stadsfoyer Ledig Erf' wordt het traditionele concept van het naar binnen gekeerde popcentrum verlaten. Het ontwerp bestaat uit een publiek stadsfoyer waaraan de specifieke popzalen zijn gesitueerd. Het bestaande plein op maaiveldniveau en de nieuwe stadsfoyer op singelniveau vormen samen de bindende schakel tussen de verschillende vormen van gebruik van de locatie.
Door de vervlechting van het gebouw met de omgeving worden bestaande kwaliteiten van het aangrenzende Zocherpark en de stadssingel versmolten met het bestaande plein Ledig Erf.
Verschillende gebruikersdomeinen schuren langs elkaar, waarmee het publiek domein gediend is.

CITY FOYER LEDIG ERF
TIVOLI POP MUSIC CENTRE IN UTRECHT

The Tivoli pop music centre in Utrecht has to move. The current location is impractical in the long term because of noise levels and poor accessibility for heavy traffic.
Since Tivoli is intrinsically connected with the character of the historic city centre of Utrecht, the proposal is to locate the new building at the Ledig Erf. This medieval entrance to the inner city has a historic character, while its position on the outskirts of the city makes it easily accessible.
At the moment the Ledig Erf is a place where different urban design elements converge without forming a whole. The demolition of the historic archway has removed a striking element from the location. By reintroducing a volume, the entrance to the city is reinforced, and this works as an orientation point for the surroundings. The mass manifests itself as an independent new addition that is clearly visible from different approach routes.
The plan 'City foyer Ledig Erf' abandons the traditional concept of the introverted pop music centre. The design consists of a public city foyer that serves the specific pop music halls situated around it. The existing square at ground level and the new city foyer at canal level combine to form the link between the different forms of use of the location.
By inserting the building into its surroundings, the existing qualities of the adjacent Zocher Park and the city canal merge with the existing square Ledig Erf. Different users' domains race past one another to the benefit of the public domain.

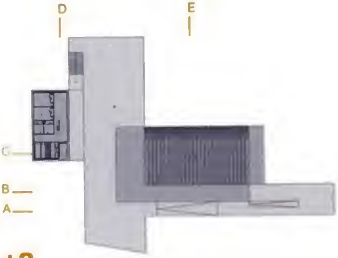
Marcel Martensen

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 25.5.2005

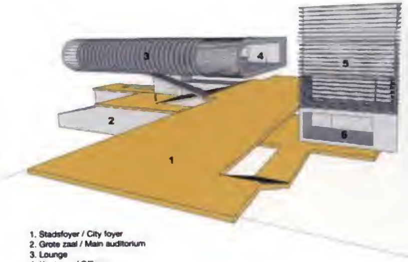
Commissieleden / Commission members:
Tijmen Ploeg (mentor)
Machiel Spaan
Floor van Dusseldorp

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Laurens Jan ten Kate
Pim Köther

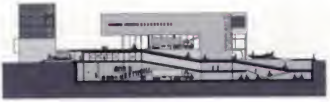
+2

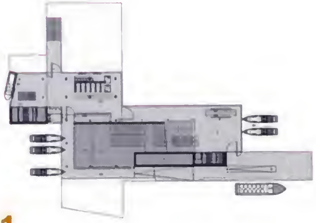
1. Stadsfoyer / City foyer
2. Grote zaal / Main auditorium
3. Lounge
4. Kantoren / Offices
5. Kleine zaal / Small auditorium
6. Buitenpodium / Outdoor stage

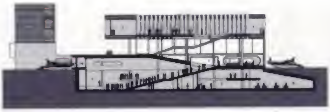
+1

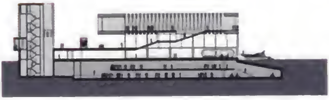
AA

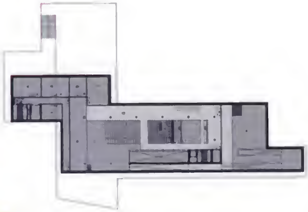
-1

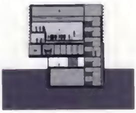
BB

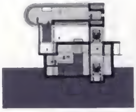
CC

-2

DD

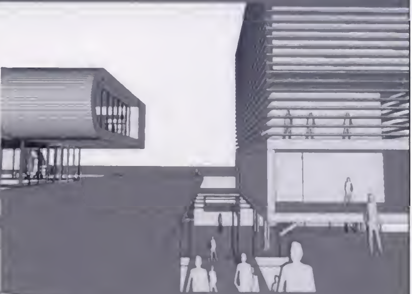

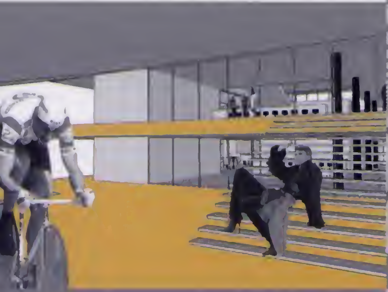
EE

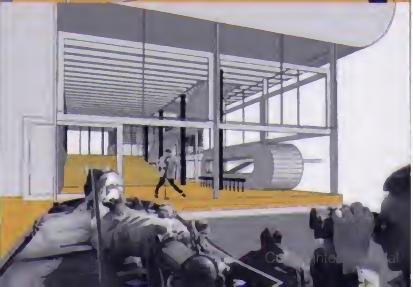

DE DIJK

HET PLATTELAND VAN DE LAGE LANDEN

ONDERZOEK NAAR DE ONTWIKKELING VAN HET VLAAMSE PLATTELAND

Het platteland van de Lage Landen staat onder druk door veranderingen in de landbouw. Deze veranderingen brengen ook een transformatie van het landschap met zich mee. In Nederland worden door de overheid grote reconstructieplannen opgesteld die de toekomst van het platteland veiligstellen. Deze planmethodiek, waarbij van bovenaf een gebied ingericht wordt, sluit niet aan bij de Belgische planningstraditie. België kent een traditie waarin de rol van de particulier van groot belang is voor de ruimtelijke ordening.
De wens om de lokale bevolking te betrekken bij de ontwikkeling van het nieuwe platteland is dan ook de rode draad door mijn afstudeerproject. De geboortegronden van mijn familie zijn het uitgangspunt geweest van mijn afstudeeropgave.

Het plangebied ligt in de Noorderkempen, net buiten de verstedelijkingsdruk van Antwerpen. Er ligt dus geen bouwopgave, enkel voor de natuurlijke aangroei mag er gebouwd worden. Deze beperkte woningbouw wordt ingezet als katalysator voor het toekomstige platteland.
Het dynamische landbouwgebied kent wel een agrarische opgave. We zijn aangekomen op het punt dat boeren hun bedrijf stopzetten en geen opvolging hebben. Van de 10.000 ha die het gebied groot is, zal in tien jaar tijd 1200 ha grond vrijkomen bij gepensioneerde boeren die geen opvolging hebben.
Het karakteristieke beeld van het platteland in het plangebied is kaal ten opzichte van de potenties van het gebied. Door een rigoureuze ruilverkaveling in de jaren '60 zijn alle landschappelijke structuren verdwenen.
De 1200 ha kunnen ingezet worden om de ruimtelijke structuur van het gebied te versterken. Uit veldwaarnemingen zijn maatverhoudingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat slechts 300 ha ingezet moet worden voor esthetische landschapsbouw. De overige 900 ha grond kan gaan naar boeren uit het gebied die hun bedrijf willen uitbreiden.

Met behulp van GIS-techniek is de situatie van drie families geanalyseerd en geëxtrapoleerd om tot modellen te komen voor de grondverdeling over 10 jaar. Zes modellen met elk een andere achterliggende visie tonen aan dat deze planmethode niet willekeurig is, maar dat bepaalde doelen nagestreefd kunnen worden.

THE COUNTRYSIDE OF THE LOW COUNTRIES

RESEARCH ON THE DEVELOPMENT OF THE COUNTRYSIDE IN FLANDERS

The countryside of the Low Countries is under pressure from changes in agriculture. These changes also entail a transformation of the landscape. The Dutch government draws up large-scale reconstruction plans to secure the future of the countryside, but this style of planning – top-down structuring of an area – is out of place in the Belgian planning tradition, which is characterised by the important role in environmental planning that is attributed to the private individual. The desire to involve the local population in the development of the new countryside is thus the principle that guides my graduation project, based on the land where my family was born.

The planning area lies in the Noorderkempen, just outside the busy urbanised area of Antwerp. There is thus no building assignment, and building is only permitted for natural population growth. This limited housing is deployed as a catalyst for the future countryside. But this dynamic agricultural area does have en assignment of a different kind: an agricultural one. We have reached the point at which farmers stop their activities and have no successors. In ten years' time, 1,200 of the 10,000 hectares of land in the area will become disused as farmers without successors entire retirement.
The characteristic picture of the countryside in the planning area is bare by comparison with the potential of the area. All the landscape structures disappeared in the 1960s as the result of a rigorous land consolidation programme. The 1,200 hectares can be used to strengthen the spatial structure of the area. Field observations have revealed scale ratios indicating that only 300 hectares of land need be used for aesthetic landscaping. The remaining 900 hectares of land can go to farmers from the area who want to expand their operations.

Using the GIS technique, the situation of three families has been analysed and extrapolated to arrive at models for the division of the land in 10 years' time. Six models, each with a different underlying vision, show that this planning method is not arbitrary, but that specific objectives can be targeted.

Lieve Ooms

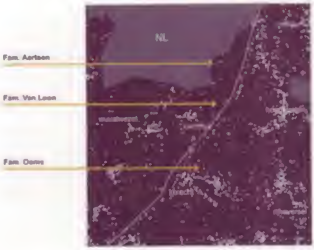
Landschapsarchitectuur / Landscape architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 20.6.2005

Commissieleden / Commission members:
Paul Roncken (mentor)
Luc Wallays
Theo Reesink

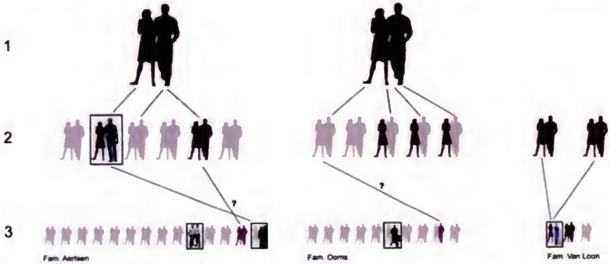
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Noël van Dooren
Lodewijk Baljon

Plangebied / Planning zone

Verdeling grond binnen drie families en drie generaties /
Division of land within three families and three generations

Grondleverancier / Soil supplier

Ik ben Jan Aertsen, 56 jaar en ik run samen met mijn vrouw Marielle een [illegible] landbouwbedrijf. Wij hebben 1200 varkens, 200 [illegible] en in het [illegible] hebben wij [illegible]. Ons bedrijf [illegible] landbouwgrond.
Wij hebben drie dochters, maar zij en hun partners willen het bedrijf niet opnemen. [illegible]

Investeerders / Investors

Ik ben Tom Ooms, 28 jaar en woon sinds 4 jaar met mijn vriendin Lore in een appartement net buiten Antwerpen.
Wij zijn beiden opgegroeid op het platteland en willen er ook weer graag naar terug. Daarom zijn we al een tijdje op zoek naar een boerderij op den buiten. Maar de boerderijen die te koop staan zijn duur en in vaak slechte staat.
Als je een boerderij met een stuk grond moet kopen ben je minstens 200.000 euro kwijt. Dan komen daar nog verbouwingskosten bij en de kosten voor het afbreken van enorme stallen en loodsen. Eigenlijk is het ons ook niet om de boerderij te doen, maar eerder om de plek. De vrijheid van het platteland en het hebben van een huis op een groot stuk land is voor mij een droom.

Schaalvergroter / Land consolidation agent

Ik ben Flip Van Loon, 31 jaar en ben getrouwd met Griet. Onze ouders hebben allebei een melkveebedrijf en ik werk nu voor beiden. Onze ouders willen binnen enkele jaren hun bedrijf overdragen aan ons. Wij gaan volgend jaar in de ouderlijke boerderij van mijn vrouw wonen en nemen de dieren en de grond van beide bedrijven over. Omwille van de verstrengde maatregelen zijn wij bijna verplicht om daarna nog extra grond aan te kopen. Het is in Loenhout altijd moeilijk in te schatten waar en wanneer grond vrijkomt. Dit wil zeggen dat het land van het bedrijf dat momenteel al erg uiteen ligt misschien nog verder uiteen komt te liggen.

Landschapsboer / Landscape farmer

Ik ben Peter Ooms en sinds mijn 18de al werkzaam bij een boomkwekerij in de buurt. Ik doe mijn werk erg graag, maar het verdient slecht. De passie voor groen en het werken in de openlucht maakt dat ik het werk, dat ook erg zwaar is, niet wil missen. Het liefst zou ik zelf een kwekerij hebben zodat ik mijn eigen baas kan zijn en meer [illegible] kan leggen.

Grondverdeling /
Division of land

Opvolging van landbouwbedrijven /
Succession of agricultural businesses

Lagenbenadering /
Stratified approach

Omgeving als aanleiding /
Surroundings as pretext

Ecologische verbindingzone /
Ecological corridor

Landgoederen /
Estates

Individuele schaal /
Individual scale

Voorkeursmodel /
Preferred model

Zes oefeningen /
Six exercises

CULTUURHUIS

EEN KLOPPEND HART VOOR DEN BURG, TEXEL

Den Burg op het waddeneiland Texel kent een lange geschiedenis; het is al ontstaan in de 8e/9e eeuw. Je kunt nu nog steeds een middeleeuwse ringstructuur herkennen. Het hart van het dorp bestaat uit de kerk met zijn begraafplaats, twee pleinen en een park. Het huidige gemeentehuis staat hier midden in. Het zal echter verhuizen naar een andere locatie aan de rand van het dorp, waarbij het bestaande gebouw wordt gesloopt. Ik ben van mening dat de symbolische openbare functies van het gemeentehuis als trouwzaal en raadszaal in het hart van het centrum thuis horen. Als uitgangspunt wil ik deze functies in mijn Cultuurhuis opnemen.
Door culturele en commerciële functies met elkaar te combineren maak ik van het nu zo lege hart weer een kloppend Hart. De identiteit van Den Burg wordt versterkt, wat zowel Texelaars als toeristen zal trekken. Er komen twee gebouwen, de Stolp en de Burcht.
De Stolp, tussen park en plein gesitueerd, is een meer autonoom gebouw met de culturele functies, als moderne tegenhanger van de kerk. De Burcht, met de commerciële functies, vormt de overgang tussen de bestaande omgeving en het Hart.
In de straten rond het Hart zijn voornamelijk winkels. De commerciële route om het Hart zal ik versterken door de Parkstraat te verlengen met de Burcht. Het park zal weer toegankelijk zijn en een rustpunt vormen in het dorp. De pleinen worden verkleind.
Dat maakt ze intiemer en het maakt ze een duidelijke ontmoetingsplek binnen het dorp.
De middeleeuwse ringstructuur vindt je ook terug in de gebouwen: deze zijn opgebouwd uit schillen met elk een andere functie en materiaalgebruik. In het hart van de Stolp bevindt zich de zaal; dit is het eigenlijke Hart van het dorp. Hier ontmoeten burgers en bestuurders elkaar, met als decor het park en de kerk.

HOUSE OF CULTURE

A BEATING HEART FOR DEN BURG, TEXEL

Den Burg on the island of Texel has a long history going back to the 8th/9th century. You can still recognise a medieval ring structure. The heart of the village consists of the church with its cemetery, two squares and a park. The present village hall is in the middle, but it will move to another location on the outskirts of the village and the existing building will be demolished. I think that the symbolic public functions of the village hall as a place for weddings and council meetings belong in the heart of the centre. My design is based on the inclusion of these functions in my House of Culture.
By combining cultural and commercial functions, I turn the present empty heart into a beating heart. The identity of Den Burg is reinforced, which will attract both islanders and tourists. The plan envisages two buildings, the Bell-Jar and the Fort.
The Bell-Jar, situated between the park and the square, is a more autonomous building with the cultural functions as a modern counterpart to the church. The Fort, with the commercial functions, forms the transition between the existing surroundings and the heart.
The streets around the heart are mainly shopping streets. The commercial route around the heart will be reinforced by extending the Parkstraat to the Fort. The park will be accessible again and will form a place of tranquillity in the village. The squares are reduced in size to make them more intimate and to make them an obvious meeting-point in the village.
The medieval ring structure is also reflected in the buildings: they are built up of concentric rings, each with a different function and use of material. The village hall is situated in the heart of the Bell-Jar; this is the real heart of the village, where villages and councillors meet, with the park and the church forming the décor.

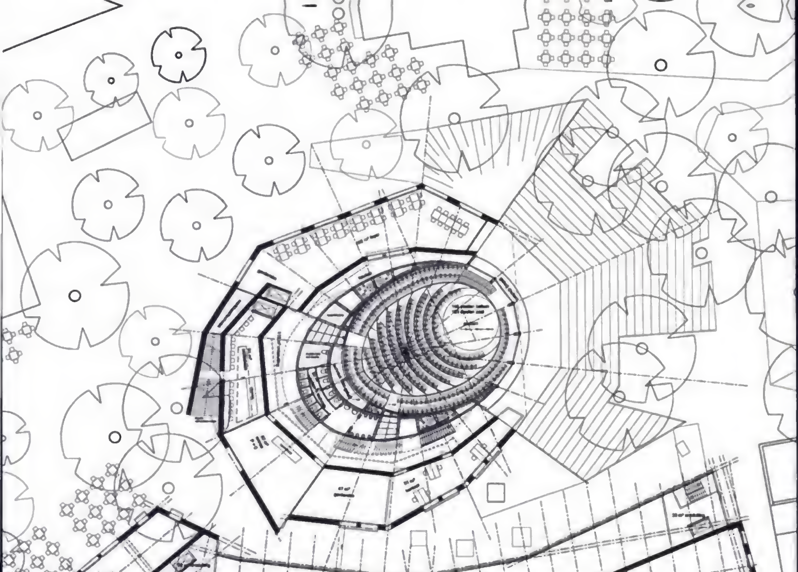
Marije van Overmeeren-Bakker

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

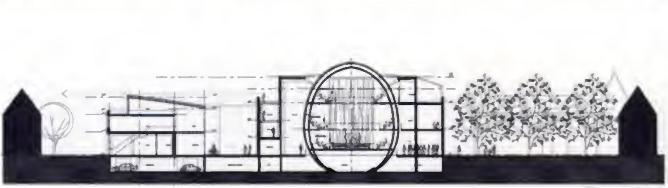
Commissieleden / Commission members:
Herman Zeinstra (mentor)
Bruno Doedens
Alex van de Beld

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Arie van der Neut
Rob Hootsmans

216

217

CHÂTEAU DE LOEI

Château de Loei ligt ergens in het Friese landschap. Het is een door glas ommuurd stelsel van diverse tuinen, gangen en ruimten waar allerlei mensen voor korte of langere tijd kunnen verblijven.

Weg uit de Randstad. Een verademing. Met de auto suizend over de rustige snelwegen naar het noorden. Je stapt over in een bootje en vaart over tochten en sloten door het lege landschap naar Château de Loei. Hier lijken kleine dingen groots.

12:00 uur. Aankomst in de centrale hal, ontvangst en lunch in de eetschuur. Nieuwe gezichten. Er lopen kippen op het plein! Daarna spullen uit de boot en de bedstede verkennen: een ruimte van strobalen waar je precies met zijn tweetjes kunt slapen.

Op pad! Via een gang vol meubels, planten en zelfgemaakte plekken kom je in de dwaalgangen van het Château, soms buiten, soms binnen. Onvoorspelbaar licht, elke dag anders. Hoge rauwe muren. Daarachter verrassende tuinen en ruimten, soms leeg. Ruimte om te veroveren? Verderop een berkenbos, een moestuin, vuurplein, watertuin, een meditatieruimte, kassen, een werkplaats, enzovoort. Er loopt een geit in de rondgang.

Avond: diner. Een vuur op het aangrenzende plein wordt hoog opgestookt. Muziek, dans of film in de centrale Hal. Eenmaal voldaan ga je slapen. Een dunne maan. Veel sterren. Het waait zacht.

Ochtend. Gewekt door een immense zon, het vochtige landschap gloeit. Koeien grazen stom voor zich uit. Op naar het badhuis. Een paar baantjes trekken door de weilanden. Vervolgens relaxen in de warmte van het centrale bad. Via het grasdak naar het hoger gelegen saunadak waar het koele water van de polder omhoog wordt gepompt om via jou rug terug te stromen naar de tuinen en daken van het bouwwerk en de polder. Een kat loert op de kip die 1 balk verder bij de sauna scharrelt.

CHATEAU DE LOEI

Château de Loei is situated somewhere in the Frisian landscape. It is a system of various gardens, corridors and spaces, surrounded by a wall of glass, in which all kinds of people can spend shorter or longer periods of time.

Away from the Randstad. A relief. Racing over the quiet motorways to the north. You get into a boat and by way of channels and ditches you pass through the empty landscape to reach Château de Loei, where small things seem to be on a grand scale.

12 o'clock. Arrival in the central hall, reception and lunch in the dining barn. New faces. There are chickens in the square! Then you fetch your things from the boat and explore the bedstead: a heap of bales of straw with just enough space for two.

Off you go! You pass through a corridor full of furniture, plants and self-made spots before entering the labyrinth of the Château, sometimes indoors, sometimes outdoors. Unpredictable light, different every day. High, rough walls. Behind them are surprising gardens and other spaces, sometimes empty. Space to be taken over? Further in the distance a birch wood, a vegetable garden, a square for a camp fire, a water garden, a space for meditation, greenhouses, a workshop, and so on. A goat is walking around.

Evening: dinner. A fire on the adjacent square is piled up high. Music, dance or film in the central hall. Once you are satisfied you go to bed. A sickle moon. Plenty of stars. A gentle breeze.

Morning. Woken by an immense sun, the damp landscape glows. Cows graze and stare stupidly in front of them. Off to the bath house. A couple of lengths through the meadows. Then relax in the warmth of the central bath. Via the grass roof to the higher sauna roof where the cool water from the polder is pumped upwards to return over your back to the gardens and roofs of the building and the polder. A cat spies on the chicken that is foraging one beam further near the sauna.

Arjan Poolman Simons

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 17.3.2005

Commissieleden / Commission members:
Rob Hootsmans (mentor)
Christian Rapp
Peter Sas

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Yushi Uehara
Pim Köther

JWZ

Het ontwerp is een gebouw voor JeugdWijk-Zorg in Amsterdam, Banne-Noord. Het programma, dat is ontstaan uit een studie naar de jeugdproblematiek en de Wet op de Jeugdzorg in Nederland, bestaat uit specifiek op jongeren gerichte ruimten, bureauruimten voor het Bureau JeugdZorg en woonruimte voor reclassering en opvang. Het project reageert op de verruwing van de jeugd, zijn ontkenning van de ouderencultuur in vorm en taal. Daarnaast provoceert het ontwerp de confrontatie tussen de jongeren en de ouderen en de sociale controle in de wijk, onder het motto: 'los het daar op waar het gebeurt'.
De locatie is gekozen na een analyse van probleemwijken in Amsterdam. Het gebouw wordt gesitueerd naast andere centrumfuncties in het hart van de wijk. Dit gebied bestaat uit een stedelijk en een parkachtig gebied. Het gebouw komt op de grens tussen deze gebieden te staan, nu al de natuurlijke hangplek van de doelgroep.
Het dak van het gebouw is de voortzetting van het park. Alleen een kleine sculpturale toren is vanuit het park te zien. Deze vorm van radicale bescheidenheid staat in contrast met de wereld onder het dak, die aansluit op het centrumgebied.
De radicale onderwereld wordt gevormd door een stalen sculptuur. Deze organiseert het programma, is de scheiding tussen het programma voor jongeren en voor ouderen, is de constructiemassa en regelt de akoestiek, de privacy en de daglichttoetreding door middel van verschillende perforaties.
Het staal wordt op verschillende manieren gebruikt. In de ruimte voor jongeren zal het verweren, slijten en gaan roesten. Hier kunnen jongeren ook zelf dingen toevoegen doordat staal makkelijk te bewerken is. Door vouwen en walsen worden objecten als half-pipes gemaakt. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van verschillende staalbewerkingen: geborsteld staal voor de bureauruimten, gebakken staal voor de speciale ruimten, zoals de nissen, gepolijst staal voor spiegels in de toiletten, enzovoort.

JWZ

The design is a building for Community Youth Care (JWZ) in the district of Banne-Noord, Amsterdam. The programme is based on a study of the issues connected with youth care and the Law on Youth Care in the Netherlands. It contains areas specially designed for young people, office accommodation for the Youth Care Office, and housing for resettlement and rehabilitation cases. The project is a response to the tougher behaviour of young people and their denial of the culture of their parents in form and language. In addition, the design provokes the confrontation between younger and older generations and social control in the neighbourhood, under the motto 'solve the problems where they occur'.
The location was chosen after an analysis of problem neighbourhoods in Amsterdam. The building is situated next to other central functions in the heart of the neighbourhood. This area consists of an urban and a park-like zone. The building is located on the border between the two zones, which is the natural place for the target group to hang out.
The roof of the building is the continuation of the park. Only a small sculptural tower can be seen from the park. This form of radical reticence is in sharp contrast to the world below the roof, which is in tune with the central area.
The radical underworld is formed by a steel sculpture. It organises the programme, it separates the programme for the younger and older generation, it is the constructional mass, and by means of various perforations it regulates the acoustics, the privacy and the admission of daylight.
The steel is used in a variety of ways. In the space for young people it will weather, erode, and start to rust. They will be able to add things to it because it is easy to work with steel. Folding and rolling are used to make objects as half-pipes. In addition, various ways of finishing steel are applied: brushed steel for the office areas, hot rolled steel for the special areas, such as the niches, polished steel for mirrors in the toilets, and so on.

Roland Pouw

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum /
Graduation date: 14.9.2005

Commissieleden /
Commission members:
Rob Hootsmans (mentor)
Marlies Rohmer
Gilian Schrofer

Toegevoegd t.b.v. examen /
Additional members for the examination:
Jan Richard Kikkert
Ady Steketee

DRS B

DRS C

MOMENTUM

Het valt mij op dat de maatschappij waarin wij leven continu inspeelt op de behoeften aan zintuiglijke bevrediging. We besteden steeds meer tijd, geld en kilometers aan ons plezier. De entertainmentindustrie is nog nooit zo groot geweest. Je kunt dus stellen dat mensen op zoek zijn naar rust en ontspanning. Waar kunnen we tegenwoordig in de stad een gebouw vinden dat voorziet in deze rustvraag?
Commercieel zijn er genoeg plekken, bijvoorbeeld bioscopen, theaters, musea, yogacentra, retraitecentra of gezondheidssalons. Maar buiten hun specifieke programma is er nauwelijks reden om naar deze plekken te gaan om tot rust te komen. Daarnaast zijn er alternatieven die voorzien in het aanbieden van een rustbeleving zonder commercieel doel, zoals een kerk, moskee of ander godsdienstig instituut. Toch zal de 'stadsmens' van vandaag niet zo snel meer een kerk binnenlopen voor zijn rust.
Conclusie: in de stad is er geen gebouw, anders dan een specifiek door commercie of religie ingegeven programma, dat primair tot doel heeft de stedeling te laten ontspannen.

Ik wil met mijn gebouw een antwoord geven op die rustvraag. Het gebouw 'Momentum' is een middel om rust en bezinning te vinden. De functie is die van een tempel, kathedraal, klooster of park, te midden van de drukte van de stad. Het contrast tussen de wereld binnen en buiten het gebouw is de werkzame factor van Momentum. De architectuur zelf bestaat uit elementen ontleend aan stadsparken, botanische en omsloten tuinen, kathedralen, tempels en kloosters die allen proberen een sacraliteit op te roepen, waardoor een gevoel van veiligheid, rust en bezinning kan ontstaan.
Juist door het weglaten van programma ontstaat er meer ruimte voor een directe rustbeleving. De keuze van materiaal (beton, natuursteen en glas) en vormgeving (ruimten verbonden door route) verschaft een kader waarbinnen de bezoeker een moment van rust kan ervaren!

MOMENTUM

I am struck by the fact that the society we live in constantly caters for the need to satisfy our senses. We spend more and more time, money and kilometres on our pleasure.
The entertainment industry is the largest it has ever been. So you can imagine that people are looking for tranquillity and relaxation. Where can we find a building in the city today that caters for this demand for peace?
In commercial terms there is no shortage of sites: cinemas, theatres, museums, yoga centres, retreat centres or health salons. But apart from their specific programme, there is little reason to go to places like these to find peace and quiet. There are also alternatives that offer the experience of tranquillity without a commercial purpose, such as churches, mosques or other religious institutions, but today's urban dweller will not be so likely to walk into a church to find tranquillity.
Conclusion: there is no building in the city with the primary purpose of allowing city folk to relax that does not have specific commercial or religious programme.

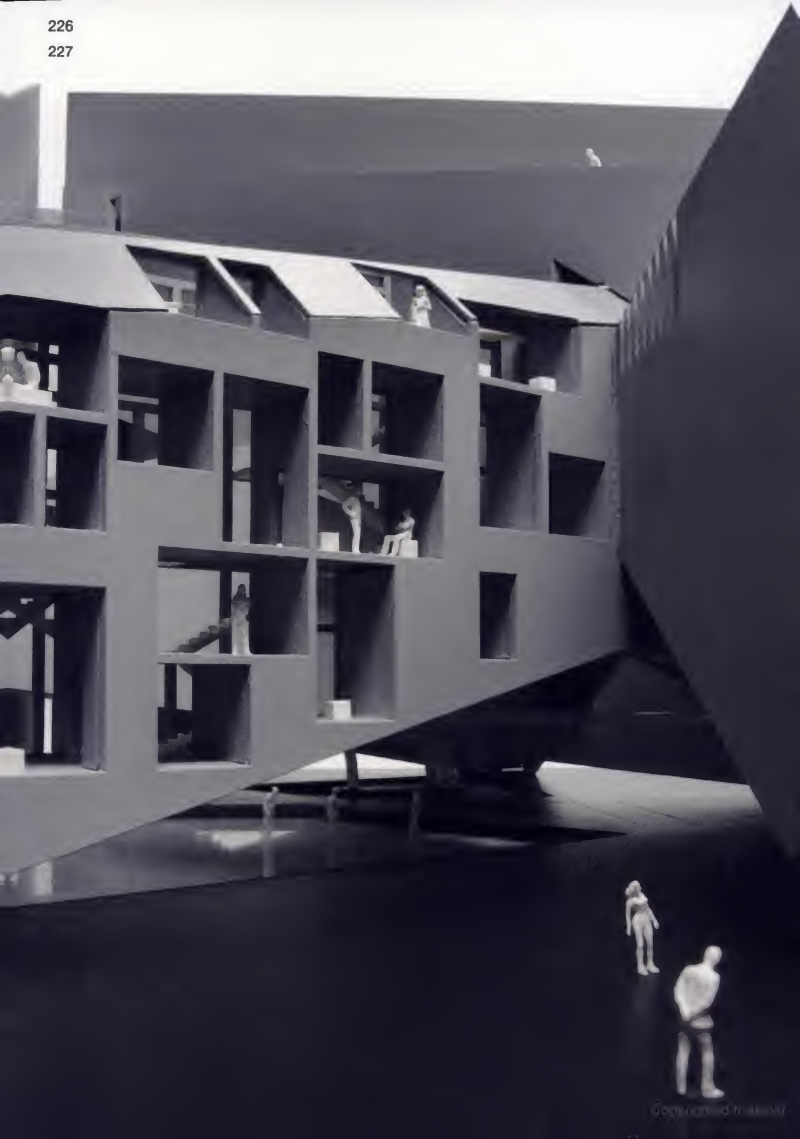
I want my building to provide an answer to that demand for peace. The building 'Momentum' is a way of finding tranquillity and room for reflection. Its function is that of a temple, cathedral, monastery or park amid the bustle of the city. The contrast between the world inside and outside the building is the operative factor in Momentum. The architecture itself consists of elements derived from city parks, botanical and closed gardens, cathedrals, temples and monasteries that all attempt to evoke a sacrality to allow a sense of security, peace and reflection to emerge. It is precisely by leaving out programme that more space is created for a direct experience of tranquillity. The choice of material (concrete, natural stone and glass) and design (spaces connected by a route) provide a framework within which the visitor can experience a moment of peace and quiet.

Christian Quesada van Beresteyn

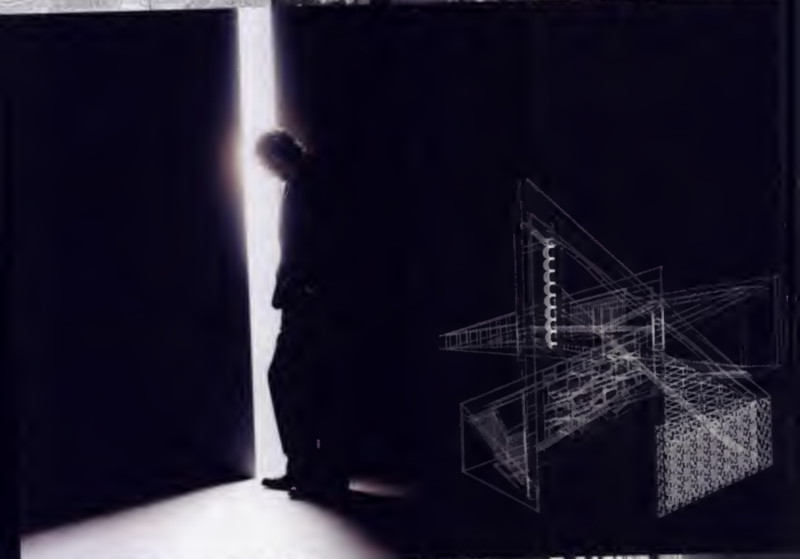
Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 16.12.2005

Commissieleden / Commission members:
Tijmen Ploeg (mentor)
Gilian Schrofer
Machiel Spaan

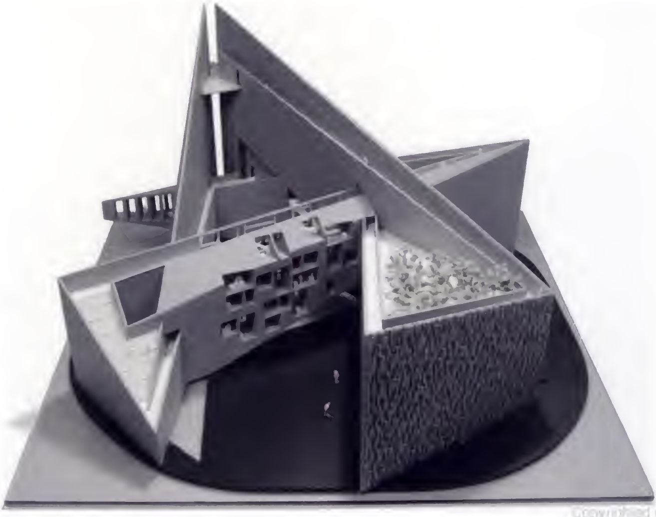
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Pim Köther
Herman Kerkdijk

WEET WAT JE EET!

Rond de productie van ons voedsel is de laatste jaren veel te doen geweest. Met name de vleesindustrie in Nederland heeft door alle opeenvolgende crises een negatief imago gekregen. Het uitbreken van dierziektes, zoals MKZ, BSE, vogel- en varkenspest, heeft de consument geconfronteerd met schokkende beelden en veel vragen opgeworpen over dierenwelzijn en voedselveiligheid. De consument is in verwarring, hij weet niet meer waar en onder welke omstandigheden zijn voedsel geproduceerd wordt en ziet in de media dat kwaliteit en veiligheid niet altijd vanzelfsprekend zijn. In donkere schuren worden varkens in kleine hokken vetgemest en de slacht, die vroeger thuis plaats vond, is verregaand geïndustrialiseerd. In volautomatische slachthuizen op industrieterreinen ver buiten de stad worden duizenden varkens per dag verwerkt. In supermarkten herkennen we ons vlees tenslotte aan de kleur van het bakje en een logo garandeert de kwaliteit!

Dit ontwerp is een onderzoek naar de vleesindustrie van Nederland en een pilot voor de wijze waarop we in de toekomst verantwoord vlees gaan produceren.
Door het gehele productieproces van vlees weer terug te brengen naar de stad krijgt de stedeling meer inzicht in en controle over de kwaliteit van zijn vlees. Het ontwerp combineert een varkensfokkerij, een slachthuis en een restaurant met barbecueterras. Het slachthuis is gesitueerd in het Amsterdamse Westerpark.
Dit voormalige industrieterrein verbindt op subtiele wijze de relaties tussen de mens, de industrie en de natuur. Daarnaast is het park, door zijn culturele en publieke functies, een veel bezochte buitenplaats voor jong en oud. Deze groene omgeving is de ideale plek om de stedeling weer in contact te brengen met de oorsprong van zijn vlees.
De capaciteit van het restaurant is afgestemd op de opbrengst van 1 slachtrijp varken per dag. Door 1 varken per dag te slachten blijft de totale omvang van het slachthuis overzichtelijk en krijgt de bezoeker een duidelijk beeld van wat er nodig is voor de productie van zijn vlees. 1 slachtrijp varken levert 40 kilo vlees en als we uitgaan van een aanbevolen dagelijkse hoeveelheid vlees van 100 gram per persoon, dan kunnen er theoretisch 400 mensen van 1 varken eten! Dat zijn 400 mensen die de verantwoordelijkheid dragen voor het wel en wee van 1 varken. Het varken krijgt de aandacht en verzorging die het verdient en hoeft bovendien nooit meer getransporteerd te worden, wat de verspreiding van dierziektes helpt voorkomen.

Door de opfok, de slacht en de consumptie onder 1 dak samen te brengen ontstaat er een nieuwe definitie van het slachthuis: het huis waar een varken geboren, geslacht en geconsumeerd wordt. Deze nieuwe typologie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de manier waarop we in de toekomst verantwoord vlees gaan produceren in Nederland.

KNOW WHAT YOU EAT!

A lot of publicity has been given to the production of our food during the last few years. The meat industry in particular has acquired a negative image as a succession of crises one after another. The outbreak of diseases affecting animals, such as foot-and-mouth, mad cow disease, fowl pest and swine fever, has confronted consumers with shocking images and raised many questions about animal welfare and food safety. Consumers are confused, no longer know where and under what conditions their food is produced, and see in the media that quality and safety are not always self-evident. Pigs are fattened in small pens in dark enclosures, and the slaughter, which used to take place in the home, is highly industrialised. Thousands of pigs are slaughtered each day in fully automatic abattoirs on industrial sites far away from the city. Meat in the supermarket is recognised by the colour of the packaging and a logo guarantees the quality.
This design is an inquiry into the meat industry in the Netherlands and a pilot for the production of healthy meat in the future. By bringing the entire meat production process back into the city, city folk gain more insight into and control of the quality of their meat. The design combines a piggery, an abattoir, and a restaurant with a barbecue terrace. The abattoir is situated in the Westerpark in Amsterdam. This former industrial site subtly links the relations between people, industry and nature. Moreover, because of its cultural and public functions, the park is an outdoor recreation site that is visited by many people, both young and old. This green environment is the ideal place to restore the contact between city folk and where their meat comes from. The capacity of the restaurant is based on the production of 1 pig ripe for slaughter per day. By slaughtering 1 pig a day, the total scale of the abattoir remains in sight and visitors are given a clear picture of what is needed for the production of their meat. 1 pig for slaughter yields 40 kg of meat, so if we assume a recommended daily dose of meat of 100 g per person, 1 pig is theoretically enough to feed 400 people! Those 400 people are responsible for the well-being of 1 pig. The pig receives the attention and care that it requires, and there is no need for it to be transported, which helps to prevent diseases from spreading.
By combining the breeding, slaughter and consumption under 1 roof, a new definition of the abattoir is created: the house where a pig is born, slaughtered and consumed. This new typology can make an important contribution to how we can produce healthy meat in the Netherlands in the future.

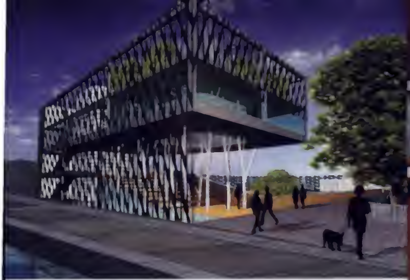
Boudewijn Rosman

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 23.3.2005

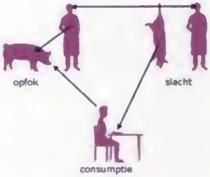
Commissieleden / Commission members:
Tom Frantzen (mentor)
Judith Korpershoek
Pieter Jannink

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Joost Hovenier
Klaas Kingma

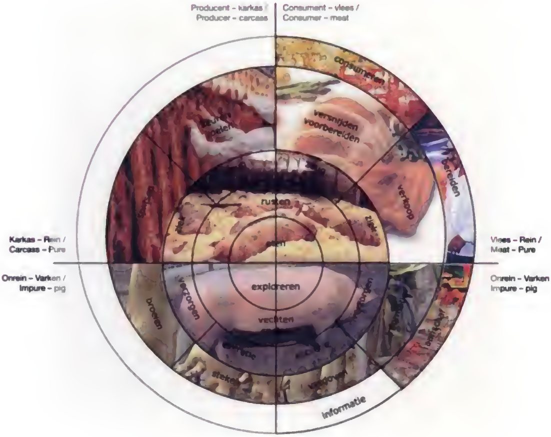

opfok
slacht
consumptie

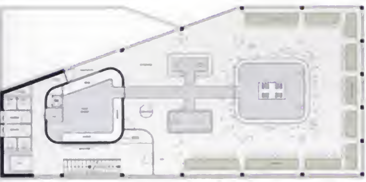

Producent - karkas /
Producer - carcass
Consument - vlees /
Consumer - meat
Karkas - Rein /
Carcass - Pure
Vlees - Rein /
Meat - Pure
Onrein - Varken /
Impure - pig
Onrein - Varken /
Impure - pig
consumeren
versnijden
voorbereiden
bereiden
verkoop
rusten
eten
exploreren
verzorgen
broeien
informatie

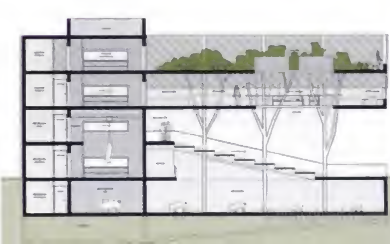

Restaurant

UTRECHT VOOR BEGINNERS
EEN STEDELIJK INFORMATIECENTRUM

In Utrecht volgen stedelijke ontwikkelingen elkaar in hoog tempo op. De stad leeft, groeit en reageert, zoals elke gezonde stad, op maatschappelijke en economische veranderingen. Met twintig eeuwen geschiedenis heeft Utrecht veel van deze veranderingen ondergaan. En ook binnenkort zal naar aanleiding van nieuwe stedelijke opvattingen een groot deel van het centrum zich voegen naar de wensen van de huidige samenleving. De regelmaat en de grootschaligheid van deze ontwikkelingen creëren de behoefte te investeren in een instituut dat dit volgt, documenteert en inzichtelijk maakt. Een neutrale instelling waar je de achtergronden van de stad kunt ontdekken. Hoe is Utrecht ontstaan en hoe zal de stad er in de toekomst uitzien?
Binnen het scenario 'het verleden als basis voor de toekomst' is het gebouw gesitueerd op het Smakkelaarsveld, op de grens van de historische binnenstad en het nieuw te ontwikkelen stationsgebied. Hier ontstaat de geschiedenis van morgen. Het gebied heeft een hoge sociale dichtheid, waardoor toegankelijkheid en laagdrempeligheid gegarandeerd zijn. In een gebied waar globalisering een belangrijke rol speelt en waar economische motieven ontwikkelingen bepalen, is een culturele tegenhanger op zijn plaats.
Voorgesteld is het Smakkelaarsveld als groene openbare ruimte te behouden. Een plint, die het verloop van het maaiveld opvangt, doet dienst als stedelijk podium waar tal van activiteiten mogelijk zijn. In deze plint is ruimte gereserveerd voor parkeren en zijn alle depots van het informatiecentrum ondergebracht.
Het 50 meter hoge bouwvolume staat aan de westzijde van het Smakkelaarsveld en valt uiteen in twee delen: een massief deel, dat huisvesting biedt aan de waardevolle historische collectie van de stad, en een transparant deel, dat plaats biedt aan exposities over hedendaagse en toekomstige stedelijke ontwikkelingen. Beide bouwdelen onderscheiden zich door specifieke eigenschappen en materialen, en hebben ieder een eigen routing. Op geregisseerde momenten vallen deze routes samen en vindt de confrontatie plaats tussen het verleden en de toekomst van Utrecht.

UTRECHT FOR BEGINNERS
A CITY INFORMATION CENTRE

Urban developments follow one another at a fast tempo in Utrecht. The city lives, grows and reacts, as every healthy city does, to social and economic changes. Utrecht has been through many of these changes in the twenty centuries of its history, and to fall in line with new views of what a city should be, a large part of the centre will presently be reshaped to suit the demands of today's society.
The regularity and large scale of these operations create the need to invest in an institute that follows, documents and explains these developments, a neutral body where you can discover the background of the city. How did Utrecht arise, and what will the city look like in the future?
Within the scenario 'the past as basis for the future', the building is situated on Smakkelaarsveld, on the border between the historic city centre and the station area that is to be redeveloped. This is where tomorrow's history is being made. The area has a high social density, which guarantees both accessibility and a low threshold.
A cultural counterweight is called for in an area where globalisation plays an important role and where economic motives determine developments.

The proposal is to keep Smakkelaarsveld as a green public space. A plinth that accommodates the gradient of the ground serves as an urban podium for a variety of activities. This plinth includes parking facilities and accommodates all the depots of the information centre.
The 50-metre-tall building volume is situated on the west side of Smakkelaarsveld and can be broken down into two parts: a closed volume to house the valuable historic collection of the city, and a transparent part to accommodate exhibitions on present and future urban developments. The two parts of the building are distinguished from one another by their specific properties and materials, and each has its own routing. At planned moments these routes converge and a confrontation takes place between the past and the future of Utrecht.

Jeroen Schilder

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Marc a Campo (mentor)
Remco Bruggink
Mathis Güller

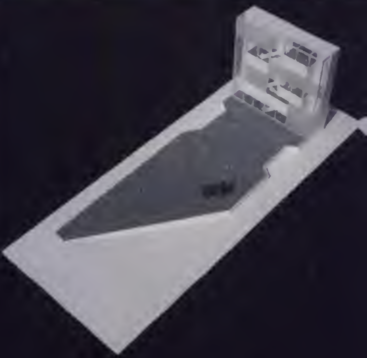
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Henk Döll
Madeleine Maaskant

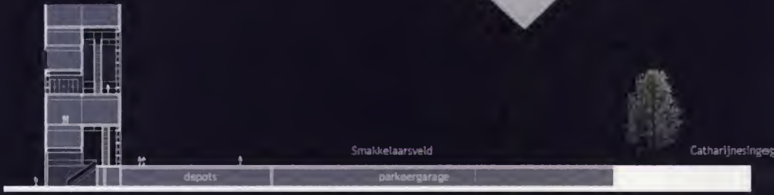

OV
CS

Smakkelaarsveld
Catharijnesinge
depots
parkeergarage

36

37

NDSM-ARENA

EEN NIEUW INDOORTOPSPORTCENTRUM VOOR AMSTERDAM-NOORD

Het stadsdeel Amsterdam-Noord heeft als drager van de nieuwe centrumplannen een indoortopsportcentrum gepland. Het programma, dat naast internationale evenementen voor het overgrote deel bestaat uit locale sportbeoefening, verdient een locatie die specifiek past bij het stadsdeel, waardoor de internationale uitstraling als branding voor Amsterdam-Noord kan werken.
De gekozen locatie, de voormalige NDSM-werf, heeft deze gewenste uitstraling. De grootschaligheid wordt omarmd en bestaande bebouwing wordt ingezet om de nieuwe sporthuisvesting extra kwaliteit te geven. Zo wordt de voormalige scheepsbouwhal, met z'n grote overspanning, ingezet om het sportcentrum te huisvesten en krijgt de scheepshelling een nieuwe functie als toegangsplein. De 'Docklands'-loods wordt ontdaan van gevel en dak en geeft ruimte voor interactie tussen de bezoekers van 'Kinetisch-Noord' en de nieuwe sportarena. De ruggengraat van het plangebied wordt gevormd door de parkeergarage; bij evenementen wordt de complete ontsluiting van het gebied omgegooid door de kopgevel hiervan te openen.
In de bestaande loods wordt een nieuw volume geplaatst, dat onderdak biedt aan het centrecourt en de tribunes. Tussen dit volume en de bestaande schil ontstaat ruimte voor openbare functies, zoals een grand café en een auditorium. Het centrecourt heeft naast een vaste ijsvloer een verschuifbare sportvloer en tribune waardoor de toeschouwers bij verschillende evenementen altijd dicht op het veld zitten. De aanvullende commerciële en ondersteunende functies worden als solids tussen de spanten van de hogere noordstrook gehangen. Hierdoor ontstaan er zichtrelaties tussen vips, pers, toeschouwers en toevallige passanten in de overdekte openbare ruimte. De huid van het nieuwe volume, bestaande uit gepolijste, geperforeerde rvs-platen, speelt met het gevoel van binnen en buiten en laat de verschillende bezoekersstromen naadloos langs elkaar gaan.

NDSM ARENA

A NEW INDOOR TOP SPORTS CENTRE FOR NORTH AMSTERDAM

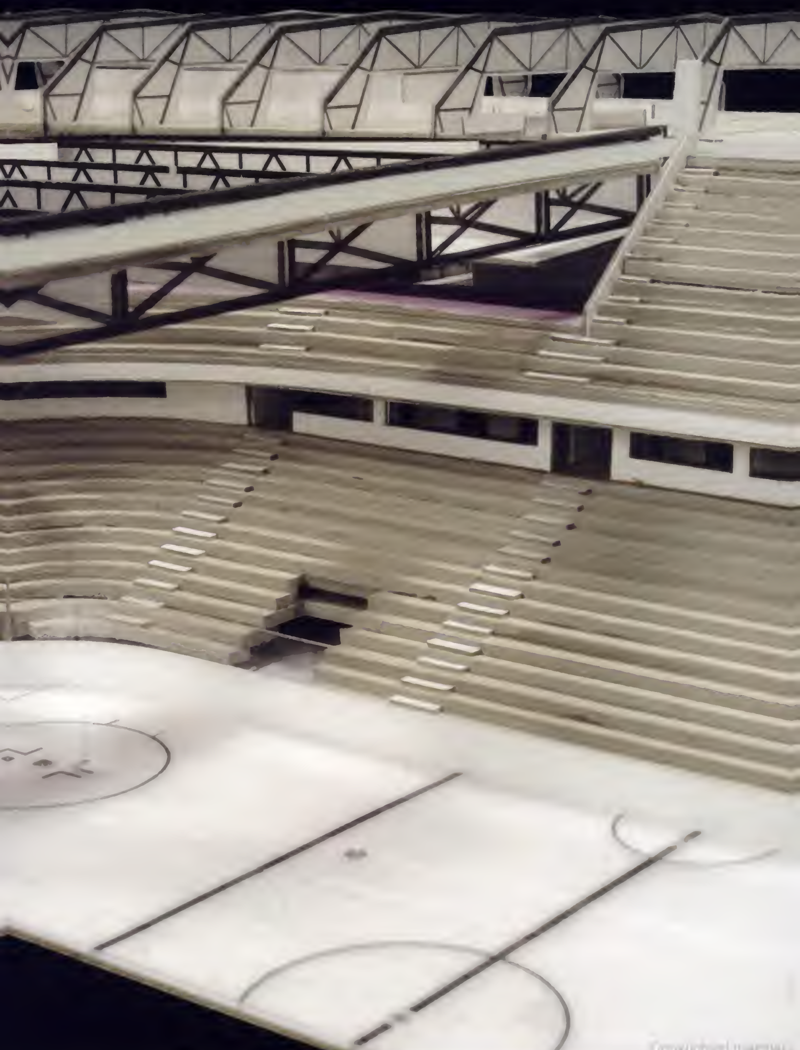
North Amsterdam has planned an indoor top sports centre to support the new plans for the centre. The programme, which consists of international events and for the most part of local sports, requires a location that is specifically suited to this district of the city so that its international impact can function as branding for North Amsterdam.
The chosen location, the former NDSM wharf, has the potential to produce this impact. The large scale is embraced and the existing buildings are deployed to confer extra quality on the new sports centre. Thus the former shipbuilding shed with its enormous span is used to accommodate the sports centre, and the slipway is given a new function as an approach to the centre. The Docklands shed is stripped of the outside wall and roof to afford space for interaction between visitors to Kinetic North and the new sports arena. The backbone of the planning area is formed by the roofed car park; when events are held, the complete opening up of the area is overturned by opening the wall at the end of the car park. A new volume is placed in the existing shed to accommodate the centre court and the stalls. Space is created between this volume and the existing shell for public functions, such as a grand café and an auditorium. The centre court has a permanent ice rink, a sliding sports floor and stalls so that spectators can always watch the different events at close quarters. The commercial and support functions are suspended as solids between the trusses of the higher northern strip, resulting in visual relations between VIPs, the press, spectators and passers-by in the roofed public area. The skin of the new volume, consisting of polished and perforated stainless steel sheets, plays with the sense of inside and outside, and enables the various flows of visitors to pass by one another without any difficulty.

Jeroen Spit

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 25.3.2005

Commissieleden / Commission members:
Floor Arons (mentor)
Pieter Jannink
Willeke Rotteveel

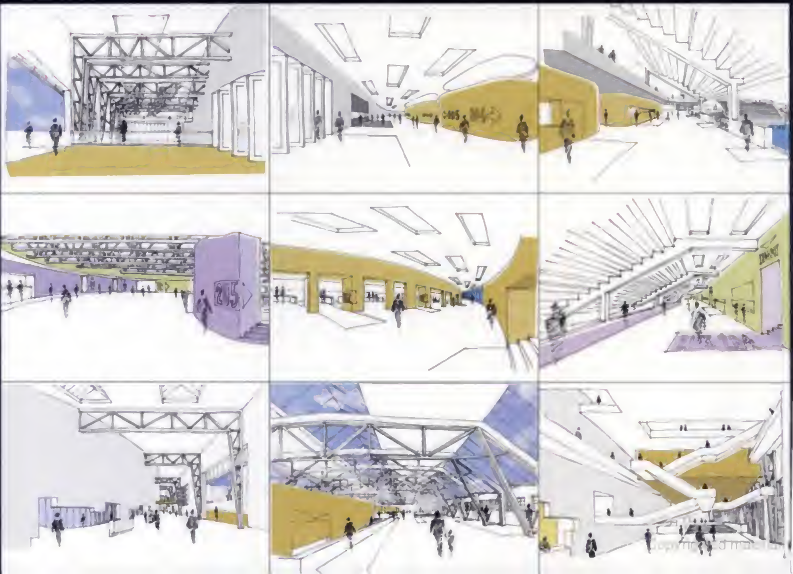
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Chris Scheen
Tijmen Ploeg

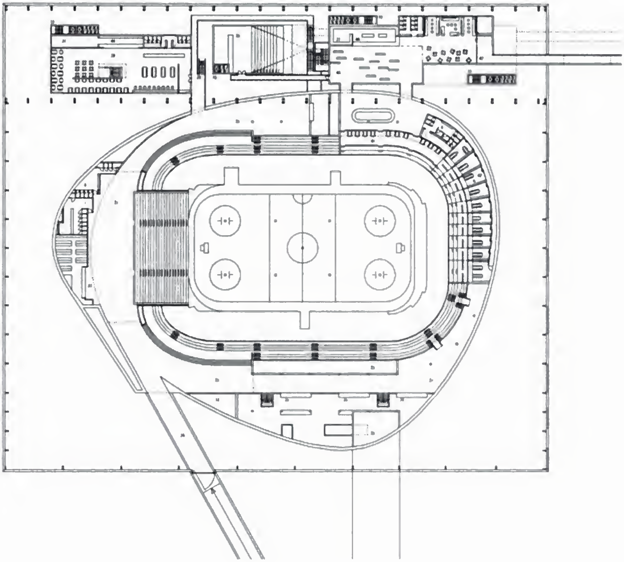

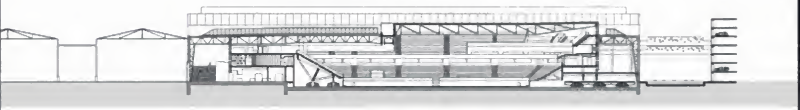

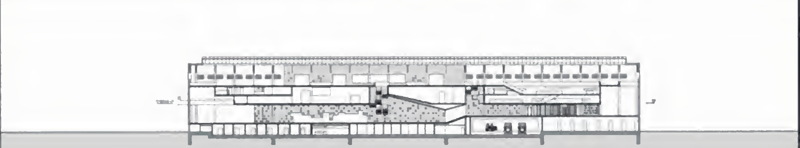

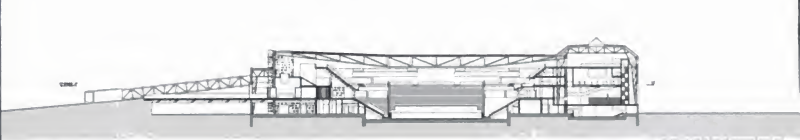

EEN PROJECT OP DE MAAN

Wie aan de maan denkt ziet meteen allerlei science fictionbeelden voor zich, maar dit project gaat een hele andere kant op: het probeert niet de aandacht te vangen met futuristische vormen en hippe beelden, maar het onderneemt een diepgaande analyse van alles wat er nodig is om op de maan te verblijven.
Verschillende aspecten zijn daarbij aan bod gekomen voorafgaand aan het eigenlijke ontwerp:

- onderzoek naar een reële interesse binnen de hedendaagse maatschappij voor een dergelijk programma;
- de logistiek van het transport van de aarde naar de maan;
- de fysieke condities op de maan;
- de invloed van de geringe zwaartekracht en de architectonische mogelijkheden die dit opent;
- de te verwachten samenstelling van de gemeenschap op de maan.

Het project is de uitkomst van al deze componenten, vermengd met een analyse van de psychologische effecten van een totaal andere omgeving: de bewoners moeten zich binnen niet gevangen voelen in een klein kooitje, maar wel beschermd weten tegen de buitenwereld.
De uitkomst is een simpele, compacte doos, de Kubus, waarbinnen zich een heel nieuwe en onverwachte wereld bevindt, de Bubbels. De binnenruimte wordt met behulp van slechts één constructief/structurend element behandeld als een uniek landschap, de Spiralen. Deze bestaan uit oneindig doorlopende paden, vrij van alle conventionele constructieve benodigdheden, waarmee de mogelijkheden van de bijzondere fysieke omstandigheden tot het uiterste worden benut.
Alle bewonersgroepen en activiteiten bevinden zich in een continue ruimte, maar zonder functioneel te vermengen; zo blijft visueel contact gehandhaafd zonder de noodzakelijke privacy op te offeren.

Het is een bijzonder project geweest om te onderzoeken, maar ook een perfect instrument om het verband tussen architectuur en psychologie te doorgronden.

A PROJECT ON THE MOON

Thinking about a building on the Moon immediately conjures up the image of various science fiction hypotheses, but this project goes in a completely different direction: it does not try to fascinate the viewer with its futuristic shapes or fancy images, but analyses in depth every aspect relating to the possibility of being on the Moon.
Several aspects were considered before starting the design process:

- research on a genuine interest in such a programme on the part of contemporary society
- the logistics of transport from the Earth to the Moon
- the physical conditions on the moon
- the influence of a lower gravity and the architectural possibilities it creates
- the composition of the community to be expected on the Moon

The project is a result of all these components combined with a strong analysis of the psychological effect of a completely different environment: inhabitants must not feel trapped in a small cage, but at the same time they have to feel safe and protected from the outside.
As a result, the building is a very simple and compact box, the Cube, containing a completely new and unexpected world, the Bubbles: using just one single structural element, the inside space is treated as a unique living landscape, the Spirals, made of infinita looping paths, free of all the conventional building tools and taking to the limit all the opportunities provided by the particular physical situation.
All the different categories of people and the several activities are part of a continuous space but without mixing the functions: in this way the visual contact is always present without losing the necessary privacy.

It has been an opportunity to investigate such an incredible subject, but at the same time it has been a perfect tool to understand the relations between architecture and psychology.

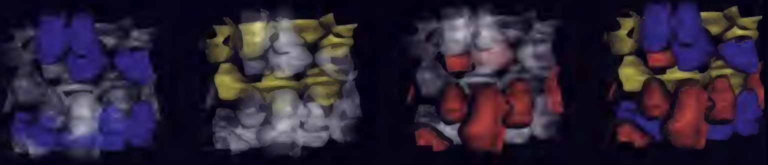
Orio Tonini

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Laurens Jan ten Kate (mentor)
Burton Hamfelt
Tom Frantzen

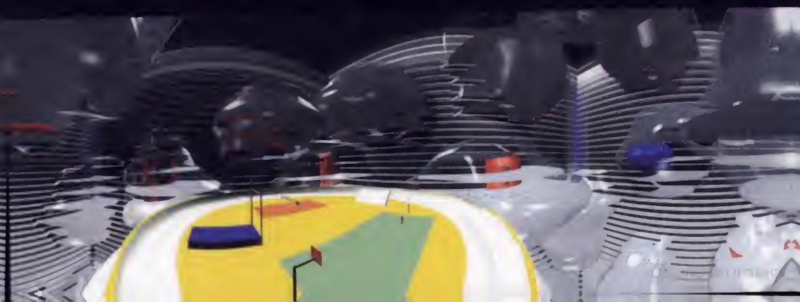
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Herman Zeinstra
Jan Richard Kikkert

RECREATIEVE VERBINDINGEN OVER EN ONDER DE RUIT ROTTERDAM

Regio Rotterdam is een van de meest verstedelijkte regio's van Nederland. Voor bewoners binnen de 'ruit' van snelwegen rond Rotterdam zijn de recreatieve landschappen ver weg. Binnen de ruit zijn enkele parken aanwezig, maar de echte belangrijke recreatieve uitloopgebieden bevinden zich buiten de ruit. Als recreant moet je altijd de ruit passeren alvorens het landschap bereikt kan worden. In de huidige situatie zijn er wel tunneltjes en enkele bruggen onder en over de ruit, maar deze zijn vaak erg verwaarloosd en liggen veelal niet op logische locaties.
Na uitvoerige analyses is gebleken dat het samenvoegen van de waterstructuur, groenelementen en de recreatieve routes kan zorgen voor een sterk netwerk dat de stad met het landschap verbindt. Dit netwerk heb ik het 'Blauw Groene Recreatienetwerk' genoemd. De kruispunten van dit netwerk met de ruit bepalen de locaties van de gewenste verbindingen.
Uiteindelijk is gekozen voor de uitwerking van twee verschillende opgaven in Rotterdam-Noord. De opgave Rotte betreft het herstellen van historische routes en de ruimtelijke begeleiding daarvan, die bij de aanleg van de snelweg deels verdwenen is. Bij de opgave Zestienhovenscheg is de opgave complexer. Op deze locatie zijn vele historische routes onderbroken ter hoogte van de snelweg. Dit potentiële kruispunt van routes vraagt om een grotere ingreep, waarbij het maken van een echte plek boven op de snelweg een unieke kans is. De vormgeving van deze plek is bepaald door de vele verschillende routes die de plek als het ware bepalen. Voor de inrichting van het maaiveld is het contrast tussen de snelwegwereld en de verblijfsplek erboven inspiratiebron geweest.

Middels twee totaal verschillende ingrepen in Rotterdam-Noord is aangetoond hoe divers de verbindingen in het 'Blauw Groene Recreatienetwerk' vormgegeven kunnen worden. Met deze ingrepen wordt het recreatielandschap veel beter bereikbaar voor de stedeling.

RECREATIONAL LINKS OVER AND UNDER THE ROTTERDAM DIAMOND

The Rotterdam region is one of the most built-up regions in the Netherlands. For those who live within the diamond-shaped area formed by motorways around Rotterdam, recreational landscapes are far away. There are a few parks within the diamond, but the genuine, important recreational zones are situated outside the diamond. If you want recreation, you always have to pass the diamond before the landscape can be reached. In the present situation there are small tunnels and a few bridges over and under the diamond, but they are often very neglected and are not generally situated at logical points.
Extensive analyses have shown that by combining the water structure, green elements and recreational routes, a strong network can be created that links the city with the landscape. I have called this network the Blue Green Recreational Network. The points at which this network intersects the diamond determine the locations of the desired links.
In the end it was decided to elaborate two different plans in North Rotterdam. The Rotte assignment concerns the restoration of historic routes and their spatial organisation, which have partly disappeared with the construction of the motorway. The Zestienhovenscheg assignment is more complex. Many historic routes have been interrupted by the motorway on this location. This potential junction of routes calls for a more serious intervention, as the only way is to create a real recreational area above the motorway. The design of this spot is determined by the many different routes that determine it. The design of the ground level is inspired by the contrast between the world of the motorway and the recreational area above it.
Two totally different interventions in North Rotterdam show how diverse the design of the links in the Blue Green Recreational Network can be. They make the recreational landscape much more accessible for people who live in the city.

Stefan te Vaarwerk

Landschapsarchitectuur / Landscape architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 29.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Nikol Dietz (mentor)
Alexandra Misch
Frank Stroeken

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Noël van Dooren
Lodewijk van Nieuwenhuijze

Het groen blauwe recreatienetwerk te Rotterdam-Noord /
The green & blue recreational network in Rotterdam North

... recreatiepodium op kruispunt routes /
... recreational podium at intersection of routes

... routes en ruimtelijke begeleiding /
Rotte: restoration of ... routing

URBANFARM

In een globale werkelijkheid waar wegtrekkende productiecapaciteit ruimten op binnenstedelijke bedrijventerreinen laat ontstaan, wordt voorgesteld typische eigenschappen van deze gebieden te waarborgen om een stedelijke diversiteit te handhaven die aanlokkelijk is voor de Creative Class. Uitgaande van een conceptuele herlezing van de Limburgse hoeve als oertypisch woonwerkgebouw ontstaat op zo'n leegrakand bedrijventerrein in Amsterdam-Noord enerzijds een set van stedebouwkundige spelregels en anderzijds de architectonisch uitgewerkte invulling URBANFARM. Tesamen nemen deze twee interventies een diversiteit aan ruimten, functies en schaalniveaus in zich op om ze vervolgens op informele wijze op elkaar te betrekken.
Geïsoleerd en ruggelings naar de stad gelegen gebruikt het schier autistische ontwerp de bestaande vrachtwageninfrastructuur, eigendomsverhoudingen, kavelafmetingen en industriële relicten om geschiedenis, schaal en functie van de plek te behouden. Tevens worden ingrepen voorgesteld om hier wonen en cultuur te ontlokken en zo het gebied tot een aan gated communities en 'creatieve broedplaatsen' verwante unieke stedelijke zone te maken.
Het eveneens in zichzelf gekeerde URBANFARM kenmerkt zich door een ruimtelijke en programmatische diversiteit die haast uitsluitend inwendig op elkaar betrokken is. Naast bedrijfsruimten, kantoorruimten, atelierruimten, tentoonstellingsruimten, studioruimten, podiumruimten en woonruimten zijn openbare en collectieve ruimten op prototypische ruimtelijke kenmerken geanalyseerd en in een mix van generiek en specifiek rond een centrale binnenplaats op elkaar betrokken, waarbij de bestaande oude hal met zijn footprint het kavel in zones verdeelt, met zijn constructieve opzet een ritmische strengheid oplegt, vrijheid in het midden laat en met zijn kraanbaan ruimten functioneel met elkaar verbindt.
Paradoxale begrippenparen als oud-nieuw, wonen-werken, privé-openbaar, groen-steen, binnen-buiten worden gesmolten en komen in een hybride ontwerp tot stolling waar zowel de delen als het geheel simultaan bestaan.
URBANFARM is gegoten in een specifieke maar diverse constructieve opzet die ook toekomstig gevarieerd gebruik aannemelijk maakt en kenmerkt zich door een industriële, no nonsens, 'low-fi' uitwerking met een sterke scheiding tussen drager en invulling.

URBANFARM

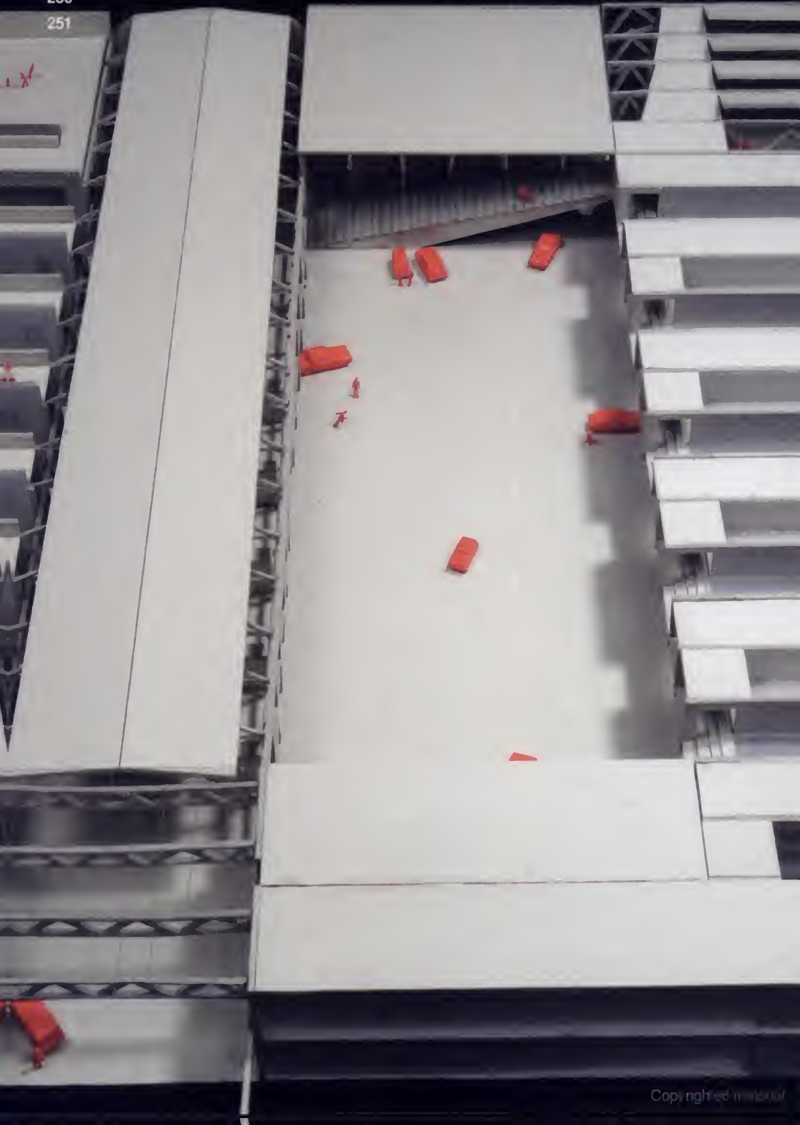
In a global reality in which the exodus of productive capacity creates spaces on inner city industrial sites, the proposal is to safeguard typical characteristics of these areas in order to maintain an urban diversity that is attractive to the Creative Class.
Based on a conceptual re-reading of the Limburg farmstead as a traditional typical building that combines the functions of workplace and home, such a run-down industrial site in North Amsterdam becomes the scene of a set of urban design rules of play, on the one hand, and of their architectural elaboration in URBANFARM, on the other. In combination, these two interventions absorb a diversity of functions, units and levels of scale before informally relating them to one another again.
The isolated design with its back to the city is almost autistic in it use of the existing lorry infrastructure, property relations, plot sizes and industrial relics to preserve the history, scale and function of the site. Interventions are also proposed to stimulate housing and culture here and thus to make the site a unique urban zone related to gated communities and creative hothouses.
URBANFARM, which is also introvert, is characterised by spatial and programmatic diversity with relations between the elements that are almost exclusively internal. Besides business units, office units, workshop units, exhibition units, studio units and housing units, public and collective spaces are analysed for prototypical spatial properties and related to one another in a mixture of generic and specific organised around a central courtyard. The existing old building divides the area into zones with its footprint, imposes a strict rhythm with its constructional design, leaves the centre free, and connects areas functionally with one another by means of its crane way.
Paradoxical concepts like old and new, housing and workplace, private and public, green and brick, inside and outside, are merged and crystallise in a hybrid design in which the parts and the whole exist simultaneously.
URBANFARM is cast in a specific but diverse constructional mould that also admits of varied use in the future and is characterised by an industrial, no-nonsense, low-fi implementation with a strict separation between support and content.

Marsel Verheijde

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 30.8.2005

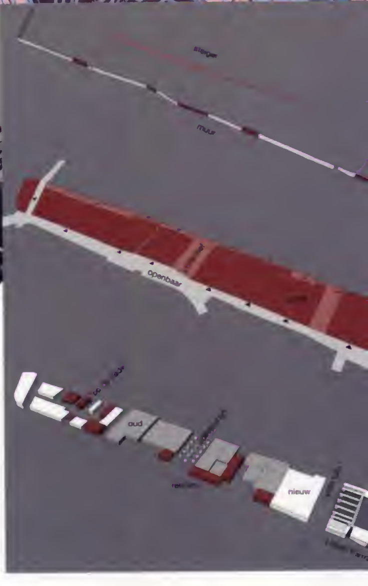
Commissieleden / Commission members:
Chris Scheen (mentor)
Marcel van der Lubbe
Hein de Haan

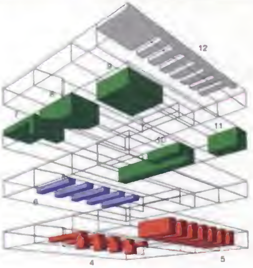
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Judith Korpershoek
Herman Kerkdijk

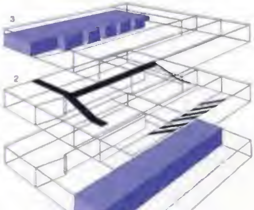

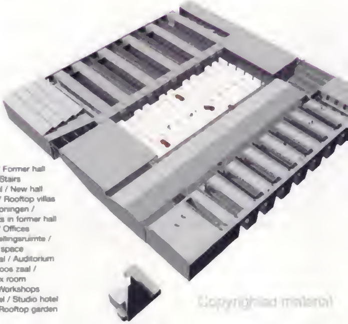

1. Oude hal / Former hall
2. Trappen / Stairs
3. Nieuwe hal / New hall
4. Dakvilla's / Rooftop villas
5. Oudehalwoningen / Apartments in former hall
6. Kantoren / Offices
7. Tentoonstellingsruimte / Exhibition space
8. Podiumzaal / Auditorium
9. Doos-in-doos zaal / Box-in-box room
10. Ateliers / Workshops
11. Studiohotel / Studio hotel
12. Daktuin / Rooftop garden

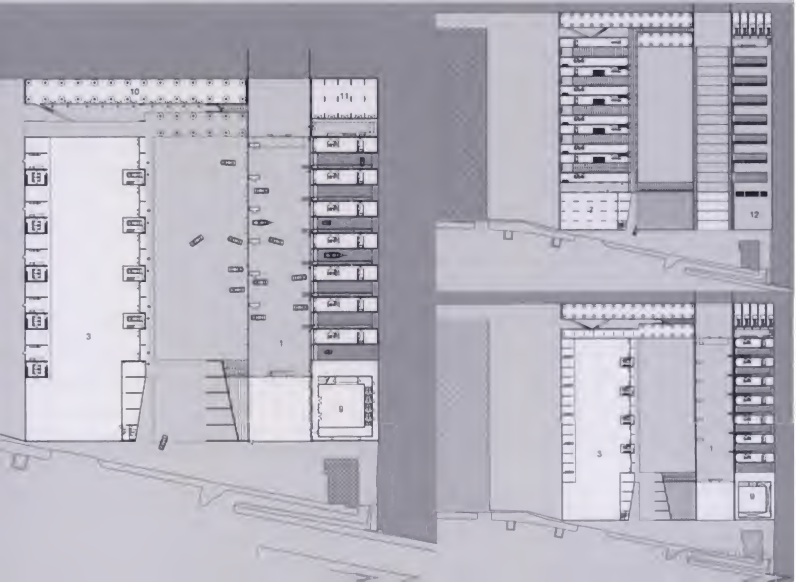

3
6
8
1
9

1
5
5

10
11
3
1
9
12
3
1
9

GESCHIEDENIS VOOR EEN GROOT HUIS

VAN ZELFREDZAAMHEID TOT KOOPKRACHT

In deze studie stond één thema centraal: hoe is de actuele situatie te benutten bij de ontwikkeling van Amsterdam Nieuw West? Wat is nu het potentieel en wat kan het potentieel worden?
Drie dagen na mijn examen interviewt Felix Rottenberg Carel Weeber op tv over het gebrek aan stedelijkheid in de tuinsteden. Weeber reageert: 'Het publiek hier is voor ongeveer 60% allochtoon. Daarvan is een groot gedeelte werkeloos. Die zouden best – wat ze in hún landen zouden doen – een winkeltje willen openen, gaan experimenteren. Hier mag dat niet... Alle energie die bij die lui aanwezig is wordt totaal niet benut. In die marginaliteit, die informaliteit zou ontzettend veel kunnen opbloeien.'
De gedachte is eenvoudig. Wat zich in 19e-eeuwse wijken afspeelde kan ook in Nieuw West gebeuren: zelfredzame gemeenschappen bouwen aan een voorzieningenmilieu en dit trekt starters aan; er groeit een nieuw vestigingsgebied voor koopkrachtigen.

Zelfredzaamheid en koopkracht als sleutels voor de geleidelijke transformatie van een bestaand portiek-etageblok in Geuzenveld. Door de open bouwwijze kan het gebouw twee voorkanten krijgen. Collectieve ontsluitingen en parkeerruimtes grenzen aan een formeel openbaar gebied in het hart van Geuzenveld. Winkelruimtes liggen in de marge, aan het achterliggende woonwijkje. Zo zijn ankers uitgezet voor zittende en nieuwe bewonersgroepen.
Voor ondernemende bewoners of extra grote gezinnen worden eengezinswoningen afgewisseld met uitbreidingsruimte. Deze 'klusbeuken' en woningen worden ontsloten met een hiërarchisch systeem van ruime trappenhuizen, bordessen, corridors en bestaande portieken. De brede 'schakelzone' maakt het rigide beukensysteem ruimtelijk en flexibel. Woningen kunnen met inbouwpakketten verbeterd worden. Er is een goedkoop balkonsysteem ontworpen dat 'op bestelling' aangebracht wordt. Investeert de klusser zelf in de woning dan blijft de huur laag.
Als starters de wijk ontdekken wordt het blok gedeeltelijk omgevormd in kleinere starterswoningen. De huur wordt bijgesteld. Pas als de lokale woningmarkt gunstig is wordt het gebouw in grote stukken getransformeerd in eengezinsappartementen en verkocht.
De ruime appartementen takken direct aan op de nieuwe trappenhuizen. Oude portieken zijn in de woningen opgegaan. Ze ontsluiten ruimte in de kap of de bergingenlaag.

HISTORY FOR A BIG HOUSE

FROM SELF-SUPPORT TO PURCHASING POWER

This study focused on a central theme: How can we make use of the current situation in developing Amsterdam New West? What is the potential now, and what could it be in the future?
Three days after my examination, Felix Rottenberg interviewed Carel Weeber on TV about the lack of urban qualities in the garden towns. Weeber replied: 'About 60% of the public here are migrants, and a large percentage of them are unemployed. They could easily open a little shop and start to experiment, which is what they would do in their own country. That's not allowed here... All the energy in those people is completely untapped. A good deal could flourish in that marginality and informality.'
It is a simple idea. What happened in 19th-century neighbourhoods can happen in New East too: self-supporting communities create a milieu with services, starters are charmed, a new settlement area arises. What starts with self-support ends up as purchasing power.

A development strategy for a block of flats in Geuzenveld accommodates this scenario. The resources are limited. The open style of building means that the building can have two fronts. Collective access and parking areas border on a formal public space in the heart of Geuzenveld. Premises for shops are situated on the margin, adjacent to the residential neighbourhood behind them. In this way, anchors are thrown out to existing and new groups of residents.
One-family homes alternate with room to expand for extra large families or entrepreneurial residents. These 'work units' and flats are accessed by a hierarchical system of large stairways, landings, corridors and existing galleries. The broad connecting zone makes the rigid system of units spatial and flexible. Homes can be improved with DIY packages. An inexpensive balcony system is designed that can be applied on demand. If an odd job man invests in his own home, the rent remains low.
Once starters discover the neighbourhood, the block is gradually transformed into smaller homes for beginners. The rent is adjusted. And once the local housing market is favourable, the building is divided into large blocks and transformed into one-family flats and sold. The large apartments open directly onto the new stairways. The old galleries have been incorporated in the apartments. They provide access to space in the attic or to the level of storage space.

Bas van Vlaenderen

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 29.9.2005

Commissieleden / Commission members:
Joost Hovenier (mentor)
Maurits de Hoog
Bas Liesker

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Rob Hootsmans
Jan Richard Kikkert

GELUIDSOVERLAST! OP WELKE PLEK?
JA ☒
NEE ☐

winkels, café.

VOCHT EN SCHIMMEL! OP WELKE PLEK?
JA ☐
NEE ☒

KOUD EN TOCHTIG! OP WELKE PLEK?
JA ☐
NEE ☒

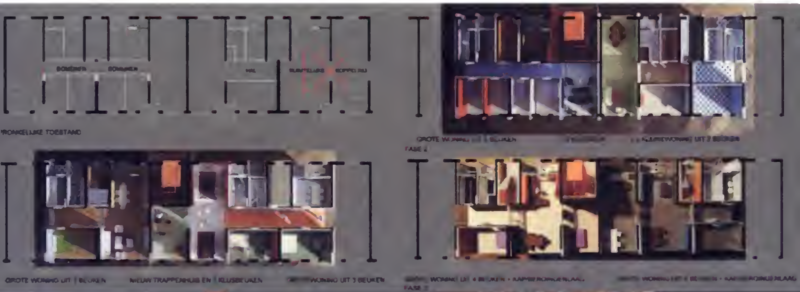
Bas van Vlaenderen
Ad. iiralengracht 206
1056 TJ Amsterdam

NIEUWE KEUKEN !	**JA** ☒	**NEE** ☐
NIEUWE BADKAMER !	**JA** ☒	**NEE** ☐
NIEUWE WC !	**JA** ☒	**NEE** ☐
GROTER BALKON !	**JA** ☒	**NEE** ☐
TUIN !	**JA** ☐	**NEE** ☒

Ook zou ik heel graag eens een woning van binnen zien. Als u dat ziet zitten, bel: 020 3201323 of e-mail: bavavla@dds.nl

Deze kaart is om mij te helpen bij mijn AFSTUDEERPLAN voor de academie van bouwkunst.

FASE 2
FASE 3

Genomineerd voor de Archiprix /
Nominated for the Archiprix

STADION ALMERE

Almere is de snelst groeiende stad van Nederland. In 2030 zal de stad zijn uitgegroeid tot de vierde grootste van het land. Almere is de enige stad van deze omvang die geen stadion heeft. De voortgaande groei en het feit dat de Almeerse voetbalclub Omniworld dit jaar toegelaten is tot de eerste divisie, zijn daarom goede redenen om daarin verandering te willen brengen.
De onstuimige groei heeft een aantal sporen achtergelaten. Van de inwoners van Almere, die veelal afkomstig zijn uit Amsterdam en het Gooi, voelt maar 27% zich Almeerder. Daarnaast is het voorzieningenniveau ver achtergebleven bij de behoeften van een dergelijke bevolkingsomvang.
De hoofdvraag van mijn project is hoe het nieuwe stadion de Almeerder fysiek en mentaal sterker aan de stad zou kunnen binden. Eén van de antwoorden van Almere op het achtergebleven voorzieningenniveau is het Centrumplan van OMA. Het centrum is echter moeizaam te bereiken vanaf de A6 (Amsterdam-Lelystad). Het is één van de redenen waarom dat plan het beoogde resultaat niet dreigt te behalen.
De introductie van BoulevardAlmere, een binnenring rond het Weerwater, die het centrum direct verbindt met de A6, kan het Centrumplan alsnog redden. Door niet voort te borduren op de polynucleaire groeistructuur van Almere, maar de ontwikkeling te concentreren rond de boulevard, zal er activiteit worden gegenereerd rond het nieuwe hart van de stad: het Weerwater.
StadionAlmere wordt tegenover het centrum gepositioneerd. Het centrum en het stadion zullen in eerste instantie twee sterka polen zijn die langs de boulevard bestaande en nieuwe voorzieningen zullen activeren.
Na onderzoek, waarin vooral is gekeken hoe een stadion zich kan nestelen in het collectieve geheugen en hoe een stadion voor verschillende doeleinden gemaakt kan worden, is het type bepaald.
Het is relatief klein. Door één langszijde weg te halen wordt zicht gecreëerd op het centrum en het nieuwe hart van Almere: het Weerwater! Door de andere langszijde dubbel zo hoog op te trekken wordt een monumentaal gebaar gemaakt naar de snelweg en de hoofdentree. Hedendaagse stadions zijn vaak ingepakt met secundaire voorzieningen. Dit gaat vaak ten koste van de monumentaliteit en toegankelijkheid. StadionAlmere is daarom een relatief 'kaal' stadion. Om het toch multifunctioneel te maken, zijn op specifieke plekken openingen gemaakt. Te openen kleppen geven bijvoorbeeld de mogelijkheid het interieur van het stadion te koppelen aan het naastgelegen plein voor manifestaties en het openbaar toegankelijk te maken. Een sportschool, die een groot gedeelte van de voetbalvoorzieningen gebruikt als er geen voetbalwedstrijd is, zorgt voor levendigheid aan de boulevard.
Het nieuwe HartAlmere, de nieuwe verkeersstructuur met BoulevardAlmere als drager en StadionAlmere zullen sterke impulsen zijn, die de Almeerder fysiek en mentaal sterker aan de stad verbinden.

ALMERE STADIUM

Almere is the fastest growing city in the Netherlands. By 2030 it will have expanded to become the fourth largest city in the country. Almere is the only city on this scale that lacks a stadium. The continuing growth and the fact that the Almere football club Omniworld reached the first division this year are thus good reasons to change that situation.
The stormy growth has left its mark in a number of ways. Only 27% of the residents of Almere, most of whom are from Amsterdam and the Gooi region, feel that they belong to the city. Moreover, the level of facilities is far below the requirements of a population this size.
The main issue tackled in my project is how to use the new stadium to create a stronger physical and mental bond between the people of Almere and their city.
One of the responses of Almere to the inadequacy of the level of facilities is the plan for the centre by OMA. However, the centre is hard to reach from the A6 motorway (Amsterdam-Lelystad). That is one of the reasons why that plan is in danger of not achieving the desired result.
The introduction of Almere Boulevard, an inner ring around the Weerwater, directly connecting the centre with the A6, can still rescue the plan for the centre. By breaking with the polynuclear growth structure of Almere and concentrating the development around the boulevard, activity will be generated around the new heart of the city: the Weerwater.
Almere stadium is positioned opposite the centre. The centre and the stadium will in the first instance be two strong poles that will activata existing and new facilities along the boulevard.
The type has been determined after research concentrating on how a stadium can find a place for itself in the collective memory and how a stadium can be made to serve a variety of purposes.
It is relatively small. By removing one of the long sides, a view is created of the centre and the new heart of Almere: the Weerwater. By making the other of the long sides twice as high, a monumental gesture is made towards the motorway and the main entrance.
Today's stadiums are often packed with secondary facilities, regularly at the expense of their monumentality and accessibility. That is why Almere stadium is a relatively bare stadium, although openings have been at specific points to make it multifunctional. For instance, hatches that can be opened make it possible to link the interior of the stadium with the adjacent square for large events and to make it open to the public.
A sports school, which makes use of a large number of the football facilities when there is not a match, ensures liveliness on the boulevard.
The new Almere heart, the new traffic structure with Almere boulevard as its support, and Almere stadium will be strong impulses to create a stronger physical and mental bond between the people of Almere and their city.

Erik de Vries

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Floor Arons (mentor)
Mathis Güller
Kamiel Klaasse

Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Pim Köther
Herman Kerkdijk

BADEN AAN HET IJ

Het water, de vissers op de kade, de boten, de openheid en de bruisende stad die ik achter mij voelde... De aantrekkingskracht van de landschappelijke en stedelijke elementen bracht verheldering in mijn onbepaalde gedachten; de ruimte werd 'De Plek'.

De laatste jaren nemen stedelijke ruimtes meer en meer toe en landschappelijke juist af. Tegelijkertijd neemt in Nederland behalve de werkdruk ook de vrije tijd toe. De moraal 'leven om te werken' is omgeslagen in 'werken om te leven'. Met deze toename aan vrije tijd groeit ook de vraag naar een geconcentreerde vorm van ontspanning waarvoor niet een halve dag gereisd hoeft te worden. Zo vanzelfsprekend als wandelen en het bos met elkaar verbonden zijn, met bijbehorende ervaringen, zo vanzelfsprekend wil ik ook zwemmen en het IJ met elkaar verbinden. Binnen het bos zijn er meerdere vormen van ontspannen, allemaal vormen van recreatie. Als deze variatie aan mogelijkheden geprojecteerd worden op de plek aan het IJ, dan dekt het woord zwemmen de lading niet. In dat geval kan ik beter spreken van 'baden aan het IJ' als ontspannende activiteit. 'Ontspannen door baden aan het IJ' is dan het thema van mijn opgave.

In het ontwerp wordt de basaltstenen kade verticaal doorgetrokken en vormt zo een muur van het gebouw, dat zijn lineaire vorm ontleent aan de omgeving. Lange zichtlijnen worden steeds behouden. Het dak speelt een essentiële rol in het ontwerp, want het is een openlucht-ruimte die zowel als openbaar (lage gedeelte) maar ook als privé-ruimte (hoge gedeelte) gebruikt wordt. Er zijn meerdere stijgpunten om van binnenuit het dak te betreden en andersom; men kan niet alleen horizontaal maar ook verticaal circuleren.
Ik heb gekozen voor een openbaar gebied met doorstroming om zo de intensiteit rondom het gebouw hoog te houden. De privéruimte fungeert als een doodlopende weg om zo een aflopende (gebruiks)intensiteit te geven aan het gebouw.
Het openbare lage gedeelte biedt de mogelijkheid biedt om via vides de binnenruimten te ervaren, het privé-gedeelte, dat van binnenuit betreden kan worden, speelt bij mooi weer de rol van een cruisedek.
De begane grond is ook privé met een zone voor activiteiten, ontsluiting en dienstruimten. De ruimten kunnen al of niet open zijn naar boven toe.
De activiteitenzone ligt lager dan het niveau van de stad. Ik wil dat als men het gebouw betreedt, men vooral contact heeft met de landschappelijke elementen en de stad op een veilige afstand houdt.
De gevel die grenst aan de stad is gesloten, de gevel die grenst aan het water is open. Vanwege de variërende hoogten binnen het gebouw en de menselijke zichthoek zijn de vensteropeningen verticaal gemaakt.
Om enerzijds zo veel mogelijk contact te houden met het IJ en de buitenruimte, en anderzijds zelfstandige ruimten te creëren met elk een eigen sfeer, klimaat en ondersteuning (kantoor, opslag, enzovoort) is gekozen voor een kamstructuur. Hierdoor wordt het gebouw verdeeld in compartimenten. De diverse ruimtes op de begane grond worden met elkaar verbonden door de ontsluitingszone, de corridor en de ruimtes op het dak door het buitenbad. Via het buitenbad kun je elke ruimte betreden.

BATHING BESIDE THE RIVER IJ

The water, the anglers on the quay, the boots, the openness and the bustle of the city I felt behind me... The attractiveness of the landscape and urban elements clarified my vague ideas: the space became the right spot.

During the last few years urban areas have expanded at the expense of landscape areas. At the same time, both work pressure and leisure are on the increase in the Netherlands. The motto 'live to work' has been turned into 'work to live'. This increase of leisure means an increase in the demand for a concentrated form of relaxation which does not take half a day to get there.
I want to link swimming and the River IJ just as naturally as walking and woodlands, and the accompanying experiences, belong together. In the woodlands there are various forms of relaxation and all kinds of recreation. If this variety of possibilities is projected onto the site beside the River IJ, then swimming is not enough. In that case it would be better to refer to the relaxing activity as bathing beside the River IJ. 'Relaxation by bathing beside the River IJ' is thus the theme of my assignment.
In the design, the basalt quay is raised vertically to form a wall of the building, whose linear shape is derived from its surroundings. Long visual axes are preserved. The roof plays an essential part in the design, because it is an open air space which is used as a public space (lower part) and a private space (upper part). There are several points that connect the roof with the interior; there are both horizontal and vertical circulation flows.
I have opted for an open-ended public area to maintain a high intensity around the building. The private part functions as a cul-de-sac to confer a decreasing intensity (of use) on the building.
The public, lower part offers the opportunity to experience the inner spaces via the landings, while the private part, that can be entered from inside, plays the role of a cruise deck when the weather is fine.
The ground floor is also private with a zone for activities, access and service rooms. They can be opened or closed off from the upper area.
The activities zone is lower than the level of the city. When people enter the building, I want them to feel contact above all with the landscape elements and to keep the city at a safe distance.
The outside wall facing the city is closed, the one adjacent to the water is open.
Because of the varying heights inside the building and the angle at which people view it, the window openings are vertical.
To maintain as much contact as possible with the River IJ and the outdoor space, on the one hand, and to create independent areas, each with an atmosphere, climate and back-up (office, storage, etc.) of its own, on the other, a comb structure has been adopted. The building is divided up into compartments. The various areas on the ground floor are connected with one another through the access zone, while the corridor and the areas on the roof are connected with one another through the outdoor pool. Every area can be reached from the outdoor pool.

Flora Vrioni

Architectuur / Architecture
Afstudeerdatum / Graduation date: 31.8.2005

Commissieleden / Commission members:
Laurens Jan ten Kate (mentor)
Ria Smit
Hans van der Made

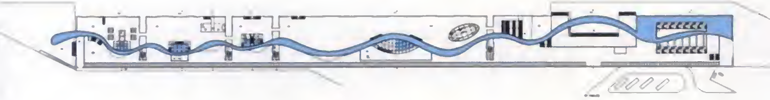
Toegevoegd t.b.v. examen / Additional members for the examination:
Jan Richard Kikkert
Arnoud Gelauff

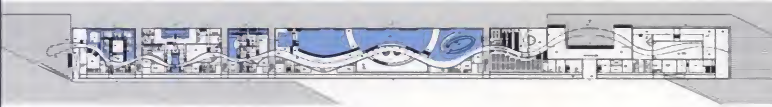

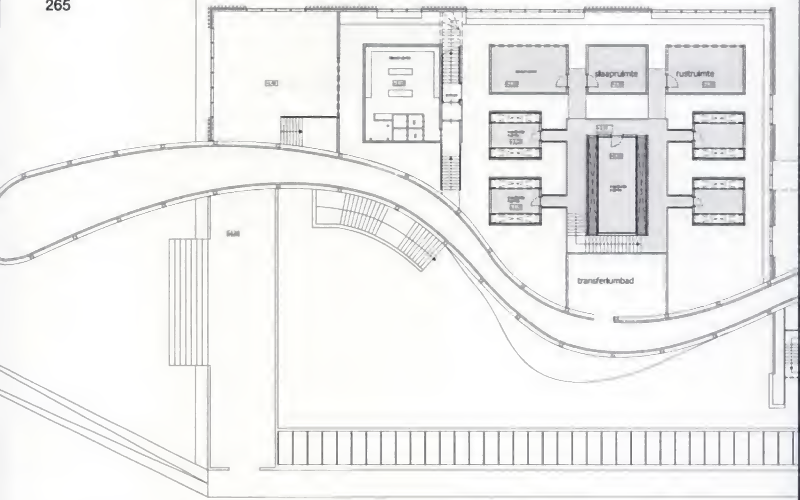

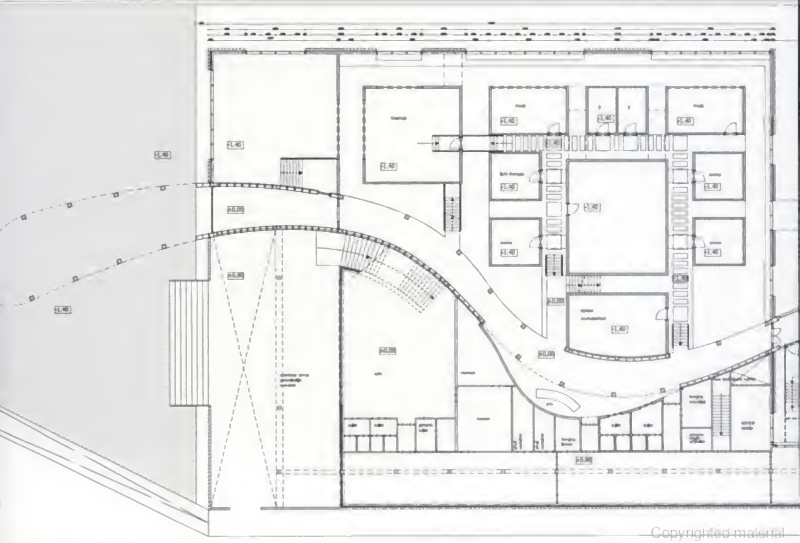

slaapruimte
rustruimte
transferiumbad

SELECTIE ARCHIPRIX 2006

Jaarlijks mag de Academie van Bouwkunst vier afstudeerplannen nomineren voor de Archiprix, de prijs die elk jaar wordt toegekend aan het beste afstudeerwerk uit de Nederlandse Masteropleidingen architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur.
De jury voor de Amsterdamse nominaties bestond dit jaar uit de examencommissie van de opleiding: Noël van Dooren (hoofd Landschapsarchitectuur), Pieter Jannink (hoofd Stedenbouw), Jan Peter Wingender (hoofd Architectuur) en Rob van Leeuwen (directeur a.i.). Lodewijk van Nieuwenhuizen was als externe deskundige aan de jury toegevoegd. Zij kon dit jaar een keuze maken uit het afstudeerwerk van 29 studenten die in het afgelopen studiejaar afstudeerden.

De jury kon tot haar genoegen constateren dat de kwaliteit van de afstudeerplannen over het algemeen zeer hoog was. Het viel de jury op dat veel studenten bij de keuze van het onderwerp van hun afstuderen kiezen voor een sterk persoonlijke en individuele fascinatie. Dat ze er vervolgens in slagen om zo'n persoonlijk vertrekpunt toch zeer professioneel uit te werken in een overtuigend ontwerp was iets dat de jury zeer positief wist te waarderen.

De vanuit de Academie van Bouwkunst Amsterdam genomineerden voor de Archiprix 2006 zijn:

Lieneke van Campen: De Razende Bol (Landschapsarchitectuur)
Om een antwoord te vinden op de problematiek van de kusterosie voor Texel wordt in dit project een voorstel geformuleerd voor een kustmorfologische ingreep. Met behulp van een zogenaamde 'Snijkopzuiger' wordt een geul gegraven in de noordelijke uitloper van de Razende Bol, een voor de kust van Texel liggende zandplaat, die zodoende in tweeën wordt gedeeld. Met het zand uit de geul wordt een nieuw eiland gecreëerd: de Aanlander. Deze Aanlander zal zich vervolgens langzaam in de richting van de kust van Texel verplaatsen. Daarmee wordt een cyclisch proces gestart: als na 20 jaren alle stadia zijn doorlopen, kan de cyclus weer opnieuw beginnen. Op zich verdwijnt na de aanvankelijke ingreep de invloed die de mens hier uitoefent en wordt het verdere verloop van het proces aan de natuur overgelaten.

Anne Holtrop: De Muur (Architectuur)
In dit ontwerponderzoek worden de mogelijkheden van een ogenschijnlijk simpel architectonisch element, de muur, nader onderzocht. Het afstudeertraject is daarbij als laboratorium opgevat waarin drie experimenten worden uitgevoerd met de enkele, de dubbele en de meer dan dubbele muur. Via onder andere Palladio, Borromini, Piranesi en Mies van der Rohe, landt het onderzoek uiteindelijk in een ontwerp voor een woongebouw waarin de muur als scheidslijn tussen het openbare en het private domein opnieuw wordt gedefinieerd en waar de muur de grens blijkt te zijn waarop de spanning tussen binnen en buiten maximaal is.

Bas van Vlaenderen: Geschiedenis voor een groot huis (Architectuur)
Centraal thema in dit afstudeerproject vormt de vraag hoe de actuele situatie in Amsterdam-West benut kan worden om dit gebied verder te ontwikkelen. Een onderzoek naar de transformatiemogelijkheden van een portiek-etageflat in Geuzenveld toont aan hoe een actueel thema, dat op het eerste gezicht eenvoudig en ingetogen lijkt, een aantal bijzondere en vernieuwende elementen kan bevatten als je het consequent en consistent uitwerkt. Een ingenieuze maquette maakt duidelijk wat voor potentie er in een oud gebouw kan zitten.

Erik de Vries: Stadion Almere (Architectuur)
Almere zal in 2030 de vierde stad van Nederland zijn. In deze snelst groeiende stad van Nederland ontbreekt het echter aan een stadion. Dit project wil in deze behoefte voorzien. Op een gedegen en verrassende manier wordt een nieuw stadion ingepast in het stedelijk weefsel van Almere. Het ontwerp leidt tot een nieuwe typologie in de stadionarchitectuur. Door aan een langszijde de tribune weg te halen en deze te plaatsen op de andere langszijde wordt niet alleen een monumentaal gebaar gemaakt maar ontstaat tegelijkertijd vanuit het stadion zicht op het water terwijl men andersom vanaf het water van de sport kan genieten.

ARCHIPRIX SELECTION 2006

Every year the Academy of Architecture is allowed to nominate four graduation projects for the Archiprix, the award that is made each year for the best graduation project from the Dutch master courses in architecture, urban design and landscape architecture. The jury for the Amsterdam nominations this year was composed of the examination committee of the Academy: Noël van Dooren (head of Landscape Architecture), Pieter Jannink (head of Urban Design), Jan Peter Wingender (head of Architecture), and Rob van Leeuwen (acting director). The jury was complemented by Lodewijk van Nieuwenhuizen as external expert. This year's jury could make its selection from the graduation projects of 29 students who completed their course of study in the past academic year. The jury was pleased to state that, on the whole, the quality of the graduation projects was extremely high. The jury was struck by the fact that, in choosing the subject of their graduation project, many students opted for a highly personal and individual fascination. That they were capable of elaborating such a personal starting point in a highly professional way into a convincing design was something that the jury regarded in a very positive light.

The nominees for the Archiprix 2006 from the Academy of Architecture Amsterdam are:

Lieneke van Campen: De Razende Bol
(Landscape Architecture)
This project formulates a proposal for an intervention in the coastal morphology to address the problem of erosion off the coast of Texel. Using a so-called 'Snijkopzuiger' (cutter suction dredger), a gully is created in the northern spur of the Razende Bol, a sandbank off the coast of Texel, thereby dividing it into two. The sand from the gully is used to create a new island, the Aanlander. This Aanlander will then gradually move towards the coast of Texel. This marks the start of a cyclical process: after each stage has been passed in the course of twenty years, the cycle can recommence. After the initial intervention, human influence disappears and the further course of the process is left up to nature.

Anne Holtrop: The Wall (Architecture)
This design research explores the possibilities of what appears to be a simple architectural element, the wall. The graduation trajectory has been conceived as a laboratory in which three experiments are carried out with the single wall, the double wall, and the multiple wall. Via Palladio, Borromini, Piranesi, Mies van der Rohe and others, the research finally ends up with a housing design in which the wall is once again defined as the boundary between the public and the private domain, and where the wall proves to be the border where the tension between inside and outside is at its highest.

Bas van Vlaenderen: History for a big house
(Architecture)
The main theme of this graduation project is the question of how the present situation in West Amsterdam can be used to develop this area further. A research on the transformational possibilities of a tenement block in Geuzenveld shows how a topical theme that at first sight appears to be simple and modest can contain a number of unusual and innovative elements if it is elaborated consistently and coherently. An ingenious scale model makes clear the potential that can be latent in an old building.

Erik de Vries: Stadium Almere (Architecture)
By 2030 Almere will be the fourth largest city in the Netherlands, but although it is the fastest growing city in the country, it does not have a stadium. This project is designed to meet this need. A new stadium is fitted into the urban fabric of Almere in a skilful and surprising way. The design leads to a new typology in stadium architecture. By removing the stands along one of the long sides of the stadium and placing them on the other side, a monumental gesture is made and at the same time a view is opened up of the water from the stadium, while versa versa the water affords a view of the sport.

ONDERZOEK / RESEARCH

31 OVERPEINZINGEN OMTRENT ARCHITECTUUR (ACADEMICAL UPGRADE 05, DEEL I)

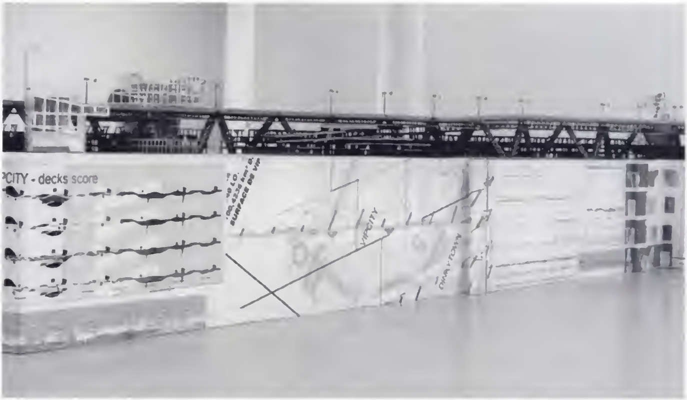
Luc Deleu

WAT ARCHITECTUUR NU EIGENLIJK JUIST IS, is een moeilijke kwestie. Niemand zal hierop hetzelfde antwoord geven. Architectuur zal altijd moeilijk te grijpen en vluchtig zijn, kneedbaar en veranderlijk. Maar het zal wel blijven vaststaan dat architectuur voorbij steen, beton, staal, glas en isolatie ligt en tot het domein van de geest behoort.
Architectuur is een begrip en geen object.
Ik weet wat ik zeg; sinds ik mij zo'n veertig jaar geleden met architectuur en stedenbouw ingelaten heb, heb ik de wereld duizelingwekkend zien veranderen en entropisch worden en daarmee samen architectuur in alle richten uit elkaar zien spatten. Kortom, de verwarring omtrent architectuur is nog nooit zo groot geweest.
Architectuur heeft alle eigenschappen van mens en natuur; bekoorlijkheid, verleidelijkheid, eerlijkheid, juistheid, leesbaarheid,... en ook schijnheiligheid, valsheid, verwardheid... Architectuur is metafysisch en transcendent. Le Corbusier schreef: 'L'architecture, C'EST POUR EMOUVOIR.'[1]
Architectuur, al of niet gebouwd, is kunst: (steden)-bouwkunst. Architectuur bouwen vraagt, langs de ene kant, grotendeels een mecenas zonder bijbedoelingen en opportunisme die een monument wil bouwen, en langs de andere kant een ontwerper met artistieke ambitie.

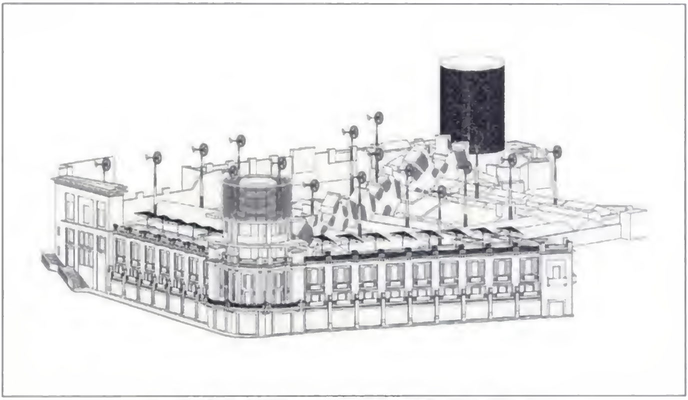
Als architectuur dan kunst is wat is dan de kunst aan architectuur? Er is bouwkunst en er is bouwkunde en er is stedenbouwkunde en stedenbouwkunst. Er zijn gebouwen en er is architectuur; beide overlappen elkaar maar gedeeltelijk, zoals geschriften en literatuur soms samenvallen. Bouwkunst lijkt mij de kunst bij uitstek van het vastleggen van verhoudingen en prioriteiten, de kunst van het kaf van het koren te scheiden, in elke zin en in alles en nog wat, zowel materieel als spiritueel, zowel emotioneel als rationeel, zowel bewust als onbewust. Zo wordt architectuur met het kosmisch universum verbonden, de muzen zeg maar. Daarom spreekt architectuur meerdere bewustzijnsniveaus aan (het bewuste, het onbewuste en het onderbewuste), zoals alle kunsten trouwens.

Maar architectuur is ook niet alleen kunst. Architectuur is daardoor niet amoreel en haar schoonheid kan niet alles verschonen. Er zijn taboes en er kunnen verkeerde doelstellingen en programma's voor architectuur zijn. Sterven op een elektrische troon is potsierlijker dan op een elektrische stoel en architectonische gas- en folterkamers zijn dubbel verwerpelijk. Twee te extreme voorbeelden? Dan maar een ander, niet extreem voorbeeld voor de eenentwintigste eeuw, nu we alle dieren ter wereld in hun natuurlijk milieu kunnen ervaren in cyberspace: er is geen enkele reden en geen enkel excuus om nog dierentuinen te ontwerpen om er dieren architectonisch in op te sluiten. Kortom, architecten vragen zich wel beter telkens af of het programma geschikt of aanvaardbaar is voor architectuur.
En op aarde zijn er nog vele plekken taboe voor bouwwerken: horizonten, vistas, perspectieven, landschappen, openbare ruimtes, ensembles... of ze nu wettelijk beschermd zijn of niet doet er niet toe. Meer en meer plekken op aarde worden best van al gerespecteerd en verdragen geen architectonische toevoeging meer. In Nieuw-Zeeland worden de heilige plaatsen van de Maori uit respect niet bebouwd, op de Campo in Siena wordt vanzelfsprekend niet gebouwd, een panoramisch hotel rond de top van de Matterhorn zou mis staan en de Belgische west-(!)Noordzeehorizon, amper 65km lang, zou best op de lijst van beschermde landschappen mogen worden geplaatst.

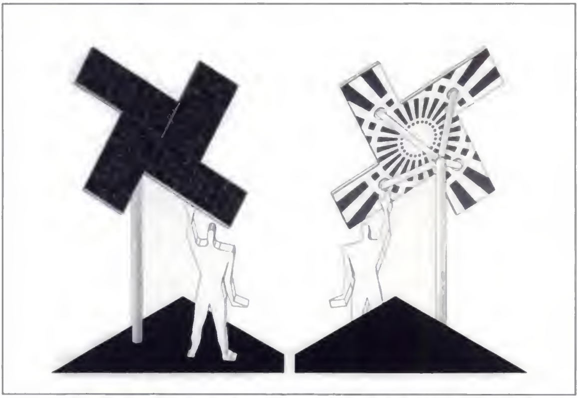
Natuurlijk moet niet alle architectuur gebouwd zijn. Er is misschien wel meer architectuur niet gebouwd dan wel, kijk maar in al de archieven van architecten. Ik behoor in ieder geval niet tot de groep die meent dat architectuur alleen maar kan gebouwd zijn. Ik heb altijd gevonden dat in een tijdperk waar de druk van het gebouwde op het land zo exponentieel toeneemt (in de vorige eeuw is er waarschijnlijk meer gebouwd dan in alle vorige eeuwen samen!), terwijl de ruimte op aarde evenredig vermindert, het eerder een taak wordt architectuur te bedrijven zonder veel te bouwen en daarmee de wereld de eindigheid op aarde te doen inzien. Temeer omdat een virtuele bouwkunst perfect past in het zo geroemde informatietijdperk van vandaag. Tegenwoordig zien we architectuur toch meer en meer via afbeeldingen dan in werkelijkheid, niet? En wat is in de

De Onaangepaste Stad, 1995–2004, vipcity, detail / The Unadapted City, 1995–2004, vipcity, detail

Een architectuur voor technieken op het paleis voor schone kunsten (V. Horta), Brussel, 2005 /
An architecture for techniques on the roof of the Fine Arts Palace, Brussels, 2005

Zonneparasol, ontwerp aan boord van La Malu, tussen de Azoren en het Portugese vasteland (Academical upgrade 5, deel 2) /
Solar sunshade, design on board La Malu, halfway the Azores and the mainland of Portugal (Academical upgrade 5, part 2)

La Malu

31 REFLECTIONS ON ARCHITECTURE (ACADEMICAL UPGRADE 05, PART 1)
Luc Deleu

TO DECIDE JUST WHAT ARCHITECTURE REALLY IS, is a difficult question. No one will give the same reply. Architecture will always be elusive and volatile, malleable and changeable. But it will certainly be so that architecture is beyond stone, concrete, steel, glass and insulation and belongs to the realm of the mind. Architecture is a concept, not an object. I know what I am talking about; since I first started to take an interest in architecture and urbanism some forty years ago, I have seen the world change astonishingly and become entropic, and along with all that I have seen architecture explode in all directions. In short, there has never been so much confusion about architecture before.
Architecture has all the characteristics of human beings and of nature; charm, seductiveness, honesty, correctness, legibility... and also hypocrisy, phoneyness, incoherence... Architecture is metaphysical and transcendental. Le Corbusier wrote: 'L'architecture, C'EST POUR EMOUVOIR'.[1]
Architecture, whether built or unbuilt, is art: the art of (city) building. Building architecture requires for the greater part a Maecenas without ulterior motives or opportunism who wants to build a monument on the one hand, and a designer with artistic ambition, on the other hand.

So if architecture is art, what is the art of architecture? There is the art of building and there is building, and there is urban development and the art of city building. There is construction and there is architecture; there is only a partial overlap between the two, just as texts and literature sometimes coincide. Architecture seems to me to be the preeminent art of laying down proportions and priorities, the art of separating the wheat from the chaff, in every sense and in everything and more, both materially and spiritually, both emotionally and rationally, both consciously and unconsciously. Architecture is thus connected with the cosmic universe, the Muses let's say. That is why architecture addresses different levels of consciousness (the conscious, the unconscious and the subconscious), just as all other arts do.
But architecture is also not just art. Architecture is therefore not amoral, and its beauty cannot justify everything. There are taboos, and there can be wrong objectives and programmes for architecture. Dying on an electric throne is more grotesque than dying on an electric chair, and architectonic gas and torture chambers are doubly despicable. Two far too extreme examples? Well then, another, not extreme example for the twenty-first century, now that we can experience every animal in the world in its natural environment in cyberspace: there is not a single reason or excuse to keep on designing zoos to cage animals architectonically. In short, architects better ask themselves each time whether the programme is suitable or acceptable for architecture.
And many places on earth are still taboo for buildings: horizons, vistas, perspectives, landscapes, public spaces, ensembles... it makes no difference whether they are protected by law or not. More and more places on earth should be properly respected and do not tolerate any further architectural addition. In New Zealand the sacred spots of the Maori are not built on as a token of respect, it goes without saying that nothing is built on the Campo in Siena, a panoramic hotel around the peak of the Matterhorn would be mis-placed, the Belgian western(!) North Sea horizon, barely 65 kilometres long, deserves a place on the list of protected landscapes.

Of course, not all architecture has to be built. It may be the case that unbuilt architecture outnumbers built architecture – just take a look in all the architects' archives. At any rate, I am not one of those who believe that architecture can only be built. I have always considered that at a time when the pressure of building on land is increasing so exponentially (probably, more was built in the last century than in all the preceding centuries together!), while space on earth is decreasing at the same rate, it becomes more of a task to practice architecture without building much, and thereby make the world realise the finiteness of the earth, all the more in that a virtual architecture is perfectly in line with today's so highly spoken of information era. Nowadays we increasingly see architecture more in images than in reality, don't we? And in electronic, digital space, what difference is left between a drawn and a photographed architectural experience? More than that,

elektronische, digitale ruimte nog het verschil tussen een getekende en een gefotografeerde architectuurervaring? Sterker nog, conceptuele architectuur, die iets wil voorstellen of een voorbeeld wil geven, gebruikt perfect de nieuwe mogelijkheden van de virtuele wereld.

Maquettes, nog een ander medium en dikwijls miniaturen van onbestaande gebouwen, tonen dan weer een ander maar toch specifiek facet in de wereld van de bouwkunst. De schaalverkleining heeft altijd een magisch effect, de toeschouwer wordt als Gulliver. Marcel Duchamp schoot met zijn valies miniaturen een schot in de roos en kijk eens naar het grote aantal modelbouwwinkels met speelgoed voor kinderen tot volwassenen.
Langs de andere kant is niet al het gebouwde architectuur, kijk maar rond. Alle gebouwen die enige artistieke ambitie ontberen zijn uiteraard geen architectuur. Er is natuurlijk niets mis met een goed ontworpen en een goed gebouwd gebouw. Beter een goed gebouw dan slechte architectuur of dan schijnarchitectuur met al zijn gratuite clichés van de dag. Niet al het gebouwde kan en moet bouwkunst zijn. Bouwkunde is even eerbaar als bouwkunst, maar het is wel belangrijk te weten wat men kan, wat men wil en waar men mee bezig is.

Trouwens architectuur bouwen is ook niet altijd het echte antwoord op de vraag. Vele programma's vragen niet om architectuur. Onze protserige auto's hebben geen architectuur vandoen, zelfs niet als ze te koop staan in verkoopzalen... Auto's kunnen geen architectuur ervaren, paarden al evenmin, dus als hun stallen al maar diervriendelijk zijn en niet misstaan in het landschap..., zoals wetteksten alleen maar éénduidig en helder moeten zijn. Andere programma's kunnen dan weer zonder bouwen gerealiseerd worden. De Grieken bouwden voor de Olympische spelen van 2004 geen luxehotels maar lieten de gloednieuwe en prestigieuze Queen Mary II samen met enkele andere cruiseschepen naar Athene komen om daarop de gasten te verwelkomen, toch een slimme oplossing! Lang geleden stelde ik al voor om voor de nog op te richten universitaire instellingen van Antwerpen niet te bouwen maar in de plaats daarvan de universiteit te huisvesten op drie vliegdekschepen die, via satelliet verbonden met alle mogelijke informatie en communicatiemedia, alle wereldzeeën zou kunnen bevaren: 'Mobile Medium University'.
Ook het saneren, consolideren, verbouwen, aanpassen en hergebruiken van het gebouwde is vandaag meer dan verdienstelijk en hier vermeldenswaardig.

Welke gebouwen dan beter tot kunst worden opgetild en welke gebouwen beter niet is weer moeilijk éénduidig te beantwoorden.
Doordeweekse functies kunnen altijd op een juiste manier in economische en louter functionele gebouwen plaatsvinden, maar de architect kan altijd aan de slag om door de kracht van het denken het gebouw een ziel te geven waardoor het zijn tijd en zijn programma overstijgt. Het gebouw wordt een monument en krijgt zo een zekere eeuwigheidswaarde met een betekenis voor volgende generaties en zal zo tot het culturele patrimonium gaan behoren. Hierin ligt de historische betekenis van de (gebouwde) bouwkunst, al is die betekenis dan door de eeuwen heen sterk veranderd.
Vroeger diende de bouwkunst vooral om kennis en informatie op te slaan en door te geven (medium) aan volgende generaties. Vorige generaties wilden via architectuur hun bestaan voor hun nakomelingen bevestigd zien. Sinds de boekdrukkunst en zeker sinds de communicatie- en informatietechnologie van vandaag is deze taak overgenomen door deze media en is alleen nog de opwindende schoonheid van gebouwde architectuur haar enige historische betekenis geworden.

Gebouwen, of men dat nu wil of niet, leveren altijd een bijdrage aan de maatschappij, soms positief en soms negatief. Omdat bouwen zich nu eenmaal altijd in de openbare en collectieve ruimte afspeelt heeft bouwen altijd een maatschappelijke verantwoordelijkheid en bij uitbreiding architectuur, al dan niet gebouwd, ook. Architectuur heeft een enorme verantwoordelijkheid bij enorme opdrachten en een meer bescheiden verantwoordelijkheid bij kleine opdrachten, dat is duidelijk. Ik bedoel hier wel niet de klassieke beroepsverantwoordelijkheid voor bouw- of conceptiefouten, waartegen architecten zich vandaag zo graag een verzekering kopen, maar de ethische verantwoordelijkheid ten

conceptual architecture setting out to propose something or to give an example perfectly uses the new possibilities of the virtual world.
Scale models, yet another medium and often miniatures of non-existent buildings, present a different though specific facet in the world of architecture. The reduction of scale always has a magical effect, as the viewer becomes like Gulliver. Marcel Duchamp's suitcase of miniatures was a shot that hit the bull's-eye, and look at the large number of construction kit shops with toys for both children and adults.
On the other hand, not everything that is built is architecture – just look around you. Obviously, all buildings lacking artistic ambition cannot be architecture. Of course nothing is wrong with a well designed and sound construction. Better a good construction than bad architecture or fake architecture with all its gratuitous and trendy clichés. Not everything construction can or has to be architecture. Building is as honourable as architecture, but it is important to know what you can, what you want and what you are doing.

Incidentally, building architecture is not always the real answer to the question. Many programmes do not call for architecture. Our flashy cars have no need at all for architecture, not even if they are on sale in showrooms... Cars cannot experience architecture, neither can horses, so as long as their stables are animal-friendly and not a blemish on the landscape... just as legal texts are only required to be unambiguous and clear.
Then again, other programmes can be implemented without building. The Greeks did not build luxury hotels for the 2004 Olympic Games, but they had the brand-new and prestigious *Queen Mary II* and several other cruise ships come to Athens to welcome the guests there, what a bright solution! A long time ago, when the university institutions of Antwerp were to be founded, instead of putting up buildings I proposed to accommodate the university on three aircraft carriers that would be able to sail the seven seas, connected by satellite with all possible information and communication media: 'Mobile Medium University'.
Also cleaning up, consolidating, renovating, adapting and recycling what has already been built is more than praiseworthy today and worth mentioning here.

Which buildings then should or should not be elevated to the status of art? Again, there is no unambiguous answer. Everyday functions can always be carried out properly in economical and purely functional buildings, but the architect can always set to work to think up ways of giving the building a soul so that it transcends its time and its programme. The building becomes a monument, acquires a certain eternal value with a significance for future generations, and thus will become part of the cultural heritage. This is where the historical significance of (built) architecture lies, even though that significance has changed dramatically over the centuries. In the past architecture served above all to store knowledge and information and to pass it on (as a medium) to successive generations. Previous generations wanted architecture to confirm their existence for their successors. Since the art of printing, and especially with today's communication and information technology, this task has been taken over by these media and only the exciting beauty of built architecture has become its sole historical significance.

Whether we like it or not, buildings always make a contribution to society, sometimes positive and sometimes negative. Since building always goes on in the public and collective space, it always bears a social responsibility, and by extension the same is true for built and unbuilt architecture. Architecture bears an enormous responsibility in enormous commissions and a smaller responsibility in small commissions, so much is clear. I am not referring here to the classical professional responsibility for mistakes in the conception or building stage, against which today's architects are so keen on insuring themselves, but the ethical responsibility vis-à-vis the earth and mankind. After all, buildings are pertinently and for a long time present on earth, they change the landscape irrevocably, and are almost always at the expense of nature. And that responsibility increases in proportion to the steadily increasing pressure on the environment. An additional factor is that the building industry is a primary polluter on earth and, on top of that, a global bulk consumer too. We build with iron ore from Brazil, bauxite from Australia, nickel from New Caledonia, wood from Congo, and petroleum derivatives from the sea...

overstaan van aarde en mensdom. Gebouwen zijn nu eenmaal pregnant en langdurig op de aarde aanwezig, ze veranderen het landschap onherroepelijk en komen er bijna altijd ten koste van de natuur. En met de steeds toenemende druk op de omgeving neemt de verantwoordelijkheid evenredig toe. Komt daar nog bij dat de bouwindustrie een primaire vervuiler is op aarde en dan nog een globale grootverbruiker ook. We bouwen met ijzererts uit Brazilië, bauxiet uit Australië, nikkel uit Nieuw-Caledonië, hout uit Congo en met derivaten van petroleum uit de zee...
Zelfs niet-gebouwde – conceptuele of theoretische – bouwkunst ontloopt haar verantwoordelijkheid niet. Gegroeid vanuit een maatschappijkritische grond hoopt en gelooft ze, optimistisch als ze is, aan de basis te liggen van een gebouwde neerslag in de verre toekomst.

Door alle eeuwen heen zijn architectuur en vooral stedenbouwkunst een uitdrukking van een bepaalde maatschappijvorm geweest. (Stede)Bouwkunst is daarom een blijvend toetsingsinstrument voor het maatschappelijk denken van haar tijd. Onze architectuur zal meer door de volgende generaties beoordeeld worden dan door de onze. De generatie '68 heeft de modernisten veroordeeld omdat zij de wereld te veel zouden hebben willen organiseren, de schaal van de gebouwen ontmenselijkt hebben en de historische steden verwoest, en ik vrees dat de volgende generaties de achtenzestigers zullen verwijten de wereld als geen andere te hebben leeggeplunderd, hem vuil te hebben achtergelaten en de problemen te hebben doorgeschoven. De volgende generaties zullen ons grenzeloos egoïsme, uitgedrukt in de gebouwde omgeving, waarschijnlijk veroordelen.
Gebouwde architectuur kan zelden anders zijn dan maatschappijbevestigend. Bouwen slorpt enorme kapitalen op en kapitaal werkt nu éénmaal vooral maatschappijbevestigend. Alhoewel moet gezegd worden dat bouwkunst, voorbij de constructie dus, overeind blijft voor andere generaties en andere maatschappijen. In zijn pure geestelijke staat kan architectuur het tijdsgebonden maatschappelijk denken overstijgen.

Architectuur is niet altijd gewenst, niet altijd nodig en soms zinloos. Architectuur zal de maatschappij niet redden en hoeft dat ook niet te doen, die verantwoordelijkheid kan architectuur onmogelijk dragen. Bouwkunst maakt de aarde alleen mooier terwijl ze soms tracht onze planeet te verbeteren en te structureren. Het laatste geldt dan vooral voor stedenbouwkunst. Stedenbouwkunst hoopt de wereld zowel geestelijk als materieel mee te sturen en meer en beter aan te passen voor de mensen.
Architectuur is de celebratie van de mens op aarde. Dat is de verantwoordelijkheid die architecten kunnen en willen dragen. En die is al zwaar genoeg. En dan nog loeren opportunisme, bijbedoelingen en de verleiding door het kapitaal om architectuur te misbruiken om de hoek! Men gebruikt maar al te graag de kunst van het bouwen voor persoonlijke en korte-termijndoelstellingen.
Architectuur, zo ver verheven boven de alledaagse dingen – en wees er maar zeker van dat deze woorden lang gewikt en gewogen zijn – moet toch niet dienen om schaamteloos meer schoenen tegen nog duurdere prijzen te verkopen!
Voor mij is het al lang een uitgemaakte zaak dat architectuur niet kan steunen op zoiets als een dagdagelijks en vluchtig programma of bedoeling. Panamarenko zei ooit: 'De nuttigheid van de dingen is bijzaak, dat is consumptie en daar geloof ik niet in.'[2] Panamarenko's duikboot, vliegtuigen en auto's dienen niets maar hebben een zeer grote schoonheid, spreken sterk tot de verbeelding en zijn poëtisch. Het gebouw is functioneel maar zijn architectuur dient tot niets en is er zomaar, tot vreugde en plezier van de mensen.

Architectuur bouwen zonder een minimum aan altruïsme en met een louter egoïstische visie om enkel en alleen valse mythes te creëren, in stand te houden of te promoten is 'toegepaste' bouwkunst, te vergelijken met de plastische kunstjes, die blitse publiciteitsjongens en -meisjes toepassen om zeep, ondergoed of zonnecrème aan de man te brengen. Een theoretisch sterk onderbouwde architectuurpraktijk helpt tegen dat soort misbruik. Maar het helpt vooral niet naar de mond van de maatschappij, politiek en economie te spreken, heb ik mogen ondervinden.

Uiteraard moet iedereen maar voor zichzelf uitmaken voor welke doelstellingen zijn architectuur kan

Tokio, 7 oktober 2005. Het Nationale Museum voor Westerse Kunst, Le Corbusier, 1957–1959 (Academical upgrade 5, deel 3)/
Tokyo, October 7 2005. The National Museum for Western Art, Le Corbusier, 1957–1959 (Academical upgrade 5, part 3)

Tokio, 8 oktober 2005. Prada Ayoama, Herzog & de Meuron, 2003 (Academical upgrade 5, deel 3)/
Tokyo, October 8 2005. Prada Ayoama, Herzog & de Meuron, 2003 (Academical upgrade 5, part 3)

dienen. Het beste wordt in alle vrijheid bepaald hoe ver architectuur kan en mag gaan. Want iedereen wil toch de taak van architectuur anders en naar eigen inzicht invullen.

Om af te sluiten: vergeet niet dat slechts zeer weinig mensen in levende architectuur zijn geïnteresseerd en dat de geïnteresseerden ze dan soms nog verkeerd begrijpen. Men kan nu eenmaal niet in alles geïnteresseerd en in alles onderlegd zijn en er zijn ook niet meer geïnteresseerden en kenners nodig. Men hoeft bouwkunst niet te prediken. Mensen moeten niet opgevoed worden in de bouwkunst. Reclame voor meer architectuur is, zoals alle reclame trouwens, onnodig. Bouwkunst is bouwkunst, niet meer niet minder, en bouwkunst kan slogans missen; nooit meer 'Architecture ou révolution.'

Luc Deleu, aan boord van *La Malu II*, Atlantische Oceaan, 2005

1. Le Corbusier, *Vers une architecture*, Parijs (Vincent Fréal & Cie) 1966.
2. Interview met Panamarenko in *Janus*, nr. 18, 2005 (uitgever Jan Fabre, Antwerpen).

Even unbuilt – conceptual or theoretical – architecture cannot evade its responsibility. Optimistic as it is, having grown on the foundation of social critique, it believes and hopes that it will be the basis of a built reflection in the distant future.

Throughout the centuries, architecture and particularly the art of city building have been an expression of a particular form of society. That is why the art of (city) building is a permanent touchstone for the social thought of its time. Our architecture will be judged by the following generations more than by our own. The generation of '68 condemned the Modernists for wanting to overorganise the world, dehumanizing buildings' scale, and destroying the historic cities, and I fear that future generations will accuse the generation of '68 of having looted and polluted the world on an unprecedented scale, leaving it soiled and passing on the problems. Future generations will probably condemn our unlimited egoism as expressed in the built environment.
Built architecture can seldom be other than confirming society. Building swallows enormous amounts of capital, and capital is one of those things that particularly confirms society, although it must be said that architecture, when it goes beyond pure construction, retains its value for other generations and other societies. In its purely spiritual state, architecture can transcend the social thought of its time.

Architecture is not always desirable, not always necessary, and sometimes meaningless. Architecture will not save society, nor is it supposed to – it is impossible for architecture to bear that responsibility. Architecture only makes the world more beautiful, while it sometimes tries to improve and to structure our planet, the last then applying in particular to the art of city building. The art of city building hopes to participate in directing the world both spiritually and materially and to adapt it more and better for people. Architecture is the celebration of men on earth. That is the responsibility architects want to and can bear. And it is already heavy enough, while opportunism, ulterior motives and the temptation provided by capital to misuse architecture are always lurking around the corner! The art of building is too readily used for personal and short-term objectives. Architecture, so elevated above everyday things – and rest assured these words have been given long consideration – should not be used to shamelessly sell more shoes at even higher prices!
For me it has been an open-and-shut conclusion for a long time that architecture cannot rely on something like a day-to-day and volatile programme or intention. Panamarenko once said: 'The usefulness of things is a secondary matter, that's consumption and I don't believe in it'.[2] Panamarenko's submarine, airplanes and cars serve no useful purpose but they are very beautiful, appeal strongly to the imagination, and are poetic. The building is functional, but its architecture serves no purpose and is just there, to delight and please people.

Building architecture without a minimum of altruism and with a purely egoistic vision to create, maintain or promote nothing but false myths is 'applied' architecture, comparable to the plastic tricks applied by trendy young advertising men and women to sell soap, underwear or suntan cream.
An architectural practice built on strong theoretical foundations helps against this kind of abuse. But what helps above all is not to play up to society, politics and the economy, I could experience.
Of course, everyone has to decide for himself what objectives his architecture can serve. The decision on how far architecture can and may go should better be taken in full freedom, because everyone wants to interpret the task of architecture in a different way and in accordance with his own views.

To conclude: do not forget that only very few people are interested in living architecture, and that those who are interested still sometimes get it wrong. You simply cannot be interested and educated in everything, and there is no need for more interested people and experts. There is no need to preach architecture. People should not be brought up in architecture. Advertising for more architecture, like all advertising as a matter of fact, is unnecessary. Architecture is architecture, no more and no less, and architecture can do without slogans; never again 'Architecture ou révolution'.

Luc Deleu, on board La Malu II, Atlantic Ocean, 2005

1. Le Corbusier, *Vers une architecture*, Paris (Vincent Fréal & Cie) 1966.
2. Interview with Panamarenko in *Janus* 18, 2005 (Jan Fabre, Antwerp)

JUST DO IT!
WAAROM VORMSTUDIE EEN APARTE TAK VAN SPORT IS

Tom Frantzen

In 1989 ben ik gestopt met sporten in teamverband. Ik was destijds catcher van het tweede team van Honk en Softbalclub Nuenen, ik speelde geen topsport maar wel op een 'aardig' niveau. Een hardnekkige rugblessure maakte het mij lichaam onmogelijk mijn sportieve ambities nog langer bij te benen. Een jaar eerder was ik reeds gestopt met hockey, mijn tweede sport. Ook daarin was ik geen toptalent, maar met hard trainen lukte het me meestal net wel om bij het eerste jeugdelftal aan te haken. Ik besloot te stoppen toen ik besefte dat mijn wens om het spel zo perfect mogelijk uit te voeren, het 'spelen' onmogelijk maakte.
Toen ik enkele jaren geleden opnieuw wilde gaan sporten stond ik dan ook voor de keuze om een oude sport op te pakken, waarbij mijn ambities in negatieve zin zouden kunnen opspelen, of een sport te kiezen die voor mij allereerst een spel zou zijn. Het werd voetbal, een sport waarin ik nog geen enkele vaardigheid of verwachtingspatroon had. Dit jaar speel ik mijn vijfde seizoen en naar absolute maatstaven kan ik er nog steeds niets van, maar het plezier is vele malen groter dan bij de sporten die ik beter beheerste.
Door simpelweg te doen, ontdek ik langzamerhand hoe het spel gespeeld kan worden.

Toen ik eerst door de Technische Universiteit Eindhoven (2003) en later door de Academie van Bouwkunst Amsterdam (2004) gevraagd werd om te onderzoeken wat 'vormstudie' binnen een architectuuropleiding kan en moet betekenen, nam ik deze uitdaging aan om dezelfde reden als waarom ik voetbal: ik had geen flauw idee wat vormstudie eigenlijk was of zou moeten zijn. De colleges 'vormleer' die ik zelf in 1991 aan de TU Eindhoven over dit onderwerp had gevolgd, hadden blijkbaar geen indruk gemaakt. Ik ben het onderzoek toen maar gewoon gaan doen, erop vertrouwend dat er gaandeweg wel inzichten zouden ontstaan. In ieder geval was ik nieuwsgierig geworden.

De start van het onderzoek bleek vals. In de archieven van de TU Eindhoven was nagenoeg niets meer te vinden over de vakgroep Vormleer, die zo'n belangrijke rol had gespeeld vanaf de oprichting van de faculteit Bouwkunde eind jaren zestig. De vakgroep was gestart door Jan Slothouber die eerder samen met William Graatsma in dienst van DSM het Centrum voor Cubische Constructies had opgericht.[1] Het CCC vertegenwoordigde Nederland tijdens de biënnale in Venetië van 1970 (fig. 1). Hun Vormleer was gebaseerd op de combinatorische mogelijkheden van kubussen. Toen Slothouber en Graatsma de faculteit Bouwkunde verlieten veranderde Vormleer van een hele serie samenhangende oefeningen, waarin het fenomeen vorm en de kubus in het bijzonder op (re)productieve wijze en theoretische wijze werden bestudeerd, in het door mij vergeten hoor- en werkcollege 'Vormleer' van 8 weken in het derde jaar van de studie.
Diverse architecten van de 'Eindhovense School', die het tijdperk Slothouber/Graatsma wel hadden meegemaakt, gaven aan dat het juist hun oefeningen waren geweest die hen als ontwerper hadden geschoold. Mijn verbazing over de onwetendheid van de eigen verloren Vormleer binnen de Eindhovense faculteit was groot!

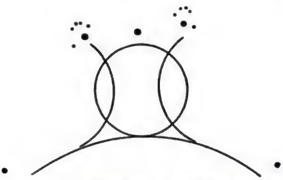
Pas bij William Graatsma thuis op de bank bleek dat de Eindhovense Vormleer 'traditie' in feite voortborduurde op de Bauhaustraditie, zoals die door Oskar Schlemmer, Johannes Itten, Paul Klee en Wassily Kandinsky aan de Bauhaus Universiteit in Weimar was ingevoerd als *Vorkurs* en *Grundlehre*. Hierin werden beeldende fenomenen *Punkt, Linie und Fläche* (fig 2), *Körper und Raum, Form und Farbe, Hell und Dunkel* behandeld als benodigde basiskennis voor een succesvolle voltooiing van de rest van de opleiding.[2] Met name Wassily Kandinsky stond het ideaal van het *Gesamtkunstwerk* voor ogen, niet alleen als product van de kunstenaar of architect, maar ook als pedagogisch principe. De verschillende cursussen van de studie vormden in zijn ogen een ondeelbare ideale eenheid.
Door de opkomst van de Nazi's was de Bauhausuniversiteit geen lang leven beschoren.
Na in 1917 in Weimar door Henry van de Velde opgericht te zijn, volgde in 1925 onder Walter Gropius de vlucht naar Dessau, om in 1933 in Berlijn gesloten te worden door Ludwig Mies van der Rohe voor zijn vlucht naar de Verenigde Staten.

fig. 1

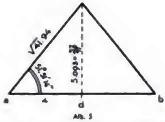

Ein Sprung der Tänzerin Palucca. Bild 9

Graphisches Schema des Sprunges (zu Bild 9). Bild 10

fig. 2

Afb. 5
Constructie van de hellingshoek der Pyramide volgens Smith, Taylor, Maigne en Lagrange, met π-formule.

fig. 3

fig. 4

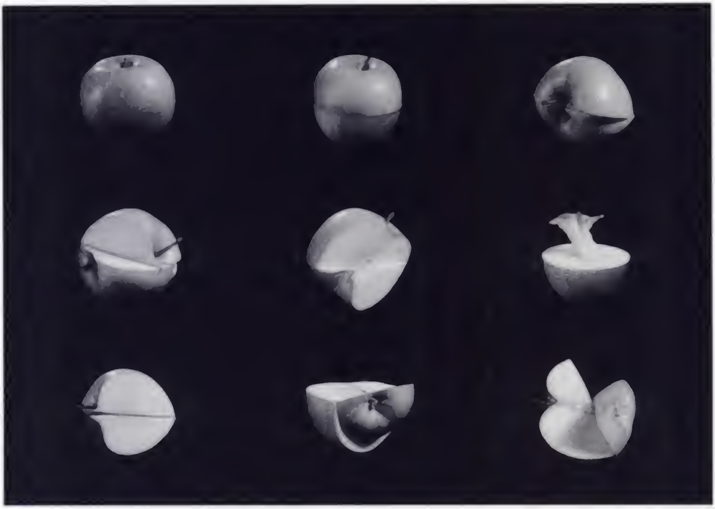

fig. 5

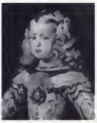

fig. 6

fig. 7

JUST DO IT! WHY FORM STUDY IS A SEPARATE BRANCH OF SPORT

Tom Frantzen

Untill 1989 I played team sport as a catcher of the second team of the Nuenen softball baseball and club. I didn't play at the top, but I was at a pretty good level. Then, a persistent back injury prevented my body from keeping up with my sporting ambitions any longer. A year earlier I had already stopped playing hockey, my other sport.. I wasn't a real talent at that either, but by training hard enough I usually managed to make it into the first youth team. I decided to quit when I realised that my desire to play the game to perfection was making it impossible for me to play at all. So a few years ago, when I wanted to take up a sport again, I had the choice of resuming an old sport, where my ambitions could be an obstacle again, or to choose a sport that would be above all else a game for me. I chose soccer, a sport in which I had no skill or pattern of expectations at all. I'm playing my fifth season this year, and by absolute standards I'm still a hopeless player, but I have a lot more fun than I ever got from the sports I was good at.
But now, I discover how the game is to be played by just doing it.

When I was first invited by the Technical University Eindhoven (2003), and later by the Academy of Architecture Amsterdam (2004) to investigate what Morphology can and should mean within an architecture syllabus, I took up the challenge for the same reason that I now play soccer: I didn't have the faintest idea what Morphology really was or was supposed to be. The lectures in Morphology that I had followed at the Technical University Eindhoven in 1991 did not seem to have left much of an impression. So I just started the research, hoping that insights would arise along the way. At any rate, I had become curious

The research got off on the wrong track. The archives of the Technical University Eindhoven turned out to have practically nothing on the Morphology Department which had played such an important role ever since the setting up of the Faculty of Architecture in the late 1960s. The department was started by Jan Slothouber, who had previously set up the Centre for Cubic Constructions with William Graatsma for DSM.[1] The CCC represented the Netherlands at the Venice Biennale of 1970 with their work based on the possibilities for combining cubes (fig. 1). When Slothouber and Graatsma left the Faculty of Architecture, Morphology changed from a whole series of interrelated exercises in which the phenomenon of form, and the cube in particular, was studied (re)productively and theoretically into the 8-week set of lectures and seminars on Morphology during the third year of study which I had forgotten in the end.
Various architects of the so called 'Eindhoven School', who had experienced the Slothouber/Graatsma era at first hand, stated that it was precisely their exercises that had trained them as designers. I was flabbergasted at the lack of information about the now extinct department of Morphology within the Faculty of Architecture in Eindhoven!

It was only when I found myself sitting on William Graatsma's sofa that I discovered that the Morphology tradition in Eindhoven was actually a continuation of the Bauhaus tradition that Oskar Schlemmer, Johannes Itten, Paul Klee and Wassily Kandinsky had introduced to the Bauhaus University in Weimar as *Vorkurs* and *Grundlehre*. This course dealt with visual phenomena such as Point, Line and surface (fig. 2), Body and Space, Form and Colour, Light and Dark as the necessary basic knowledge required for a successful completion of the rest of the course.[2] Wassily Kandinsky in particular envisaged the ideal of the Gesamtkunstwerk, not only as the product of the artist or architect, but also as a pedagogical principle. In his eyes, the various courses of the study formed an indivisible ideal unity.
The rise of the Nazis curtailed the life of the Bauhaus University. After its foundation in Weimar by Henry van de Velde in 1917, it fled to Dessau in 1925 under Walter Gropius, and was closed down in Berlin in 1933 by Ludwig Mies before his exile to the United States.
The influence on German art and architecture teaching after the Second World War was great,

De invloed op het Duitse kunst- en architectuuronderwijs na de tweede wereldoorlog was groot, doordat veel oud-Bauhausstudenten aanstellingen aan universiteiten en academies verwierven en daar veel van het Bauhaus gedachtegoed herintroduceerden.
Een glorieuze comeback is het echter nooit geworden; op Max Bills Hochschulgründung in Ulm na waren de meeste *Lehrgangen* van anderen slechts slappe aftreksels van de complexe en samenhangende Bauhauspedagogiek, omdat het totaalconcept nooit volledig werd ingevoerd, maar delen van een ondeelbaar geheel werden gereduceerd tot enkele geïsoleerde oefeningen.[3]

Het onderscheid in beeldende fenomenen, dat in de Bauhaustraditie werd gemaakt, werd later ook in Nederland gevolgd door de architectuurcriticus J.J. Vriend in zijn boek *Architectuur als samenspel van ruimte en vorm*. Hierin beschrijft hij de elementen die bepalend zijn voor elke vorm van architectuur, los van mode of stijl: 'vormen; functie; functie en plattegrond; gevoel en verstand; vierkant en cirkel; kubus en bol; symmetrie en a-symmetrie; ritme; plastische bouwvormen; fantasie en werkelijkheid; licht en schaduw; binnen en buiten; de ruimte tussen de dingen; spel en materiaal; constructie en vorm.'
Het boek belooft u 'begrip te leren voor wat er leeft in de architectuur van nu, maar evenzeer in die van gisteren en van morgen.'[4]
Als het bestuderen van vorm in architectuur volgens een zo simpel en helder stramien kan, waarom is dit stramien dan op geen enkele Nederlandse architectuuropleiding meer aan te treffen?

Vanaf de jaren zeventig is er een belangrijke verschuiving ingezet van het (systematisch) bestuderen van vorm door de student, naar het 'vrijmaken' van de student van algemene vormidealen, om de eigen creativiteit volledig tot ontplooiing te laten komen. Dit alles ten dienste van de veronderstelde en uniciteit van elke (aspirant) ontwerper. Met de aandacht die er in de jaren '90 ontstond voor het 'concept' heeft het vormstudieonderwijs deze ontwikkeling gevolgd. Niet alleen de inhoud van het vormstudie onderwijs is daarmee veranderd, maar aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam ook heel duidelijk de vorm. Hoewel het schaalniveau en de onderwerpkeuze in het vormstudie onderwijs vaak afwijken van de ontwerpprojecten lijken veel vormstudieopgaven mini-ontwerpprojecten[5], die vaak uitsluitend beoordeeld worden op hun conceptuele kracht. Zo is de mogelijkheid verloren gegaan om in de vormstudie specifieke beeldende vaardigheden van de student te ontwikkelen.

Het begrip Vormleer is niet alleen in het Architectuur- en Beeldende Kunstonderwijs gangbaar, maar ook in het Nederlandse lager onderwijs, waarin sinds de negentiende eeuw natuurlijk taal en rekenen vaste bestanddelen zijn, maar ook een elementaire meetkunde (vormleer), welke in 1857 wettelijk werd vastgelegd. Deze vormleer was een schepping van de Zwitserse pedagoog Pestalozzi, die ervan uit ging dat *'alle Erkenntnis von Zahl, Form und Wort ausgehe'*. Naast rekenen en taal propageerde hij een vak waarin elementaire vormen (vierkant, verhoudingen van lijnstukken, onderlinge ligging van punten en lijnen) bestudeerd werden. Van Dapperen, een Nederlandse leerling van Pestalozzi, schreef later het leerboek over de vormleer: *Handleiding voor onderwijzers om volgens eenen geregelden leergang kinderen te leeren opmerken, denken en spreken, toegepast op de zamenstelling der eenvoudigste voorwerpen uit de meetkunde, bekend onder de naam vormleer.*[6] Vervang 'kinderen' door 'architectuurstudenten' en 'meetkunde' door 'architectuur' en een bruikbare omschrijving van het vak Vormstudie voor een eventuele studiegids van de Academie van Bouwkunst Amsterdam is klaar.

In 1878 wordt er bij een wetswijziging alweer een poging gedaan het vak af te schaffen, omdat de meeste onderwijzers niet zouden weten wat de vormleer is. Het hoofdstuk van de dissertatie waaruit deze informatie afkomstig heet dan ook '100 jaar vormleer: een mislukking'. Vervang 'onderwijzers' door 'architecten' en de mislukking is compleet.

Op naar Weimar dan maar, want telkens weer duikt de naam van deze stad op in de literatuur over vormleer. Zo is het boek *Inleiding tot de kennis van symbolische vormen en van de mystiek der bouwkunst* (1948) van Jan de Boer doorspekt met citaten van de uit Weimar afkomstige Goethe. Ondanks of misschien wel juist dankzij het feit dat dit boek

because many former Bauhaus students took up positions in universities and academies, where they reintroduced many of the Bauhaus principles. However, this was never a glorious comeback. Apart from Max Bill's Hochschulgründung in Ulm, most of what the rest had to offer was a feeble and diluted version of the complex and coherent Bauhaus pedagogy. This was because the total concept was never reintroduced completely. Instead, parts of an indivisible whole were reduced to a few isolated exercises.[3]

The distinction between visual phenomena that was made in the Bauhaus tradition was later followed in the Netherlands by the architecture critic J.J. Vriend in his book *Architectuur als samenspel van ruimte en vorm* [Architecture as interaction between space and form], in which he describes the elements that are decisive for every form of architecture, irrespective of trend or style: 'forms; function; function and ground plan; affect and reason; square and circle; cube and sphere; symmetry and asymmetry; rhythm; sculptural building forms; fantasy and reality; light and shadow; inside and outside; the space between the things; play and material; construction and form'.
The book promises 'to teach comprehension of what is alive in architecture today, as well as in that of yesterday and tomorrow'.[4]
If the study of form in architecture can follow such a simple and clear scheme, why is this scheme no longer to be found in a single architectural course in the Netherlands?

Starting in the 1970s, an important shift has taken place from the (systematic) study of form by the students to the 'freeing' of the students from general ideals of form in order to allow them to develop their own creativity to the full. This is all based on the supposed uniqueness of every (would-be) designer. With the focus that emerged in the 1990s on the "concept", this is the course that the teaching of Morphology has followed. It is not only the content of Morphology that changed as a result; the form of Morphology also changed very clearly at the Academy of Architecture Amsterdam. Although the scale level and choice of subject in Morphology teaching often differ from the design projects, many Morphology assignments looked like mini design projects[5], which were often evaluated exclusively in terms of their conceptual power. Consequently, the opportunity has been lost to use Morphology to develop specific visual skills on the part of the students.

The notion of Morphology is not confined to courses in architecture and art. It is also to be found in primary education in the Netherlands. In 1857 it was laid down by law that elementary geometry (the study of form) was to be a permanent ingredient of primary school education along with language and mathematics. This Morphology was the brainchild of the Swiss specialist in educational methods Pestalozzi, who assumed that 'all knowledge proceeds on the basis of number, form and word'. Besides mathematics and language, he also propagated a subject in which elementary forms (square, proportions of sections of a line, position of points and lines in relation to one another) were studied. Van Dapperen, a Dutch follower of Pestalozzi, later wrote the textbook on Form Study: *Handleiding voor onderwijzers om volgens eenen geregelden leergang kinderen te leeren opmerken, denken en spreken, toegepast op de zamenstelling der eenvoudigste voorwerpen uit de meetkunde, bekend onder de naam vormleer* [Handbook for teachers to teach children in a systematic way to observe, think and speak, applied to the composition of the simplest geometrical objects, known by the name of Morphology].[6] Replace 'children' by 'architecture students' and 'geometrical' by 'architectural', and you have a handy description of Morphology for a study guide of the Academy of Architecture Amsterdam.

In 1878 a change in the law was intended to abolish the subject, on the grounds that most teachers did not know what Morphology was. The chapter of the dissertation on which I have drawn for this information is entitled '100 years of Morphology: a failure'. Replace 'teachers' by 'architects' and the failure is complete.

Off to Weimar, then, because this town keeps popping up in the literature on Morphology. For

overduidelijk vanuit een religieus perspectief is geschreven, was dit boek voor mij een openbaring. Wat niemand mij ooit tijdens mijn studie heeft verteld, staat hierin doeltreffend omschreven, zoals de verschillende symbolische betekenissen van het vierkant, de cirkel, het kruis en de driehoek. De link tussen de wiskunstenaar en de bouwmeester wordt eenvoudig uit de doeken gedaan.
'De "wis-kunde", de kennis van het volstrekt zekere, omvatte de kennis der wereld-wording, het mysterie van de cosmos, het geheim der schepping. Deze wetenschap in maat en getal vastgelegd, besloeg het wiskundig veld van kennis van de priester-architect. In verhouding, in maatvoering, in hellingshoeken en in vormgeving spreken hun bouwwerken met zekerheid en nauwkeurigheid van een meer dan gewone astronomische en geometrische kennis. In de pyramiden aanschouwen wij het gedenkteken, dat door de eeuwen heen van die kennis moest getuigen'[7] (fig. 3).
In aanvulling op de alom bekende door Vitruvius benoemde architectonische kwaliteiten *firmitas* (degelijkheid), *utilitas* (bruikbaarheid) en *venustas* (schoonheid) wordt hierin ook de rol van architectuur als medium, als vocabulaire waarmee de architect kan spreken, benoemd. 'Vormstudie' zou een taalcursus voor de architectuurstudent kunnen zijn, waarin deze de betekenis van architectonische symbolen leert lezen, maar ook leert zijn architectuur te laten spreken met betekenisvolle combinaties.

Eenmaal aangekomen in Weimar bezoek ik de Bauhaus Universiteit, die zich weer in het oorspronkelijke gebouw bevindt (fig. 4). Ik val daar in dezelfde verbazing als eerder in de kelders van de TU Eindhoven. De eigen vormleertraditie is ook hier volkomen onzichtbaar in het architectuur- en beeldende kunstonderwijs. De opgaven die voor vormstudie doorgaan zijn mini-ontwerpprojecten, net zoals aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam. Professor Burkhart Grashorn bleek verrast door mijn bijna archeologische belangstelling voor het onderwijs van zijn voorgangers en omschreef pas na enig aandringen de relatie tussen het 'Bauhaus van nu' en het 'Bauhaus van toen' als 'warm maar afstandelijk'. Toch waren er wel degelijk sporen te traceren. Zo werden er in verschillende ontwerpprojecten verbanden gelegd naar werken van bijvoorbeeld Oskar Schlemmer, voor wiens dansende figuren er digitale ruimtes werden ontworpen die als videoclip met dansers werden gevisualiseerd. De rol van de vroegere Bauhausprofessoren aan deze opleiding is het beste te vergelijken met die van Rem Koolhaas als fantoomprofessor aan zo ongeveer elke architectuuropleiding in Nederland en is de eigen traditie van de Bauhausuniversiteit onzichtbaar productief.

Het is de eveneens aan het Bauhaus opgeleide Peter Jenny, die er als één van de weinigen in geslaagd is om een vormstudietraditie voort te brengen die nog steeds springlevend is. Aan de ETH in Zürich propageert hij het '*bildnerischen Denkens*' dat hij als noodzakelijke aanvulling ziet op het in de academische wereld gangbare abstracte denken. In zijn onderwijs is er een belangrijke rol weggelegd voor het praktische 'doen', het maken, terwijl hij zich verre houdt van het doceren over de architectonische symbolentaal, het '*bildlehren*'. Hij introduceert het uit de Goethe tijd afkomstige begrip *Dilettantismus*[8] als een speelse strategie die onafhankelijk van de gangbare professionele benaderingswijze evenwel naar het gewenste resultaat voert.[9] Hij behandelt weliswaar dezelfde begrippen als de Bauhaustraditie, maar vermijdt juist de 'professioneel' voor de hand liggende technieken om deze fenomenen te bestuderen ten gunste van ongebruikelijke technieken. Zo kan een opgave die het fenomeen lijn behandelt, verpakt zijn in de opgave om een werktuig te maken dat lijnvormige sporen produceert, om vervolgens de hiermee geproduceerde sporen te laten inventariseren en te (re)presenteren (fig. 5). Zo dwingt hij studenten een onbevooroordeelde sensitiviteit te ontwikkelen voor de wijze waarop vormen spreken en het beste in beeld te brengen zijn. Maar bovenal spreekt uit zijn onderwijs het genot van het ongecompliceerde doen, het spelenderwijs leren, *Just Do it!*

Terug naar Amsterdam, hoe nu verder met vormstudie aan de Academie? Gaat vormstudie over het aanleren van technische beeldende vaardigheden (een veelgehoorde klacht is dat studenten niets meer 'kunnen'), of zijn deze technieken juist middelen om het fenomeen vorm te bestuderen en te leren beheersen?

instance, the book *Inleiding tot de kennis van symbolische vormen en van de mystiek der bouwkunst* [Introduction to the knowledge of symbolic forms and the mystique in architecture] (1948) by Jan de Boer is riddled with citations from Goethe, who came from Weimar. In spite of, or perhaps because of the fact that this book was evidently written from a religious perspective, it was a revelation to me. What nobody had ever taught me when I was a student is brilliantly described here, such as the various symbolic meanings of the square, the circle, the cross and the triangle. The link between the mathematician and the architecture is established in a simple way. 'Mathematics, the knowledge of the absolutely certain, included the knowledge of the genesis of the world, the mystery of the cosmos, the secret of the creation. When this science had been recorded in measure and number, it covered the mathematical field of knowledge of the priest-architect. In proportion, in dimension, in angles of gradients and in design, their buildings speak with certainty and accuracy of an extraordinary astronomical and geometrical knowledge. In the pyramids we observe the memorial that was to bear witness to that knowledge through the centuries'[7] (fig. 3).
In addition to the widely known architectural qualities listed by Vitruvius – *firmitas* (solidity), *utilitas* (utility) and *venustas* (beauty) — Jan de Boer mentions the role of architecture as medium, as the vocabulary with which the architect can speak. Morphology could be a language course for architecture students in which they learn to read the meaning of architectural symbols, but also learn to make their architecture speak with meaningful combinations.

Once I had arrived in Weimar, I visited the Bauhaus University, which is now back in its original premises. I was struck by the same sense of astonishment that I had experienced in the basement of the Technical University Eindhoven. The Bauhaus tradition of Morphology is completely invisible in the teaching of architecture and art here. The assignments that count as Morphology are in fact mini design projects, just as they are at in the Academy of Architecture Amsterdam. Professor Burkhart Grashorn was surprised by my quasi-archaeological interest in the courses taught by his predecessors and it was only after I had pressed him further that he went on to describe the relation between the Bauhaus of today and the Bauhaus of then as 'warm but distant'. All the same, some traces could be found. For instance, various design projects made connections with works by Oskar Schlemmer, for instance, for whose dancing figures digital spaces had been designed that were visualised as a video clip with dancers. The role of the earlier Bauhaus professors in this course can best be compared with that of Rem Koolhaas as a phantom professor in practically every architecture course in the Netherlands, and the tradition of the Bauhaus University is invisibly productive.

It is another graduate from the Bauhaus, Peter Jenny, who is one of the few to have successfully continued a tradition of Morphology that is still very much alive. He propagates a kind of visual thinking (*bildnerischen Denkens*) at the ETH in Zurich, and sees it as a necessary supplement to the abstract way of thinking that is commonly found in the academic world. His teaching includes practical activity – making – as a substantial component, and he steers clear of teaching about the symbolic language of architecture (*bildlehren*). He introduces the term dilettantism (*Dilettantismus*)[8] – which goes back to Goethe's era – as a playful strategy that still arrives at the desired result independently of the conventional professional approach.[9] He handles the same concepts as the Bauhaus tradition, but avoids the professional, standard techniques in order to study these phenomena for the purpose of unconventional techniques. For instance, an assignment on the phenomenon of the line may be packaged in the assignment to make a machine that produces linear tracks, before producing an inventory of the tracks produced in this way and (re)presenting them (fig. 5). He forces students to develop an unprejudiced sensitivity to the way in which forms speak and can best be visualised. But above all, his teaching expresses the pleasure of doing without complications, learning as you play. Just do it!

Back to Amsterdam. What about Morphology at

Realistisch bezien is de tijd die er in het huidige curriculum voor vormstudie beschikbaar is volstrekt ontoereikend om een techniek werkelijk te leren beheersen. Vergeleken met bijvoorbeeld de intensieve wijze waarop men in de vorige eeuw in het traditionele tekenonderwijs aan de Kunstacademie nog aandacht besteedde aan het modeltekenen acht ik het vrijwel onmogelijk om van studenten te verwachten dat ze, in pak 'm beet acht middagen, een techniek al zodanig onder de knie hebben dat ze er hun 'eigen ding' mee kunnen doen.
Bovendien is het aantal voor de architectuur noodzakelijke beeldende vaardigheden exlosief toegenomen en kun je niet meer verlangen dan dat een student verschillende technieken een tijdje heeft toegepast om iets te leren over de morfologische aspecten van de toekomstige professie. Uitgaande van de huidige studieduur kunnen technieken niet anders dan terloops worden geïntroduceerd in de wetenschap dat het ijs reeds gebroken zal zijn voor het op eigen initiatief perfectioneren van bepaalde technieken.

HET MAKEN!
Wanneer het projectonderwijs (de P-reeks) staat voor 'hoe bedenk je iets wat op een later tijdstip door toedoen van anderen werkelijkheid zou kunnen worden' zou vormstudie kunnen staan voor 'hoe maak je eigenhandig van een idee werkelijkheid'. Een onderscheid tussen vormstudie en projectonderwijs zou moeten zijn dat er in de vormstudieoefeningen niet wordt gerepresenteerd, maar uitsluitend wordt 'gemaakt'. Alle representaties die in het projectonderwijs gangbaar zijn zoals tekeningpanelen, schaalmodellen en referenties worden in de vormstudie uitgebannen, wanneer zij dreigen te worden ingezet als (re)presentatie van datgene wat eigenlijk gemaakt had moeten worden. Wat wordt bedacht wordt gemaakt. *Just Do It!*

Toch gaat het hier vaak mis. In veel gevallen kost het bedenken wat er gemaakt zal worden veel meer tijd dan het maken zelf. Wellicht kan hierin het 'copiërend creëren' een rol spelen. Wanneer namelijk een reeds bestaand idee wordt ingezet om te verwerkelijken, kan in de vormstudie de moeilijke fase van het bedenken van een relevant idee worden overgeslagen en alle energie worden gestoken in het vertalen van een idee in creatie. Dit klinkt korter door de bocht dan het is! Het copiëren is altijd al belangrijk geweest voor ontwerpers en vormgevers als reproductieve techniek, en speelde reeds lang geleden een belangrijke rol in het onderwijs. Zo bestond de opleiding van Michelangelo en Leonardo Da Vinci hoofdzakelijk uit het copiëren van de toenmalige meesters. Middels het bestuderen van originelen uit het verleden kan een eigen visie ontwikkeld worden op het gebruik van iets wat ooit reeds door een ander bedacht is. Door het werk van de meesters opnieuw te maken ontstond een feilloos begrip voor zowel de motieven als de technieken waarmee het werk tot stand was gekomen, hetgeen de (talentvolle) leerling in staat stelde de meester te (overtreffen) evenaren. Terugkijkend op de twintigste eeuw kan men echter stellen dat het copiëren getransformeerd is van een reproductieve techniek naar een van de belangrijke creatieve technieken van onze tijd. Denk aan Dada, het Surrealisme, popart, maar ook Hip Hop en House muziek. Denk aan Picasso, die op het einde van zijn carrière Velasquez begon te copiëren, om daarmee weer een verdieping van zijn eigen werk te verkrijgen (fig. 6 en 7).
Door ontwerpers in spé te laten werken met bestaande ideeën, materialen of objecten kunnen zij tot de ontdekking komen dat ontwerpen niet slechts kan plaatsvinden door uniek en origineel te zijn (het verstikkende jaren zeventig ideaal...), maar dat ook de wijze waarop verbanden gelegd worden tussen bestaande gegevens kan leiden tot onvermoede combinaties en daarmee dus originele creaties.
Ik stel dan ook voor om de vormstudiereeks op te delen in oefeningen die gebaseerd zijn op het gebruik van bestaand materiaal als basis voor een creatief productieproces. De reeks neemt toe in complexiteit, waardoor er een geleidelijke overgang in de reeks plaatsvindt van het bestuderen van de formele kwaliteiten van bestaand materiaal naar het zelfstandig vormen van (bestaand) materiaal. Zowel studie als creatie vinden plaats middels 'het maken'.
Juist het belang van een samenhangende en goed gecoördineerde reeks acht ik groot, vormstudie is slechts dan succesvol als er sprake is van een in het curriculum gewortelde traditie. Zoveel heeft de

the Academy now? Is Morphology about learning technical skills of visualisation (a frequently heard complaint is that students are no longer 'capable'), or are these techniques ways of studying the phenomenon of form and learning to master it? When seen realistically, the time available for Morphology in the present curriculum is completely inadequate to learn to master a technique properly. Compared, for instance, with the intensive way in which attention was paid to model drawing in traditional art education at the Art Academy in the last century, I consider it virtually impossible to expect students to master a technique in, say, eight afternoons sufficiently to be able to do their own thing with it. Besides, the number of visual skills that are required of an architect today has grown so explosively that you cannot expect more than that a student has applied several techniques for a while to learn something about the morphological aspects of the future profession. In the light of the present duration of the course, techniques can only be introduced incidentally in the knowledge that the ice will already have been broken for perfecting certain techniques on one's own initiative.

MAKE IT!

If the project component of the course (the P series) stands for 'how do you think up something that at a later stage could become reality through the intervention of others?', then Morphology could stand for 'how do you turn an idea into reality with your own hands?'.

A distinction between Morphology and the project component should be that nothing is *represented* in the Morphology exercises; the only activity is *making*. All the representations that are conventional in the project component, such as drawing panels, scale models and references, are taboo in Morphology as soon as they threaten to be deployed as (re)presentations of what should have been *made*. You think something up and you make it. Just do it!

All the same, something often goes wrong here. In many cases it takes a lot more time to think something up than to make it. Perhaps creating by copying can play a role here. When the assignment is to convert an already existing idea into practice, the difficult stage of thinking up a relevant idea can be skipped and all the energy can be thrown into translating an idea into a creation. This sounds like more of a short-cut than it is. Copying has always been important for designers as a reproductive technique, and it already played an important role in education a long time ago. Michelangelo and Leonardo da Vinci, for instance, were trained mainly by copying the masters of their day. The study of originals from the past can be a way of developing a vision of your own with regard to the use of something that was thought up by someone else in the past. Recreating the work of the masters fostered an infallible understanding both of the motives and the techniques behind the creation of the work. This enabled the pupil to rise to the level of the master, and the talented pupil to rise above it. If we look back on the twentieth century, we can see that copying has been transformed from a reproductive technique into one of the important creative techniques of our era. Think of Dada, Surrealism, Pop Art, Hip Hop, House. Think of Picasso, who started to copy Velasquez at the end of his career to add depth to his own work.

If prospective designers are encouraged to work with existing ideas, materials or objects, they may come to discover that design is not just about being unique and original (the stifling ideal of the 1970s), but that the way in which links are made between existing facts can lead to unsuspected combinations and thereby to original creations.

I therefore propose to break the Morphology course down into a series of exercises that are based on the use of existing material as the basis for a creative productive process. As the series grows in complexity, a gradual transition takes places from the study of the formal qualities of existing material to conferring your own form on (existing) material. Both study and creation take place through doing it. I consider the coherence and proper coordination of the series to be of great importance. Morphology is only successful when there is a tradition rooted in the curriculum. This is the lesson of the demise of the Bauhaus pedagogy after the Second World War, the bankruptcy of Morphology at Eindhoven after the departure of Slothouber and Graatsma, or the success of Jenny in Zurich.

teloorgang van de Bauhaus Pedagogiek na de tweede wereldoorlog wel bewezen, evenals het failliet van de Eindhovense vormleer na het vertrek van Slothouber en Graatsma, of juist het succes van Jenny in Zürich.

Helaas zal de wens om een strak gecoördineerde vormstudie traditie in het onderwijs te laten groeien niet iedereen sexy in de oren klinken, met name omdat vormstudie gezien zou kunnen worden als de enige ruimte in het curriculum, waar de student nog in vrijheid kan spelen.
Helaas leiden vrije situaties aan de Academie mijns inziens te vaak tot geforceerde resultaten om maar vooral aan te tonen dat het '*out of the box*' kunnen denken wordt beheerst.
Het was Friedrich Schiller, tijdgenoot van Goethe en eveneens afkomstig uit Weimar, die formuleerde dat '*der Mensch erst da ganz Mensch [sei], wo er spielt*'[10] en daar ben ik het hartgrondig mee eens. Gezien het feit dat de Academie van Bouwkunst haar studenten niet langer slechts opleidt tot een gekwalificeerd architect, landschapsarchitect of stedenbouwkundige, maar tegenwoordig op de eerste plaats opleidt tot 'Master', tot een Academicus, tot mens, zal de academie altijd ruimte moeten laten voor het hiervoor educatief noodzakelijke spel.

Simpelweg het geven van vrijheid leidt echter niet automatisch tot een spelende en onbevooroordeelde vrije (=academische?) geest. 'Spelen' is iets wat aangeleerd moet worden. Deze overtuiging heb ik uit een 'fout' boek van een Amerikaanse verpleegster over 'Slaap'.[11] Toen mijn zoontje Lieven vier maanden oud was en niet echt lekker wilde slapen (voor velen onder ons een herkenbare situatie) kwam mijn vrouw een beetje lacherig met dit boek thuis, in de hoop dat in ieder geval zij in slaap zou vallen bij het lezen ervan. Naast vele handige tips die continu herhaald werden stond er voor mij een werkelijke eye-opener in. Zo werd er gesteld dat een kind *alles* van zijn ouders en omgeving moet leren, en slapen dus ook. Toch denken veel jonge ouders dat het slapen iets is wat uit het kind zelf moet komen, een veronderstelling die slechts zelden waarheid wordt, zo stelt het boek. Zo denken veel docenten dat vrijheid iets is wat uit de student zelf moet komen, een veronderstelling die slechts zelden waarheid wordt, zo zou ik willen stellen.

Het belangrijkste educatieve doel van de te vernieuwen vormstudiereeks zal mijns inziens moeten zijn dat studenten leren om een onconventionele blik te kunnen werpen op datgene waar ze dagelijks in hun beroepspraktijk mee te maken hebben, en dat geldt zowel voor vaardigheden, technieken, opgaven, als opdrachtgevers. Het vermogen tot het kunnen doorzien van conventies is een onmisbare kiem voor het vormen van een vrije ontwerpergeest die zelfstandig doelen kan stellen en de bijbehorende (...nieuwe en nog onbekende?) vorm vanuit een bestaande en bekende context kan ontwikkelen; een ontwerper die het spel meester is.

1. William Graatsma, *cubische constructies van slothouber en graatsma*, Nuth (drukkerij Rosbeek) 2000, pp. 131–139.
2. Wassily Kandinsky, *Punkt und linie zu Fläche*, München (Albert Langen) 1926.
3. R.K. Wick, 'Vorwort' in: Peter Jenny, *Bildkonzepte, das wohlgeordnete Durcheinander*, Zürich (vdf Hochschulverlag AG an der ETH Zürich) 2000, pp. 6–13.
4. Omslagtekst van J.J. Vriend, *Architectuur als samenspel van ruimte en vorm*, Amsterdam (Kosmos) 1967.
5. Vergelijk de onderwijsopgaven aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam van de jaargangen 2000–2003.
6. W. Groen, boekbespreking dissertatie E. de Moor, *Van vormleer naar realistische meetkunde*, Utrecht (Universiteit Utrecht) 1999.
7. J. de Boer, in: *Inleiding tot de kennis van symbolische vormen en van de mystiek der bouwkunst*, Amsterdam (Schors) 1948, p. 11.
8. Dillettantisme: (oppervlakkige) beoefening van kunst of wetenschap als liefhebber. Wolters woordenboek Eigentijds Nederlands Grote Koenen. Groningen (Wolters Noordhoff) 1986, p. 268.
9. A.w., zie noot 3.
10. F. Schiller, *Über die ästhetische Erziehung des Menschen* [1795]. Stuttgart, 1970, p. 63.
11. B. Holleyer, *Sleep: The Secret of Problem-free Nights*, London (Cassell Illustrated) 2002.

* Enkele afbeeldingen zijn ontleend aan de vermelde literatuur: 1 komt uit Graatsma, p. 73; 2 uit Kandinsky, p. 43; 3 uit De Boer, p. 11; 5 uit Wick, p. 166.

Unfortunately, the desire to cultivate a tightly coordinated Morphology tradition in the curriculum will not sound sexy to everyone, above all because Morphology could be seen as the only part of the curriculum where students are still free to play. Regrettably, in my view, free situations at the Academy only too often lead to forced results, particularly to show that the ability to think out of the box has been mastered. It was Friedrich Schiller, a contemporary of Goethe who also came from Weimar, who formulated it as follows:
'a person is only a full person when he can play'.[10]
I wholeheartedly agree. Given the fact that the Academy of Architecture no longer just trains students to become qualified architects, landscape architects or urban designers alone, but in my opinion trains them in the first place to become Masters, Academics, people, the academy must always allow scope for the play that is educational necessary.
Simply granting freedom does not automatically lead to a playful, unprejudiced, free (= academic?) mind. 'Play' is something that you have to learn. I owe this insight to an 'incorrect' book about sleep by a US nurse.[11] When my son Lieven was four months old and did not want to go to sleep (a situation that many of us will recognise), my wife came home sheepishly with this book, in the hope that at any rate she would fall asleep reading it. Besides many handy tips that were endlessly repeated, I came across a real eye-opener. The writer claimed that a child has to learn *everything* from its parents and surroundings, including sleep. Still, many young parents think that sleep is something that should come from inside the child itself. This supposition is seldom borne out in real life, the author claims. Many tutors think that freedom is something that should come from inside the students themselves. This supposition is seldom borne out in real life, I would claim.

In my view, the most important educational objective of the new-style Morphology series must be that students learn to be able to look in an unconventional way at what they are confronted with every day in their professional practice. This applies both to skills, techniques and assignment and to clients. The ability to see through conventions is an essential germ for the formation of a free design mentality that can determine objectives on its own and can develop the corresponding (... new and unknown?) form on the basis of an existing, already known context. Such a designer is a 'player'.

1. William Graatsma, *cubische constructies van slothouber en graatsma*, Nuth (drukkerij Rosbeek) 2000, pp. 131-139.
2. Wassily Kandinsky, *Punkt und linie zu Fläche*, Munich (Albert Langen) 1926.
3. R.K. Wick, 'Vorwort' in: Peter Jenny, *Bildkonzepte, das wohlgeordnete Durcheinander*, Zürich (vdf Hochschulverlag AG an der ETH Zürich) 2000, pp. 6-13.
4. Text on jacket of J.J. Vriend, *Architectuur als samenspel van ruimte en vorm*, Amsterdam (Kosmos) 1967.
5. Compare the teaching assignment of the Academy of Architecture for the years 2000-2003.
6. W. Groen, review of the dissertation by E. de Moor, *Van vormleer naar realistische meetkunde*, Utrecht (University of Utrecht) 1999.
7. J. de Boer, in: *Inleiding tot de kennis van symbolische vormen en van de mystiek der bouwkunst*, Amsterdam (Schors) 1948, p. 11.
8. Dilettantism: amateur dabbling (*New Shorter Oxford English Dictionary*).
9. See note 3.
10. F. Schiller, *Über die ästhetische Erziehung des Menschen* [1795]. Stuttgart, 1970, p. 63.
11. B. Holleyer, *Sleep: The Secret of Problem-free Nights*, London (Cassell Illustrated) 2002.

* Some figures were taken from the mentioned literature: fig. 1 from Graatsma, p. 73; fig. 2 from Kandinsky, p. 43; fig. 3 from De Boer, p. 11; fig. 5 from Wick, p. 166.

PENNEVRUCHTEN. PAPERS IN HET ONTWERPONDERWIJS

Arjen Oosterman

De studenten aan de Academie schrijven in hun derde studiejaar twee papers. De eerste is vooral gericht op het verwerven van de techniek van het opstellen en schrijven van een onderzoekstekst, de tweede biedt meer de vrijheid te demonstreren wat je als student kunt op dit vlak: een beknopt onderzoek met als uitkomst een heldere en liefst prikkelende tekst, waarin de eigen verhouding tot het onderwerp aan bod komt. Dit programmaonderdeel dient vele doelen. Het is meer dan praktisch als een architect zijn ontwerpideeën en voorstellen helder kan toelichten. De beroepspraktijk brengt nog te vaak verrassend beroerde teksten voort als ontwerptoelichting met een rommelige structuur, niet terzake doende argumenten en ontbrekende verbanden. Ook is het doen van onderzoek zozeer deel van de beroepspraktijk geworden dat enige training hierin en in de verslaglegging daarvan direct aansluit bij de praktijk. Het ruimere kader wordt gevormd door de ambitie van de academie om ook zelf onderzoek te gaan doen, wat tot op heden slechts op papier mogelijk is door ontbrekende financiering. De recent ingevoerde lectoraten vormen overigens een eerste aanzet hiertoe.

Voorop staat de mentale training die het schrijven van een paper met zich meebrengt: probleemstelling, argumentatie, logica, tekstopbouw, begripsmatige helderheid, hanteren van bronnenmateriaal en meer, teveel om op te noemen haast, komen hierbij aan bod. Het schrijven van een begrijpelijke, informatieve en samenhangende tekst confronteert direct en onontkoombaar met de eigen beheersing van een onderwerp, de doordachtheid van de argumenten, de samenhang van de redeneringen.

Behalve een training is de paper ook een kans. Het is (misschien wel de laatste) academische vrije ruimte tijdens de studie waarin de student zich kan verdiepen in een aspect dat hem/haar bijzonder boeit of bezighoudt. Naast alle verplichte componenten biedt het een kans voor begripsmatige verheldering, inhoudelijke verdieping, het formuleren van een standpunt.

Het levert teksten op waarvan het belang primair persoonsgebonden is, maar die toch ook vaak raken aan grotere thema's die spelen in het vak en in ons land. 'Branding' is zo'n kwestie die in verschillende hoedanigheden opduikt; wat zijn de mogelijkheden voor architect en architectuur? Of ouderenhuisvesting: zijn er nieuwe typen, nieuwe programma's, nieuwe configuraties nodig en mogelijk? Bepaalde typen worden nader onderzocht, zoals de bibliotheek of het crematorium. Veel papers vinden een aanleiding in het ontwerproject dat tegelijk loopt. Zo werden er dit jaar allerlei invalshoeken op het IJ losgelaten, vanwege het semesterthema 'water tekent de stad'. Het lukt in die gevallen vaak een wisselwerking tot stand te brengen met het ontwerp zelf; de paper als katalysator of richtinggevende impuls. De buitenlandse studenten concentreren zich vrijwel altijd op de verschillen tussen hun geboorteland en Nederland, op een confrontatie van het meegebrachte begrippenkader en de eigen ervaringen met de aangetroffen (of veronderstelde) locale situatie hier. Het levert de meest biografische teksten op. En dan zijn er studenten die een onverwachte fascinatie tot paper uitwerken. De (psychologische) invloed van spiegelende gevelvlakken op de mens is er zo een, een onderzoek naar de gevolgen van de 'verglazing' van delen van onze leefomgeving.

Soms lukt het een actuele kwestie zo neer te zetten dat ook anderen er hun voordeel mee kunnen doen. Dat is het geval met de paper die we hierbij afdrukken.

Paul van Hoek (architectuur) wilde snappen waarom het thema 'dorp' opeens weer in de belangstelling staat van 'ruimtelijk ontwerpers' en wat dat moet gaan opleveren. Dit aan de orde te willen stellen – het dorp als mogelijke verstedelijkingsvorm in ons dichtbevolkt land – getuigt van een actieve betrokkenheid op het eigen vakgebied. Hier volgt een verkorte versie van zijn paper.

PRODUCTS OF THE PEN. PAPERS IN DESIGN EDUCATION

Arjen Oosterman

Third-year students at the Academy write two papers. The first is primarily aimed at acquiring the technique of composing and writing a research text, while the second offers more freedom to demonstrate what the students can do in this field: a concise research project resulting in a clear, preferably stimulating text, in which their own relation to the subject is raised. This part of the programme serves many purposes. It is more than practical for an architect to be able to explain his design ideas and proposals clearly. Only too often, the texts that the profession comes up to explain a design are surprisingly bad, with a messy structure, irrelevant arguments, and a lack of coherence. Moreover, carrying out research has become so much a part of professional practice that some training in conducting and reporting on research is directly linked with that practice. The wider framework is formed by the Academy's ambition to carry out research itself, though this has remained at the planning stage so far because of the lack of funding. Still, the recent introduction of research fellowships is a first step in this direction. The main priority is the mental training that the writing of a paper entails: the formulation of the problem, argumentation, logic, the structure of the text, conceptual clarity, the handling of source material and much more – almost too much to list. Writing a comprehensible, informative and coherent text is a direct and unavoidable confrontation with one's own mastery of a subject, with how well thought out the arguments are, and with how the reasoning fits together.

A paper is not only training but also an opportunity. It is (perhaps the last) academic opportunity during the study in which students are free to go further into an aspect that particularly interests or excites them. Besides all the compulsory components, it gives them a chance to clarify their ideas, to carry out in-depth research, and to formulate their own point of view. It yields texts whose importance is primarily personal, but which also often touch on wider issues that are topical in the profession and in the country. Branding is one of those issues that crops up in various guises; what are the possibilities for architects and architecture? Or housing for the elderly: are new types, new programmes, new configurations necessary and possible? Certain types are investigated in more detail, such as the library or the crematorium. Many papers are connected with the design project that runs simultaneously. This year, for instance, all kinds of perspectives were adopted with regard to the River IJ in connection with the theme of the semester: 'water marks the city'. In those cases it is often possible to bring about an interaction with the design itself, with the paper serving as a catalyst or directional impulse. The students from abroad almost always concentrate on the differences between their home country and the Netherlands, on a confrontation with the mental luggage they have brought with them and their own experiences with the local situation that they find (or think they find) here. This yields the most biographical texts. And then there are students who turn an unexpected fascination into a paper. The (psychological) influence of mirrored façades on people is one such fascination, an investigation of the consequences of glazing parts of the environment we live in.

Sometimes they manage to deal with a current issue in such a way that others can profit from it too. That is the case with the paper that we are publishing here. Paul van Hoek (architecture) wanted to understand why the theme of the village has suddenly recaptured the interest of spatial designers and what that is supposed to result in. Wanting to raise this question – the village as a possible form of urbanisation in the densely populated Netherlands – is a sign of an active engagement with his own discipline. The following is an abbreviated version of his paper.

'NIEUWE DORPEN', WAT ZIJN DAT? – O6 Paper

Paul van Hoek

Ruimtelijk ontwerpers mogen anno 2000 weer nadenken over nieuwe woonkernen in het Nederlands buitengebied! Een dergelijk opgave is toch fantastisch nieuws, wat is er immers mooier dan het maken van compleet nieuwe leefomgevingen in een landschap? Deze nieuwe woonkernen worden vaak 'nieuwe dorpen' genoemd. Maar wat zijn dan eigenlijk de dorpen van deze tijd en waarom zouden we ze juist nu moeten ontwikkelen?

Met deze vraagstelling als uitgangspunt geeft Paul van Hoek een levendige schets van de historische ontwikkeling en dynamiek van 'het dorp' in Nederland. De sociale, economische, demografische en culturele context wordt aangegeven evenals de gevolgen van het ruimtelijke ordeningsbeleid. De veranderende woonwensen komen ook aan bod. Tenslotte komt Paul tot de conclusie dat er daadwerkelijk behoefte aan en ruimte voor nieuwe dorpen is: 'Het wonen in een dorp biedt juist een mogelijkheid aan de mens om een eigen leefomgevingcocktail samen te stellen: een beetje nabuurschap, gekendheid en lokale cultuur, gemengd met privacy en kosmopolitisme. Terug naar het dorp dus!'

Dan volgt wat er aan actuele plannen en ontwikkelingen gaande is, na de kansen en problemen nader te hebben geïnventariseerd.

Het landelijk gebied heeft echter woningnood. 100.000 nieuwe woningen zijn er volgens het Ruimtelijk Planbureau nodig om aan de vraag naar landelijk wonen te kunnen voldoen.[1] Deze beweging is toch al op redelijke schaal aan de gang. Echter met weinig beleid waardoor problemen ontstaan en kansen blijven liggen.

Het eerste probleem is dat van de overloop van stad naar dorp. Dit brengt een vervaging van sociale, culturele en fysieke dorpsidentiteiten met zich mee. Dat is vooral het geval in de dorpen waar rijke randstedelingen de dure woningen in het oude hart van de dorpen kopen. De autochtonen kunnen de vaak torenhoge huizenprijzen niet betalen en schuiven op naar de randen van het dorp in de wijkjes die bekend staan als de 'witte schimmel'. Samen met de terugloop van het aantal inwoners per huishouden en de beperkte mogelijkheden voor woningbouw zorgt deze 'import' er voor dat er geen plaats meer is voor starters, eenverdieners en senioren. Hiermee is de levensloopbestendigheid van deze dorpen ondermijnd.

De dorpen waar leegloop optreedt liggen vaak ver afgelegen op het platteland en kampen met een ander probleem. Hier trekken jongeren weg omdat onvoldoende werk en inkomen en betaalbare woonruimte voorhanden is. Hiermee valt een belangrijke peiler onder de sociale structuur weg en is de teruggang van voorzieningen voor kinderen en 'echt' ouderen (80+) een feit. De 'import' vestigt zich vaker in de vrijkomende boerderijen. Dit zijn immers vaak de mensen die 'echt' op het platteland willen wonen.

Naast de problemen in de dorpen zijn er ook problemen buiten de dorpen. De groene omgeving van het dorp wordt gezien als een van de belangrijkste identiteitsdragers. Maar wie gaat dit landschap beheren na het grotendeels wegvallen van de boer als 'landschapsverzorger'? Verrommeling van algemeen hoog gewaardeerde landschappen met paardenbakken, caravanstallingen en smakeloze hobbyschuren lijkt onomkeerbaar. Ook speelt hier de vraag waar de waterbergingsopgave een plek moet krijgen.

De kansen die er zijn liggen vooral in behoud door ontwikkeling, een inmiddels breed gedragen concept onder de naam 'ontwikkelingsplanologie'. Het gebied buiten de stad moet niet stilletjes wachten, maar zoeken naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden aangepast aan de moderne tijd.

Bijvoorbeeld door in te springen op de grote behoefte die er bestaat bij mensen om in gebieden met een landelijk karakter te wonen. Hoe gaan we om met de vele woningen die het Ruimtelijk Planbureau ons voorrekent? Bij een slecht beleid zouden grote delen waardevol gebied verloren kunnen gaan. Met een goed beleid biedt dit aantal woningen kansen om juist de minder waardevolle gebieden een impuls te geven en waardevolle gebieden te behouden.

[...]

HET INITIATIEF NIEUWE DORPEN

Om bovenstaande problemen en kansen te onderzoeken heeft het InnovatieNetwerk Groene Ruimte

NEW VILLAGES: WHAT ARE THEY? – O6 Paper

Paul van Hoek

In 2000 spatial designers can once again think about new residential clusters in the Dutch countryside! An assignment like this is fantastic news, for what is better than designing completely new residential locations in a landscape? These new residential clusters are often referred to as 'new villages'. But what does the word village mean today, and why should we be developing villages now?

Taking these questions as his starting point, Paul van Hoek provides a lively outline of the historical development and dynamics of the village in the Netherlands. The social, economic, demographic and cultural contexts are indicated, as well as the consequences of the planning policy. Changes in the demands of residents are also covered. Paul comes to the conclusion that there really are both demand and space for new villages: Living in a village offers the right opportunity for people to put together the ingredients of the kind of environment they want to live in like a cocktail: a bit of neighbourliness, familiarity and local culture, combined with privacy and cosmopolitanism. So back to the village!'

He follows this with a presentation of the current plans and developments after listing the opportunities and problems in more detail.

'There is a housing shortage in the countryside. According to The Netherlands Institute for Spatial Research (RPB), 100,000 homes are needed to satisfy the demand for rural housing.[1] This movement is already on the way on a reasonable scale, but without much policy. The result is that problems arise and opportunities are missed.
The first problem is that of the overflow from the town to the village. This entails a blurring of the social, cultural and physical identities of the village. This is particularly the case in those villages in which well-to-do people from the Randstad buy expensive homes in the old heart of the village. Locals are unable to afford what are often astronomical prices and move to the outskirts of the villages in the districts that are known as 'white mould'. Combined with the drop in the number of residents per household and the limited opportunities for building houses, this import means that there is no longer any room for starters, single earners and the elderly, thereby undermining the live-cycle resistance of these villages.
The villages that are emptying are often situated in the remote countryside and are faced with a different problem. The younger generation leaves because of the lack of sufficient employment, income and affordable housing. An important foundation of the social structure therefore disappears, spelling the reduction of facilities for children and the over-80s. The import often settles in the abandoned farms, since these are often the people who want to live in the 'real' countryside.
Besides the problems in the villages, there are also problems outside the villages. The green environment of the village is seen as one of the main determinants of its identity. But who is going to manage this landscape once the farmers have largely disappeared as stewards of the countryside? The cluttering of generally highly valued landscapes with horse-boxes, caravan depots and tasteless hobby sheds seems irreversible. And there is also the question of where water has to be stored.
The opportunities which exist lie above all in conservation through development, a concept that has gained widespread acceptance by now under the name of development planning. The area outside the city must not just wait quietly, but should look for new possibilities of development that are appropriate to the modern era, such as catering for the large demand on the part of people who want to live in districts with a rural character.
How do we deal with the many homes that the The Netherlands Institute for Spatial Research prescribes for us? Bad policy could spell the loss of large tracts of valuable land. However, if combined with a good policy, this number of houses offers opportunities to give an impulse to the less valuable areas and to preserve the valuable ones.
[...]

THE NEW VILLAGES INITIATIVE

The Innovation Network Green Space and Agriculture has launched the New Villages Initiative to investigate these problems and opportunities.[2]

en Agrocluster in 2003 het initiatief 'Nieuwe Dorpen' genomen.[2] Volgens de organisatie zelf is het doel om zonder vooringenomenheden en los van bestaande regels te zoeken naar oplossingen voor problemen waar de dorpen en het platteland mee worstelen. De term is dus in feite een discussiemetafoor en daarmee enigszins misleidend. Het suggereert dat het gaat om nieuw te ontwikkelen woonkernen. In werkelijkheid gaat het om vrijwel alle vormen van bouwen in het landelijk gebied die voort kunnen komen uit de discussie. Het 'nieuwe' staat voor zowel een 'nieuwe ontwikkeling waar nog niets is' als 'vernieuwing van het bestaande', oftewel: het nieuwe- en het vernieuwde dorp. In ieder geval staat het bij beide opgaven ook voor de innovatie die is geboden om op verantwoorde wijze met het landschap om te gaan waarin dat plaats vindt en het zoeken naar nieuwe woonvormen die passen bij de 'life-styles' van deze tijd. Ook is het de vraag naar maatwerk als reactie op de het stedelijke tapijt van uitbreidingen dat nog steeds complete landschappen wegvaagt. Elke plek met haar eigen sociale en economische behoeften en problemen en kansen vraagt om een goed doordachte ingreep. Dit kan een oneindige reeks aan unieke typen dorpen opleveren.

Het InnovatieNetwerk heeft het over 'nieuwe nederzettingen in het landelijk gebied'. Zij hebben Stormm CS en DLA+ Landscape Architects gevraagd een verkenning te doen naar de nieuwe samenlevingsvormen in het landelijk gebied. Als werkomschrijving voor het uitvoeren van deze verkenning hebben zij de omschrijving voor nieuwe dorpen verder verscherpt tot de volgende definitie: 'De nieuwe dorpen zijn samenlevingsvormen in een groene omgeving, met het kleine getal als leidraad, met een eigen hart en een eigen rijkheid. Het zijn nederzettingen in het landschap die de toekomst voorlopig weer aankunnen'.

Ook deze omschrijving geeft aan dat de hoeveelheid ruimtelijke verschijningsvormen van nieuwe dorpen feitelijk oneindig is. Aan de hand van pilotprojecten, ontwikkelingsplannen en gerealiseerde projecten wordt hierna een aantal type nieuwe dorpen weergegeven. Bij de selectie gold dat er in ieder geval sprake moest zijn van een zoektocht naar één of meerdere componenten van de bovenstaande definitie.

DE GROTE FAMILIE VAN NIEUWE DORPEN

De nieuwe nederzettingen hebben in vrijwel alle plannen en projecten een hoofdstructuur gemeen. Daarom kan men, ondanks de veelheid aan ruimtelijke verschijningsvormen, toch spreken van een familie. De hoofdstructuur bestaat uit een gemeentelijk grondgebied met een hoofdnederzetting (de kern) en meerdere subnederzettingen (de buurtschappen en gehuchten) rondom. Het totaal hiervan vormt een cluster van verschillende dorpstypen met specifieke ruimtelijke en sociale kenmerken. Binnen deze hoofdstructuur wordt er gezocht naar een locatie voor een nieuw dorpstype dat de ruimtelijke en sociale structuur van het bestaande cluster ten goede zal komen. Teleurstellend of niet: het gaat dus in geen van de gevallen om een totale nieuwe sociale en ruimtelijke occupatie van een leeg landschap zoals dat voor het laatst het geval was op het nieuwe land van de Wieringermeer en de Noordoostpolder. Toch wordt er in alle projecten stevig gezocht naar 'het eigen hart en de eigen rijkheid'. De volgende projecten illustreren de zoektocht naar het perfecte nieuwe dorp.

A. IDEEËN VOOR DUNTEMADEEL (FR.)

Duntemadeel is een gemeente met een groot grondgebied. Door middel van nieuwe dorpen wil ze een oplossing zoekt voor de problemen waar ze mee kampt. Hier spelen vooral opgaven over leegloop, de verzorging van het toekomstige landschap en de waterberging. Door drie adviesbureau's zijn voorstellen gedaan voor woningbouw in de gemeente als antwoord op een deel van de opgaven. In alle gevallen is er ingesprongen op het model van hoofd- en subnederzettingen.

Het eerste ontwerp 'De Weelde' van Strootman Landschapsarchitecten omvat 300 villa's met het hart aan open vaarwater en een jachthaven. Het mikt op de rijke 40-plusser en een carrièreverloop waarin het krijgen van kinderen op een late leeftijd past. Dit zorgt voor extra kinderen op de basisscholen. Bij dit villadorp gaan de ontwerpers er vanuit dat zoveel geld ook veel werk genereert. Uit onderzoek blijkt, zo stelt men, dat drie bewoonde woningen één arbeidsplaats genereren. Dit komt de werkgelegenheid van de inwoners dus ten goede. De waterbergingsopgave wordt opgelost door het waterrijke karakter van het plan, de

According to the organisation itself, its aim is to search – without preconceptions and independently of the existing rules and regulations – for solutions to the problems facing the villages and the countryside. The term is thus in fact a discussion metaphor, which makes it somewhat misleading. It suggests that it is about residential clusters that are to be newly developed. In fact, however, it is about virtually all forms of building in the countryside that might emerge from the discussion. So 'new' stands for both a new development where there is as yet nothing and for renewal of what already exists – in other words, the new village and the renewed village. At any rate, in both cases it stands for the innovation that is required to deal in a well-considered way with the landscape in which it takes place and for the search for new residential forms that are appropriate to today's life-styles.
It is also the demand for customised solutions as a reaction to the urban carpet of expansions that still wipes away complete landscapes. Every spot with its own social and economic demands, problems and opportunities calls for a well-considered intervention. This can yield an infinite series of unique village types.
The Innovation Network talks about new settlements in the countryside. It has asked Storm CS and DLA+ Landscape Architects to conduct an exploration of new forms of community in the countryside. In describing the tasks of this exploration, they have refined the description of new villages with the following definition: 'The new villages are forms of community in a green environment, based on the principle of small numbers, with a heart and richness of their own. They are settlements in the countryside that can face up to the future for the time being'.
This description also indicates that the number of spatial structures of the new villages is in fact infinite. A number of types of new villages will now be presented on the basis of pilot projects, development plans and projects that have already been implemented. One of the selection criteria was that at any rate there must be evidence of a search for one or more components of the definition given above.

THE LARGE FAMILY OF NEW VILLAGES

The new settlements have a common main structure in almost all the plans and projects. That is why it is possible to refer to a family in spite of the number of different spatial structures. That main structure consists of local authority territory with a main settlement (the core) and several secondary settlements (the neighbourhoods and hamlets) around it. Taken all together they form a cluster of different village types with specific spatial and social characteristics. A search is made with this main structure for a location for a new village type that will enhance the spatial and social structure of the existing cluster. Disappointing or not, in none of the cases is there any question of a totally new social and spatial occupation of an empty landscape as was the case for the last time on the new land of the Wieringermeer and the Noordoostpolder. All the same, each of the projects involves an intensive search for 'a heart and richness of its own'. The following projects illustrate the search for the perfect new village.

A. IDEAS FOR DUNTEMADEEL (FRIESLAND)
Duntemadeel is a local authority with a large territory. It wants to find a solution to the problems facing it – mainly exodus, the care of the future landscape, and water catchment – by means of new villages. Proposals have been made by three consultancies for housing on the local authority territory as a response to some of the problems. In every case they have resorted to the model of a main and several secondary settlements.
The first design, 'Luxury', by Strootman Landscape Architects, envisages 300 villas with the heart facing an open waterway and a jetty. It is aimed at well-to-do over-40s and a career structure in which they have children at a late stage. This provides extra children for the primary schools. The designers of this villa village assume that this amount of money will also generate a lot of employment. Research has shown, they claim, that three occupied villas generate one job, thereby improving employment opportunities for the residents. The water catchment function is covered by the abundance of water in the plan, and the sum raised by the expensive villas is used for the restoration of the valuable alder-lined canals and to create a recreational network.
The second design, 'Klaarkamp', by Storm CS Landscape Architects and DLA+ Landscape

opbrengsten uit de dure villa's worden ingezet voor het herstel van de waardevolle elzensingels en de realisatie van een recreatief netwerk.
Het tweede ontwerp 'Klaarkamp' van Stormm CS Landscape Architects en DLA+ Landscape Architects zet in op het verhaal. Aansluitend daarop is er geen betere plek voor een nieuwe nederzetting te vinden dan ter plaatse van een archeologische vindplaats rond het oude klooster 'Klaarkamp'. Rond deze plek worden de woningen ontwikkeld. Men spreekt hierbij niet over een landgoed maar over een 'natuurgoed'. Een groot deel van de kwaliteit van de nieuwe nederzetting, zo stellen de ontwerpers, wordt ontleend aan het landschap waarin het ligt. De natuurwaarden zijn alles bepalend. Het landbouwgebied wordt dan ook omgevormd naar natuurgebied met geldmiddelen uit de woningbouwopbrengsten. Ook wordt de droogmakerij het 'Klaarkampermeer' sterk vernat om aan de waterbergingsopgave te voldoen. Een mix van doelgroepen moet de basis gaan vormen voor een informeel samenlevingsnetwerk. Voornamelijk jongeren, starters en ouderen zullen een plek krijgen in de nieuwe nederzetting. Zij kunnen elkaar aanvullen met hun verschillen. Zo kunnen ouderen en scholieren bijvoorbeeld op de kinderen van de starters passen. Belangrijk daarin, zo stellen de ontwerpers, is de ruimte voor initiatief en ontwikkeling van dit samenlevingsnetwerk. Dit groeiproces wordt ook ruimtelijk ingezet. Binnen een sterk masterplan moet ruimte zijn om 75 woningen per jaar door de bewoners zelf te laten ontwikkelen. Alleen hierdoor kan op termijn de complexe samenlevingsstructuur ontstaan die we kennen van de vitale bestaande dorpen.
Het derde ontwerp 'Nieuw Damwoude' pretendeert H+N+S Landschapsarchitecten de problemen rond 'witte schimmel', tijdelijke waterberging, de veranderende rol van de landbouw, wegtrekkende jongeren, het uiteenvallen van het sociale leven en het afnemende draagvlak voor bestaande voorzieningen te kunnen oplossen. Veelbelovend, voor een nieuw dorp! Om dit te bereiken zetten de ontwerpers vooral in op een aanpassing van complexe beleids- en ontwikkelingsstructuren. Het ruimtelijke beeld ontstaat door het ontwerp van een verkavelingstrategie. Hoe verder de occupatie zich binnen deze strategie doorontwikkeld hoe mee van de bovenstaande problemen zullen worden opgelost. De start van de occupatie is gekoppeld aan het einde van de 'opvaart'. Het einde van deze vaart en het begin van de occupatie zal volgens de ontwerpers een rijk hart gaan vormen in deze nieuwe nederzetting.

B. DECORBOUW IN GRONINGEN
In Groningen is in 2004 de uitvoering van een groot 'dorps' project, 'de Blauwe Stad', van start gegaan. Het totale plangebied heeft een omtrek van 23 kilometer en wordt compleet nieuw ingericht. Het omvat 1500 woningen in 'dorpsclusters' rond een nieuw meer van 8 vierkante kilometer. Er is geen sprake van een subtiele inpassing van nieuwe woningen passend bij het bestaande landschap. Het landschap wordt gevormd als een decor. In dit decor worden de woningen in een planmatige fasering ontwikkeld. Een groot verschil met voorgaande plannen. Dit komt door de keuze die vijftien jaar geleden bij de start van het project is gemaakt. Er is groots ingezet op een ander gebruik van de vrijkomende landbouwgrond. Doel was om het onherbergzame Groningse landschap geschikt te maken voor een combinatie van water, natuur, recreatie en wonen als belangrijke basis voor een economische impuls van de plattelandsregio. Echter speelde de bouw of voortbouw op een sociale structuur (samenlevingsvorm) destijds nog geen rol. Het woord 'stad' geeft ook enigszins aan dat er niet gericht is gezocht naar het dorpse. Dit gegeven en de grootschaligheid van het project bouwen niet aan het landelijke woonmilieu waarnaar mensen op zoek zijn. Critici geven aan dat het gevaar groot is dat de woonenclaves door het ontbreken van sociale samenhang met de omgeving hiervan geïsoleerd zullen raken. Het doembeeld hierbij zijn de *gated communities* zoals we deze in Amerika kennen: homogene enclaves van rijken, veilig afgeschermd van de boze buitenwereld. Toch hoort dit project bij de familie omdat het een manier aangeeft waarop met de transformatie van het vrijkomende landbouwareaal kan worden omgegaan.
Onder dit type project zou men ook het bekende 'Haverleij' kunnen vatten. Aan de rand van 's-Hertogenbosch is een totaal nieuw kastelenlandschap verrezen. De lanen en bossen, vijverpartijen en golfbanen bieden een specifieke doelgroep het ultieme woondecor.

Architects, puts its money on the narrative. Seen in that light, there is no better spot for a new settlement than on the location of an archaeological site around the former Klaarkamp monastery.
The homes are developed around this spot. The architects refer not to a rural estate but to a natural estate. The quality of the new settlement, the designers claim, is derived to a large extent from the landscape in which it is set. The values of the natural surroundings determine everything. The yield from building the homes is used to convert the agricultural area into a nature reserve. The Klaarkampermeer polder is also made a lot wetter to satisfy the demand for water catchment. A mixture of different target groups must form the basis for an informal community network. The new settlement will consist mainly of young people, starters and the elderly. They can complement one another with their differences. For instance, the elderly and school pupils can do the child-minding for the starters. An important element in all this, the designers state, is the scope for initiative and development of this community network.
This growth process is also spatially deployed. Within a strict master plan, there must be room for the residents themselves to develop 75 homes a year. This is the only way for the complex community structure that we know from the vital existing villages to develop in the long run.
The third design, 'New Damwoude', by H+N+S Landscape Architects, claims to be able to solve the problems connected with 'white mould', temporary water catchment, the changing role of agriculture, the exodus of young people, the disintegration of social life, and the decreasing support for existing facilities. This is very promising for a new village! To achieve this, the designers concentrate on the adaptation of complex policy and development structures. The spatial picture emerges from the drawing up of a land allotment strategy. The further the occupation continues to develop within this strategy, the more of the problems listed above will be resolved. The start of occupation is linked to the end of the preliminary stage. The end of this stage and the start of occupation will, according to the designers, form a rich heart in this new settlement.

B. DÉCOR BUILDING IN GRONINGEN
The implementation of a large-scale 'village' project, known as 'the Blue Town', got under way in Groningen in 2004. The total planning area has a circumference of 23 kilometres and is given a completely new design. It contains 1,500 homes in 'village clusters' around a new, 8 km^2 lake. There is no question of subtly inserting new homes that match the existing landscape. The landscape is converted into a décor. The homes are developed in this décor in a planned series of stages. There is a major difference from previous plans. This is because of the choice that was made fifteen years ago at the start of the project. Heavy investments were made in a different use of the former agricultural land. The purpose was to make the inhospitable Groningen landscape suitable for a combination of water, nature, recreation and housing as an important basis for an economic impulse to the rural region. However, at that time the question of building or extending it on a social structure (form of community) did not yet play a role. The use of the word 'town' also indicates to some extent that they were not directly aiming at a village-style solution. This and the large scale of the project do not contribute to the rural residential setting that people are looking for. Critics point out that there is a great danger that, because of the absence of any social cohesion with their surroundings, the residential enclaves will become isolated from them. The negative vision that this conjures up is that of the gated communities of the United States: homogeneous enclaves of the wealthy, safely sheltered from the evil outside world. All the same, this project belongs to the family because it indicates a way of dealing with the transformation of the former agricultural land.
The well-known Haverleij project could also be classified in the same way. A totally new castle landscape has arisen on the outskirts of 's-Hertogenbosch. The lanes and woods, ponds and golf links, offer a specific target group the ultimate residential décor.

C. EUROPE VILLAGE IN BELLINGWEDDE
KuiperCompagnons have designed a village right on the border between Germany and the Netherlands. The idea was to put an end to the

C. EUROPA IN BELLINGWEDDE

Letterlijk op de grens van Duitsland en Nederland is door KuiperCompagnons een dorp ontworpen. De gedachte was om de sluimerende aanwas van 25 woningen per jaar aan de randen van bestaande dorpen, resulterend in 'witte schimmel', te doorbreken door op een bijzondere plek een casco aan te bieden waarbinnen deze, plus extra woningen kunnen worden gebouwd. Dit heeft geleid tot een concreet plan met een doordachte ruimtelijke structuur aansluitend en gericht op het landschap en zorgvuldig gepositioneerd op de landsgrens. De weloverwogen structuren zijn echter wel in strijd met de vermelding dat het dorp stap voor stap moet gaan groeien naar een complete, heterogene samenleving met inwoners uit Duitsland en Nederland, winkels, horeca, kinderopvang, onderwijs en zorgvoorzieningen. Hierbij zal dan gedoeld worden op een planmatige fasering en niet op een groei waarbij ruimte is voor initiatieven zoals die genoemd worden in het ontwerp voor 'Klaarkamp'. De compleetheid en heterogeniteit van het planconcept maakt het wel een zeer interessant plan. Als we dit toch eens zouden kunnen maken! Maar waar halen we de mensen vandaan? De 25 woningen per jaar zijn niet voldoende om deze ambitie waar te maken. Wie vult het tekort aan? Wie wil daar van buitenaf gaan wonen? Het plangebied ligt goed ontsloten nabij de A7 maar werk is er niet. Grote vraagtekens dus bij de sociale laag van dit plan.

D. COMMUNE

Een tegenhanger van het plan voor Europadorp is de planvorming van vereniging Ecodorp. Deze stichting telt 400 leden en 1200 belangstellenden en heeft zich als doel gesteld een nederzetting te ontwikkelen waar op termijn enkele honderden mensen kunnen wonen. De plannen zijn zeer reëel te meer omdat de 'ecodorpers' prettig ontvangen worden door veel gemeenten vanwege de grondgedachte over respect voor landschap en ecologie en de actieve verzorging hiervan. De gemeenschappelijke achtergrond van deze mensen zal zorgen voor een sociale binding en een daarmee gepaard gaande vitaliteit vergelijkbaar met bijvoorbeeld de dorpen in de Wieringermeer. Destijds heeft Granpré Molière hier de kerkelijkheid ingezet als sociaal thema. De kerk vormde letterlijk en figuurlijk het middelpunt van deze nieuwe nederzettingen en zorgden zo voor een sterke sociale structuur die zelfs in deze tijd nog zeer hecht is en de dorpen vitaal houdt. Bij de verenging Ecodorp maakt men zich nog niet zo druk over de ruimtelijke structuur van de nederzetting; deze volgt vanzelf uit de specifieke wensen van de toekomstige bewoners. Een algemeen kenmerk van dit type dorpen is de homogeniteit. Pas je niet bij de groep, dan zul je er ook niet gaan wonen.

ONTWIKKELINGSTHEMA'S

Uit het onderzoek zijn twee thema's naar voren gekomen die een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van nieuwe dorpen: sociale structuren en de ruimtelijke verschijningsvorm.

SOCIALE STRUCTUREN

De sociale structuren binnen een nieuwe nederzetting bepalen in feite de kwaliteit van de woonomgeving. Het zorgt voor identiteit en kan sturend werken op de ruimtelijke uitwerking. Het dorp kan nog zo ideaal ogen maar als er sprake is van een onbalans in de bevolkingssamenstelling, een vervelend gehalte nabuurschap, een overheersend isolement of als het werk ver te zoeken is, zal er een onprettige en ongezonde leefgemeenschap ontstaan. Zulke dorpen kunnen de toekomst niet aan en zullen als eerste uit elkaar vallen wanneer de woningbehoefte afneemt. Het vervelende is dat de sociale structuren maar weinig tastbaar zijn. Hoe worden sociale structuren 'ontworpen'? En daarbij de vraag: In hoeverre is een samenleving maakbaar? Dat dit een moeilijk hard te maken onderwerp is blijkt ook uit de plannen. In het plan Klaarkamp wordt wel sterk ingezet op de sociale structuren maar wordt nergens ingegaan op hoe dit voor elkaar is te krijgen. De problemen in de sociale structuren komen deels voort uit maatschappelijke veranderingen en zijn binnen één lokaal project niet op te lossen. Willen jongeren wel op de kinderen van starters passen of zijn ze te druk met het behalen van een hoog diploma? En wie gaan er wonen in Europadorp? Hoe werken zo veel dure villa's in het 'arme' Groningse platteland door op de sociale structuren? Niemand wil in wantrouwen met zijn naaste buren wonen. En dat is wel wat er heerst in de aangrenzende dorpen van de Blauwe Stad. Er bestaat een kans dat zich hier een *gated community* zal ontwikkelen.

dormant growth of 25 homes a year on the outskirts of existing villages, resulting in 'white mould', by offering a carcass on an unusual location in which these plus extra homes can be built. This has led to a specific plan with a well-considered spatial structure fitting in with and orientated towards the landscape and carefully positioned on the border. The well-considered structures, however, are at odds with the statement that the village must expand step by step to become a complete, heterogeneous community with residents from both Germany and the Netherlands, shops, catering establishments, childcare, schools and care facilities. This refers to planning in stages, not to a growth in which there is scope for initiatives like those mentioned in the design for Klaarkamp. Still, the completeness and heterogeneity of this planning concept make it a very interesting plan. Just suppose we could make this for once! But where will we find the people? A total of 25 homes a year is not enough to realise this ambition. Who will make good the deficit? Who will come from outside to live there? The planning area has good access near the A7 motorway, but there is no work there. So the social component of this plan raises serious questions.

D. COMMUNE

A counterpart to the plan for Europe Village is the planning of Ecodorp. This association of 400 members and 1,200 interested parties has set itself the task of developing a settlement where a few hundred people will eventually be able to live. The plans are very realistic, all the more as the Ecodorp association is well received by many local authorities because of the basic idea of respect for landscape and ecology and actively caring for them. The common background of these people will ensure social cohesion and a related vitality comparable to that of the villages in the Wieringermeer, for example. At the time Granpré Molière deployed religion as a social theme. The church was literally and metaphorically the centre of these new settlements and thereby brought about a strong social structure that is still very close-knit and keeps the villages alive even today. The Ecodorp association is not yet so concerned about the spatial structure of the settlement; it will follow naturally from the specific requirements of the future residents. A general feature of villages of this type is their homogeneity. If you do not fit in with the group, you will not go to live there.

DEVELOPMENT THEMES

Two themes have emerged from the research that play an important role in the development of new villages: social structures, and spatial structures.

SOCIAL STRUCTURES

The social structures within a new settlement determine in fact the quality of the residential location. They create identity and can have an effect on the spatial elaboration. No matter how ideal a village may appear to be, if there is an imbalance in the composition of its residents, an annoying level of neighbourliness, a predominant isolation, or few prospects of employment, then an unpleasant and unhealthy community will arise. Such villages cannot face up to the future and will be the first to disintegrate when the housing shortage decreases. The problem is that social structures are not very tangible. How are social structures designed? And this in turn raises the question: To what extent can a society be designed? That this is difficult to formulate in down-to-earth terms also emerges from the plans. The Klaarkamp plan leans heavily on the social structures, but nowhere indicates how this is to be achieved. The problems in the social structures are partly the product of social change and cannot be resolved within a single local project. Will young people be prepared to mind the children of starters, or will they have their hands full with trying to obtain good marks? And who will go to live in Europe Village? How do so many expensive villas affect social structures in the 'poor' countryside of Groningen? Nobody wants to live mistrusting their next-door neighbours. And yet that is what predominates in the adjacent villages of the Blue Town. There is a danger that a gated community will develop here.
Designing social structures must be a regular component of the development plan. Assistance with this can be gained from study of the developments connected with New Urbanism. This tendency is a reaction to modernist building. Principles such as social cohesion and diversity, familiarity, liveliness,

Het vormgeven aan de sociale structuren moet een vast onderdeel zijn van het ontwikkelingsplan. Voor steun hierin kan gestudeerd worden op de ontwikkelingen rond het New Urbanism. Deze stroming is een reactie op het modernistische bouwen. Principes als sociale cohesie en diversiteit, vertrouwdheid, levendigheid, bereikbaarheid, kleinschaligheid, functiemenging en duurzaamheid spelen een belangrijke rol. Het is de comeback van de menselijke maat. Enkele van deze principes zouden dus richtinggevend kunnen zijn bij de ontwikkeling van nieuwe dorpen. Ook is er een rol weggelegd voor de weinige sociaal geografen die Nederland rijk is. Zij kunnen als geen ander de sociale componenten van een plek doorzien en daarmee de ontwerpers van waardevolle basisinformatie voorzien. Ook kan hun ervaringskennis ingezet worden bij het ontwerp van totale nieuwe sociale structuren in relatie tot de ruimtelijke verschijningsvorm.

RUIMTELIJKE VERSCHIJNINGSVORM

Een dorp kan niet in één keer worden gemaakt. Er moet groeitijd en groeivrijheid worden geboden om het dorp tot wasdom te laten komen. Ook hier kunnen we leren van het New Urbanism. Eén van de lessen is bijvoorbeeld dat vertrouwdheid en levendigheid niet kunnen worden gecreëerd door smalle straatjes en nostalgische bebouwing alleen. Ook bleek het streven naar statische, esthetische eindbeelden geen goede weg te zijn. Wie vitale nieuwe dorpen wil bouwen moet op zoek gaan naar de continue dynamiek. Het dorp zal nooit af zijn. Identiteit is, zoals eerder geconcludeerd, een van de belangrijkste dragers voor vitaliteit. Dit kan alleen worden bereikt door lokale sociale, culturele, historische en landschappelijke kenmerken te benutten. Dit gaat wel uit van het streven naar sociale diversiteit en dus een heterogene samenstelling van de nieuwe nederzetting. Men zou deze kenmerken los kunnen laten als voor één specifieke doelgroep met een uitgesproken, krachtige identiteit gebouwd zou worden. Zoals in het voorbeeld van Ecodorp. Het gemeenschappelijke idee dat deze bewoners met zich mee dragen zal automatisch zorgen voor een sterke identiteit. Maar als we er vanuit gaan dat dit uitzonderingen zijn kan worden gesteld dat het belangrijk is om een groeiproces in gang te zetten op een plek waar goed wordt aangesloten op de lokaal aanwezige identiteiten. Bijvoorbeeld in het plan voor 'Klaarkamp'. Het verhaal zorgt er voor dat de toekomstige bewoners iets gemeen hebben. Dit gegeven zorgt voor sociale binding. Het is ook een voorbeeld van hoe het sociale aspect sturend kan zijn op de ruimtelijke uitwerking: het verhaal open plek in het midden van het nieuwe dorpje.
In de meeste plannen wordt het groeimodel al omarmd onder regie van een goed doordachte ontwikkelingsstrategie. Er loopt een dunne lijn tussen 'te strikt naar een eindbeeld sturen' en het 'te veel loslaten'. Een actieve begeleiding van het groeiproces is nodig om de tussenweg te vinden en vast te houden. Dit vereist een sterke visie en durf vanuit de gemeenten. Het is aan de ontwerpers om de juiste ontwikkelingsstrategie aan te reiken. Hierin kan de gewenste ruimtelijke situatie die wordt nagestreefd per plek verschillen. Er bestaat dus geen ideaal ruimtelijk model voor de nieuwe dorpen.

NAWOORD

Nieuwe dorpen kunnen een goede oplossing zijn voor de grote vraag naar wonen in een landelijke omgeving. Door de verscheidenheid in ruimtelijke verschijningsvormen, die ontstaat door in te spelen op de gebiedsspecifieke omstandigheden, wordt voorkomen dat complete landschappen worden weggevaagd door eenvormige stadsuitbreidingen. Er ontstaan juist veel smaken voor de woonomgeving-cocktails! Daarnaast kunnen er door het collectieve karakter van de nieuwe dorpen ook daadwerkelijk regionale en lokale problemen worden opgelost. Bijvoorbeeld als impuls voor de sociale samenstelling van de bestaande dorpen of als nieuwe landschapsverzorger.
Toch plaats ik nog vraagtekens bij de zelfstandigheid en daarmee de levensvatbaarheid van de plannen voor de nieuw te ontwikkelen dorpen. Ik wil stellen dat deze niet ver genoeg wordt door gevoerd. Omdat ze veelal vanuit aanwezige sociale, culturele en landschappelijke kwaliteiten worden ontwikkeld is het de vraag of ze daarmee wel voldoende eigen hart en rijkdom krijgen. Stevenen ze niet binnen korte tijd af op dezelfde problemen als waar de bestaande dorpen mee kampen en zijn ze daarmee niet meer dan een tijdelijke aanvulling op het woningenbestand van Nederland? In de voorbeeldplannen worden concrete oplossingen gebo-

accessibility, small scale, combination of function and durability play an important role. It is the comeback of the human dimension. So several of these principles could help to guide the development of new villages. There is also a role for the few social geographers who are to be found in the Netherlands. They can grasp the social components of a spot better than anyone else and thereby provide the designers with valuable basic information. Their experience can also be deployed in the design of totally new social structures in relation to spatial structure.

SPATIAL STRUCTURE

A village cannot be made in one go. A growth period and freedom of growth have to be present before the village can reach maturity. Here too we can learn from New Urbanism. One of the lessons, for example, is that familiarity and liveliness cannot be created just by narrow alleys and nostalgic buildings. The goal of static, aesthetic finished products did not turn out to be the right direction either. Anyone who wants to build vital villages will have to aim for ongoing dynamism. The village will never be finished. Identity, as mentioned above, is one of the most important preconditions of vitality. It can only be achieved by making use of local social, cultural, historical and environmental characteristics. This presupposes a striving for social diversity and thus a heterogeneous composition of the new settlement. These features could be dropped if one were building for a single, specific target group with a pronounced, strong identity, as in the example of Ecodorp. The shared idea that these residents will bring with them will automatically produce a strong identity. But if we assume that these are exceptional cases, then it can be stated that it is important to initiate the growth process on a site where it is possible to tie in with the local identities that are present, as in the plan for Klaarkamp, for instance. The narrative ensures that the future residents will have something in common. This provides social cohesion. It is also an example of how the social aspect can affect the spatial elaboration: the narrative of an open space in the middle of the new village.
Most plans already embrace the growth model under the guiding principle of a well-considered development strategy. There is a thin line separating 'pushing too strictly in the direction of a final picture' from 'leaving too much undetermined'.
An active supervision of the growth process is required to find and adhere to the middle course. This calls for a strong vision and courage on the part of the local authorities. It is up to the designers to provide the right development strategy. The desired spatial situation that they are supposed to bring about can vary from one spot to another. So there is no ideal spatial model for the new villages.

AFTERWORD

New villages may be a good solution for the large demand for housing in a rural setting. The diversity of spatial structures that arises by responding to the specific conditions of the location prevents complete landscapes from being swept away by uniform urban expansions. The residential location cocktails are made up of many flavours! Moreover, the collective character of the new villages can also actually solve regional and local problems, for example as the impulse for the social composition of the existing villages or as a new steward of the landscape.
All the same, I still have some doubts about the self-sufficiency and thus the viability of the plans for the villages that are newly to be developed.
I would like so suggest that they are not taken far enough. Because they are often developed on the basis of existing social, cultural and landscape qualities, it is debatable whether they achieve a heart and richness of their own to a sufficient extent. Are they not soon heading for the same problems as those facing the existing villages? Are they not therefore no more than a temporary addition to the supply of houses in the Netherlands? The plans that have been taken as examples offer specific solutions for the problems that play a role in them: new policy and development constructions, management agreements, funds, floating homes on a (catchment) lake or in castles surrounded by golf links as a means of generating money. But the strong residential qualities of a landscape and village and a social and cultural identity of its own will not be found in gimmicks like living on the water; at some point we will grow tired of the

den voor de problemen die er spelen: nieuwe beleids- en ontwikkelingsconstructies, beheers-overeenkomsten, fondsen, drijvend wonen op een (waterbergings-)meer of in kastelen omsloten door golfbanen als geldgenerator. Maar sterke landelijke en dorpse woonkwaliteiten en een eigen sociale en culturele identiteit zal men niet vinden in leukigheden als wonen op het water; een keer zijn we het water beu en gaan we liever golfen op een landgoed. Misschien wil men hier opgroeien maar wil men hier ook de omgeving leren kennen en het tot zijn blijvende territorium verklaren? Pas dan zal er sprake zijn van levensloopbestendigheid en kan met recht worden gesproken van geslaagde nieuwe dorpen in ons Nederlandse buitengebied.

1. Ruimtelijk Planbureau, *Landelijk Wonen*, Rotterdam (NAi Uitgevers) 2003.
2. In 2001 opgerichte organisatie door het Ministerie van Landbouw, Natuurbehoud en Visserij om grensverleggende vernieuwingen binnen de groene ruimte en de landbouw te stimuleren.

LITERATUUR

- 'Nu het platteland verdwijnt groeit de nostalgie', interview met Auke van der Woud in de serie 'Parkstad' in *De Volkskrant*, 9 januari 2002.
- 'Ruimte richt zich naar ons dagelijks leven', interview met Gert de Roo in de serie 'Parkstad' in *De Volkskrant*, 8 juli 2002.
- *De Nota Ruimte – ruimte voor ontwikkeling*, uitgave van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, 2004.
- R. Engbersen, A. van der Kooij, P. Wesemael en M. Uyterlinde, *Nieuwe Dorpen: een essay over de sociale samenhang*, 2003.
- Ad Habets, Titia Hajonides en Sandra Schuit, *Dorps als daad*, Wageningen (Uitgeverij Blauwdruk) 2004.
- B. Hall, *New Urbanism for suburbs and small communities*, 2001.
- Hans Hillebrand en Nico Beun, 'Dorpsvernieuwing én nieuwe dorpen', *Noorderbreedte* nr. 4, 2004, p. 35.
- InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster, *Nieuwe Dorpen in de praktijk*, Den Haag 2004.
- B. Kisjes en C.W.M. Giesen, *Nieuwe Dorpen, Eerste verkenning van hun sociale vitaliteit*, Den Haag 2003.
- Rienk Kuiper, Leon Crommentuijn en Lilian Bosten, 'Vitaal en Pseudo-platteland', *ROM-blad* nr. 10, 2003, pp. 10–12.
- Lissy Nijhuis, Mira van Beek en Harry te Riele, *Nieuwe Dorpen, Verslag van de expertmeeting*, Den Haag 2003.
- Ruimtelijk Planbureau (Frank van Dam e.a.), *Landelijk Wonen*, Rotterdam (NAi Uitgevers) 2003.
- Stormm CS en DLA+, *De Nieuwe Dorpen. Nieuw leven in landelijk gebied – een verkenning*, 2003.
- Frans Thissen, *Bewoners en nederzettingen in Zeeland: op weg naar nieuwe verscheidenheid*, 2003, pp. 207–214.
- Martin Woestenburg, 'Het nieuwe dorp Europa', *Blauwe Kamer* nr. 1, 2004, pp. 20–29.

INTERVIEWS MET

Rik Herngreen, bouwkunstdocent, ruimte- en milieuadviseur, publicist.
Jan Kleine, planoloog, projectmanager Blauwe Stad.

WORLD WIDE WEB

www.agro.nl/innovatienetwerk
www.ecodorp.nl
www.heinsadvies.nl
www.denieuwedorpen.nl

water and prefer to go golfing on a country estate. People might want to grow up here, but will they also want to get to know the surroundings and declare them their permanent territory? Only then will we be justified in speaking about successful, life-cycle resistant new villages in the Dutch countryside.

1. Ruimtelijk Planbureau (Frank van Dam e.a.), *Landelijk Wonen* [Rural Housing], Rotterdam (NAi Uitgevers) 2003. An English summery is available on www.rpb.nl/en-gb/

2. The Innovation Network was set up in 2001 by the Ministry of Agriculture, Nature Conservation and Fishery (LNV) to stimulate ground-breaking innovations in the green environment and in agriculture.

BIBLIOGRAPHY

- 'Nu het platteland verdwijnt groeit de nostalgie', interview with Auke van der Woud in the series 'Parkstad': *De Volkskrant*, 9 January 2002.
- 'Ruimte richt zich naar ons dagelijks leven', interview with Gert de Roo in the series 'Parkstad': *De Volkskrant*, 8 July 2002.
- *De Nota Ruimte – ruimte voor ontwikkeling*, publication of the Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment, 2004.
- R. Engbersen, A. van der Kooij, P. Wesemael and M. Uyterlinde, *Nieuwe Dorpen: een essay over de sociale samenhang*, 2003.
- Ad Habets, Titia Hajonides and Sandra Schuit, *Dorps als daad*, Wageningen (Uitgeverij Blauwdruk) 2004.
- B. Hall, *New Urbanism for suburbs and small communities*, 2001.
- Hans Hillebrand and Nico Beun, 'Dorpsvernieuwing én nieuwe dorpen', *Noorderbreedte* no. 4, 2004, p. 35.
- InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster, *Nieuwe Dorpen in de praktijk*, The Hague 2004.
- B. Kisjes and C.W.M. Giesen, *Nieuwe Dorpen, Eerste verkenning van hun sociale vitaliteit*, The Hague 2003.
- Rienk Kuiper, Leon Crommentuijn and Lilian Bosten, 'Vitaal en Pseudo-platteland', *ROM-blad* no. 10, 2003, pp. 10–12.
- Lissy Nijhuis, Mira van Beek, Mira and Harry te Riele, '*Nieuwe Dorpen, Verslag van de expertmeeting*', The Hague 2003.
- Ruimtelijk Planbureau (Frank van Dam e.a.), *Landelijk Wonen* [Rural Housing], Rotterdam (NAi Uitgevers) 2003.
- Storm CS and DLA+, '*De Nieuwe Dorpen. Nieuw leven in landelijk gebied – een verkenning*', 2003.
- Frans Thissen, '*Bewoners en nederzettingen in Zeeland: op weg naar nieuwe verscheidenheid*', 2003, pp. 207–214.
- Martin Woestenburg, 'Het nieuwe dorp Europa', *Blauwe Kamer* no. 1, 2004, pp. 20–29.

INTERVIEWS WITH

Rik Herngreen, lecturer in architecture, spatial and environmental consultant, writer; Jan Kleine, town and country planner, 'Blue Town' project manager.

WORLD WIDE WEB

www.agro.nl/innovatienetwerk
www.ecodorp.nl
www.heinsadvies.nl
www.denieuwedorpen.nl

DE ACADEMIE EN DE PRAKTIJK / THE ACADEMY AND PRACTICE

HERZIENING VAN DE TITELWET EN DE ACADEMIE

Arjen Oosterman

De Academie van Bouwkunst heeft als onderwijsinstelling een respectabele geschiedenis van bijna 100 jaar achter zich. Ooit begonnen als een aan de beroepspraktijk verbonden tegenhanger van de technisch-theoretische architectenopleiding aan de Technische Hogeschool heeft het concept in de afgelopen eeuw landelijke dekking gekregen. Nederland telt zes Academies van Bouwkunst, die regionaal fraai gespreid zijn. Daarmee lijkt de bestaansgrond van de formule genoegzaam aangetoond. Ook in het beroepsveld is waardering voor het opleidingsprofiel. Met name de praktische inzetbaarheid van aan de Academie afgestudeerde architecten scoort hoog, zoals ook recent onderzoek onder architectenbureaus weer laat zien. Dat verbaast niet. De afgestudeerden van de Academie hebben overwegend een technische achtergrond, tenminste vier jaar praktijkervaring op architectenbureaus en een specifiek op ontwerpvaardigheden toegesneden masteropleiding achter de rug. Dat levert architecten (en voor deze Academie ook stedebouwkundigen en landschapsarchitecten) op die een ontwerp kunnen maken, maar ook snappen wat erbij komt kijken om dat realiteit te laten worden. Merkwaardig genoeg zou dat laatste facet, de uitgesproken meerwaarde ten opzichte van universitaire opleidingen, vanuit studentenoogpunt bezien onrendabel kunnen worden. Waar in het verleden bedreigingen van het academieonderwijs betrekking hadden op de onderwijsorganisatie (het onuitroeibare bestuurlijke vertrouwen in efficiencyverbetering door schaalvergroting) of een te smal opleidingsprofiel (door programmatische en facilitaire beperkingen) daar bleek recentelijk de bestaansgrond zelf van de Academie, de koppeling aan de praktijk, een factor voor onzekerheid. De directe aanleiding vormt een voorgenomen aanpassing van de titelwet (officieel: Wet op de Architectentitel geheten, kortweg: WAT) waarin naast een voltooide opleiding architectuur of bouwkunde tenminste twee jaar praktijkervaring zal worden geëist voor inschrijving in het Architectenregister. Dat lijkt de Academie niet te raken, maar dat blijkt toch ingewikkelder te liggen.

TENDENSEN IN HET VELD

Voor de goede orde: studenten van een Academie van Bouwkunst worden volgens het zogenaamde 'concurrency' model opgeleid. Dat begrip duidt niet op concurrentie tussen het werk overdag op een bureau en de studie 's avonds aan de academie, zoals soms wordt gedacht. Het gaat om het 'gelijk opgaan' en ook samenwerken (in de zin van wisselwerking) van praktijk en theorie, van het al doende leren en het geschoold worden.
Veertig jaar geleden waren veel vakopleidingen volgens dit model georganiseerd, van de verpleegster tot de accountant. Maar gaandeweg is het parallelle model in veel vakken verdrongen door het seriematige: eerst school, dan praktijk. Daarmee is de academie van bouwkunst binnen het HBO een wat uitzonderlijke eend in de bijt geworden – zeker ook in vergelijking met architectenopleidingen in andere landen – en behoeft dit opleidingsmodel steeds uitleg.
Maar waarom dan die aanpassing van de WAT? De aanvullende eis van aantoonbare praktijkervaring en beroepskennis heeft veel, zo niet alles, te maken met harmonisatie van beroepserkenningen tussen EU-landen onderling. De veel besproken vrije interne markt vereist natuurlijk ook erkenning van elkaars vakbeoefenaren én garanties voor de kwaliteit van het door die personen geleverde werk. Vanaf het moment dat iemand als architect opereert mag verwacht worden dat hij of zij niet alleen een goed functionerend, mooi en mogelijk zelfs betekenisvol ontwerp maakt, maar ook dat dit technisch aan de eisen voldoet, de geldende wet- en regelgeving respecteert en realiseerbaar is binnen de gestelde grenzen van tijd en budget. De proceskant (VO, DO, bestek, aanbesteding, maar ook welstand, buurtoverleg, bouwvergunning, milieueisen, integratie van specialistische inbreng door derden), juridische facetten (aansprakelijkheid) en de bedrijfskundige kant horen hier uiteraard bij. In veel landen om ons heen geldt die praktijkeis al langer.
Intern maakte de vakgemeenschap bij monde van de BNA en BNS zich al langer zorgen over de beroepsbekwaamheid van startende architecten en stedebouwkundigen. Dat gold dan met name de pas afgestudeerden van de TU's, die in principe zonder enige praktijkervaring 'op de markt' kwamen

Marina Roosebeek en Jan Brouwer

Marina Roosebeek and Jan Brouwer

REVISION OF THE LAW ON THE TITLE OF ARCHITECT AND THE ACADEMY

Arjen Oosterman

As an educational institute, the Academy of Architecture has a respectable history of almost 100 years behind it. The concept of a course rooted/anchored in professional practice, that began as a counterpart to the technical and theoretical course in architecture offered by the Polytechnic, has acquired national coverage in the course of the last century. There are now six Academies of Architecture, with a good regional distribution, in the Netherlands. This would appear to demonstrate satisfactorily the rationale of the formula. The course profile is also appreciated in the professional field. In particular, the practical deployability of architects who have graduated from the Academy scores high, as recent inquiry among firms of architects once again shows.
That is hardly surprising. Graduates from the Academy have a primarily technical background, at least four years of practical experience in a firm of architects, and a master's course specifically geared to design skills behind them. That yields architects (and, as far as this Academy is concerned, urban designers and landscape architects as well) who can not only come up with a design, but also grasp what is required to turn it into reality.
Remarkably enough, the latter facet, the pronounced advantage by comparison with university courses, could come to be regarded as unprofitable from the point of view of the students. Whereas in the past the threats to the course offered by the Academy concerned the organisation of the course (the ineradicable confidence on the part of the administrators in raising efficiency by increasing scale) or a too narrow course profile (because of limitations in the programme and facilities), recently it was the very rationale of the Academy – the link with professional practice – that proved to be a ground for uncertainty. The direct pretext for this is a proposed amendment of the Law on the Title of Architect (WAT), in which at least two years of practical experience will be required in addition to obtaining a degree in architecture in order to be enrolled in the Register of Architects. This seems not to affect the Academy, but matters turn out to be more complicated than that.

TRENDS IN THE FIELD

For clarity's sake: students at an Academy of Architecture are trained in accordance with the concurrency model. That term does not refer to concurrency between working during the day in a firm and studying in the evening in the Academy, despite what some people think. It is about the equivalence and cooperation (in the sense of interaction) of theory and practice, of learning and being trained through doing. Forty years ago many professional courses were organised in this way, from nursing to accountancy. Gradually, however, the parallel model has been replaced in many subjects by the serial model: first training, then practice. This makes the Academy of Architecture somewhat of an odd man out in Higher Professional Education – and certainly by comparison with architecture courses abroad as well –, and this training model still calls for explanation.
But why is the amendment of the WAT required? The additional requirement of demonstrable practical experience and knowledge of the profession is mainly, if not entirely, connected with the harmonisation of recognised professional qualifications between the EU countries. The much discussed free internal market naturally also entails recognition of one another's professionals and guarantees with respect to the quality of the work that they carry out. From the moment that someone begins to operate as an architect, it may be expected not only that he or she can make a design that functions properly, looks good and is perhaps even significant, but also that it meets the technical requirements, respects the laws and regulations in force, and is feasible within the time and budgetary limits prescribed. The processual aspects (provisional design, definitive design, plan, subcontracting, as well as the building regulations, consultation at local level, building permits, environmental requirements, integration of specialist interventions by third parties), legal facets (liability) and business management aspects are a natural part of this as well. That practical requirement has been in force in many of the neighbouring countries for some time.
Within its own ranks, the professional community has expressed its concern about the professional ability of beginning architects and urban designers via the professional associations (BNA and BNS).

(en komen). De PAS (Praktijkopleiding Architectuur en Stedebouw) moest als post-universitaire cursus en stage vanaf 1996 hier verbetering in brengen. Na het mislukken van die opleiding – waar zowel het gehanteerde financierings- als het opleidingsmodel een rol in speelden – initieerde Rijksbouwmeester Jo Coenen in 2003 'het Experiment'. Overigens kwam de aanzet daartoe niet bij de overheid, maar bij de vakvereniging vandaan bij monde van Jan Brouwer eind jaren negentig in zijn rol als voorzitter van de BNA. In deze tweejarige cursus krijgen de 'architecten in opleiding' een persoonlijke mentor op het bureau waar ze werken. Lezingen en opdrachten moeten verder de lacunes in praktische kennis opvullen. Een eerste lichting van 40 studenten heeft de opleiding eind 2005 afgerond. Dit 'experiment' valt samen met de adviesaanvraag van de minister over de eerder genoemde aanpassing van de titelwet en kan dus mooi als proeftuin voor de gewenste aanpassingen worden ingezet. Een uitgebreide evaluatie heeft inmiddels de sterke en zwakke punten van deze postuniversitaire beroepscursus bloot gelegd en ook een rol gespeeld in het advies aan de minister dat door de Rijksbouwmeester is uitgebracht.[1]
Een tweede perspectief op de kwestie wordt gevormd door de ontwikkelingen in het universitaire onderwijs. De druk op de universiteiten in het algemeen en dus ook op de TU's om internationaal concurrerend te zijn en een sterk onderzoeksprofiel op te bouwen speelt hierin beslist een rol. Bouwkunde moet zich wetenschappelijk via onderzoek en publicaties profileren en kan zich naar eigen zeggen niet permitteren om een beroepsopleiding te zijn. En toch moet ook de positie van toeleverancier van de beroepsgroep zeker gesteld worden. Vandaar de 'reparatie' met het vervolgtraject. Een constructie waar alle betrokkenen in eerste instantie blij mee waren om uiteenlopende redenen. De TU's zagen zich zo bevrijd van de noodzaak praktijkcomponenten in het curriculum op te moeten nemen, iets waar iemand als Jan Brouwer (overigens warm pleitbezorger van 'het Experiment') expliciet tegen waarschuwt.[2] De Academies zagen zowel hun historisch gelijk bevestigd als kansen om in die na- of bijscholing ook een actieve rol te gaan spelen. Maar dan is naar de toekomst toe wel essentieel dat de praktijkcomponent tijdens de studie in de wet erkend wordt als voldoende voor inschrijving in het register. Anders wordt het traject tot zelfstandige beroepsuitoefening twee jaar langer dan via een TU en dat zou een serieus concurrentienadeel zijn op de onderwijsmarkt.

BORGING VAN BEROEPSERVARING

Dat dit zou gaan spelen hebben de Academies goed begrepen na de visititatieronde in 2000. De kritische evaluatie van alle architectuuropleidingen door een commissie onder voorzitterschap van rijksbouwmeester Jo Coenen leverde voor de Academies over het algemeen positieve oordelen op, maar ook de aanbeveling beter zicht te hebben op de kwaliteit van het werk dat studenten doen bij hun werkgevers. Het resultaat was dat in 2003 de Academies orde op zaken hadden gesteld met 'het buitenschools curriculum'. Via door de werkgever geaccordeerde jaarverslagen (praktijkportfolio's) en jaarlijkse evaluaties van de eigen progressie geeft de student nu inzicht in zijn ontwikkeling in het werk, gerelateerd aan de leerdoelen, die bij het praktijkdeel horen. Over twee jaar komt de eerste lichting studenten met zo'n set portfolio's van school en kan de Academie dus gedocumenteerd stellen bij een diploma-uitreiking dat de betreffende student niet alleen de school met goed gevolg heeft doorlopen, maar dat de praktijkcomponent ook van voldoende niveau is geweest.
Rijksbouwmeester Mels Crouwel en rijksadviseur Jan Brouwer (immers betrokken bij 'het Experiment') hebben ieder inmiddels te kennen gegeven dit een overtuigende aanpak te vinden. De Rijksbouwmeester heeft de minister dan ook geadviseerd de praktijkcomponent van de Academies in principe als voldoende voor titelregistratie te erkennen (dit zal in de praktijk dus moeten neerkomen op een vrijstelling van de aanvullende praktijkervaringseis).[3]
Hoe dit gaat doorwerken naar de andere in de titelwet genoemde disciplines (stedenbouw, landschapsarchitectuur en interieur) is vooralsnog onbekend. Het lijkt onlogisch de aanvullende eis alleen op 'gebouwarchitecten' van toepassing te laten zijn. Als het verder goed verloopt met de aanpassing van de titelwet (die in 2008 in werking zou moeten treden), dan kan Nederland zijn unieke opleidingsstructuur voor architecten dus behouden. En komen er nieuwe perspectieven voor de Academies. Want behalve de vereiste praktijkcomponent zal de titel-

This was particularly crucial for graduates from the technical universities, who in principle found (and still find) themselves on the market without any practical training. The post-university Architecture and Urban Design Practical Course (PAS), a mixture of course and practical training, was set up to remedy this situation from 1996, but after the failure of that course – where both the funding model and the training model played a part –, the State Architect Jo Coenen set up The Experiment in 2003. During this two-year course, architects in training are assigned a personal mentor in the firm where they work, while lectures and assignments are designed to fill the remaining gaps. A first batch of 40 students completed this course at the end of 2005. This experiment coincides with the minister's call for recommendations concerning modification of the Law on the Title of Architect and can thus serve perfectly as a testing ground for the desired adjustments. By now an extensive evaluation has brought out the strong and the weak points of this post-university professional course and has also played a role in the recommendation made to the minister by the State Architect.[1]

A second perspective on the question is shaped by the developments in university education. The pressure on the universities in general, and thus on technical universities too, to be internationally competitive and to build up a strong research profile certainly plays a role here. Architecture must profile itself through research and publications, and cannot allow itself, in its own words, to be a facility for training professionals. All the same, the position of supplier of the professional group must be secured. That explains the compensation of the post-university training. In the first instance, all of the parties involved were pleased with this construction for different reasons. The technical universities saw themselves freed of the obligation to incorporate practical components in the curriculum, something which somebody like Jan Brouwer (a fervent advocate of The Experiment) has warned against,[2] while the academies saw both a confirmation of the soundness of their historical stance and opportunities to start to play an active role in that advanced or refresher training. In that case, however, it is essential for the future that the practical component during the course is recognised in the law as sufficient for enrolment in the register. Otherwise the academy route leading to independent professional practice would be two years longer than in a technical university, which would mean a serious competitive disadvantage on the educational market.

GUARANTEE OF PROFESSIONAL EXPERIENCE

The academies were well aware of what was coming after the inspection round in 2000. The critical evaluation of all the architecture training courses by a commission chaired by State Architect Jo Coenen resulted in generally positive verdicts on the academies, but they were also recommended to secure a clearer picture of the quality of the work that students do for their employers. As a result, the academies remedied the situation in 2003 by means of the external curriculum. Through annual reports (practical portfolios) approved by the employer and annual evaluations of their own progress, students now provide insight into their own development in the work that they carry out within the practical component which is related to the course objectives. The first batch of students with this set of portfolios will graduate in two years' time, so then, when it comes to awarding the diploma, the academy will have the documentation to show that the student in question has not only successfully completed the training course at the academy, but has also demonstrated a sufficient level of skill in the practical component. In the meantime, the State Architect Mels Crouwel and the State Adviser Jan Brouwer (still involved in The Experiment) have both stated that they consider this to be a convincing approach. The State Architect has thus advised the minister to recognise the practical component of the academies as in principle sufficient for enrolment as an architect. (In practice this will have to boil down to the granting of exemption from the supplementary practical experience requirement.)[3]

If everything proceeds smoothly with the modification of the Law on the Title of Architect (which is due to come into force in 2008), the Netherlands will be able to retain its unique training structure for architects. New perspectives will be opened up for the academies as well, for beside the required practical component, the law will probably also introduce permanent education. This

wet vermoedelijk ook de 'éducation permanente' gaan introduceren. We kennen dat al in de medische sector, waar vijfjaarlijks aangetoond moet worden dat je als beroepsbeoefenaar (huisarts, specialist, maar ook gespecialiseerd verpleegkundige) op de hoogte bent van de nieuwste ontwikkelingen in het vakgebied. Zo'n eis of aanbeveling genereert een heel nieuw cursusaanbod waar ook de Academies een rol in kunnen gaan spelen.

Uiteindelijk is 'the bigger picture' van dit alles de positie van de architect. Die staat, zoals we steeds weer moeten lezen, al jaren onder druk. Van componist van de muziek en dirigent van het orkest zou hij zo langzamerhand zijn afgegleden tot de status van een van de vele adviseurs in het (bouw)proces. Door zijn vakkundigheid steviger te verankeren zou ook een steviger positie in het proces te borgen moeten zijn.[4] Er zijn meer ontwikkelingen die dit soort klassieke waarden in de architectuur geweld aandoen. De Europese aanbesteding is er een. Hierbij worden architectenbureaus primair gescreend op bedrijfsmatige criteria en bekendheid met het type opgave. De creatieve en/of innovatieve inbreng speelt pas helemaal op het einde van de selectieprocedure een rol. Tenslotte is er de aansprakelijkheid die sterk stuurt in de richting van bekende, liefst gecertificeerde oplossingen, waarbij nieuwe oplossingen pas aanvaardbaar zijn als ze aantoonbaar evenwaardig zijn aan reeds bekende en geteste. De extra kosten die dit meebrengt voor onderzoek en testen staan verandering dus direct in de weg. Een groter vertrouwen in de verantwoordelijkheid van de architect kan ook hier de ontwikkeling niet ongedaan maken, maar wel een tendens bijsturen. Voorlopig lijkt de Academie dus voort te kunnen op de ingeslagen weg, en blijft er een gezonde competitie tussen Academie en TU in stand wie de echte en de succesvolle architecten opleidt. Dat de onderzoekscomponent nu ook een meer zelfstandige rol lijkt te gaan spelen op de Academie, maakt het des te interessanter de verschillen in aanpak en visie te traceren. Toch lijkt op termijn een volgende hervorming of aanpassing van het architectuuronderwijs onvermijdelijk. De huidige pretentie van de architectuuropleidingen een universeel inzetbare architect op te leiden, die zich in de praktijk al dan niet specialiseert, staat op gespannen voet met de grote diversiteit aan praktijken die er nu al is. Het is aantrekkelijk de architect als misschien wel de laatste generalist in onze cultuur te zien, diegene die een grote diversiteit aan kennis en kunde weet te verenigen. Tegelijk zou het naïef zijn dat wensbeeld als feitelijkheid te koesteren. Een van de consequenties van de titelwet is dat de opleidingen verantwoordelijk zijn geworden voor de beroepsuitoefening van hun opgeleiden. Door de integratie van de praktijkcomponent geldt dit het sterkst voor de Academie. Met de aanstaande aanscherping is die verantwoordelijkheid alleen maar explicieter geworden. De academische vrijheid zich kritisch te verhouden tot de praktijk is daarmee beperkt. Het gaat er niet om of de Academies nu wel en vroeger geen professionals afleverden. Het gaat erom dat het curriculum en de rol van de opleiding nu direct gekoppeld zijn aan een juridisch te verantwoorden beroepsuitoefening. Ook in dat opzicht zou het wel eens moeilijk kunnen worden vast te houden aan 'de generalist'.

Voor dit artikel werden gesprekken gevoerd met Jan Brouwer, Rijksadviseur voor de Infrastructuur (zie noot 1), tevens oud-hoogleraar Bouwtechnologie aan de TU Delft en direct betrokken bij 'het Experiment', en Marina Roosebeek, architect AvB en praktijkcoördinator aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam, die een belangrijk aandeel had in de formulering van het Buitenschools Curriculum.

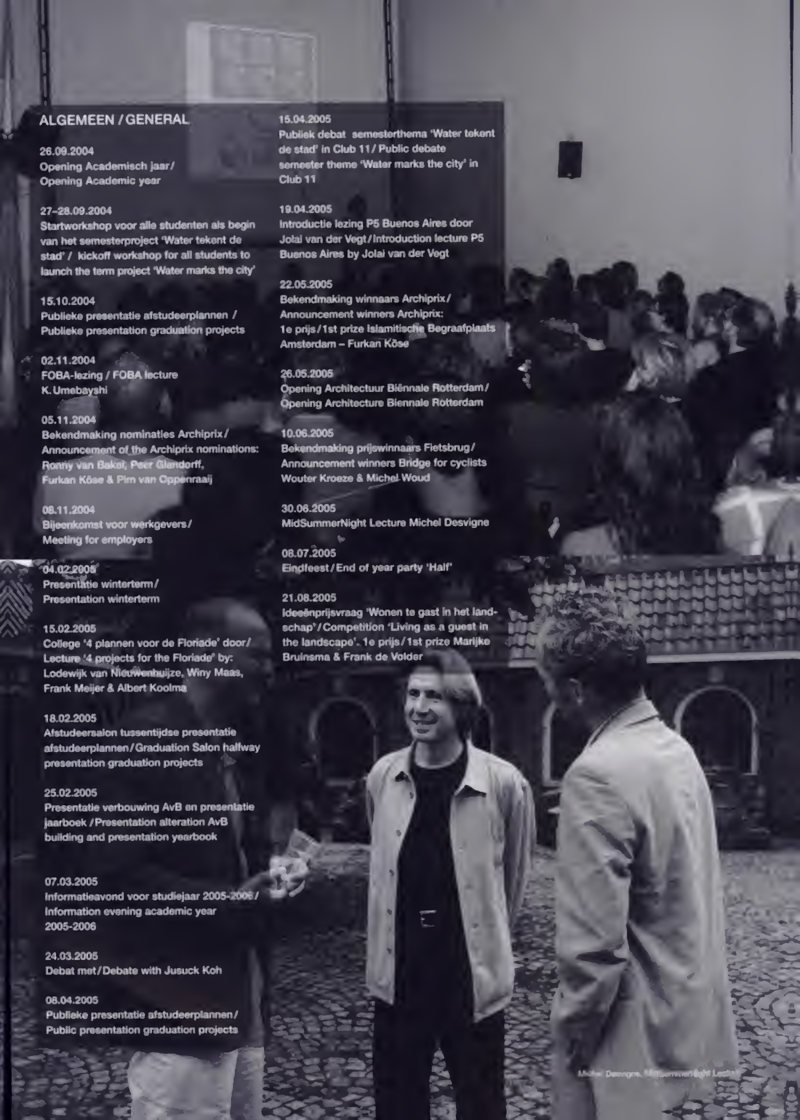
1. Overigens vormt de Rijksbouwmeester sinds 2005 met drie andere adviseurs het 'College van Rijksadviseurs'. Dat bestaat naast Rijksbouwmeester Mels Crouwel (architectuur; ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu) uit Dirk Sijmons (landschap; ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid), Fons Asselbergs (cultureel erfgoed; ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) en Jan Brouwer (infrastructuur; ministerie van Verkeer en Waterstaat).
2. In een gesprek over titelwet en Experiment zegt Brouwer hierover: 'Omdat ik ook uit het onderwijs kom, weet ik drommels goed hoe het ligt bij de TU's. Ik heb daar steeds op gehamerd dat die aansluiting met de praktijk belangrijk is. (...) De opleidingen kunnen nu zeggen: die praktijk is zo goed gedekt, daar hoeven wij ons dus geen zorgen meer over te maken. Wij adviseren dat niet, wij vinden die koppeling met de praktijk in de opleidingen zelf juist belangrijk, maar het is wel een scenario.'
3. Het advies is uitgebracht onder voorbehoud van een nadere toetsing van het Buitenschools Curriculum. Bij monde van Jan Brouwer: 'De praktijkcomponent zal worden erkend, maar is wel afhankelijk van de gestelde leerdoelen. Het zou kunnen zijn dat een aantal onderdelen na het behalen van het diploma nog moet worden bestudeerd.' Verder hebben de Academies geattendeerd op het feit dat in Amsterdam, Rotterdam en Tilburg ook stedebouwkundigen worden opgeleid, en in Amsterdam daarbij nog landschapsarchitecten. Dat bleef vooralsnog ongenoemd in vooradviezen. De titelwet heeft immers betrekking op alle drie de beroepsgroepen plus de interieurarchitecten.
4. Zie ook het interview met de nieuwe voorzitter van de BNA, Jeroen van Schooten, in *de Architect*, nr. 2, 2006, waarin hij zich bezorgd uitlaat over de rol van de architect in het bouwproces. Jan Brouwer gaf in het eerder genoemde interview als motivatie voor het Experiment ook aan: 'Ik zou de architect zo ontzettend graag een betere positie geven in het onwikkelingstraject van gebouwen dan ze nu hebben. Dit zou die positie weer wat kunnen versterken.'

concept is already familiar from the medical sector, where every five years it has to be demonstrated that those who exercise the profession (general practitioners, specialists, specialised nurses) are familiar with the latest developments in the profession. Such a requirement or recommendation generates a whole new range of courses, and the academies will come to play a role in this as well. In the last resort, the bigger picture of all this is the position of the architect. As we read time and again, that position has been under pressure for years. The architect is now supposed to have gradually fallen from the status of composer of the music and conductor of the orchestra to that of one of the many advisers in the (building) process. A stronger anchoring of architectural professionalism could guarantee a stronger position in the process.[4]
There are other developments too which are eroding these kinds of classical values in architecture. Sub-contracting at a European level is one of them, by which architectural firms are primarily screened in terms of business management criteria and familiarity with the type of assignment. The creative and/or innovative contribution only comes into play at the end of the selection procedure. Finally, there is the factor of liability, which means a strong push in the direction of familiar, preferably certified solutions; new solutions are only acceptable if they are demonstrably as good as the tried and tested ones. The extra expense of research and testing that this entails is a direct obstacle to change. More confidence in the responsibility of the architect will not be able to reverse this development, but may exert some influence on it.
So for the time being the academy seems to be able to continue along its chosen course. A healthy competition between academy and technical university is maintained regarding which of the two trains the genuine and successful architects. The fact that the research component now also appears to be starting to play a more independent role in the Academy makes it all the more interesting to trace the differences in approach and vision. All the same, in the long run a further reform or adjustment of training to become an architect seems inevitable. The current claim of architecture training courses to produce universally deployable architects, who may or not specialise in practice, is at odds with the great diversity of practices that already exist.
It is attractive to see the architect as perhaps the last all-rounder in our culture, the person who manages to combine a wide diversity of knowledge and skills. At the same time, it would be naïve to cherish that dream as though it were reality. One of the consequences of the Law on the Title of Architect is that the institutes have become responsible for the professional practice of those they train. This is most true of the Academy because of the integration of the practical component. With the imminent tightening up of the criteria, that responsibility has become more explicit, thereby limiting the academic freedom to adopt a critical attitude towards professional practice. The curriculum and the role of the course are now directly linked to a professional practice whose justification rests on a legal basis. In that respect too, it could prove difficult to hang on to the all-rounder.

This article draws on conversations with Jan Brouwer, State Adviser on Infrastructure (see note 1), former Professor of Building Technology at the Technical University Delft and directly involved in The Experiment, and Marina Roosebeek, Academy of Architecture architect and practical coordinator of the Academy of Architecture Amsterdam, who played an important part in the formulation of the external curriculum.

1. Since 2005 the State Architect and three other advisers form the Board of State Advisers. This board consists of the State Architect Mels Crouwel (architecture; Ministry of Housing, Spatial Planning and the Environment), Dirk Sijmons (landscape; Ministry of Agriculture, Nature and Food Safety), Fons Asselbergs (cultural heritage; Ministry of Education, Culture and Science), and Jan Brouwer (infrastructure; Ministry of Transport, Public Works and Water Management).
2. In a discussion of the Law on the Title of Architect and The Experiment, Brouwer said: 'Since I also come from education, I know very well what the situation is like in the technical universities. I have kept on reminding them that the link with practice is important. (...) The institutes can now say: that practical component is covered so well that we don't need to worry about it any more. That is not what we are recommending, we consider that link with practice to be important in the course, but it is a possible scenario.'
3. The recommendation has been made on condition of a further scrutiny of the external curriculum. Jan Brouwer: 'The practical component will be recognised, but it still depends on the course objectives that have been determined. It could be the case that a number of subjects will still have to be studied after the award of a diploma.' Furthermore, the Academies have drawn attention to the fact that the Academies in Amsterdam, Rotterdam and Tilburg also offer courses in urban design, while Amsterdam offers one in landscape architecture too. This point was not mentioned in the preliminary recommendations, even though the Law on the Title of Architect covers all three professional groups as well as interior architects.
4. See also the interview with the new chairperson of the BNA, Jeroen van Schooten, in *de Architect* 2 (2006), in which he expresses his concern about the role of the architect in the building process. Jan Brouwer gave the following motivation for The Experiment in the interview mentioned above: 'I would so much like to give the architect a better position in the development process of buildings than they have at present. This could strengthen that position to some extent.'

ACTA

ALGEMEEN / GENERAL

26.09.2004
Opening Academisch jaar/
Opening Academic year

27–28.09.2004
Startworkshop voor alle studenten als begin van het semesterproject 'Water tekent de stad' / kickoff workshop for all students to launch the term project 'Water marks the city'

15.10.2004
Publieke presentatie afstudeerplannen /
Publieke presentation graduation projects

02.11.2004
FOBA-lezing / FOBA lecture
K. Umebayshi

05.11.2004
Bekendmaking nominaties Archiprix/
Announcement of the Archiprix nominations:
Ronny van Bakel, Peer Glandorff,
Furkan Köse & Pim van Oppenraaij

08.11.2004
Bijeenkomst voor werkgevers/
Meeting for employers

04.02.2005
Presentatie winterterm/
Presentation winterterm

15.02.2005
College '4 plannen voor de Floriade' door/
Lecture '4 projects for the Floriade' by:
Lodewijk van Nieuwenhuijze, Winy Maas,
Frank Meijer & Albert Kooima

18.02.2005
Afstudeersalon tussentijdse presentatie afstudeerplannen/Graduation Salon halfway presentation graduation projects

25.02.2005
Presentatie verbouwing AvB en presentatie jaarboek /Presentation alteration AvB building and presentation yearbook

07.03.2005
Informatieavond voor studiejaar 2005-2006/
Information evening academic year
2005-2006

24.03.2005
Debat met/Debate with Jusuck Koh

08.04.2005
Publieke presentatie afstudeerplannen/
Public presentation graduation projects

15.04.2005
Publiek debat semesterthema 'Water tekent de stad' in Club 11/ Public debate semester theme 'Water marks the city' in Club 11

19.04.2005
Introductie lezing P5 Buenos Aires door Jolai van der Vegt/Introduction lecture P5 Buenos Aires by Jolai van der Vegt

22.05.2005
Bekendmaking winnaars Archiprix/
Announcement winners Archiprix:
1e prijs/1st prize Islamitische Begraafplaats Amsterdam – Furkan Köse

26.05.2005
Opening Architectuur Biënnale Rotterdam/
Opening Architecture Biennale Rotterdam

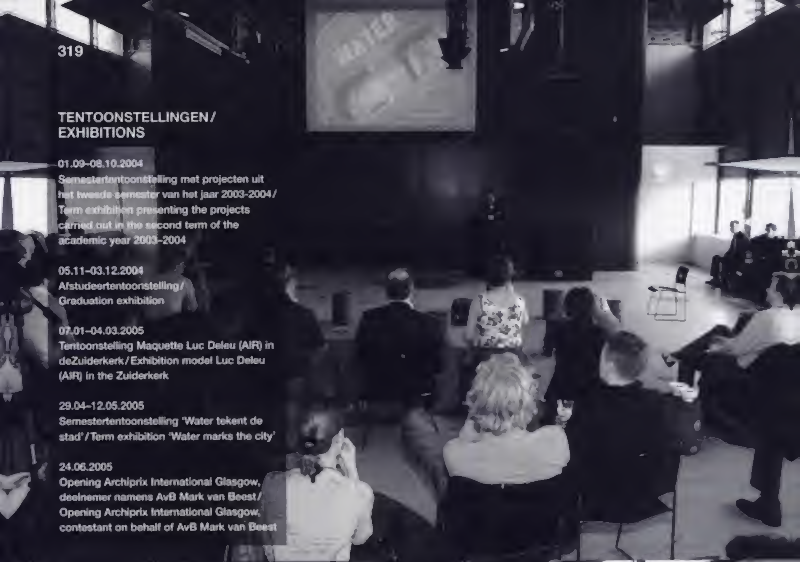
10.06.2005
Bekendmaking prijswinnaars Fietsbrug/
Announcement winners Bridge for cyclists
Wouter Kroeze & Michel Woud

30.06.2005
MidSummerNight Lecture Michel Desvigne

08.07.2005
Eindfeest/End of year party 'Half'

21.08.2005
Ideeënprijsvraag 'Wonen te gast in het landschap'/Competition 'Living as a guest in the landscape'. 1e prijs/1st prize Marijke Bruinsma & Frank de Volder

Michel Desvigne, MidSummerNight Lecture

TENTOONSTELLINGEN / EXHIBITIONS

01.09–08.10.2004
Semestertentoonstelling met projecten uit het tweede semester van het jaar 2003-2004 / Term exhibition presenting the projects carried out in the second term of the academic year 2003–2004

05.11–03.12.2004
Afstudeertentoonstelling / Graduation exhibition

07.01–04.03.2005
Tentoonstelling Maquette Luc Deleu (AIR) in deZuiderkerk / Exhibition model Luc Deleu (AIR) in the Zuiderkerk

29.04–12.05.2005
Semestertentoonstelling 'Water tekent de stad' / Term exhibition 'Water marks the city'

24.06.2005
Opening Archiprix International Glasgow, deelnemer namens AvB Mark van Beest / Opening Archiprix International Glasgow, contestant on behalf of AvB Mark van Beest

Publiek debat semesterthema 'Water tekent de stad' / Public debate term theme 'Water marks the city'

WORKSHOPS

6 & 7.10.2004
HTS Workshop S+L

22 & 23.11.2004
HTS Workshop A

07–14.01.2005
Winterworkshop 'Orbanism: Workship'

14.01.2005
Presentatie / Presentation Winterworkshop
26 & 27 januari 2004

24 & 25.01.2005
HTS Workshop S+L

17.03–24.06.2005
Bezoek van studenten MIT aan Academie / MIT students visiting the Academy

19 & 20.04.2005
HTS Workshop A

26–28.08.2005
Zomerworkshops: Tekenen, De esthetiek van de rozenkas (samenwerking tussen AvB Arnhem en Amsterdam), Plaggen: experimenten in het landschap / Summer workshops: Freehand drawing, Rosehouse esthetics (collaboration AvB Arnhem and AvB Amsterdam), Sods: experiments in the landscape

Ideeënprijsvraag 'Wonen te gast in het landschap'. 1e prijs Marijke B[illegible] en Frank de Volder / Competition 'Living as a guest in the landscape'. 1st prize Marijke B[illegible] and Frank de Volder

EXCURSIES / EXCURSIONS

22 & 23.10.2004
Kennismakingsexcursie 1e jaar Hamburg / Introduction excursion freshmen Hamburg

23–26.06.2005
Holland Tour: Hilversum – Almere – Apeldoorn – Nijmegen – Wageningen – Arnhem – Breda – Dordrecht e.o. – Rotterdam – Middendelfland – Den Haag – Utrecht

25.06–01.07.2005
Euro Oost Tour / Eastern Europe Tour

1–8.07.2005
Finlandtour / Finland Tour

1–8.07.2005
Euro tour Zwitserland / 'Euro Tour' Switserland

Holland Tour

Holland Tour

DOCENTEN / SUPERVISORS 2004 – 2005

PROJECTONDERWIJS

P1a (ASL) OBJECT
Gert Anninga
Hans Hammink
Albert Herder
Joost Hovenier
Chris Scheen
Machiel Spaan
Ady Steketee
Bart van der Vossen

P1b (ASL) CONTEXT
Patricia Bijvoet
Stefan Bödecker
Kersten Geers
Wonne Ickxs
William Jans
Pieter Klomp
Maarten Lankester
Stijnie Lohof
Esther Reith

P2a (A) CONCEPT
Gé van Dam
Lada Hrsak
John Lonsdale
Miquel Loos
Marnix van der Meer
Ingeborg Thoral
Hanneke van Wel

P2b (A) FUNCTIE / FUNCTION
Cees Dam
Wim Hulst
Jan-Richard Kikkert
Hans Ruijssenaars
JanJaap Ruijssenaars
Sjoerd Soeters
Machiel Spaan
Carel Weeber
Jaco Woltjer
Winfried van Zeeland

P2a (S) HERSTRUCTURERING / RESTRUCTURING
John Westrik

P2b (S) NIEUWE UITLEG / NEW EXTENSION
Freek Riem

P2a (L) PLEIN / PUBLIC SQUARE
Christ-Jan van Rooij

P2b (L) LANDGOED / ESTATE
Jeroen Bosch
Niké van Keulen

P3a (AS) STEDELIJK FRAGMENT / URBAN FRAGMENT
Milos Bobic
Dolf Dobbelaar
Jos van Eldonk
Marcel Fleer
Willem Hermans
Esther Reith

P3a (L) STADSPARK / CITY PARK
Arda van Helsdingen

P3b (A) WOONGEBOUW / HOUSING
Floor Arons
Holger Gladys
Joost Hovenier
Bas Liesker

P3b (S) STADSRAND / CITY LIMITS
Henk Bouwman

P3b (L) STADSRAND / CITY LIMITS
Leon Emmens

P4 (A) OPENBAAR GEBOUW / PUBLIC BUILDING
René Bouman
Peter Defesche
Moriko Kira
Tijmen Ploeg
Chris Scheen

P4a (S) REGIO / REGION
Sjoerd Cusveller
Hans van der Made

P4b (S) REGIO / REGION
Mark Eker
Peter de Ruyter

P4a (L) PLATTELAND / COUNTRY SIDE
Peter van Bolhuis

P4b (L) INGREEP / INTERVENTION
Arjan Karssen

P5 (ASL) OPGAVE EN PROJECT / ASSIGNMENT AND DESIGN
Rob Aben
Jo Barnett
Kees Bentveisen
Arnd Brüninghaus
Gianni Cito
Bruno Doedens
Rik van Dolderen
Mark Eker
Maurits de Hoog
Pieter Jannink
Rob van Leeuwen
Marcel van der Lubbe
Hans van der Made
Miranda Reitsma
Marieke Timmermans

P5 PROJECT
Laurens Jan ten Kate

P6 (A) ONDERZOEK EN PROJECT / RESEARCH AND DESIGN
Matthijs Bouw
Marc a Campo
Tjeerd Dijkstra
Micha de Haas
Bastiaan Jongerius
Kamiel Klaasse
Paul de Vroom

P6 (S) PLAN EN PROTOTYPE / PLAN AND PROTOTYPE
Milos Bobic

P6 (L) REGIONAAL PLAN / REGIONAL PLAN
Bruno Doedens

OEFENINGEN / EXERCISES

O1 (ASL) TEKSTANALYSE / TEXTUAL RESEARCH
Marina van den Bergen
Coosje Berkelbach
Marlies Buurman
Indira van 't Klooster (coörd)
Margriet Pflug

O2 (ASL) ONTWERPONDERZOEK / DESIGN RESEARCH
Umberto Barbieri
Eric Blok
Bart Bulter
Daniël Casas Valle
Annemiek Diekman
Holger Gladys
Arda van Helsdingen
Robbert de Koning
Judith van der Laken
Menno Moerman

O3a (AS) STEDELIJK FRAGMENT / URBAN FRAGMENT
Gereon Bargeman
Foke de Jong (coörd)
Stijnie Lohof
Pauline Reijnen

O3a (L) MATERIALISERING / MATERIALISATION
Pieter van Walree

O3b (A) WONINGTYPOLOGIE / HOUSING TYPOLOGY
Holger Gladys
Volker Ulrich

O3b (SL) STADSRAND / CITY LIMITS
Mark Eker
Foke de Jong

O4 (A) MATERIALISATIE / MATERIALISATION
Penne Hangelbroek
Gilian Schrofer
Baukje Trenning

O4 (S) REGIO-ONDERZOEK / REGIONAL RESEARCH
Gereon Bargeman
Christien Dijkstra
Alies Rommerts

O4a (L) LANDSCHAPSKUNDE / LANDSCAPE STUDY
Pieter Veen

O4b (L) PROGRAMMA-ONDERZOEK / PROGRAMME RESEARCH
Joeri de Bekker

O5 (ASL) PAPER
Rob van der Bijl
Karin Christof
Tanny Dobbelaar
Olv Klijn
Arjen Oosterman (coörd)
Vladimir Stissi

O5 (S) ATELIER RUIMTELIJKE REGIE / ATELIER URBAN STRATEGIES
Robert Broesi

O6 (ASL) PAPER
Marina van den Bergen
Karen Christof
Olv Klein
Arjen Oosterman (coörd)
Vladimir Stissi

O6 (S) PAPER RUIMTELIJKE REGIE / PAPER URBAN STRATEGIES
Robert Broesi

VORMSTUDIE / FORM STUDY

V1 (ASL) TEKENEN / DRAWING
Frank van den Broeck
Sanne Bruggink
Frenk Meeuwsen
Bert Fraza
Henk de Weijer

V2 (ASL) VORMSTUDIE / FORM STUD
Lard Buurman
Tom Frantzen (coörd)

Dick Hauser
Heleen van Heel
Ira Koers
V3 (ASL) VORMSTUDIE/
FORM STUDY
Vanessa van Dam
Tom Frantzen (coörd)
Bart Guldemond
Germaine Kruip
Sanne Peper
Michael Snitker

COLLEGES/LECTURES

C1a (ASL) ONTWERP EN GESCHIEDENIS/DESIGN AND HISTORY
Paul Achterberg
Rein Geurtsen
Eric Luiten
Paul Meurs
Aart Oxenaar (coörd)
Vincent van Rossem
Sjoerd Soeters

C1b (ASL) ONTWERP EN IDEE/ DESIGN AND IDEA
Luc Deleu
Joost Meuwissen
Kees Somer
Martin van den Toorn
Klaas Kerkstra
Aart Oxenaar (coörd)
Arnold van der Valk

C2a (ASL) REPERTOIRE/ REPERTOIRE
Udo Garritzmann
Erik de Jong
Frits Palmboom
Ton Schaap
Marinke Steenhuis
Noud de Vreeze

C2b (ASL) ONTWERP EN CON-TEXT/DESIGN AND CONTEXT
Bert Taken (coörd)

C3 (ASL) ONTWERPMETHODIEK/ DESIGN METHODOLOGY
Rob van der Bijl
Noël van Dooren (coörd)
Jeroen Geurst
Rein Geurtsen
Udo Garritzmann
Rozalie Hirs
Harma Horlings
Maarten Kloos
Eric Luiten
Astrid Piber
Paul Roncken
Sjoerd Soeters
Herman Zeinstra

C4 (A) VAKKENNIS/ DISCIPLINARY LECTURES
Jacques de Brouwer
Gunar Daan
Frits van Dongen
Stefan Gall
Hubert Jan Henket
Thomas Kemme
Albert Koolma
Winy Maas
Frank Meijer
Lodewijk van Nieuwenhuijze
Jan Peter Wingender (coörd)

C4 (S) VAKKENNIS/ DISCIPLINARY LECTURES
Florian Boer
Jan Hein Boersma
Thomas Dill
Duzan Doepel
Frits van Dongen
Albert Fien
Stefan Gall
Sjaak Gieling
Burton Hamfelt
Pieter Jannink (coörd)
Arjan Klok
Albert Koolma
Winy Maas
Frank Meijer
Lodewijk van Nieuwenhuijze
Wies Sanders
Sasa Schram
Enno Zuidema

C4 (L) VAKKENNIS/ DISCIPLINARY LECTURES
Nikol Dietz
Noël van Dooren (coörd)
Frits van Dongen
Denis Dujardin
Stefan Gall
Michael van Gessel
Piet Kelder
Jusuck Koh
Albert Koolma
Winy Maas
Frank Meijer
Ard Middeldorp
Lodewijk van Nieuwenhuijze
Edwin Santhagens
Annet Scholma
Marnix Tavenier

C5a (ASL) POSITIONERING/ POSITIONING
Robert Broesi (coörd)
Zef Hemel
Pieter Jannink
Jaap Modder
Martin Morsman
Rudy Stroink
Frank Strolenberg

C5b ASL RUIMTELIJKE REGIE/ URBAN STRATEGIES
Robert Broesi (coörd)
Rients Dijkstra
Hans van der Made
Jeroen Saris
Jacques Thielen
Volker Ulrich
Josja van der Veer
Wouter Veldhuis
Herre Wynia
Tjakko Smit

C6a (ASL) MAATSCHAPPIJ/ SOCIETY
Fer Felder
Bernard Hulsman (coörd)
Allard Jolles
Joris Molenaar
Marlies Rohmer
Carel Weeber
Tobias Woldendorp

CAPITA SELECTA

CAPITA SELECTA 1, THE MAKING OFF
Adam Caruso
Tony Fretton
Jeroen Geurst
Marcel Meili
Christian Sumi
Wim Walschap
Jan Peter Wingender (coörd)

CAPITA SELECTA 2, BELGIAN STUFF
Steven Vanden Bergh
Filip De Boeck
Lieven De Cauter
Luc Deleu (coörd)
Isabelle De Smet
Koen Van Synghel
Hans Theys

CAPITA SELECTA 3, BACK IN SHAPE
Götz-Lothar Darsow
Tom Frantzen (coörd)
Micha Klein
Bernard Kormoss
Jacques Palincx
Jan van de Pavert

CAPITA SELECTA 4, ARE YOU SAFE?
Nan Ellin
Nuno Jacintho
Kamiel Klaasse
Jan van Mourik
Christine de Ruijter
Patricia Ruisch (coörd)
Dikkie Scipio
Luc Vrolijks
Harmen van de Wal

MIDSUMMER NIGHT LECTURE
Michel Desvigne

WORKSHOPS

STARTWEEKEND
Jeroen Bosch
Theo Deutinger
Dauwe den Hertog
Joost van Hezewijk
Jord den Hollander
Harma Horlings

WINTER WORKSHOP
Steven Vanden Berg
Lieven Den Boeck
Guy Châtel
Kersten Geers
Per Haupt
Dirk Jaspaert
Rowin Petersma
Isabelle De Smet
Teresa Stoppani
Koen Van Synghel
Wouter Veldhuis
René van der Velde

WINTERTERM
Stefan Bendiks
Jutta Kehrer
Katrien Prak
Marijn Schenk
Michel Schreinemachers
Jaakko van 't Spijker

ZOMERWORKSHOPS/ SUMMER WORKSHOPS
Frank van den Broeck
Sanne Bruggink
Noël van Dooren
Yvonne Knevels
Frenk Meeuwsen
Machiel Spaan
Jan Peter Wingender

ANDERE ACTIVITEITEN/ OTHER ACTIVITIES

BEOORDELING PRAKTIJK-PORTFOLIO / ASSESSMENT OF PRACTICAL PORTFOLIO
Gert Anninga
Joeri de Bekker
Ed Bijman
Gé van Dam
Martin Frederiks
Hans Hammink
Marco Henssen
Foke de Jong
Laurens Jan ten Kate
Ad Koedijk
Gerard Kruuneberg
Marnix van der Meer
Jasper Molenaar
Roland Rens

Marina Roosebeek
Kees Stoffels
Paul Vlok
Barry van Waveren

EXCURSIE A / EXCURSION A
Bart Bulter
Jan Peter Wingender

EXCURSIE S / EXCURSION S
Pieter Jannink
Aart Oxenaar

EXCURSIE L / EXCURSION L
Noël van Dooren

ZELFMANAGEMENT / TIME MANAGENT
Margreet Pruijt

VOORBEREIDENDE CURSUS / PREPATORY COURSE
Richard Bosgraaf
Bert Fraza
Henk de Jongh
Stijn de Jongh
Frans Lemmens
Ed Melet
Hanneke van Wel
Henk de Weijer

TENTAMENS EN AFSTUDEREN / EXAMINATIONS AND GRADUATION

TENTAMEN 1 (A) / EXAMINATION 1 (A)
Gé van Dam
Peter Defesche
Rik van Dolderen
Tom Frantzen
Holger Gladys
Albert Herder
Lada Hrsak
Laurens Jan ten Kate
Herman Kerkdijk
Jan Richard Kikkert
Gerard Kruunenberg
Miquel Loos
Marcel van der Lubbe
Rowin Petersma
Tijmen Ploeg
Chris Scheen
Machiel Spaan
Yushi Uehara
Bart van der Vossen
Jaco Woltjer
Herman Zeinstra

TENTAMEN 1 (S) / EXAMINATION 1 (S)
Sjoerd Cusveller
Ron van Genderen
Pieter Jannink

TENTAMEN 1 (L) / EXAMINATION 1 (L)
Noël van Dooren
Berdie Olthof
Christian Zalm

SCHOUW (A) / ASSESSMENT (A)
John Bosch
Arnd Bruninghaus
Gianni Cito
Cees Dam
Peter Defesche
Dolf Dobbelaar
Henk Döll
Holger Gladys
Arne van Herk
Rob Hootsmans
Joost Hovenier
Jan-Richard Kikkert
Herman de Kovel
Ben Loerakker
Sjoerd Soeters
Machiel Spaan
Ady Steketee
Vera Yanovshtchinsky

SCHOUW (S) / ASSESSMENT (S)
Pieter Jannink
Arjan Klok
Katrien Prak
Miranda Reitsma

SCHOUW (L) / ASSESSMENT (L)
Noël van Dooren
Frank Josselin
Marieke Timmermans

TENTAMEN 2 (A) / EXAMINATION 2 (A)
Remco Bruggink
Rik van Dolderen
Arnoud Gelauff
Micha de Haas
Rob Hootsmans
Joost Hovenier
Herman Kerkdijk
Jan-Richard Kikkert
Klaas Kingma
Pim Köther
Marcel van der Lubbe
Madeleine Maaskant
Arie van der Neut
Chris Scheen
Ady Steketee
Paul de Vroom
Jan Peter Wingender
Winfried van Zeeland

TENTAMEN 2 (S) / EXAMINATION 2 (S)
Henk Bouwman
Pieter Jannink
Foke de Jong
Ellen Marcusse
Esther Reith
Ton Schaap

TENTAMEN 2 (L) / EXAMINATION 2 (L)
Paul Achterberg
Lodewijk Baljon
Jana Crepon
Noël van Dooren
Sylvia Karres
Peter Lubbers

TENTAMEN 3 (A) / FINAL EXAMINATION 3 (A)
Floor Arons
Alex van de Beld
John Bosch
René Bouman
John Buijs
Marc a Campo
Giani Cito
Donald van Dansik
Peter Dautzenberg
Bruno Doedens
Rik van Dolderen
Frits van Dongen
Floor van Dusseldorp
Marcel Eekhout
Patrick Fransen
Tom Frantzen
Arnoud Gelauff
Mathis Guller
Hein de Haan
Burton Hamfelt
Rob Hootsmans
Joost Hovenier
Laurens Jan ten Kate
Herman Kerkdijk
Jan-Richard Kikkert
Klaas Kingma
Kamiel Klaasse
Ira Koers
Robbert de Koning
Judith Korpershoek
Pim Köther
Bas Liesker
Mark Linneman
Rop van Loenhout
Marcel van der Lubbe
Joost Meuwissen
Paul Meurs
Arie van der Neut
Tijmen Ploeg
Christian Rapp
Marlies Rohmer
Willeke Rotteveel
Peter Sas
Chris Scheen
Gilian Schrofer
Ria Smit
Machiel Spaan
Ady Steketee
Yushi Uehara
Ton Venhoeven
Jan Peter Wingender
Winfried van Zeeland
Herman Zeinstra

TENTAMEN 3 (L) / FINAL EXAMINATION 3 (L)
Lodewijk Baljon
Jeroen Bosch
Nikol Dietz
Noël van Dooren
Jan de Graaf
Joost van Hezewijk
Eric Luiten
Alexandra Misch
Lodewijk van Nieuwenhuijze
Theo Reesink
Paul Roncken
Peter de Ruyter
Frank Stroeken
Luc Wallays

TENTAMEN 3 (S) / FINAL EXAMINATION 3 (S)
Hans van der Made
Pieter Jannink
Ton Schaap
Maurits de Hoog

STUDENTEN/ STUDENTS 2004–2005

PERIODE/PERIOD 1

ARCHITECTUUR/
ARCHITECTURE
Remko Aarsman
Martijn Bakker
Pieter de Bruyn Kops
Ahmed El-Kadry
Ahmed El-Shafei Mahmoud
Margono Hadiprodjo
Eelco Hoeke
Jonathan Hibma
Sylvia Hop
Tamara Hopman
Jarl Houtappels
Monique Hutschemakers
Bart Kellerhuis
Collin van Kooten
Wouter Kroeze
Monique Kuijpers
David Kunzel
Wai Ming Lam
Gert Jan Machiels
Maessen Karel
Pieter Meier
Sander Olden
Willem Oosterveld
Konstatin Potapov
Rogier Putter
Risko Reuvers
Jelle Sapulete
Sacha Sarkezi
Wouter Schipper
Rotem Segal
Hans Simons
Jeroen Snel
Jeroen Staats
Job Stuijt
Sander Versluijs
Robert Visser
Pascal Vlaar
Bart van Vliet
Olivier Yebra
Gabriel Zitman

STEDENBOUW/URBANISM
Rekan Abdulkader
Huda Althamer
Klaas van de Belt
Tineke de Jong
Rene Kooijman
Peer Peters
Wouter van der Veur
Rutger Wijngaarden

LANDSCHAPSARCHITECTUUR/
LANDSCAPE ARCHITECTURE
Werner de Feijter
Gerben Houtkamp
Rene Huiberts
Koos Iestra
Margriet Los
Erik Maas
Frank Rietveld
Saldarriaga, Carlos
Stephen Tas
Mathijs de Zeeuw

PERIODE/PERIOD 2

ARCHITECTUUR/
ARCHITECTURE
Architectuur
Andrea Alvarez
Sam Al-Soudi
Jeroen Atteveld
Jeroen Baars
Andre Baldisiute
Amber Beernink
Harry van de Berg
Joost van Bergen
Henk Bas ten Brinke
Edwin Claes
Laura Conti
Eric Coppoolse
Edwin Deen
Pepijn Diepeveen
Dingeman Deijs
Martijn van Dijk
Paul van Dijk
Ayca Dogan
Jarno van Essen
Sergio Miguel Figueiredo
Cecilia Gallardo Rioseco
Uri Gilad
Barbara van Goethem
Alona Goren
Koert Goschel
Hardy de Graaf
Wilko de Haan
Wouter de Haas
Han Harleman
Sebastian Janusz
Stijn de Jongh
Tom Jonker
Jeffrey Kalschoven
Bruce Kee
Richard van der Klein
Simea Knip
Jeroen Kreijne
Martijn Kuijs
Stefanie Lama
Willem Jan Landman
Axel van Leeuwen
Bart de Lege
Wouter Loomans
Reinier van der Lugt
Changfang Luo
Fanny Melis
Tanner Merkeley
Sander Monteiro
David Olymph
Odette Olde Wolbers
Bart van Oort
Reyer Pielkenrood
Erik Platvoet
Lisette Plouvier
Nicolien Pot
Frederik Rombach
Johan Rooijackers
Evguenia Safontsefa
Carlos Saldarriaga
Stephan Schagen
Steven Schinkel
Dirk Schlebusch
Sebastian Soelberg
Walter Stoop
Wing Tang
Claudia Temperilli
Anatoli Travine
Svetlana Tsygankova
Jochem Verbeek
Ruben Visser
Remco Vroon
Machiel Wafelbakker
Onne Walsmit
Roderik van der Weijden
Johannes Weisser
Michel Woud
Iwona Wozniakowska

STEDENBOUW/URBANISM
Marcel Bloemendal
Rene Blom
Jasper den Boeft
Jaap Brouwer
Marijke Bruinsma
Sander Dekker
Joris Dresen
Jan Martijn Eekhof
Wiecher Gielstra
Helga van der Haagen
Martin Hopman
Arjan Jager
Kirsten Jensen
Eline Keus
Annelies van Koeverden
Michel van Unen
Gonny Ursem
Jasper Pijls
Sjouke van der Vlugt
Frank de Volder
Feddo Zielstra
Monique Zoer
Jasper van der Zon

LANDSCHAPSARCHITECTUUR/
LANDSCAPE ARCHITECTURE
Joyce van den Berg
Linda Ciesielski
Steven Delva
Hannu Eerikainen
Gloria Font Parducci
Paul van Hoek
Niels Hofstra
Jan Maas
Pierre Marchevet
Ann Meirlaen
Froukje Nauta
Marjolein van Rijswijk
Klaas Schouten
Derk van der Velden
Geert de Vries

PERIODE/PERIOD 3

ARCHITECTUUR/
ARCHITECTURE
Margriet van Amersfoort
Marije Bakker
Maarten Bent
Joris Berger
Jeroen de Bos
Jan Bart Bouwhuis
Frank Deltrap
Alex Drost
Egbert Duijn
Peter Egbars
Harm Freijmuth
Brecht Goeman
Jos Halfweeg
Katja Heid
Jochem Heijmans
Anne Holtrop
Robin Hurts
Bauke Jellema
Pieter Keijzer
Vincent van der Klei
Hugo Kok
Thomas Krarup
Olof van der Linden
George van Luit
Marcel Martensen
Gimill Mual
Arjan Poolman Simons
Roland Pouw
Christian Quesada
Boudewijn Rosman
Jeroen Schilder
Wim Sjerps
Bas Smeets
Johan Snel
Jeroen Spit
Orio Tonini
Helga Traksel
Menno Veldman
Erik de Vries
Flora Vrioni
Piet van der Werf
Edwin de Wild

STEDENBOUW/URBANISM
Roy Berents
Jeroen Heester
Taddeus van der Weegen

LANDSCHAPSARCHITECTUUR/
LANDSCAPE ARCHITECTURE
Lieneke van Campen
Thomas Jensen
Lieve Ooms
Evelien Riedstra
Jelle Therry

COLOFON / CREDITS

Academie van Bouwkunst
Waterlooplein 211
1011 PG Amsterdam
Nederland/The Netherlands

tel +31(0)20 531 82 18
fax +31(0)20 623 25 19
info@bwk.ahk.nl
www.academievanbouwkunst.nl

Redactieraad / Advisory board:
Noël van Dooren
Pieter Jannink
Rob van Leeuwen
Aart Oxenaar
Jan Peter Wingender

Eindredactie / Editorial board:
Bart Bulter
Arjen Oosterman

Vertaling / Translation:
Peter Mason

Fotografie / Photography:
Paul Den Hollander (Introductie / Introduction),
Wouter van Eyck (Capita Selecta Posters),
Hans Kruse (Afstuderen / Graduation),
Staeske Rebers (Beroepspraktijk / The Profession),
Christiaan Krouwels (Debat / Debate Jusuck Koh)

Ontwerp / Design:
Joost Grootens
m.m.v. / with Uli Budde

Druk / Printed by:
Lecturis, Eindhoven

Uitgeverij 010 Publishers, Rotterdam
www.010publishers.nl

ISBN 90-6450-571-3

WATER TEKENT DE STAD / WATER MARKS THE CITY

Het semesterproject 'Water tekent de stad' is mede mogelijk gemaakt door / The semester project 'Water marks the city' was sponsored by:
Stimuleringsfonds voor Architectuur
Dienst Waterbeheer en Riolering Amsterdam

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten